

Lietuvos Respublikos
Seimo
ketvirtoji sesija

2018 m. balandžio 10 d.
154 ir 155 posėdžiai

Stenogramos

84

E. leidinį parengė

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
DOKUMENTŲ DEPARTAMENTO STENOGRAMŲ SKYRIUS

Elektroninis leidinys leidžiamas nuo 2016 m. lapkričio 14 d.

TURINYS

IV (PAVASARIO) SESIJA

2018 m. balandžio 10 d.

Rytinis posėdis Nr. 154

Seniūnų sueigos patikslintos 2018 m. balandžio 10 d. (antradienio) posėdžių darbotvarkės tikslinimas ir tvirtinimas	7
<i>Vyriausybės 2017 metų veiklos ataskaita</i>	
Ministro Pirmininko S. Skvernelio pranešimas	8
Ministro Pirmininko S. Skvernelio, švietimo ir mokslo ministrės J. Petrauskienės, finansų ministro V. Šapokos ir socialinės apsaugos ir darbo ministro L. Kukuraičio atsakymai į Seimo narių klausimus	16
Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 1, 2, 5, 8, 12, 21, 27, 44, 45, 47 ir 48 straipsnių pakeitimo ir 50 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1804, Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo Nr. I-1324 5 ¹ ir 10 ¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1805 ir Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ir 12 ⁴ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1806 pateikimas (L. Kukuraitis)	24
Įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos ir Ukrainos susitarimo dėl Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutarties dėl socialinės apsaugos pakeitimų ir papildymų ratifikavimo“ projekto Nr. XIIIIP-1885 pateikimas (L. Kukuraitis)	27
Kibernetinio saugumo įstatymo Nr. XII-1428 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1925ES ir Administracinių nusižengimų kodekso 479, 480, 589 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1926 pateikimas (R. Karoblis)	29
Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1720, Karinės jėgos naudojimo statuto 8, 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1721 ir Administracinių nusižengimų kodekso 29, 393, 589 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 557 ¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1722 pateikimas (R. Karoblis)	32
Radiacinės saugos įstatymo Nr. VIII-1019 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1835ES ir Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-1190 2, 24, 25 straipsnių ir devintojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1836ES pateikimas (A. Veryga)	35
Administracinių nusižengimų kodekso 50 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1566ES pateikimas (A. Veryga)	39
Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1293(2) priėmimas	41
Šio įstatymo priėmimas	43
Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo Nr. VIII-1443 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1709(2) svarstymas	43
Seimo nutarimo „Dėl Virginijaus Kanapinsko skyrimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku“ projekto Nr. XIIIIP-1860 svarstymas ir priėmimas	44
Seimo nario E. Gentvilo kalba	44
Seimo nario P. Urbšio kalba	45
Seimo nario N. Puteikio kalba	46
Kandidato į Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininko pareigas V. Kanapinsko baigiamasis žodis	47
Seimo Pirmininko V. Pranckiečio baigiamasis žodis	48

Seimo nutarimo „Dėl Virginijaus Kanapinsko skyrimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku“ projekto Nr. XIII-1860 priėmimo tęsinys	49
--	----

Vakarinis posėdis Nr. 155

Vyriausybės pusvalandis

Švietimo ir mokslo ministrės Jurgitos Petrauskienės pranešimas apie Profesinio mokymo įstatymo įgyvendinimą

Švietimo ir mokslo ministrės J. Petrauskienės kalba	50
Švietimo ir mokslo ministrės J. Petrauskienės atsakymai į Seimo narių klausimus	52
Žvalgybos įstatymo Nr. VIII-1861 57 ir 64 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-1631(2) ir Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 3, 4 straipsnių ir priedėlio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-1632(2) svarstymas	56
Seimo nario A. Syso kalba	57
Seimo nario V. Bako kalba	57
Seimo nario R. J. Dagio kalba	58
Aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 37, 109 straipsnių ir priedo pakeitimo, Įstatymo papildymo 109 ¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIII-1416(2)ES ir Administracinių nusižengimų kodekso 308, 589 straipsnių ir priedo pakeitimo, Kodekso papildymo 308 ¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIII-1417(2)ES svarstymas	60
Reklamos įstatymo Nr. VIII-1871 2, 12, 14, 15, 19, 21, 24, 25, 26 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 21 ¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIII-4775(3) svarstymas	60
Informaciniai pranešimai	61
Reklamos įstatymo Nr. VIII-1871 12, 19 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-781 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto Nr. XIII-1459 pateikimas (A. Baura)	61
Seimo statuto „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 115 ir 242 straipsnių pakeitimo“ projekto Nr. XIII-1798(2) pateikimas (J. Dziugelis)	62
Seimo statuto „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 115 straipsnio pakeitimo“ projekto Nr. XIII-1838 pateikimas (M. Adomėnas)	66
Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-1759 pateikimas (A. Širinskienė)	70
Narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymo Nr. VIII-602 1, 2, 3, 4, 8, 10 ³ ir 21 ¹ straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 6 ¹ straipsniu ir ketvirtuoju ¹ skirsniu įstatymo projekto Nr. XIII-1486 ir Administracinių nusižengimų kodekso papildymo 65 ¹ straipsniu ir 589 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-1487 pateikimas (L. Matkevičienė)	71
Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 22 d. nutarimo Nr. XIII-186 „Dėl Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos“ 1 straipsnio pakeitimo“ projekto Nr. XIII-1728 pateikimas, svarstymas ir priėmimas (A. Gumuliauskas)	76
Šio nutarimo priėmimas	77
Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. sausio 13 d. nutarimo Nr. XIII-1026 „Dėl pritarimo Lietuvos edukologijos universiteto ir Aleksandro Stulginskio universiteto reorganizavimui prijungimo prie Vytauto Didžiojo universiteto būdu“ pakeitimo“ projekto Nr. XIII-1935 pateikimas (E. Jovaiša)	77
Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. sausio 12 d. nutarimo Nr. XIII-1021 „Dėl pritarimo Lietuvos sporto universiteto reorganizavimui prijungimo prie Lietuvos sveikatos mokslų universiteto būdu“ pakeitimo“ projekto Nr. XIII-1936 pateikimas (E. Jovaiša)	80
Seimo protokolinio nutarimo „Dėl Kęstučio Kiltinavičiaus peticijos“ (projektas Nr. PNP-48) priėmimas	82
Seimo protokolinio nutarimo „Dėl Antano Algimanto Miškinio peticijos“ (projektas Nr. PNP-49) priėmimas	83
PAVARDŽIŲ RODYKLĖ	84

SANTRUMPOS

- LLRA-KŠSF – Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcija
  - LSDDF – Lietuvos socialdemokratų darbo frakcija
  - LSDPF – Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija
  - LSF – Liberalų sąjūdžio frakcija
  - LVŽSF – Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcija
  - MSNG – Mišri Seimo narių grupė
  - TS-LKDF – Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija
  - TTF – Frakcija „Tvarka ir teisingumas“
-
- A – alternatyvus teisės aktas
  - ES – su Europos Sąjungos teise susijęs teisės aktas
  - GR – Respublikos Prezidento grąžintas Seimui pakartotinai svarstyti įstatymas

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

IV (PAVASARIO) SESIJOS RYTINIO POSĖDŽIO NR. 154 STENOGRAMA

2018 m. balandžio 10 d.

*Pirmininkauja Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas V. PRANCKIETIS,
Seimo Pirmininko pirmoji pavaduotoja R. BAŠKIENĖ
ir Seimo Pirmininko pavaduotojas A. NEKROŠIUS*

PIRMININKAS (V. PRANCKIETIS). Gerbiami Seimo nariai, pradėdame Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. balandžio 10 d. posėdį. (*Gongas*) Kviečiu registruotis.

Užsiregistravo 101 Seimo narys.

Gerbiami Lietuvos Respublikos Seimo nariai, mieli Lietuvos žmonės, Lenkijos žmonės, prieš aštuonerius metus ištikusi katastrofa sukrėtė visą Europą. Smolensko tragedija pasiglemžė 97 žmonių, tarp jų ir gero Lietuvos draugo Prezidento, profesoriaus L. Kačinskio, gyvenimus. Dažnai klausiu savęs, kodėl taip atsitiko? Kodėl tokias šviesias asmenybes pasitiko tokia beprasmiška lemtis? Atsakymo nėra. Nėra tinkamų žodžių paaiškinti, ką tuomet jautė Lenkijos žmonės, išlydėdami lyderį. Varšuva skendėjo ašarose ir gėlėse. Vilniuje – taip pat. Žmonių minios rinkosi pareikšti užuojautą draugams lenkams taip liudydami brolybę. Prezidentas L. Kačinskis buvo tikras Lietuvos draugas, su kuriuo šiltus santykius kūrė daugelis šalies politikų ir diplomatų. Ne veltui, nepraėjus nė metams, prabilta apie galimybę jo vardu pavadinti gatvę Lietuvos sostinėje. Tai gražus ir reikšmingas gestas, parodantis, kaip juos vertinome ir vertiname mūsų kaimynystę. Visada gedėsime drauge su lenkų tauta, visada reikšime palaikymą, visada – kartu. Mišios už žuvusiuosius Smolensko tragedijoje vyks šiandien 18 valandą Šv. Rapolo bažnyčioje.

Deja, praėjusią savaitę netekome dviejų buvusių kolegų Seimo narių – A. Monkauskaitės ir K. Šavinio. Kviečiu pagerbti tylos minute.

Tylos minutė

Dėkoju.

10.04 val.

Seniūnų sueigos patikslintos 2018 m. balandžio 10 d. (antradienio) posėdžių darbotvarkės tikslinimas ir tvirtinimas

Darbotvarkės tvirtinimas. Kokių turite pastabų? V. Juozapaitis.

V. JUOZAPAITIS (TS-LKDF). Dėkoju, Pirmininke. Aš noriu atkreipti dėmesį, kad praėjusį ketvirtadienį, tą, kurį dirbome, Lietuvos Respublikos kultūros ministrė nepristatė planuotų įstatymų projektų. Rytiniame posėdyje keletas jų buvo išbraukti iš darbotvarkės, bet dviejų iš jų – Profesionalaus scenos meno įstatymo ir, kas yra labai svarbu šiuo atžvilgiu, LRT įstatymo, pakeitimus turėjo pristatyti popietiniame posėdyje. Bet įvykus nesusipratimui ar nesusikalbėjus su administracija, su kanceliarija, nežinau, ministrė sakė nežinojusi, kad reikia, ir t. t. Ir (aš turiu stenogramą) posėdžio pirmininkė I. Šiaulienė paskelbė, kad darome pertrauką iki kito posėdžio bendru sutarimu. Kitas posėdis yra šiandien, dabar. Ar bus įtraukti šitie įstatymų projektai? Aš tikrai noriu atkreipti dėmesį, nes ten būtent LRT įstatymo projektas numato vadovujančių asmenų... (*Balsai salėje*) Aš pabaigsiu. Numato vadovujančių asmenų, t. y. pavaduotojų ir kitų padalinių vadovų, parinkimą konkurso tvarka. Turint omeny, kad šiuo metu LRT vyksta naujų darbuotojų ir vadovujančių asmenų priėmimas, šis įstatymo projektas, pateiktas ne laiku, gali sukelti absoliučią sumaištį. Ačiū.

PIRMININKAS. Yra įtraukta į kito antradienio darbotvarkę, nes ministrė šią savaitę yra išvykusi į komandiruotę į Prancūziją. (*Balsai salėje*)

V. JUOZAPAITIS (TS-LKDF). Gerbiamasis Pirmininke, aš kartoju, kad pagal Statutą kitas posėdis yra šiandien. (*Balsai salėje*)

PIRMININKAS. Jūs jau tą sakėt...

V. JUOZAPAITIS (TS-LKDF). Kultūros ministerijoje ne tik ministrė gali padaryti tą darbą, ten dar yra trys viceministrai. Kad ministras išvažiuoja į komandiruotę, tikrai nėra pagrindas atsisakyti pateikti įstatymų projektus.

PIRMININKAS. Supratome. Ačiū.

A. Armonaitė.

A. ARMONAITĖ (LSF). Labas rytas. Aš norėčiau pasiteirauti, kokie yra argumentai, kad buvo išbraukta Kanados ir Europos Sąjungos prekybos sutartis. Aš žinau, ką jūs pasakysite, kad nėra Užsienio reikalų komiteto sprendimo. Tačiau aš noriu atkreipti dėmesį, kad paskutinėmis dienomis buvo užregistruotas gerbiamojo M. Puidoko, A. Širinskienės ir kitų kolegų pasiūlymas, kuris yra užregistruotas visai ne dėl to projekto, tai pirmas dalykas. Tai rodo požiūrį į tokius svarbius susitarimus.

Antras dalykas. Jeigu mes pritaršime tam pasiūlymui, turės laikinai sustoti galioti visoje Europos Sąjungoje Kanados sutartis, taip pat visos valstybės turės persiderėti iš naujo. Aš noriu tiesiog pasiteirauti, kokie vis dėlto tikrieji argumentai, kad tos sutarties nėra? Ir tikrieji argumentai, kodėl tas pasiūlymas vis dėlto atsirado sutartyje?

PIRMININKAS. Sutartis yra, tik ji dar neratifikuota. Kaip tik jūs ir paminėjote, kad neatsitiktų nieko nenumatyto, tai ir yra nukeltas klausimas trumpam laikui. (*Balsai salėje*)

Jeigu spės komitetas apsvarstyti, bus ketvirtadienį, jeigu ne, tada antradienį. (*Balsai salėje*) Daugiau pasiūlymų nematau. Ar galime pritarti darbotvarkei bendru sutarimu? Ačiū, pritarta.

10.08 val.

Vyriausybės 2017 metų veiklos ataskaita

Darbotvarkės 1-2 klausimas – Vyriausybės 2017 metų veiklos ataskaita. Pranešėjas – Ministras Pirmininkas S. Skvernelis.

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Gerbiamieji Seimo nariai, noriu jums pristatyti 2017 metų veiklos ataskaitą. Neimsiu kartoti visų statistinių rodiklių, kurių absoliuti dauguma per praėjusius metus pagerėjo. Numatytą laiką skirsiu aptarti tik esminiams dalykams, kuriuos šiai Vyriausybei su jūsų pagalba pavyko įgyvendinti, dažnai tai buvo pirmą kartą Lietuvos istorijoje. Ataskaita buvo pateikta Seimui nustatytu laiku, manau, kiekvienas Seimo narys galėjo detalai su ja susipažinti. Įvardinsiu tas problemas, kurios buvo itin įsisenėjusios, ir labai sunku suprasti, kodėl iki dabar neatsirasdavo politikų noro, jėgų ar kompetencijos jas išspręsti.

Pradėsiu nuo apibendrinimo – Lietuvai praėjusieji metai buvo geri. Daugelyje sričių mums pavyko pasiekti itin pozityvių rezultatų, viršyti lūkesčius, nemažai tikslų įgyvendinta greičiau, nei planavome. Praėjusiais metais skyrėme itin daug dėmesio kovai su skurdu ir turtine nelygybe. Akivaizdu, kad ilgą laiką tai buvo itin apleista sritis. Valdžios keitėsi, tačiau Lietuvos visuomenės turtinė atskirtis augo. Valstybėje negali būti užmirštų žmonių, negali būti piliečių, kurie dirba, tačiau taip ir neišbrenda iš skurdo. Negalėjome toleruoti sistemos, kuri didesnes pajamas gaunantiems asmenims leido kartu gauti ir didesnę valstybės paramą, o silpniausi mūsų visuomenės nariai likdavo užribyje, neretai gaudami minimalų darbo užmokestį, kurio tiesiog nepakakdavo pasinaudoti valstybės teikiamomis mokestinėmis lengvatomis.

Skaičiai iškalingi. Eurostato duomenimis, pajamų nelygybė Lietuvoje yra viena didžiausių visoje Europos Sąjungoje. Mūsų šalyje 2016 metais 20 % uždirbančių mažiausiai ir 20 % uždirbančių daugiausiai žmonių pajamos skyrėsi septynis kartus. Lietuvoje skurdo riziką ar socialinę atskirtį 2016 metais patyrė 30 % gyventojų, o tai yra 870 tūkst. Lietuvos žmonių. Ir šis skaičius nuolat augo. Pavyzdžiui, nuo 2015 iki 2016 metų tokių žmonių padaugėjo daugiau kaip 14 tūkst.

Visiškai akivaizdu, kad niekada šios problemos nebuvo bandoma spręsti sistemiškai. Pernai tai pasikeitė – kovai su skurdu ir socialine atskirtimi skirta daugiau nei 600 mln. eurų, taikyti įvairūs sprendimo būdai.

Pirmą kartą priimtas politinis sprendimas mokėti universalią išmoką vaikui – vadinamuoju vaiko pinigais. Ši išmoka mokama visiems vaikams, nevertinant šeimos gaunamų pajamų. Išmoka mokama kiekvieną mėnesį vaikams iki 18 metų ir vyresniems, kai jie mokosi pagal bendrojo ugdymo programą, bet ne ilgiau, iki jiems sukanka 21 metai. Papildomai skatinamos daugia vaikės šeimos.

Per 2017 metus, palyginti su 2016 metais, išmokų vaikui gavėjų skaičius išaugo apie 81 %, o išlaidos šiai išmokai mokėti išaugo apie 63 %. Prognozuojama, kad šiais metais vaiko pinigais gaus apie 400 tūkst. vaikų, o išmokėta suma bus dvigubai didesnė, nei iki tol tėvai gaudavo per papildomą neapmokestinamąjį pajamų dydį.

Teko girdėti daugiau uždirbančių tėvų nusiskundimų, kad įvedus vaiko pinigais jų pajamos nepasikeitė. Taip, jie teisūs, jiems nepasikeitė, bet pasikeitė tiems šimtams tūkstančių vaikų, kurie valstybės paramos per mažesnius mokesčius negaudavo, nes jų tėvai uždirbdavo minimalias algas ir šiomis mokesčiais lengvatomis tiesiog negalėjo pasinaudoti. Tai ir yra realus turtingesnių lygybės mažinimas, gimstamumo skatinimas ir parama šeimai.

Aš suprantu, kad mes diskusijas galėsime pratęsti, ir manau, kad tai bus labai prasminga ir naudinga, bet aš norėčiau pristatyti pagrindinius dalykus, po to galėsime diskutuoti.

Planuojame nuosekliai didinti vaiko pinigais kiekvienais metais ir jau nuo kitų metų net ir didesnes pajamas gaunantys bei vaikus auginantys gyventojai pajus pajamų padidėjimą.

Mes didiname ne tik paramą vaikams. Lietuva vis dar išlieka tarp tų šalių, kuriose senjorų pensijos yra vienos mažiausių. Praėjusiais metais buvo padaryti sprendimai, kurie leido didinti senjorų pajamas. 2017 metais socialinio draudimo pensijos buvo padidintos, tai palietė daugiau kaip 593 tūkst. senatvės pensininkų, daugiau kaip 200 tūkst. netekto darbingumo arba invalidumo pensijų gavėjų, 7,5 tūkst. išankstinės pensijos gavėjų.

Nuo 2018 m. sausio 1 d. padidintas šalpos pensijų bazės dydis nuo 112 iki 130 eurų. Jis buvo nedidintas nuo 2009 metų. Ši parama yra aktuali pažeidžiamiausioms visuomenės grupėms: našlaičiams, neįgaliesiems vaikams, nuo vaikystės neįgaliesiems suaugusiems asmenims, kitiems neįgaliesiems ir senatvės pensijos amžiaus sulaukusiems asmenims, kurie neįgijo stažo socialinio draudimo pensijai gauti. Dėl to šalpos išmokos, priklausomai nuo išmokos rūšies ir gavėjų kategorijos, padidėjo nuo 9 eurų (kalbant apie šalpos našlaičių pensijas) iki 40,5 euro (šalpos neįgalumo pensija netekusiems šimto procentų darbingumo iki 24 metų amžiaus).

Šalpos senatvės pensija didėjo nuo 100,8 euro iki 117 eurų. Dėl pernai padarytų sprendimų nuo šių metų valstybės remiamos pajamos padidėjo penktadaliu: nuo 102 iki 122 eurų. Tai ypač aktualūs pakeitimai skurdo riziką patiriantiems asmenims, gaunantiems piniginę socialinę paramą.

2017 metais, palyginti su 2016 metais, vidutinis socialinės pašalpos dydis per mėnesį vienam gyventojui augo beveik 14 %. Tai susiję su Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo pakeitimais. Tačiau vidutiniškai per vieną mėnesį socialinę pašalpą gavusių asmenų skaičius sumažėjo daugiau negu 15 %. Išlaidos socialinei pašalpai mokėti sumažėjo 3,5 %. Prie to prisidėjo efektyvus pašalpų teikimas, gerėjanti Lietuvos ekonomikos būklė, teigiami darbo rinkos pokyčiai. Bendros piniginės socialinės paramos išlaidos 2017 metais sudarė 165,5 mln. eurų ir, palyginti su 2016 metais, padidėjo beveik 7,5 %.

2017 metais priimti Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo pakeitimai, kuriais nuo 2018 m. sausio 1 d. vaiko pinigais neįskaitomi į bendrai gyvenančių asmenų gaunamas pajamas; nustatytas toleruotinas pajamų lygis – į apskaitomas pajamas neįskaitoma dalis su darbo santykiais susijusių pajamų (nuo 15 iki 35 %, priklausomai nuo šeimos sudėties ir vaikų skaičiaus šeimoje).

Taip pat išplėstas papildomos socialinės paramos rūšių sąrašas – nustatytas teisinis pagrindas savivaldybėms skirti ne tik vienkartinę pašalpą, bet ir tikslią, periodinę bei sąlyginę pašalpą. Minėti pakeitimai ir valstybės remiamų pajamų padidinimas nuo 102 iki 122 eurų ypač palies dirbančias ir vaikus auginančias šeimas – prognozuojama, kad šiais metais socialinės pašalpos

dydis vienam asmeniui per mėnesį išaugs apie 22 % (nuo 65 iki 80 eurų), taip pat išaugs realios nepasiturinčių šeimų pajamos.

Kažkam tai tik nuobodūs skaičiai, bet sunkiai gyvenantys asmenys, sunkiai gyvenantys žmonės tokią valstybės paramą ir skatinimo didinimą tikrai pajuto. Principinė Vyriausybės nuostata buvo motyvuoti žmones dirbti ir kuo labiau mažinti jų priklausomybę nuo pašalpų. Pernai priimti sprendimai didinti neapmokestinamąjį pajamų dydį bei mėnesinę minimalią algą. Nuo 2018 m. sausio 1 d. mėnesinė minimali alga padidėjo nuo 380 iki 400 eurų, neapmokestinamasis pajamų dydis padidintas nuo 310 iki 380 eurų. Šiuo keliu bus einama ir toliau.

Svarbu paminėti, kad, įgyvendinant nacionalinį susitarimą dėl šalies pažangai būtinų reformų, buvo pasiektas Trišalės tarybos susitarimas, kad minimali mėnesinė alga bus kasmet peržiūrima, atsižvelgiant į ekonomikos augimą pagal objektyvius kriterijus: pagal didžiausią minimalios mėnesinės algos santykį su vidutiniu darbo užmokesčiu turinčių trijų Europos Sąjungos šalių vidurkį nustatomas Lietuvos MMA santykis su VDU – tarp 45 ir 50 % vidutinio darbo užmokesčio.

2017 metais mažėjo nedarbas ir sparčiai augo atlyginimai. Nedarbo lygis 2017 metais nukrito iki 7 % ir buvo dviem procentiniais punktais mažesnis už euro zonos vidurkį. Trūkstant tinkamos kvalifikacijos darbuotojų, jaučiama stipri jų paklausa skatino darbdavius konkuruoti dėl darbuotojų.

Svarus įrankis, stengiantis išlaikyti darbuotojus ir pritraukti naujų darbuotojų, buvo darbo užmokesčio kėlimas. Išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2017 metais vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalies ūkyje padidėjo 8,5 % ir sudarė 840 eurų. Atlyginimai augo tiek privačiame, tiek viešajame sektoriuose.

Parama šeimoms didinta ir kitais būdais. 2017 metais parama aprūpinant būstu buvo suteikta daugiau negu 2 tūkst. šeimų, tai 54 % daugiau negu 2016 metais. Valstybės iš dalies kompensuojami būsto kreditai buvo suteikti beveik 700 šeimų. Paramos intensyvumas šiais metais bus didinamas.

Pirmą kartą vykdant svarbias reformas, kurių tikslas gausinti Lietuvos gyventojų pajamas ir mažinti turtinę atskirtį, buvo surinktas vadinamasis pokyčių krepšelis, paprasčiau tariant, ministerijos ir pavaldžios įstaigos buvo skatinamos mažinti savo išlaidas, o sutaupyti pinigai nukeliavo reformoms įgyvendinti ir tiesiogiai Lietuvos žmonių pajamoms didinti. Dalis šių sprendimų, natūralu, sulaukė kritikos, bet jau dabar matome, kad jie pasitvirtino: gyventojų pajamos augo, valstybės pinigai pasiekė daugiau šeimų, ilgai neliestos išmokos buvo padidintos, o ministerijos ir pavaldžios įstaigos, netekusios dalies lėšų, nepradėjo prasčiau dirbti.

Kaip antrą akcentą Vyriausybės metinės veiklos ataskaitoje norėčiau paminėti verslo aplinkos gerėjimą. Čia irgi pasiekti istoriniai rezultatai, kurių anksčiau pasiekti nepavykdavo. Pagal tarptautinį verslo aplinkos indeksą „Doing Business“ Lietuva pasiekė aukščiausią kada nors turėtą poziciją – 16 vietą tarp 190 šalių ir yra palankiausia pagal verslo sąlygas pasaulio valstybių dvidešimtuose. Tarp Europos Sąjungos valstybių Lietuva užima šeštą vietą ir aplenkė tokias šalis kaip Airija, Latvija, Vokietija.

Palankios sąlygos skatino gyventojus drąsiau imtis verslo. 2018 metų pradžioje Lietuvoje veikė daugiau negu 83 tūkst. mažų ir vidutinių įmonių. Per 2017 metus tokių naujų bendrovių įregistruota beveik 10 tūkst. Prie mažų ir vidutinių įmonių skaičiaus didėjimo prisidėjo priemonės, kurios buvo įgyvendinamos siekiant skatinti verslumą. Iš jų reikėtų paminėti Verslumo skatinimo fondą, kurio paskirtis – sudaryti sąlygas labai mažoms ir mažoms įmonėms, fiziniams asmenims pradėti verslą naudojantis finansų inžinerijos priemone. Praeitais metais verslo tinklo konsultantai ir VŠĮ „Versli Lietuva“ suteikė apie 7 tūkst. konsultacijų pradedantiems verslininkams pagrindiniais verslo organizavimo klausimais.

Taip pat būtina paminėti užsienio investuotojų susidomėjimą Lietuva. Siekiant pritraukti stambias, didelės pridėtinės vertės gamybos investicijas, 2017 metais „Investuok Lietuvoje“ suformuota strateginių projektų grupė, skirta stambiems gamybos projektams pritraukti.

Vyriausybė pritarė Ūkio ministerijos pateiktam pasiūlymui taikyti pelno mokesčio lengvatą naujiems strateginiams investuotojams, investuojantiems virš 30 mln. eurų ir sukuriantiems bent 200 naujų darbo vietų, taip pat atitinkantiems kitus Pelno mokesčio įstatyme nustatytus kriterijus.

Ūkio ministerijai pavesta nuo šių metų rugpjūčio mėnesio pradėti oficialų naujos valstybės pagalbos schemos derinimą su Europos Komisija.

2017 metais pritraukta 39 užsienio investicijos. Investuotojai išsipareigojo per trejus metus sukurti daugiau negu 5 tūkst. darbo vietų ir investuoti daugiau negu 206 mln. Iš jų – 37 planuoja sukurti apie 5 tūkst. darbo vietų vidutinės ir aukštos pridėtinės vertės sektoriuose. 2017 metais pritraukta užsienio investuotojų 18 %, kapitalinių investicijų – 53 %, darbo vietų – 40 % daugiau negu 2016 metais. Tai puikūs rezultatai, kurie rodo, kad tarptautiniai partneriai pasitiki Lietuva ir nori čia ateiti ilgam.

Praėję metai išskirtiniai tuo, kad pagaliau pavyko į Lietuvą pakviesti Vokietijos automobilių komponentų grupę „Continental“, kuri per ateinančius penkerius metus į naują elektronikos komponentų gamybos padalinį Kauno LEZ'e išsipareigojo investuoti beveik 100 mln. eurų ir sukurti tūkstantį darbo vietų. Mes kalbame apie gamybinių (ne vien tikai paslaugų) investicijų pritraukimą. Tai išpūdingi skaičiai ir spartus augimas. Kartu su užsienio investuotojais atsiranda gerai apmokamos darbo vietos vietos gyventojams, mokesčiai valstybei, nauja darbo kultūra ir verslo standartai.

Džiugu, kad užsienio verslui įdomios Lietuvoje veikiančios laisvosios ekonominės zonos ir jų *įveiklinimas* sparčiai didėja. Vykdamas investuotojų pritraukimą į laisvųjų ekonominių zonų struktūros pertvarką buvo parengti pasiūlymai dėl palankesnio reglamentavimo įmonėms laisvųjų ekonominių zonų teritorijose. Praeitų metų pabaigoje Seimas priėmė Laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymo pakeitimus, jie įsigaliojo nuo šių metų sausio 1 dienos. Nuo šiol visoms Lietuvos laisvųjų ekonominių zonų valdymo bendrovėms galima išsinuomoti savo teritorijoje žemės sklypus 99 metų laikotarpiui. Anksčiau tai buvo taikoma tik Kauno ir Klaipėdos LEZ'ams. Laisvųjų ekonominių zonų įstatymas, numatantis aiškesnę laisvosios ekonominės zonos įkūrimo statuso įgijimo momentą, priimtas praeitais metais Seimo pavasario sesijoje. Taip pat buvo pradėti rengti Žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklių pakeitimai, kurie pagreitins teritorijų planavimo procedūras laisvųjų ekonominių zonų teritorijose.

Man tenka nemažai važinėti po Lietuvą, bendrauti su savivaldybių tarybų nariais, verslininkais ir bendruomenėmis. Aiškiai matome, kaip verda statybos laisvosiose ekonominėse zonos, kaip savivaldybės pačios prašosi pramonės parkų, kaip noriai šia infrastuktūra naudojasi didžiosios įmonės.

2017 metais Vyriausybė priėmė sprendimus, kurie turėtų dar labiau pagerinti verslo sąlygas šalyje. Siekiant papildomai skatinti produktyvias, regionų plėtrą palaikančias investicijas ir verslumą, maksimaliai išplėsta lengvata investuojantiems į technologinį atsinaujinimą, sumažinant apmokestinamąjį pelną iki 100 %. Nustatyta papildoma lengvata į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą investuojančioms įmonėms, išplėsta kapitalo investicijoms taikoma lengvata. Nustatyta, kad akcijų perleidimo pajamos neapmokestinamos, jei įvykdžius kitas sąlygas iki perleidimo buvo turėta daugiau kaip 10 % balsų sutelkiančių akcijų ir nustatytos vienu metų pelno mokesčio atostogos naujam smulkiąjam verslui. Be to, sudarytos palankesnės apmokestinimo sąlygos alternatyviam verslo finansavimui, atleidžiant visas kolektyvinio investavimo subjektų bei rizikos ir privataus kapitalo subjektų gaunamas pajamas nuo pelno mokesčio, kartu neapmokestinant jų skirstomo pelno dalyviams – juridiniams asmenims.

Tai nauji sprendimai Lietuvoje, jie leis atverti naujas galimybes. Kartu tai atsakymas tiems, kurie klausia, ką Vyriausybė daro, kad vidurinėsios klasės pajamos didėtų. Vidurinėsios klasės, aukštą kvalifikaciją turinčių asmenų pajamos dėl valstybės paramos gali didėti neženkliai. Kur kas spartesnį pajamų augimą jie jaučia tada, kai patys imasi sėkmingo verslo arba vietoj jų atsiranda daugiau gerai apmokamas darbo vietas siūlančių verslininkų.

Kaip trečią aspektą paminėsiu švietimo struktūrinę reformą. Joks investuotojas neateis į šalį, kurioje trūksta kvalifikuotų darbuotojų. Visuomenė, kuri nėra imli naujovėms, kuri nėra linkusi mokytis ir tobulėti, niekada nebus turtinga ir konkurencinga. Seimo salėje daug parlamentarų, kurie anksčiau dalyvavo reformuojant Lietuvos švietimo sistemą. Jie puikiai žino, kokio tai sudėtingumo darbas, kiek daug žmonių paliečia jo rezultatai.

Deja, paveldėjome situaciją, kurią visi faktiškai vienu balsu įvardinome, kad jinai nėra gera. Tarptautiniai vertinimai rodė blogus mokinių pasiekimus, aukštųjų mokyklų tinklas buvo neefektyvus. Norėdamos išgyventi aukštosios mokyklos maksimaliai nužemino kartelę stojantiesiems. Daugelį šių mokyklų baigę žmonės neturėjo tinkamos kvalifikacijos ir nebuvo itin paklausūs darbo rinkoje. Nors profesiją turinčių specialybių poreikis buvo ir yra didelis, profesinio mokymo įstaigas rinkdavosi per mažai žmonių.

2017 metais padėti pamatai etatiniam mokytojų darbo apmokėjimui, kuris įsigalios nuo šių metų rudens. Tai kels mokytojų atlyginimus. Iš esmės keičiama ir pedagogų rengimo tvarka, peržiūrimos programos. Siekiant pagerinti profesinio ugdymo kokybę, 2017 metais buvo parengtas Valstybinių profesinio mokymo įstaigų tinklo pertvarkos 2017–2020 metais bendrojo plano projektas. Praeitais metais įregistruotos 76 modulinės profesinio mokymo programos, iš jų pernai ir užpernai buvo įgyvendintos 46 programos, pagal jas mokėsi daugiau negu 5 tūkst. moksleivių, mokinių, arba 11 % visų besimokančiųjų.

Pasiekta aiški pažanga optimizuojant aukštųjų mokyklų tinklą, pakeltas minimalus konkurso balas stojantiesiems į valstybės finansuojamas vietas. Kilo šalies universitetų įvertinimas tarptautiniame ringe, atsiprašau, reitinge, ir didėjo Lietuvos aukštosiose mokyklose studijuojančių užsienio piliečių skaičius. Tai labai svarbu kalbant apie mūsų aukštojo mokslo kokybę, apie tarptautiškumą ir patrauklumą tiek mūsų šalies piliečiams, tiek užsienio valstybių piliečiams.

Mokymosi pasiekimams gerinti 2017 metais padidintas ugdymo dienų skaičius. Buvo vykdomi nacionaliniai mokinių pasiekimų patikrinimai ketvirtose ir aštuntose klasėse. Pradėjo atsinaujinti bendros programos, parengtas naujas pedagogų rengimo modelis, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų veiklos vertinimo modelio ir individualios pažangos vertinimo metodikos projektai, parengti vaikų akademinį gebėjimų atpažinimo ir vertinimo instrumentų ir metodinės medžiagos projektai išbandomi 30 šalies mokyklų. Nacionalinio egzaminų centro duomenimis, 2017 metais aukštesniu pasiekimo lygiu išlaikytų valstybinių brandos egzaminų rezultatai pagerėjo 14 %.

2016 metų sausio mėnesį į darbus, kokiems reikia aukštos kvalifikacijos specialistų, įsidarbino beveik 60 % Lietuvos aukštųjų mokyklų pirmos pakopos toliau nestudijuojančių absolventų. Išlieka ženklus skirtumas tarp kolegijų ir universitetų. Aukštojo mokslo nereikalaujantį darbą 2015 metais dirbo 53 % kolegijų ir 32 % universitetų absolventų. Mūsų tikslas aiškus: pagrindinis prioritetas yra mokslo kokybė – vidurinės, profesinės, aukštosios mokyklos turi tinkamai parengti savo mokinius ir studentus, suteikti jiems pakankamai žinių ir praktinių įgūdžių.

Dar viena labai svarbi sritis, kurią norėčiau išskirti, yra sveikatos apsaugos sistema. 2017 metais priimtas Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymas ir sugriežtinti alkoholio pardavimai ir reklamos reikalavimai. Tai buvo sprendimas, kuris sulaukė audringų reakcijų. Prie parlamento vyko įvairios akcijos, kai kurios partijos po kelis kartu keitė savo poziciją. Noriu pabrėžti vieną dalyką: mes padarėme tai, ką kitos partijos ne vienų rinkimų metu žadėdavo, bet vėliau taip ir neatrasdavo tam stiprybės. Besaikis alkoholio vartojimas buvo ir vis dar yra Lietuvos problema, bet ji ėmė mažėti. Šiandien mes matome faktus, matome mažėjančius alkoholio pardavimus, tačiau dėl akcizų surinkimo matome įplaukas į valstybės biudžetą gerokai didesnes.

Siekiant užtikrinti kvalifikuotą ir mokslu, pabrėžiu, mokslu pagrįstą priklausomybės ligų gydymą bei priklausomybės ligų gydymo prieinamumą ir kokybės gerinimą, praeitais metais buvo vykdomas priklausomybės ligų centrų reorganizavimas. Lietuvoje veikę penki atskiri centrai nuo pernai metų lapkričio 1 dienos pradėjo dirbti kaip viena įstaiga – Respublikinis priklausomybės ligų centras.

2017 metais taip pat daug dėmesio buvo skiriama sveikatos priežiūros įtaigų tinklams konsoliduoti, greitosios medicinos pagalbos dispečerinėms centralizuoti, siekiant užtikrinti paslaugų kokybę. Tai davė puikių rezultatų: ženkliai mažėjo nuo insulto mirstančių žmonių skaičius, nes iki gydymo įstaigų buvo atgabenami greičiau ir jiems buvo laiku suteikta būtinoji medicininė pagalba.

Visuomenės sveikatos stiprinimo srityje vienas iš svarbiausių tikslų buvo ir yra gyventojų sveikos gyvensenos ugdymo sistemos keitimas, orientuotas į sveikatinimą nuo darželio. Šiuo tik-

slu buvo skatinamos bendruomenių iniciatyvos sveikatos stiprinimo srityje, remiami bendruomenių ir nevyriausybinų organizacijų įgyvendinami projektai. Vien praeitais metais buvo finansuojami 34 bendruomeninių ir nevyriausybinų organizacijų įgyvendinami projektai, alkoholio vartojimo prevencijos ir savižudybių prevencijos srityse.

2017 metais sėkmingai buvo diegiamos kompleksinės priemonės, skatinančios racionalų vaistų vartojimą, patvirtintos vaistų politikos gairės, skatinančios kainų konkurenciją ir užtikrinančios tolygų vaistų prieinamumą. Parengtas Farmacijos įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, kuriuo siekiama riboti koncentraciją mažmeninės prekybos rinkoje ir skatinti alternatyvių prekybos vaistais kanalų atsiradimą, taikant reguliacines priemones.

Mes aiškiai matome, kad daug kur šie sprendimai vėluoja ir turėjo būti priimti rinkai formuojantis. Kyla klausimas, kodėl apie konkurencijos didinimą nebuvo galvojama anksčiau. Kiek iš tiesų politikams rūpėjo mažinti vaistų kainas, o ne didinti farmacijos įmonių pajamas. Ši situacija keičiasi ir keisis toliau.

Vienas pagrindinių praėjusių metų darbų buvo Lietuvos gynybinio pajėgumo stiprinimas. Čia taip pat turime kuo didžiuotis. Pirmą kartą nepriklausomybę atkūrusios Lietuvos istorijoje mūsų šalis vykdo finansinius įsipareigojimus NATO. Tai padaryta dvejais metais anksčiau, nei buvo numatyta. Saugumo situacija regione tebėra sudėtinga. Lietuvos saugumui didžiausią grėsmę kėlė auganti Rusijos karinė galia ir sprendimai ją panaudoti, pažeidžiant tarptautinės teisės normas ir įsipareigojimus. Žemas Rusijos karinės jėgos naudojimo slenkstis, pasirengimas naudoti konvencines ir nekonvencines priemones yra ilgalaikiai saugumo iššūkiai.

Lietuvos ilgalaikis interesas – nuolatinis, svarus NATO ir atskirų sąjungininkų karinis buvimas Lietuvoje ir Baltijos regione, užtikrinantis patikimą atgrasymą, taip pat visapusiškas NATO pasirengimas atsakyti į įvairias, įskaitant kolektyvinę gynybą, krizes.

Pernai buvo vykdyta motorizuotosios pėstininkų brigados „Žemaitija“ ir „Geležinio vilko“ modernizacija. Įsigytos pėstininkų kovos mašinos ir savaeigės haubicos.

2017 metų pabaigoje pasirašytos sutartys dėl vidutinio nuotolio oro gynybos sistemos įsigijimo. Tai labai svarbus žingsnis link vienos esminių šalies gynybos spragų – oro erdvės gynybos panaikinimo. Žinoma, šiemet ir ateinančiais metais laukia dar daugybė darbų. Šį iššūkį privalome įveikti.

Suintensyvėjo ir karių rengimas bei jų sąveika su mūsų sąjungininkais. Didžiausios regione vykusios tarptautinės pratybos buvo „Kardo kirtis“. Tai JAV pajėgų Europoje organizuojamos pratybos, vienu metu vykusios visose Baltijos valstybėse ir Lenkijoje. Trečią kartą organizuotos nacionalinės pratybos „Žaibo kirtis“, kurių metu nacionalinės budinčios pajėgos treniravosi vykdyti bendras operacijas su Vidaus reikalų ministerijai pavaldžiais vienetais ir gerinti sąveiką su valstybės civilinėmis institucijomis mišrių grėsmių atveju.

Savo įgūdžius didžiausiose Baltijos regione pratybose „Liepsnojančias kalavijas“ tobulino ir Specialiųjų operacijų pajėgos. Neseniai lankiausi Kovinių narų tarnyboje. Galiu jus užtikrinti, kad jie yra tikras pasididžiavimas.

2017 metais didėjo Lietuvos kariuomenės karių, dalyvaujančių tarptautinėse misijose ir operacijose, skaičius. Tai lėmė didesnis indėlis į Jungtinių Tautų vadovaujamą operaciją ir prasidėjusi nacionalinė karinė mokymo operacija Ukrainoje.

2017 metais priimti Kibernetinio saugumo ir Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymų pakeitimai, įvykdyti tam tikri struktūriniai pertvarkymai, kuriais baigtas elektroninės informacijos saugos ir kibernetinio saugumo funkcijų centralizavimas valstybės mastu. Nuo šių metų vienintelė nacionalinė institucija, atsakinga už valstybės informacinių išteklių ir ypatingos svarbos informacinių infrastruktūrų kibernetinių incidentų valdymą, yra Nacionalinis kibernetinio saugumo centras prie Krašto apsaugos ministerijos. Gavus labai rimtos žvalgybinės informacijos, mūsų Vyriausybei teko priimti sprendimus dėl „Kaspersky“ įrangos atsisakymo valstybiniame sektoriuje. Taip pat, įgyvendinant Kibernetinio saugumo įstatymo nuostatas, pernai Vyriausybės nutarimu patvirtintas Ypatingos svarbos informacinės infrastruktūros sąrašas, kuris kartu su kitomis priemonėmis prisideda prie Lietuvos kibernetinio saugumo užtikrinimo.

Labai svarbus uždavinys – modernizuoti mūsų žvalgybinius pajėgumus. Būtent pernai priimti sprendimai leidžia abiem žvalgybos tarnyboms pasiekti kokybinį proveržį. Žvalgybos modernizacija, technologinė pažanga ir toliau bus svarbus uždavinys mūsų Vyriausybei artimiausiais metais.

Mūsų pozicija buvo aiški ir nekinta. Mes privalome pasirūpinti savo šalies saugumu, privalome užtikrinti tinkamą kariuomenės finansavimą. Negalima grįžti į laikus, kai Lietuvos ginkluotosios pajėgos buvo skurdinamos ir silpninamos.

Atskirai noriu paminėti valstybinių įmonių pertvarką. Tai taip pat sritis, kurioje, besikeičiant valdžioms, pokyčiai vyko labai lėtai, o pradėtos reformos tiesiog įstrigdavo. Kalbu apie tokių įmonių, kaip „Lietuvos geležinkeliai“, pertvarką, taip pat – apie 42 miškų urėdijų sujungimą į vieną valstybės valdomą įmonę. Buvo daug gąsdinimų, grasinimų, kaip greitai subyrės visa miškų priežiūros sistema vos tik pajudinus iki tol neliestas kunigaikštystes. Nesubyrėjo. Urėdijos šiuo metu sujungtos. Išrinktas naujos įmonės vadovas, optimizuotas valdymas ir sumažintos valstybės išlaidos. Panašiu keliu einame ir šiuo metu reorganizuodami regioninius aplinkos apsaugos departamentus, juos sujungdami į vieną juridinį asmenį, nedubliuodami administracinių funkcijų, mažindami vadovų skaičių, užtikrindami didesnę efektyvumą ir skaidrumą.

Pernai metais susisiekimo sektoriaus valstybės valdomų įmonių sąrašą papildė valstybės įmonė „Kelių priežiūra“, sukurta reorganizavus 11 regioninių kelių priežiūros įmonių.

2017 metų pabaigoje valstybės valdomų įmonių skaičius sumažėjo iki 108. Šiais metais jų sumažės dar labiau. 2017 metais buvo parengtas tolesnis valstybės įmonių ir valstybės valdomų bendrovių pertvarkos planas, kuriuo siekiama ne tik sumažinti valstybės valdomų įmonių skaičių, bet ir užtikrinti efektyvesnį jų valdymą, depolitizuoti jų valdymo organus. Šie procesai vyksta toliau. Neabejoju, kad jiems pasibaigus valstybės finansai ir turtas bus valdomas kur kas efektyviau ir skaidriau.

Noriu paminėti ir užsienio politiką, kurioje po ilgo laiko matome gerėjančius Lietuvos santykius su tokiomis strateginėmis partnerėmis kaip Lenkija. Praėjusiais metais geopolitinė pasaulio padėtis buvo sudėtinga. Visi mes matėme ir toliau matome augančias įtampas tarp didžiųjų pasaulio valstybių, migracijos mastus, juos lemiančias humanitarines krizes. Matėme terorizmo ir ekstremizmo aktus, žmogaus teisių pažeidimus. Europos Sąjungoje buvo tęsiamos diskusijos dėl organizacijos ateities ir reformų įgyvendinimo.

Iššūkiams pasaulio taikai ir saugumui ir toliau liko ekspansinė Rusijos politika, Krymo okupacija, karai Sirijoje ir Jemene, neslūgstanti įtampa Izraelio ir Palestinos santykiuose, įtampa Korėjos pusiasalyje ir tęsiami branduoliniai bandymai, aktyvūs Kinijos veiksmai Pietų Kinijos jūroje. Didėjantis tarptautinės ir regioninės saugumo padėties procesų nenusipėjamumas tebėra svarbus politinis veiksnys.

Praeitais metais NATO ypatingą dėmesį skyrė Varšuvos vadovų susitikime priimtiems sprendimams įgyvendinti. Trijose Baltijos šalyse ir Lenkijoje dislokuoti aukštos parengties daugianacionaliniai koviniai pajėgumai yra reikšmingas sąjungininkų indėlis į regiono saugumo sustiprinimą.

Nors metų pradžioje būta abejonių dėl Europos Sąjungos ateities ir populistinių jėgų atskirose Europos Sąjungos šalyse stiprėjimo tendencijų, Europos Sąjunga išlaikė vienybę ir pademonstravo pasiryžimą tobulinti Europos Sąjungos institucijų funkcionavimą. Optimizmą sustiprino prognozės viršijęs Europos Sąjungos ekonominis augimas – praeitais metais euro zonos bendrojo vidaus produkto augimas siekė 2,5 %; proeuropietiško Prancūzijos prezidento išrinkimas; antieuropietiškų partijų pralaimėjimas Nyderlanduose ir Vokietijoje; Europos Sąjungos vadovų susitarimas dėl naujos, gilesnės integracijos iniciatyvos gynybos srityje; Europos Sąjungos vienybė derintis su Jungtine Karalyste.

Saugumo padėtis Baltijos regione buvo įtempta. Rusija tęsė agresyviuosius veiksmus prieš Ukrainą, neteisėtai kišosi į kitų valstybių vidaus politiką, rengė agresyvias pratybas prie NATO išorinių sienų. Rusijos veiksmų atžvilgiu JAV neliko nuošalyje ir išplėtė sankcijas Rusijai, sustiprino paramą Ukrainos gynybai. Ukrainos klausimas išliko svarbus ir Europos Sąjungos užsienio politikos darbotvarkėje. Iki šių metų liepos 31 dienos pratęstos sankcijos Rusijai. Lapkričio mėnesį Briuselyje vykusiame penktajame Rytų partnerystės viršūnių susitikime, nepaisant kai kurių

Europos Sąjungos narių siekio mažinti Rytų partnerystės politikos ambicijas, pavyko išlaikyti nuostatas dėl tolesnio Rytų partnerystės politikos stiprinimo. Šios pozicijos laikėsi ir Lietuva. Aš pats rytoj vyksiu į Ukrainą, į kur ne tikta gabenama humanitarinė pagalba, tačiau su Ukrainos vadovais bus aptarta, kaip Lietuva toliau gali padėti šiai šaliai.

Svarbu paminėti ir akivaizdžiai gerėjančius Lietuvos ir Lenkijos santykius. Kaip premjeras, matau Lenkiją kaip mūsų strateginę partnerę saugumo, ekonominio, kultūrinio bendradarbiavimo ir kitose srityse. Turėjau progą tai pasakyti šios šalies vadovams ir sulaukti patikinimo, kad Lenkijos vadovybė taip pat mato ir Lietuvą. Toliau įgyvendinami svarbūs šalių infrastruktūriniai projektai – „Rail Baltica“, „Via Baltica“, dujotiekių jungtis tarp Lietuvos ir Lenkijos, elektros tinklo sinchronizacija su Europos sistema.

Bendradarbiavimas stiprėjo tarp Baltijos ir Šiaurės šalių. Šiaurės šalys stiprina karinį bendradarbiavimą, akcentavo būtinybę didinti išlaidas ir nacionalinei gynybai. Taip pat buvo dedamos pastangos stiprinti kovą su hibridinėmis grėsmėmis. Spalio mėnesį Helsinkyje buvo atidarytas Europos kovos su mišriomis grėsmėmis centras.

Siekiant išlaikyti ir sustiprinti strateginį transatlantinį dialogą ir didinti Lietuvos saugumą, daugiašaliuose ir dvišaliuose formatuose praeitais metais parengta ir patvirtinta nauja Nacionalinė saugumo strategija.

Baigdamas norėčiau paminėti dar vieną faktą. Nepaisant didėjusių išlaidų, šiais metais mes pirmą kartą turime nedeficitinį valstybės biudžetą. Dėl Vyriausybės vykdomos griežtos fiskalinės politikos centrinės valdžios deficitas nuosekliai mažėjo: 2017 metais sudarė 156 su trupučiu milijono eurų ir, palyginti su 2016 metais, sumažėjo 47 %, arba 142,3 mln. eurų.

2017 metų rugsėjo mėnesį Tarptautinė kredito reitingų agentūra „Standard & Poor's“, teigiamai įvertinusi Lietuvos įgyvendinamą fiskalinę politiką, pakeitė Lietuvos ilgalaikių kreditavimo reitingų perspektyvą iš stabilios į teigiamą. Šių metų kovo mėnesį vėl pagerino šaliai nustatytus ilgalaikio ir trumpalaikio skolinimosi reitingus, nes ši agentūra mato sparčią Lietuvos ekonomikos plėtrą, prognozuoja augimo perspektyvas. Šiuo metu mes skolinamės pigiausiai per visą mūsų nepriklausomos Lietuvos istorijos laikotarpį.

Objektyvūs kriterijai rodo, kad mūsų šalis juda teisinga kryptimi. Tikrai nėra jokio pagrindo kalbėti apie krizes, Seimo paleidimą ar kitus padėti lengvai destabilizuoti galinčius dalykus. Tai nėra nei protinga, nei atsakinga. Mes turime rašyti augančios ekonomikos vaisius ir sąžiningai jais pasidalinti su visais Lietuvos žmonėmis.

Paskutinis dalykas. Vyriausybė tikrai nemažins apskukų ir toliau sieks įvykdyti duotus pažadus didinti Lietuvos gyventojų pajamas, gerinti viešųjų paslaugų kokybę, rūpintis visuomenės gerove. Nepaisydami ekonomikos augimo rodiklių gerėjimo 2017 metais, šiais metais tęsime tų pačių ir įimsimės naujų problemų sprendimo. Demografijos problematika yra jautriausia šaliai.

Kitas itin pavojingas signalas – nuo 2014 metų iki 2016 metų Lietuva nepasistūmėjo link Europos Sąjungos vidurkio, vertinant BVP vienam gyventojui. Atotrūkis tarp Lietuvos išsivystymo, gerovės ir Europos Sąjungos vidurkio nemažėja. Lietuva kartą jau pademonstravo valią šaliai priimdama lemtingus sprendimus. Galime prisiminti ir atkurtą Lietuvos nepriklausomybę šimtmečio pradžioje, 2004 metais įstojo į Europos Sąjungą ir NATO. Nuo pat įstojimo į Europos Sąjungą Lietuva tikrai sukūrė stebuklą – Lietuvos išsivystymo lygis išaugo 50 % per pirmuosius dešimt Europos Sąjungos narystės metų, tačiau jau keletą metų iš eilės pažanga tiesiog sustojo.

Be ambicingų struktūrinių reformų nebus Lietuvos atgimimo ir augimo. Atsižvelgiant į tai, pagrindiniai veiklos prioritetai šiais metais bus struktūrinės reformos, kurias įgyvendinus jaučiamai pagerės žmonių gyvenimo kokybė. 2018 metais bus pradėtos įgyvendinti mokesčių, inovacijų, švietimo, sveikatos, pensijų reformos ir naujos šešėlinės ekonomikos mažinimo priemonės. Mes mažinsime darbo jėgos apmokestinimą, didinsime gyventojų ekonominę saugumą išėjus į pensiją, skatinsime inovacijas, mažinsime šešėlinę ekonomiką, trumpinsime eiles gydymo įstaigose, tęsime švietimo sistemos struktūrinę reformą, norėdami garantuoti kokybišką išsilavinimą visiems. Netrukus šias reformas pristatysime detalai.

Liko sričių, kurių savo kalboje nepaminičiau, tačiau stengiausi akcentuoti tuos dalykus, kurie Lietuvoje vyko arba pirmą kartą, arba po labai ilgos pertraukos; pokyčius, kurie lems visų Lietuvos žmonių gyvenimo gerėjimą.

Atskirai noriu nuoširdžiai padėkoti visiems Seimo nariams, kurie palaikė Vyriausybės siūlymus ir prisidėjo prie minėtų teisės aktų priėmimo. Kai kada sprendimai nebuvo lengvi, kai kurie jų suskaldė partijas, kai kurie apnuogino politinių jėgų lyderių veidus.

Taip pat noriu padėkoti Respublikos Prezidentei už paramą vykdam tikrai nelengvus ir būtinus pokyčius. Šalies vadovė puikiai žino, kiek daug apleistų sričių sulaukė Vyriausybės dėmesio vienu metu. Šiandien būtų sunku įvardyti ministeriją, kurioje nevyktų esminės pertvarkos. Tokio masto pokyčius suvaldyti nėra paprasta, tačiau bendromis jėgomis, galvodami apie Lietuvos žmones, o ne apie asmeninius interesus ar reitingus, mes tai galime padaryti. Ačiū. (*Plojimai*)

PIRMININKAS. Dėkojame Ministrui Pirmininkui. Kviečiame užimti garbingą vietą Vyriausybės priekyje.

Norėčiau pacituoti Statuto 207 straipsnio pabaigą: „Klausimai užduodami tokia pat tvarka kaip Vyriausybės valandos metu.“ Frakcijos vardu klausia Seimo narys G. Landsbergis.

G. LANDSBERGIS (TS-LKDF). Ačiū, gerbiamasis Pirmininke. Ačiū, premjere. Aš norėčiau savo ruožtu padėkoti tiems kantriems ir darbštiems Vyriausybės tarnautojams, kurie leido ilgą valandą rengdami šią ataskaitą, aprašydami savo darbus. Esu matęs tą procesą, kaip tai vyksta, iš tikrųjų jis yra sudėtingas.

Ko labiausiai pasigedau šioje ataskaitoje? Tai pridėto politikų piršto ir politinės aiškios krypties, bet turbūt šito jau nesulauksime iki kadencijos pabaigos.

Mano klausimas yra labai paprastas ir susijęs su vienu teiginiu, kurį atradau ataskaitoje. Čia rašoma apie neskaidrų politinių partijų finansavimą ir išreikšta viena iš rizikų, kad privačios kompanijos remia partijas per įvairius fondus ir kitus... Aš suprantu, kad tai nebuvo derinta nei su jumis, nei juo labiau su R. Karbauskiu, bet vis dėlto norėčiau paklausti. Ar tai reiškia, kad Vyriausybė gal vis dėlto atkreips dėmesį ir į „Agrokonzerną“ daromą įtaką partijoms ir per šalia partijų įsteigtus...

PIRMININKAS. Laikas.

G. LANDSBERGIS (TS-LKDF). ...fondus, ar vis dėlto čia buvo padaryta klaida ir į tai nebus atkreiptas dėmesys?

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Ačiū. Aš norėčiau priminti, matyt, tuo metu, kai jūs stažavotės Vyriausybėje, gal neįdėmiai tai darėte, nes ataskaitą tvirtina Vyriausybė ir visi Vyriausybės nariai, ne tik kad susipažinę, bet ir detalai perskaitę šią ataskaitą, ją tvirtina ir priima politinį sprendimą dėl savo ataskaitos pateikimo Seimui.

Kalbant apie jūsų tam tikras simpatijas „Agrokonzernui“, tai galbūt galėtumėte tiesiogiai su ta bendrove ir bendrauti. Bendra pozicija labai aiškiai suprantama – jokia neskaidri partijų finansavimo sistema, nesvarbu, kokiais būdais ta parama teikiama, yra netoleruotina ir mums nepriimtina.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys S. Gentvilas. Ruošiasi V. Kamblevičius.

S. GENTVILAS (LSF). Gerbiamas premjere, gerbiami ministrai, norėtume padėkoti Liberalų sąjūdžio vardu už jūsų darbą praeitais metais. Tikrai matome pozityvių dalykų, nors lyg ir nusveria mūsų nuomonę labiau kritikuotini dalykai. Bent asmeniškai norėtusi rašyti šešetą, nes ne visos ministerijos iš tikrųjų dirbo tai, ką buvo numačiusios.

Gerbiamas premjere, be gerų dalykų, kuriuos minite savo ataskaitoje, norėčiau paklausti dėl jūsų rinkimų programos leitmotyvo, t. y. dėl valdžios decentralizacijos. Per pastaruosius 2017 metus beveik visos ministerijos iš esmės arba konsolidavo, arba centralizavo funkcijas, įmones – nuo sveikatos apsaugos, nuo regioninių ligoninių iki valstybinių įmonių, tokių kaip urėdijos, nuo regioninių kelių įmonių. Sakykite, ar galite išskirti bent tris iniciatyvas, kurios praeitais metais sustiprino regionus? Ir kaip vertinate savo regioninę politiką 2017 metais? Dėkui.

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Kalbant apie urėdijas ar kelių įmones, tai nėra valdžios institucijų centralizavimas. Jeigu mes galvojame... Galbūt ir buvo tokia praktika, kai urėdijos buvo laikomos valdžios institucijomis. Tai čia nieko bendro neturi. Kalbėdami apie regioninę politiką, mes esame pasiryžę ir suteikiame galimybes savivaldai turėti ir tiek funkcijų aprėpti, kiek jos pageidauja ir gali susitvarkyti. Aš noriu priminti sprendimus, kurie susiję su savivaldybių biudžeto formavimo principais. Visos sumos, kurios anksčiau būdavo gražinamos į valstybės biudžetą, yra

paliktos savivaldai kaip atsakingai institucijai. Mes galime paminėti sprendimus, kurie susiję su regionų vadinamosios Baltosios knygos patvirtinimu. Ten išryškunami kiekvieno regiono stiprumai ir perspektyvos, kalbant apie įvairias veiklos rūšis, kur galėtų tas regionas arba tas rajonas geriausiai vystytis, kur būtų galima investuoti. Aš galiu paminėti visus sprendimus, kurie susiję su investicijų pritraukimu, kad nebuvo Vilniui taikomas nė vienas. Visiems investitoriams buvo siūloma ir jie buvo kviečiami ateiti į regionus, tas pavyzdys labai aiškiai matyti, kalbant apie visų, ne tik laisvųjų ekonominių zonų, *įveiklinimo* mastus ir kitus sprendimus.

Galiausiai tie sprendimai, kuriuos darė kitos ministerijos, ar tai būtų mokyklų tinklas, ar ligoninių tinklas, tai yra skirta ne centrinei valdžiai, o skirta paslaugos kokybei gerinti. Mes negalime suprasti, toleruoti, palaikyti ir nieko nedaryti, jeigu rajone yra ligoninė, kurioje 80 % gyventojų nesigydo, važiuoja į kitą regioną. (*Balsai salėje*) Teisingai, ne dėl to, kad nesigydo, kokybės nesulaukia, kad nėra pakankamo būtino operacijų kiekio. Tokie sprendimai yra priimami žmonių labui, o ne išlaikyti administracinį aparatą kaip resursą tame regione.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys V. Kamblevičius. Ruošiasi J. Olekas.

V. KAMBLEVIČIUS (TTF). Ačiū, Pirmininke. Gerbiamas premjere, ačiū už išsamią informaciją, ataskaitą, bet man labiausiai imponavo jūsų toks gražus pasakymas, kad demografija tai yra jautriausias klausimas. Iš tikrųjų šiandien yra tokia problema, jei mes imtume praėjusius metus, išvažiavo toks gyventojų skaičius panašiai kaip yra Marijampolėje, ar tikslinga šiuo metu skirti daug dėmesio pabėgėliams? Važiuojame, verbuojame, metame visas pastangas, pinigus. Ar nereiktų to dėmesio parodyti, kad lietuviai namo grįžtų ir mažiau išvažiuotų į kitus kraštus?

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Ačiū už teisingą pastabą. Pirmiausia tikrai nematau jokių veiksmų, kad Vyriausybė ar jai pavaldžios institucijos važiuotų, verbutų ir kviestų pabėgėlius. Mes turime savo įsipareigojimus, labai atsakingai juos vykdomė. Tikrai neįvykdėme tų įsipareigojimų, kurie buvo priimti dėl objektyvių priežasčių, bet tą solidarumą ir atsakingumą Europos Sąjungos kontekste mes turime tikrai rodyti ne vien žodžiais. Aš suprantu norą, kada kalbame dabar apie kitą finansinę perspektyvą, kada reikės iš bendro sunešto biudžeto paimti Lietuvai kuo daugiau. Tai čia solidarumas kaip ir skatintinas yra. Solidarūs turime būti visur.

Tačiau apie išvykstančių ir sugrįžtančių žmonių problemą. Pernai gruodžio mėnesio signalas galbūt buvo labai simbolinis, kai mes turėjome teigiamą emigracijos saldo, tikrai atsargiai vertiname, gal tai yra vienkartinis momentinis dalykas. Bet pirmas ketvirtis parodo, kad iš tikrųjų situaciją pradėdame kontroliuoti. Ir išvykstančių žmonių skaičiai gerokai mažėja, auga grįžtančių žmonių skaičiai. Vakar Vyriausybė patvirtino, teiks Seimui patvirtinti vadinamąją demografijos, emigracijos ir grįžimo skatinimo strategiją. Savo ruožtu nelaukdami, kol ši strategija bus čia, Seime, diskutuota, patvirtinta, mes parengėme konkrečių priemonių, veiksmų planą, ne deklaratyvių, labai aiškių priemonių, kurios leistų šeimoms gimdyti vaikus, priemonių, kurios stabdytų emigruojančių norus išvykti ir skatintų žmones sugrįžti. Dabar tai pateikta viešai konsultacijai su visuomene. Manau, tie žingsniai, kuriuos mes padarėme ir pernai, jeigu kalbėtume apie pajamų gausinimą, šiemet pristatysime šešias struktūrines reformas, kurios irgi susijusios ir praplės aprėptį žmonių jau iki vidurinėsios klasės, bei kitos priemonės, kurios įgyvendinamos, tikrai padės, nesakau, kad visiškai išspręsti, bet bent jau pradėsime mes jį kontroliuoti ir turėti teigiamus rodiklius, jei kalbėtume apie šito masto mažėjimą.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys J. Olekas. Ruošiasi R. Tamašunienė.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamas Pirmininke. Gerbiamas premjere, kaip viena klasikė yra sakiusi, jūsų pranešimas sukėlė įvairius jausmus. Tikrai galime pasidžiaugti, kaip jūs minėjote, tais tęstiniais darbais, kad ir krašto apsaugai didinamas finansavimas pasiekė 2 %, minėjote trečią kartą vykstančias „Žaibo kirčio“ pratybas, kibernetinio saugumo centralizacijos pabaigimą. Tikrai yra tie darbai, kuriuos, man atrodo, reikėjo padaryti ir galime pasidžiaugti. Bet kai kurie dalykai, kuriuos jūs taip pat minėjot savo pranešime, pavyzdžiui, vaiko pinigai, kad jie didinami, aš priminsiu, kai buvo anksčiau jie didinami ir iki 18 metų, tik jūsų tam tikra prasme atėmimas neapmokestinamojo didinimo, man atrodo, prieštarauja tam jūsų teiginiui, kad skatiname dirbti žmones, nesvarbu, kad ir daugiau uždirbančių, bet negauti pašalpų. Tas paminėjimas, kad išrinktas vienas urėdijos vadovas, bet 400 žmonių atleisti regionuose, savotiškai atrodo. Bet aš paklausiu iš

jūsų ataskaitos. Dėl žmonių nusiteikimo neišvažiuoti. Štai jūsų pateiktoje lentelėje nurodoma, kad savižudybių statistika 2019 metais, planuojama, nebemažės toliau. Stabilizuosis. Ar tas nusiteikimas žmonių, tikėjimas tuo, kas vyksta... Pavyzdžiui, ar yra Lietuvos gydytojų, rezidentų noro išvykti iš Lietuvos sumažėjimas? Ar tai vyksta? Ar to dar šiandien negalime pasakyti? Gal ateityje.

PIRMININKAS. Laikas.

J. OLEKAS (LSDPF). Tai tokie apibendrinti duomenys ar galėtų būti pateikti?

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Ačiū, kolega. Suprantu, kad klasika ir jausmai jūsų buvo kitokie, kai jūs čia sėdėjote. Dabar, kada ten, tai turi būti kitokie jausmai ir vertinimai. Tiesiog sunku man ir pakomentuoti, jei kalbėtume apie paskutinius teiginius, kas susiję su medikais, gydytojais, rezidentais, tai tų įsipareigojimų, kurie buvo priimti, laikomasi. Balandžio mėnesį mes turime savo įsipareigojimą patvirtinti bazinio atlyginimo nustatymo metodika, kalbant apie gydytojus. Turime labai aiškius tikslus, kaip susieti gydytojo atlyginimo proporciją su vidutiniu darbo užmokesčiu, kaip susieti slaugytojo darbo užmokestį su vidutiniu darbo užmokesčiu, skirtumą tarp gydyto ir slaugytojo.

Tie visi įsipareigojimai padaryti. Nuo sausio 1 dienos turėtume pasiekti ir tai, kad gydytojų rezidentų stipendija ir darbo užmokestis bus sujungta į vieną. Tai irgi padės gausinti pajamas, ypač tais atvejais, kada rezidentai išeina vaiko priežiūros atostogų. Tačiau, aišku, čia yra svarbu suvaldyti tam tikras rizikas, laikytis žodžio, būti sąžiningoms abiem pusėms, nes mes matome tendencijas, kada staigiai kai kurie universitetai nusprendė gausinti ne kartais – dešimtimis kartų rezidentų priėmimą į studijas.

Manau, tos tendencijos rodo, kad galbūt tikrai yra prielaidos čia dirbti, užsidirbti. Vėlgi pavyzdžiai apie ligonines, kokios čia buvo reakcijos, ir kolegos Simono klausimas. Klaipėdos regionas. Praeitą penktadienį aš lankiau dvi ligonines. Gydytojo atlyginimo vidurkis yra virš 2 tūkst. eurų, slaugytojų – beveik 1 tūkst. eurų. Ligoninės, kurios turi pelną, kurios tikrai sėkmingai dirba. Yra ir kitų pavyzdžių. Kaip minėjau gretimą rajoną, kur 80 % pacientų išvyksta gydytis į kitus miestus. Jeigu mes tokį *status quo* paliksime, tikrai norėsis ir tiems gyventojams, kurie ten gyvena, važiuoti iš to regiono, ir gydytojui tikrai nebus ten noro dirbti.

Manau, kad užsibrėžti tikslai, kas susiję apskritai su mūsų gyvenimo trukmės ilginimu (mes tą dalyką pristatysime kaip vieną iš šešių struktūrinių reformos dalių)... mes matome didžiulę problemą. Negalime būti pagal gyvenimo trukmę, ypač mes, vyrai, paskutinėje vietoje Europos Sąjungoje. Tai labai svarbu visomis prasmėmis: ir dėl žmogiškųjų išteklių, ir moraline prasme, ir dėl sąnaudų sveikatos priežiūros įstaigoms. Todėl kalbant apie savižudybes, mirtingumo mažinimą dėl kenksmingų faktorių, nuo kenksmingų ligų, yra vienas iš tokių ambicingų dalykų, kas bus šiais metais vykdoma Sveikatos apsaugos ministerijos.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narė R. Tamašunienė. Ruošiasi G. Steponavičius.

R. TAMAŠUNIENĖ (LLRA-KŠSF). Ačiū. Gerbiamas premjere, dėkodama už labai išsamią ataskaitą noriu pabrėžti, kad vis dėlto kiekviena ataskaita – tai, be abejo, atspirties taškas ir į ateitį. Ekonominiai, finansiniai ateities projektai iš tikrųjų nuteikia šiandien optimistiškai. Įvardinote demografiją kaip vieną iš jautriausių ir pačių aktualiausių problemų. Šių metų ataskaitoje matome, kad priemonių pakankamai, pačių priemonių, t. y. tikslų ir uždavinių, bet realizavimo planas, mano įsitikinimu, vis dėlto kelias pasirinktas truputį ne toks. Aš kalbu apie vaiko pinigus. Išplėtėte vaikų, gaunančių išmokas, ratą, ir tai yra labai gerai – visi vaikai gauna vienodus vaiko pinigus, ir sumažinote vaikų skurdo rodiklius. Tie rodikliai iš tikrųjų gerėja, nors dar yra ne visai tokie, kokių reikėtų Lietuvai.

PIRMININKAS. Klauskite!

R. TAMAŠUNIENĖ (LLRA-KŠSF). Tačiau uždirbančiųjų daugiau nepasitenkinimas, sakykim, buvo didesnis. Pasirinkote 30 eurų. Bet koks kitas žingsnis, koks dydis? Mūsų frakcija užregistravusi pataisą, kad jau 2019 metais sulauksime 60 eurų. Norėtume išgirsti, kaip jūs planuojate žingsniuoti toliau.

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Mes planuojame tikrai žingsniuoti toliau ir padaryti, kad nuo 2019 metų aprėptis vaiko pinigus gaunančių vaikų ir šeimų didėtų. Tikrai šiandien konkretaus skaičiaus neįvardinsiu, bet aš jau ne kartą minėjau, kad tikrai tai nebus 10 eurų didinimas, jis bus di-

desnis. Kiek bus, mes vėlgi vertiname situaciją ir vertinsime projektuodami kitų metų valstybės biudžetą.

Be šito sprendimo mes taip pat darysime kitus sprendimus, kurie palies iš esmės iki dviejų vidutinių darbo užmokesčių uždirbančius žmones, jų pajamų gausinimą. Tai yra ir tos priemonės, plius kitos priemonės, kas yra numatyta, kaip minėjau, demografijos, imigracijos ir grįžimo vadinamojoje strategijoje, taip pat leis stiprinti šeimas ir suteikti joms realią paramą tiek kalbant apie vaikų priežiūrą, tiek kompensuojant tam tikras patiriamas išlaidas. Manau, kad ne vien vaiko pinigai (jeigu jūs siūlote 60 eurų, galbūt bus tiek, galbūt kažkiek mažiau), tai nėra vien ta suma, kuri turėtų būti įskaičiuojama į paramą šeimoms ir vaikams, nes visos kompleksinės priemonės, kaip minėjau, ir tėvų atlyginimo padidinimas, pajamų gausėjimas taip pat prisideda prie šeimos gerovės. Todėl mes tikrai darysime sprendimus ir eisime ta linkme kalbant tiek apie šeimų stiprinimą, tiek apie minėto vaiko pinigų dydžio didinimą.

Šiek tiek dar replikuojant į tai, ką kolega Juozas pasakė, jog mes atėmėme papildomą neapmokestinamąjį pajamų dydį. Mes tą sprendimą padarėme dėl to, kad tikrai turėjo šiomis mokeskinėmis lengvatomis pasinaudoti tie žmonės, kurie buvo arti skurdo ribos, dirbantys žmonės, bet negalėjo šitomis mokeskinėmis lengvatomis pasinaudoti.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys G. Steponavičius. Ruošiasi S. Jakeliūnas.

G. STEPONAVIČIUS (MSNG). Ačiū, gerbiamasis Seimo Pirmininke. Taip pat prisijungiu prie padėkos už pateiktą išsamią ataskaitą. Džiaugiuosi, gerbiamasis premjere, jūsų akcentais dėl struktūrinių švietimo pokyčių, bet vertinant praėjusius metus, didžiausi pokyčiai, pradėti švietimo srityje, beje, buvo ne dėl Vyriausybės iniciatyvos, lyderystės, kalbu apie vadovų kadencijų įvedimą, kalbu apie profesinio mokymo sistemę pertvarką. Pagaliau yra esminių sprendimų dėl universiteto jungimo ne Vyriausybėje ir ne dėl lyderystės atsirado, o pusiniai ir nelabai į sinergiją vedantys sprendimai – Seime ar kur nors šalia jo.

Bet mano klausimas yra apie mažėjančią mokslo finansavimą. Praėjusiais metais 78 % mažėjo aukštojo mokslo finansavimas. Kai jau 2016 metais dar iki jūsų Vyriausybės darbo pradžios mes matėme, kad daugiau nei dvigubai atsiliecame nuo Europos Sąjungos vidurkio, tokioje situacijoje mes ir per praėjusius metus nematėme realių žingsnių tam atsilikimui mažinti, o mažėjimas – minus 78 %. Ministre, koks būtų jūsų komentaras?

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Galbūt pakomentuos švietimo ir mokslo ministrė. Aš dabar noriu dėl reformų. Jūs turbūt puikiai suvokiate, gerbiamasis kolega, ir pats buvote vykdomojoje valdžioje, kad niekas be vykdomosios valdžios nevyksta. Jeigu norite, kad tai būtų priskiriama Seimo lyderystei, aš labai džiaugiuosi, svarbu, kad sprendimai, kurie padaryti, būtų reikalingi švietimo sistemai, švietimo reformai. Ir visa garbė jums, o mes kuo galėsime, tuo padėsime įgyvendinant šitas struktūrines reformas.

J. PETRAUSKIENĖ. Dėkoju. Atsakysiu dėl mokslo finansavimo mažėjimo. Manychiau, reikėtų skaičiuoti mokslo finansavimą ne tik vertinant valstybės biudžetines lėšas, bet taip pat ir struktūrinius fondus. Taip, jūs įvardinate vieną skaudulį, bet kalbant apie mokslo finansavimą Lietuvoje yra didžiulė priklausomybė nuo struktūrinių fondų paramos ir vykdomos pertvarkos. Tai turi vesti ta kryptimi, kad iš tos priklausomybės, kuri buvo sukurta per dešimtmečius, būtų išeita. Mokslo sistemos finansavimas pirmiausia yra nuskurdintas per dėstytojų ir tyrėjų atlyginimų mažinimą arba nepakėlimą po krizės metų. Šiomet buvo padarytas pirmas ir tikrai labai svarbus žingsnis, kai daugiau nei 22 mln. eurų buvo skirta dėstytojų ir tyrėjų atlyginimams didinti, ir ta kryptimi taip pat planuojama eiti ir kitais metais. Bendra mokslinės veiklos ir jos finansavimo suma nėra sumažėjusi, bet pakeitus dvi finansavimo metodikas mokslo administravimo lėšos sumažėjo – jos yra susietos su mokslinės veiklos kokybe, ir manau, kad tai yra žingsnis į priekį.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys S. Jakeliūnas. Ruošiasi A. Palionis. Stasy Jakeliūnai, klauskite.

S. JAKELIŪNAS (LVŽSF). Dėkoju, gerbiamasis Pirmininke. Norėčiau finansų ministro paklausti. Ataskaitoje rašoma apie skolos dinamiką ir apie subalansuotą ir perteklinį viešųjų finansų sektorių, nėra užsimenama apie finansinį rezervą, kurį mes „Sodroje“ pradėdame kaupti, jau matosi. Valstybės biudžetas kol kas deficitinis, bet gal jūs planuojate ir esate priėmę sprendimus (dabar ir

ateityje), kaip turėtų būti kaupiamos atsargos visuose biudžetuose tam, kad jeigu mes susidurtume su neigiamais finansų rodikliais, galėtume neiti į finansų rinkas ir nesiskolinti, kaip kad buvo maždaug prieš dešimtmetį?

V. ŠAPOKA. Ačiū už tikrai labai aktualų klausimą. Teisingai pastebėjote, kad tiek „Sodros“, tiek, galima paminėti, sveikatos srityse tie rezervai kaupiami ir neretai viešumoje būna spekuliacijų, kad tai, kas yra susiję su valstybės biudžetu, nėra kaupiama. Iš tikrųjų yra kaupiama, yra numatyti automatiniai mechanizmai: tiek keliauja dalis dividendų, tiek iš kitų pajamų šaltinių. Planuojame, kad jau šių metų pabaigoje ši suma sieks netoli 300 mln. Tie mechanizmai tikrai yra. Čia reikėtų paminėti du svarbius aspektus: tiek rezervo dydis yra aktualus, tiek pačios skolos dydis yra ypač aktualus. Turime teigiamą dinamiką tiek dėl skolos, tiek dėl paties rezervo dydžio didėjimo.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys A. Palionis. Ruošiasi M. Majauskas.

A. PALIONIS (LSDDF). Ačiū, Pirmininke. Visų pirma, noriu padėkoti ir Vyriausybei už darbą, ir premjerui už pristatymą. Ir tie skaičiai, kurie rodo tiesioginių investicijų pritraukimą 2017 metais, ir tai, kad esame ant slenksčio dėl narystės EBPO, aš manau, yra nuoseklus ir darnaus darbo rezultatas. Premjere, ir jūsų ataskaitoje yra minima apie mokestines pertvarkas, kurios jau yra įgyvendintos ir kurias dar rengiamasi įgyvendinti. Aš manau, kad neturėtume ilgai delsti, tuo labiau kad tos mokestinės pertvarkos susiję ir su biudžeto planavimu, ir su vaiko pinigais – pagal turimas pajamas žiūrėsime, kokias galime daryti išlaidas. Aš norėjau paklausti. Kada pristatysite, vykdomoji valdžia pristatys, savo pertvarkos viziją Seimui? Taip pat, kaip paminėjote ataskaitoje, yra patiesti...

PIRMININKAS. Klauskite.

A. PALIONIS (LSDDF). ...pagrindai etatiniam mokytojų apmokėjimui, kadangi netrukus rugsėjo 1 diena. Kada Seimas pamatys šiuos projektus?

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Matyt, kaip mes ir esame užsibrėžę, kitą savaitę tai pristatysime – visas šešias struktūrines reformas, iš jų viena yra ir mokesčių. Tai padarysime, aišku, natūralu, pirmiausia valdančiosioms frakcijoms, po to ir opozicinėms frakcijoms. Pateiksime viešai konsultacijai tuos sprendimus, principinius sprendimus, pagal kuriuos, mes manome, galėtume panaudoti mūsų ekonomikos augimą pagrindinėms problemoms spręsti. Jeigu kalbėtume apie etatinį apmokėjimą, tai projektas yra Seime, belieka išreikšti politinę valią ir priimti. Procesas tikrai nebuvo lengvas, glaudžiai dirbome su komitetu, komiteto pirmininku, kuriam galima tik padėkoti, su partneriais, profesinėmis sąjungomis. Parengtas projektas yra subalansuotas, suderintas iš esmės su visomis profesinėmis sąjungomis, mokytojų bendruomene ir tikrai, manau, prisidės prie to, kad mokytojai galės gauti ir didesnę atlyginimą, ir už visas teikiamas paslaugas arba atliekamus darbus mokykloje jiems bus apmokėta.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys M. Majauskas. Ruošiasi A. Armonaitė.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Dėkoju, gerbiamas premjere, už pristatymą. Man atrodo, Vyriausybės veiklos ataskaitą puikiai apibūdintų gerai žinoma lietuviška patarlė, kuri sako: „Kas pakels katinui uodegą, kad ne anas pats.“ Bet, premjere, ar tikrai čia katino nuopelnas investicijų proveržis, nedarbo lygio mažėjimas, darbo užmokesčio augimas? Juk privatus sektorius atliepia pagrindines investicijas, kuria darbo vietas. Jeigu pažiūrėtume darbo užmokesčio augimą per pastaruosius penkerius metus, privačiame sektoriuje darbo užmokestis reikšmingai labiau kilo negu viešajame sektoriuje. Viešojo sektoriaus atlyginimų augimas atrodo pakankamai silpnai, o tai priklauso ir konkrečiai nuo jūsų. O jūs giriatės apie kosmetines priemones verslui skatinti. Norėčiau paklausti. Ar nesvarstote kokių nors reikšmingų sprendimų verslui skatinti, darbo vietoms kurti ir investicijoms daryti, kaip padarė Estija? Tarkime, nustatyti nulinį mokestinį pelno tarifą visam reinvestuojamam pelnui. Jeigu laikai pinigų įmonėje, tai tu nemoki mokesčių...

PIRMININKAS. Klauskite.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). ...bet jeigu juos ištrauki vartoti – pradedi mokėti. Tokia nuostata yra Estijoje ir ji veikia. Ar nesvarstėte dėl tokios nuostatos Lietuvoje? Ačiū.

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Nesvarstėme, nes mes žiūrime ir mokomės iš kitų klaidų. Tikrai nemanau, kad šiuo atveju tai reikėtų vertinti kaip ypatingą ar veikiantį pasiekimą. Jeigu kalbėtume

apie jūsų paminėtus skaičius, tai jie savaime neatsiranda ir savaime neauga. Kokia yra investicinė aplinka, kaip jaučiasi įmonės, kaip jaučiasi investuotojas, tiek nacionalinis, tiek užsienio, parodo, ar jisai rizikuoja didinti apimtis, gamybos apimtis, ar jis investuoja į technologinį atsinaujinimą, ar kuria papildomas darbo vietas, ar laukia nenuspėjamų sprendimų galvodamas, kad reikės ką nors po nakties išgirsti ir priimti sprendimus. Tokių sprendimų tikrai mes nesirengiame daryti, kad būtų galima vėl verslą gražinti ten, iš kur šiandien mes dar negebame viso ištraukti, nes dalis jo, deja, yra šešėlyje. O tos paskatos, kurios parodė, kurios buvo padarytos ir pernai, ir ankstesnės Vyriausybės pamatai dėti buvo, geriausiai parodo, kad ateina vizitinės kortelės į Lietuvą, gamybinės investicijos, kurių neiškelsi per vieną naktį, nesurinksi kompiuteriu, neišvažiuosi. Gamybinės investicijos ir tiesiogine prasme, ir išvestine prasme, kalbant apie papildomų darbo vietų kūrimą ir investavimą, yra geriausias rodiklis.

O kalbant apie pačią ataskaitą, kolega, turbūt būtų keista matyti, jeigu aš išeičiau į tribūną ir saviplaka užsiimčiau. Ko gero, tikrai ne. Tai yra Vyriausybės ataskaita. Aš suprantu didžiulį A. Kubiliaus norą, bet lygiai taip pat jis darė tą patį būdamas šioje tribūnoje, kai buvo Ministras Pirmininkas. Aš tikrai nesakiau, kad mes viską pasiekėme, viską įgyvendinome, bet mes teikiame ataskaitą. O kaip, ar darbai pakankami, ar ne, – tai vėlgi sprendžia Lietuvos žmonės ir jie vienu, ar kitokia forma tą išreiškia.

Dėl Estijos gal dar ministras patikslins.

V. ŠAPOKA. Taip, iš tikrųjų labai drąsiai sakote, kad Estijos paskata veikia, bet pasižiūrėjus detaliau, ar tikrai jos skatino produktyvias investicijas, tai po išsamesnės analizės, akivaizdu, pasirodys, kad ne. Šiuo atveju reikėtų paminėti, kad Lietuvoje praėjusiais metais našumas augo sparčiausiai visoje Europos Sąjungoje. Jeigu pažiūrėtume ilgesnį laikotarpį, tai Estijos produktyvumo augimo kreivė niekuo nesiskiria nuo Lietuvos, ir lengvatos turėjimas yra brangus malonumas, taip pat ir skatinantis šešėlį. Kuo reikėtų pasidžiaugti, kad Lietuvoje praėjusiais metais pirmą kartą šešėlis yra mažesnis negu Estijoje.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narė A. Armonaitė. Ruošiasi A. Dumbrava.

A. ARMONAITĖ (LSF). Dėkoju. Gerbiamas premjere, ačiū jums už ataskaitą. Kai kuriuos darbus mes irgi palaikėme, galbūt kai kam oponavome, vis dėlto linkime sėkmės toliau darbuose.

Mano klausimas yra susijęs su skaitmenine ekonomika ir technologijomis. Yra plačiai pripažįstama, daugybė knygų yra parašyta apie tai, kad tos šalys, kurios yra atviros technologijoms, kurios jas skatina ir pačios jas naudoja, sukuria greitesnes prielaidas ekonomikai augti ir netgi geriau demokratijai veikti. Vis dėlto šioje ataskaitoje aš pasigedau dėmesio skaitmeninei ekonomikai, pasigedau valstybės elektroninių paslaugų plėtros. Ar nevertėtų tam dėmesio skirti šiek tiek daugiau? Nes jeigu mes pasižiūrime į tarptautinius reitingus, verslas Lietuvoje yra labai pažengęs šioje srityje, tačiau Lietuvos pozicijas visur tempia valstybės vaidmuo. Man atrodo, tam reikia kur kas didesnio politinio dėmesio. Kas vis dėlto buvo nuveikta? Dėkoju.

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Galbūt reikėtų dar atidžiau pažiūrėti, nes, bent jau aš, kažkurioje vietoje skaičiau (juokaujant), bet ji iš tikrųjų yra. Yra skirta. Kalbėdami apie viešųjų paslaugų elektronizavimą, mes kitokio kelio ir neturime. Ta pati vykstanti valstybės tarnybos pertvarka, viešųjų įmonių pertvarka yra susijusi su vienu iš šitų pagrindinių aspektų: dalis funkcijų perkeliama į elektroninę erdvę. Yra sukurtos stebėsenos sistemos, specialios informacinės sistemos, mes skaičiuojame, monitoringą turime ir čia tikrai atrasite skaičius, kiek tų paslaugų yra perkelta į elektroninę erdvę, kaip vykdyta stebėseną.

Tai tikrai nenorėčiau sutikti su tuo, kad mes čia stipriai lyg ir atsiliikame. Galiausiai naujos technologijos – pripažįstame iš tikrųjų, kur, matyt, turime didžiausią problemą, tai yra tai, ką mes investavome į modernias laboratorijas, į aukšto produktyvumo produktų kūrimą, kažkaip tikrai sunkiai pasiekia verslą. Čia mes turime problemą. Dėl to žingsniai yra daromi, kalbant apie eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimą, kalbant apie kompetencijų dalinimą tarp Švietimo, Mokslo ir Ūkio ministerijų. Sprendimai yra padaryti. O detaliau tiesiog neturiu ką pasakyti, nes iš esmės nemačiau nė vieno mūsų žingsnio, kur mes skatintume, atvirėčiai darytume, kad reikia daugiau popierių, popierinių sprendimų, kokių nors ataskaitų ir visa kita.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys A. Dumbrava. Ruošiasi A. Sysas.

A. DUMBRAVA (TTF). Ačiū, gerbiamas Seimo Pirmininke. Gerbiamas premjere, taip pat norėčiau padėkoti jums už ataskaitą, ypač už nuveiktus darbus socialinėje srityje.

Norėčiau paklausti. Neseniai Latvija paskelbė, kad šiais metais vidutinis darbo užmokestis Latvijoje peržengs 1 tūkst. eurų ribą, Estijoje tai yra jau senokai padaryta. Prašau pasakyti, ką mes galime pažadėti Lietuvos žmonėms ir kokie yra Vyriausybės planai, kad vis dėlto ir mes išoktume į tą traukinį ir viršytume tokį psichologinį 1 tūkst. eurų vidutinio darbo užmokesčio lygį? Ačiū.

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Manau, kad mes tikrai kitais metais išoksime į tą traukinį dėl jūsų paminėtų skaičių.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys A. Sysas. Ruošiasi J. Narkevičius.

A. SYSAS (LSDPF). Ačiū, Pirmininke. Gerbiamas Ministre Pirmininke ir Vyriausybės nariai, aš tikrai noriu padėkoti ir pagirti. Buvo padaryta tikrai daug gražių darbų, bet jūs labai kukliai parašėte savo ataskaitoje, kad darbo užmokestis padidėjo tik 8,5 %. Kai kuriems mūsų gyventojams ir darbuotojams, pavyzdžiui, prokurorams, STT – 30 %, šiais metais planuojate žvalgybininkams per du etapus virš 30 % kelti. Didelėmis pastangomis ir opozicijos valstybės ir savivaldybių įstai-gų darbuotojams, valstybės tarnautojams išsteningame čia (ar, tiksliau, jūs) 2 eurų bazinio dydžio padidinimą.

Dabar matau, kad vėl apie tai tylima, nes įstatyme yra, kaip sakiau, žvalgai, diplomatai ir teisėjai. Kitų nemačiau dėl darbo užmokesčio, bet tokie planai yra. Profesinės sąjungos skundžiasi, kad pagal įstatymą jūs turite iki liepos 1 dienos surengti derybas dėl bazinio dydžio.

PIRMININKAS. Klauskite!

A. SYSAS (LSDPF). Jau keturi kreipimaisi buvo, derybos neprasidėjo. Ar prasidės derybos dėl bazinio dydžio, kaip numatyta įstatymuose?

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Taip, prasidės. Tik dar yra klausimas, ar derės Vyriausybė, ar įgalios vieną iš ministerijų derėtis dėl bazinio dydžio.

Kalbant apie atlyginimus, kuriuos jūs minėjote, aš kalbėjau apie privatų sektorių – 8,5 %. Jeigu būčiau visiškai tikslus, apie 6,7 % viešajame sektoriuje taip pat buvo augimas. Nevertinant net to, sakykim, bazinio dydžio padidinimo, jūs puikiai, kaip buvęs komiteto pirmininkas ir dabar aktyvus narys, suvokiate, ką reiškia bazinio dydžio didinimas tokiais mastais – 1, 2 ar 5 eurai.

Aš vis dėlto laikaisi tos pačios nuomonės, lygiai toks pat projektas tą įgyvendinti yra pateiktas Seimui. Jeigu mes norime (o tikrai norime) turėti modernią, patrauklią valstybės tarnybą, efektyviai dirbančią, mes turime priimti sprendimus, nes visus vienodai finansuoti, neatsižvelgiant į jų kuriamą pridėtinę vertę, darbo rezultatus, matyt, nebūtų visiškai teisinga. Naujasis įstatymas atvers galimybes institucijos vadovui tikrai motyvuoti ir pritraukti į valstybės tarnybą arba išlaikyti žmones, kurie kuria didžiulę pridėtinę vertę valstybei ir jos žmonėms, o tie, kurie nenori darbuotis, nebegali, jau nebeturi ugnies, tiesiog galės likti prie tų pačių pozicijų arba rinktis kitas veiklos sritis, nes darbo rinkoje tikrai yra didžiulė kompetentingų žmonių paklausa.

Kalbant apie atskiras institucijas, norėčiau pakartoti tą frazę, kurią mes kartojame įvairiais aspektais kalbėdami, pavyzdžiui, ir apie šalies gynybą: nepriešinkime ir nešnekėkime to, ko nereikia kalbėti. Nei teisėjams, nei prokurorams šiais metais atlyginimas nepadidėjo. Dauguma tų institucijų, kurioms didėjo atlyginimai, tai padarė iš savo įvykdytų struktūrinių reformų ir sutaupytų resursų. Tokie yra dalykai. Galbūt nepavydėkime. Sakau, reikia absoliučiai visiems galvoti apie veiklos efektyvumą ir kartu motyvuoti, kad būtų galima didinti atlyginimus, bet nereikia sakyti, kad, žinot, institucijos veikia kaip veikė, bet mes vis tiek joms turime vis daugiau pinigų mesti.

Galiausiai apie tą pačią valstybės tarnybą. Žmonių skaičius šalyje keičiasi ir keičiasi ne į didėjančią pusę.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys J. Narkevičius. Ruošiasi R. Šarknickas.

J. NARKEVIČ (LLRA-KŠSF). Labai ačiū, gerbiamas premjere, Vyriausybės nariai, už ataskaitą, bet pirmiausia, be abejo, už darbą, kuris buvo atliktas ir dabar atliekamas. Iškėlėte, kaip ir mes visi, didingus siekius, laukiami reikšmingi pokyčiai, tačiau akivaizdu, kad realizavimo procese susidurta su administraciniu, su nomenklatūriniu pasipriešinimu sprendimų procesui ir iššūkiams. Iš principo yra akivaizdus nukrypimas nuo tų didingų siekių ir laukiamų reikšmingų lūkesčių.

Akivaizdu, sprendimas dalinis ir jis jau stebimai netenkina žmonių lūkesčių. Pavyzdžiui, vaiko pinigai – dalinis sprendimas. Vis dėlto, mūsų manymu, reikėjo iš esmės spręsti, žmonės jau yra...

PIRMININKAS. Klauskite.

J. NARKEVIČ (LLRA-KŠSF). ...nepatenkinti ir taip toliau, laukiamas mokytojų etatinių... čia irgi diskusija.

Bendro pobūdžio klausimas. Be abejo, oponentai visada kritikuos, kad ir ką gero darytum, bet savikritika turbūt yra naudinga ir progresyvi. Taigi, gerbiamas premjere, ko per tuos metus jūs neįvertinote? Ko jūs nepadarėte arba kitaip dabar darytumėte, kad pasiektumėte dėl tų didinųjų siekių ir reikšmingų pokyčių teigiamus lūkesčius? Ačiū.

S. SKVERNELIS (LVŽSF). Kalbant apie didingus lūkesčius. Suprantu, kad didingas lūkestis 30 eurų šeimai už vaiką, nevertinant pajamų, plius dar, nepamirškime, kad nepriklausomai... priklausomai nuo pajamų ir vaikų skaičiaus, dar papildomai yra nuo 15 su trupučiu iki 28 eurų šeimai. Sumos... na, aš suprantu, kad norisi daugiau, bet vien vaiko pinigų, tų 30 eurų, įvedimas yra daugiau nei 100 mln. eurų. Tai yra pirmas žingsnis, tą mes kalbėjome. Jūsų iniciatyva, kuri buvo pristatyta, tikrai didžiaja dalimi prisidėjo, kad tie vaiko pinigai atsirastų. Tai žengėme pirmą žingsnį, galėjome jo nežengti, jo nebūtų. Dabar mūsų tikslas iš tikrųjų yra, kad būtų aprėptis ir sumos didesnės, mes tikrai matome didesnes galimybes tą padaryti ir padarysime.

O kalbat apie įvairius pasipriešinimus, tai irgi, mes tą tikrai vertinome. Tikrai neatrodė, kad atskiruose sektoriuose situacija yra pakankamai bloga, mes galbūt kai kur iš tikrųjų neįvertinome ir tam tikrų interesų grupių veikimo, bet kiekvienas tas pokytis, ypač nedarytas ilgas dešimtmečius arba daug metų, tai irgi, natūralu ir suprantama, sulaukė iš pradžių tokios neigiamos reakcijos. Todėl, matyt, tai, ką mes tikrai galėjome ir užsibrėžę buvome padaryti... Kalbant apie tas mokesťines iniciatyvas, kurias mes šiais metais pristatysime, na, galbūt buvo verta bandyti rizikuoti tą daryti praeitais metais, nors tikrai tokios tvirtos garantijos, kad mes būtume priėmę sprendimus, nebuvo. Tai mes priėmėme tokį tarpinį žingsnį, iš pradžių sutvarkėme esamos mokesťinės sistemos nelogiškumus, socialinius neteisingumus, juos panaikinome, ir kai kalbame apie šešėlio masto mažinimą, lygiagrečiai taikydami priemones, kurios tikrai buvo paveikios ir davė rezultatą, dabar galime žengti ir kitą žingsnį, kurį mes pristatysime.

Tikrai nebus paprasta ir lengva, matyt, bus įvairiausių nuomonių, bet vėlgi, jeigu mes apsisprendžiame, kad šiandien yra būtent mūsų prioritetas, kaip minėjau, išplėsti tą pajamų didinimą iki vidurinėsios klasės, tai tą ir turime daryti. Čia Vyriausybės laukia nelengvas darbas įtikinti ir kolegas, ir Seimo narius, ir valdančiąją daugumą, tikrai norisi ir opozicijos paramos, kad tie sprendimai būtų reikalingi ir tai pajustų kuo daugiau Lietuvos žmonių. Tą ir darysime. Tikrai ne viską pavyko padaryti, tai yra faktas. Mes apie 17 % darbų, kurie buvo suplanuoti Vyriausybės priemonių įgyvendinimo plane, turėjome koreguoti. Gyvenimas nestovi vietoje, jis tikrai koreguoja tuos planus.

PIRMININKAS. Ir baigiantis laikui klausia Seimo narys R. Šarknickas.

R. ŠARKNICKAS (LVŽSF). Dėkoju, posėdžio pirmininke. Norėčiau, visų pirma paneigti jūsų premjere, žodžius, kad daug ko nepavyko padaryti. Aš sakyčiau, kad iš tikrųjų pavyko daug ką padaryti ir noriu padėkoti jums už šeimą, vaikus, tai yra akivaizdu, Lietuvoje mes jau matome ir socialiai gerėjančią situaciją. Mano klausimas būtų socialinės apsaugos ir darbo ministrui. Socialinių paslaugų centruose, kaip supratau, iš Europos Sąjungos lėšų per jūsų ministeriją atsirado sukurtos kelios pilotiniu principu... teikti atokvėpio paslaugas tėvams, kurie augina neįgaliuosius arba sunkios rizikos savo vaikus. Aš norėčiau pasakyti, kad šimtu procentų yra pasitvirtinęs šis projektas, jis pasitvirtino, nes leido susitvarkyti tėvams savo gyvenimus ir net išvengti psichologinio smurto artimoje aplinkoje. Norėčiau paklausti, ar tas projektas dar bus tęsiamas, ar jis taps tradicinis, nes situacija rodo, kad iš esmės pasikeitė net santykiai šeimose. Dėkoju.

L. KUKURAITIS. Dėkoju už klausimą. Iš tiesų palietėte labai aktualią temą, džiugu, kad savivaldybės tiek projektų, tiek savo biudžetų lėšomis jau kuria atokvėpio paslaugas. Vyriausybė Šeimų stiprinimo įstatymu yra įpareigota iki rugsėjo 1 dienos patvirtinti bazinių paslaugų šeimai paketą. Būtent atokvėpio paslaugos būtų vienos iš paketo turinio, ir ten būtų nurodyta, koku būdu yra užtikrinamas tęstinumas ir tvarumas ir kad visose savivaldybėse visos šeimos priėtų prie šitų paslaugų.

PIRMININKAS. Ačiū. Diskusiją dėl Vyriausybės metinės veiklos ataskaitos planuojama rengti 2018 m. balandžio 24 d. Ataskaitą svarsto visi Seimo komitetai. Ačiū Vyriausybei už dalyvavimą ir premjerui už pranešimą

11.31 val.

Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 1, 2, 5, 8, 12, 21, 27, 44, 45, 47 ir 48 straipsnių pakeitimo ir 50 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1804, Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo Nr. I-1324 5¹ ir 10¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1805, Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ir 12⁴ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1806 (pateikimas)

Darbotvarkės 1-3 klausimas, kompleksinis – Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo straipsnių pakeitimo ir straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1804. Pranešėjas – ministras L. Kukuraitis.

L. KUKURAITIS. Visą paketą?

PIRMININKAS. Pristatykite visą paketą, tai yra projektai Nr. XIIIIP-1805, Nr. XIIIIP-1806. Viskas.

L. KUKURAITIS. Dėkoju, gerbiamas Pirmininke. Gerbiamieji Seimo nariai, teikiamas trijų įstatymų projektų paketas. Pirmasis – Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, parengtas siekiant suderinti galimybę Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniams skyriams, nesutinkantiems su profesinės ligos patvirtinimo aktu, skūsti jį Centrinei darbo medicinos ekspertų komisijai, o Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos sprendimus skūsti teismui. Šiuo metu Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme yra nustatyta, kad šiuos aktus gali skūsti tik Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba. Fondo valdyba viena šios funkcijos atlikti negali ir dėl žmogiškųjų išteklių trūkumo, fondo valdyboje šiuo metu dirba tik trys kontrolės specialistai, o teritoriniuose skyriuose 70. 2017 metais Lietuvoje naujai buvo nustatytos 356 profesinės ligos 259 asmenims. Valstybės kontrolė taip pat teikia valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai rekomendacijas sudaryti galimybes teritoriniams skyriams, reikalui esant, ginčyti profesinės ligos patvirtinimo aktus.

Siūlomi pakeitimai sudarys sąlygas „Sodros“ valdybos teritoriniams skyriams tinkamai vykdyti socialinio draudimo 30 straipsnyje numatytą uždavinį užtikrinti teisingą išmokų skyrimą ir mokėjimą ir bus išvengta esamo teisinio reguliavimo spragų. Šiame įstatymo projekte taip pat siekiama įgyvendinti kartu su naujuoju Darbo kodeksu įsigaliojusiu Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo įtvirtintus pakeitimus dėl darbuotojų mokymų ir jų žinių tikrinimo. Šiuo tikslu teikiamas įstatymo 8 straipsnio patikslinimas, atsisakant darbuotojų, dirbančių ar siekiančių dirbti saugos ir sveikatos specialistais, profesinės sveikatos specialistais, statinių projektavimo, statinių statybos saugos ir sveikatos koordinatoriais, kvalifikacijos ir žinių įgijimo detalaus reglamentavimo, šias funkcijas pavedant ministrams pagal kompetencijos sritis. Taip pat šiuo projektu teikiami kiti juridinės technikos ir redakcinio pobūdžio pakeitimai.

Antruoju paketo įstatymo projektu siekiama suderinti Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo nuostatas su 2017 m. liepos 1 d. kartu su nauju Darbo kodeksu įsigaliojusiu Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo įtvirtintomis nuostatomis dėl darbuotojų mokymo ir žinių tikrinimo bei kai kurių veiklos sričių darbuotojų kvalifikacijos arba kompetencijos reikalavimais.

Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo 10 straipsnio 4 dalies 2 punkte yra nustatomi juridinio asmens, siekiančio vykdyti nuolatinę įrenginių priežiūrą, darbuotojų kompetencijos reikalavimai, o 2017 m. liepos 1 d. įsigaliojus pakeitimams šių darbuotojų kvalifikacijos arba specialiųjų žinių ir įgūdžių reikalavimus nustato valstybės institucijos, atsakingos už atskirų kategorijų įrenginių priežiūros organizavimą. Be to, būtina tikslinti šį įstatymą, nes nuo liepos 1 dienos pasikeitus Valstybinės darbo inspekcijos įstatymui, kuriame neliko Valstybinės darbo inspekcijos atstovų dalyvavimo atestuojant darbuotojus, bei panaikinus socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro bendrą įsakymą „Dėl Mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrųjų nuostatų patvirtinimo“, Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymu nurodyta, kad darbuotojų atestacija šiuo metu nebeturi teisinio pagrindo, todėl jį reikia sukurti.

Įstatymu taip pat siekiama patikslinti Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo nuostatas dėl potencialiai pavojingų įrenginių techninės būklės tikrinimo įgaliojimų suteikimo ir dėl nuolatinės potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros licencijavimo tvarkos pagal šiuo metu galiojančią licencijavimo tvarką, nustatytą Licencijavimo pagrindų aprašu, patvirtintu Vyriausybės nutarimu, bei suderinti įstatymo nuostatas su Teisėkūros pagrindų įstatymu. Taip pat įstatymu siekiama atsisakyti akredituotoms įstaigoms, siekiančioms gauti įgaliojimus tikrinti įrenginių techninę būklę, teikiamų reikalavimų dėl vadovų kvalifikacijos, turimos įrangos, steigimo dokumentų, kurie dubliuoja akreditavimo reikalavimus. Atsisakyti juridiniams asmenims, siekiantiems gauti licenciją veiklai, taikomų perteklinių reikalavimų, susijusių su jų steigimo dokumentais ir organizacine struktūra.

Trečiasis paketo įstatymas – Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo tam tikrų straipsnių pakeitimo įstatymo projektas parengtas siekiant suderinti Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo nuostatas su Valstybinės darbo inspekcijos veiklos... su Vyriausybės įstatymu ir Biudžetinių įstaigų įstatymu. Nustatoma, kad konkrečią Valstybinės darbo inspekcijos struktūrą tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras, taip pat konkrečios funkcijos yra nustatomos inspekcijos nuostatuose, taip pat patikslinamos pareigybės atsisakant struktūrinių padalinių vedėjų ir jų pavaduoju pareigybių.

Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas sudarys sąlygas optimaliai Valstybinės darbo inspekcijos veiklai ir užtikrins tinkamą Valstybinės darbo inspekcijos funkcijų vykdymo bei vidinių procesų optimizavimą. Kartu atsižvelgiant į teisėkūros, ekonomiškumo principus siūloma atsisakyti perteklinių nuostatų, atlikti redakcinio pobūdžio patikslinimus. Įstatymų projektai suderinti su suinteresuotomis institucijomis, socialiniais partneriais ir visuomene. Prašome šiems įstatymų projektams pritarti.

PIRMININKAS. Paklausti nori Seimo narys E. Pupinis.

E. PUPINIS (TS-LKDF). Ačiū. Gerbiamasis pranešėjau, aš kaip tik ir norėčiau pradėti klausti nuo trečio įstatymo, t. y. Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo. Jūs faktiškai iš įstatymo išbraukiate Valstybinės darbo inspekcijos funkcijas, kurias perkeliate į poįstatyminį aktą. Dažnai būna per teismus, kuomet tam tikri dalykai skundžiami, procedūros, tai teismai vis dėlto reikalauja, kad visi pagrindiniai dalykai, funkcijos būtų numatyta įstatyme, ar iš tikrųjų jos atitinka to pareigūno tam tikrą pareigybę. Tai čia vienas dalykas.

Bet konkretus klausimas. Jūs atsisakote, kaip ir sakėte, vyresniųjų inspektorių ir einate prie teritorinių skyrių. Tas teritorinis skyrius gali būti įvairus – rajoniniu pagrindu arba netgi apskrities pagrindu. Tai kiek dabar bus sumažinta etatų, atsižvelgiant į šią reformą? Ar liks rajonuose teritoriniai skyriai? Ačiū.

L. KUKURAITIS. Dėkoju už klausimą. Pirma klausimo dalis, kur klausiama apie nuostatų egzistavimą įstatyme. Mūsų galva, tai neatitinka Biudžetinių įstaigų įstatymo, kuris nustato, kad biudžetinės įstaigos funkcijos ir jos veiklos tikslai nustatomi būtent nuostatuose, kuriuos patvirtina įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija.

Taip pat turėdami baigtinį nuostatų sąrašą, kai darbo sąlygos ir darbo santykiai keičiasi taip sparčiai, mes pačią Darbo inspekciją įkaliname tame tokiame nuostatų kietume, kur tam, kad galėtų ji pradėti naują veiklą, kurią būtina pradėti, turime keisti įstatymą. Tokiu būdu einame šiuo keliu, kuris numatytas Biudžetinių įstaigų įstatyme.

Antroji klausimo dalis – apie planuojamas pertvarkas. Kol kas jos iš tiesų yra tik planuojamos ir nėra dar galutinių sprendimų, nėra galutinių net ir vizijų. Todėl, jeigu yra rūpestis dėl užtikrinimo dėl teritorinių skyrių, tikrai galime tai garantuoti, tačiau tokio galutinio vaizdo, kurį aš galėčiau pakomentuoti, kas lieka, ko nelieka, aš negalėčiau.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys A. Dumbrava.

A. DUMBRAVA (TTF). Ačiū, Pirmininke. Gerbiamas ministre, norėčiau, kad galbūt patvirtintumėte arba paneigtumėte, kad šios įstatymo pataisos niekaip nepaveiks, tarkim, darbuotojo padėties, tarkim, dėl ypatingų darbo sąlygų, nesuteiks didesnių prioritetų darbdaviui, kaip jūs manote? Nenukentės šiuo atveju darbuotojas? Ačiū.

L. KUKURAITIS. Kalbate apie darbuotojus, dirbančius visuose sektoriuose, jūs apie tai klausiate? Gerai. Darbuotojai... Priešingai, šitais įstatymų projektais įgalinama Valstybinė darbo inspekcija papildomai tikrinti darbuotojų, kurie yra atsakingi už darbuotojų saugą įmonėse, kompetenciją, žinias. Šitos teisės ji neturėjo. Tokiu būdu yra sustiprinama saugos galimybė. Kiti teisės pakeitimai, kurie čia yra numatomi, irgi turėtų prisidėti tikrai pozityviai prie darbuotojų saugos.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys A. Sysas. Ruošiasi R. J. Dagys.

A. SYSAS (LSDPF). Ačiū, Pirmininke. Gerbiamas ministre, išklausius jus ir išklausius paskutinį atsakymą, tikrai man nesustiprėjo nuomonė, kad darbuotojų sauga ir sveikata, priėmus šituos įstatymus, padidės. Aš suprantu, kad čia yra daug biurokratinių taisyčių, kurių reikia daugiau verslui palengvinti ir visai kitiems dalykams, bet ne darbo saugai ir sveikatai, konkrečiai darbuotojui. Bet, aš manau, komitete mes apie tai padiskutuosime.

Mano klausimas būtų, kadangi kalbate ir apie potencialiai pavojingų įrenginių priežiūrą, ar šitame įstatyme pagaliau išsprendėte: liftas yra potencialiai pavojingas įrenginys ir kam priklausoma jo priežiūra – ar specialiai institucijai, ar gyventojams, kurie gyvena tame name, nes tai nesibigiantis ginčas?

L. KUKURAITIS. Dėkoju už komentarą ir klausimą. Atsiliepsių į komentarą. Iš tiesų taip, čia yra nemažai tokių biurokratinių ir teisėkūros pakeitimų, taip pat palengvinti sąlygas užtikrinti saugą. Aišku, kad yra reikalingos ir įgyvendinamos rimtos saugos priemonės, tokios kaip tiksliniai patikrinimai pagal sektorius, tų ypatingų situacijų monitoringas ir tada tam tikrų sprendimų priėmimas, mokymai, atsakingų darbuotojų patikrinimas ir t. t. Šie darbai yra daromi.

Dėl lifto, kiek aš žinau, tikrai šituo projektu nėra sprendžiama.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys R. J. Dagys.

R. J. DAGYS (TS-LKDF). Iš dalies mano klausimą A. Sysas paklausė, bet dar liko vienas klausimas, susijęs su tam tikrais struktūros pakeitimais – pavaduotojų skyrimais, jų atsisakymais. Jeigu jūs planuojate, kaip aš supratau iš jūsų atsakymų, kad tai bus dar tam tikri struktūriniai pakeitimai, tai kam dabar jie daromi šiuo metu nematant visos tos pertvarkos prasmės ir esmės? Kam to dabar reikia, jeigu po to seks esminės arba labiau esminės pertvarkos?

L. KUKURAITIS. Dėkoju už klausimą. Kai įstatyme yra nurodytos konkrečios pareigybės, jos irgi labai apriboja tarnybos veiklą. Šiuo atveju net be rimtų struktūrinių pakeitimų tie apribojimai, mūsų galva, kai darbo santykiai yra tokie lankstūs, reikia, kad ir tarnybos būtų maksimaliai lankščios ir užtikrintų gebėjimą greitai reaguoti, kurti papildomas funkcijas ir papildomas pareigas, užtikrinti ir atliepti rinkos bei darbuotojų saugos poreikius. Todėl reikia palengvinti šios tarnybos veiklą, palengvinti teisiškai, kad ji optimaliai, efektyviai veiktų.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys J. Olekas.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamas Pirmininke. Gerbiamas ministre, aš du tokius klausimus. Pirmas. Čia yra keletas pasiūlymų, kaip jūs minėjote, sustiprinti Darbo inspekcijos teises ir kiti. Bet kaip to, dirbančiojo, teisės sustiprės, kad jis galėtų apsiginti nelaimės atveju, sakykime, profesinės ligos atveju? Mes girdime ne vieną nusiskundimą, kad žmonės, turintys akivaizdžių profesinių pažeidimų, ne visada sulaukia teisingo įvertinimo.

Antras dalykas. Darbo inspekcija turės daugiau teisių, galės skusti, nesutikdama su profesinės veiklos nustatymu. Darbo turėtų padaugėti ir medikams, kurie nustato profesinę ligą. Kaip bus dėl darbo apmokėjimo? Girdime, kad ir šeimos gydytojams, ne tik nustatant profesinę ligą, atsiranda daugiau aktų, popierizmo pildyti, o tai niekaip nėra apmokama. Ačiū už atsakymus.

L. KUKURAITIS. Dėkoju už klausimą. Profesinės ligos atveju yra palengvinama ir pačiam žmogui, ir „Sodrai“ priimti greičiau ir daugiau sprendimų, susijusių būtent su profesiniu susirgimu. Iki šiol tuos sprendimus priimdavo Fondo valdyba, o dabar galės ir „Sodros“ teritoriniai skyriai. Ar papildomai padaugės darbo medikams? Sunku vertinti. Jeigu padaugės, tada ir bus sprendžiama.

PIRMININKAS. Ačiū, daugiau klausiančių nėra. Dėl motyvų užsirašė Seimo narys A. Sysas. Motyvai už.

A. SYSAS (LSDPF). Ačiū, Pirmininke. Gerbiamas ministre, gerbiami kolegos, tikrai sutinku, kad pokyčiai darbo rinkoje vyksta labai greitai. Mes priėmėme naują Darbo kodeksą ir, aišku,

Darbo inspekcija turėtų operatyviai reaguoti į tuos pokyčius, kurie vyksta darbo rinkoje. Bet mane labiausiai jaudina tai, kad mes vis krauname Darbo inspekcijai papildomų funkcijų, bet žmogiškuosius resursus ir finansavimą didiname neproporcingai mažai. Vėl uždėdami jiems naujas funkcijas, platesnes, sudėtingesnes, mes turime pagalvoti ir apie finansavimą, nes, priešingu atveju, paprasčiausiai perkrauname sistemą ir ji negali atlikti elementarių funkcijų. Pasižiūrėkite, kas vyksta net valstybinėse įstaigose, kai nesilaikoma priimtų visiškai naujų Darbo kodekso įstatymų, tiek dėl tarybų, tiek dėl darbuotojų dalyvavimo valdybose – įvairūs išsisukinėjimai. Skirdami papildomų užduočių Darbo inspekcijai turime sudaryti sąlygas, kad ji galėtų tas funkcijas vykdyti. O dabar siūlyčiau pritarti.

PIRMININKAS. Ačiū. Ar galime, kolegos, pritarti dėl visų trijų projektų? (*Balsai salėje*) Balsuojame po pateikimo.

Balsavo 89 Seimo nariai: už – 86, prieš nėra, susilaikė 3. Po pateikimo pritarta. Siūlomi komitetai: pagrindinis – Socialinių reikalų ir darbo komitetas. Siūloma svarstyti gegužės 15 dieną. Galime pritarti tokiems pasiūlymams?

Ačiū, pritarta.

11.49 val.

Įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos ir Ukrainos susitarimo dėl Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutarties dėl socialinės apsaugos pakeitimų ir papildymų ratifikavimo“ projektas Nr. XIIIIP-1885 (pateikimas)

Kitas projektas. Taip pat pristato ministras L. Kukuraitis. Įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos ir Ukrainos susitarimo dėl Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutarties dėl socialinės apsaugos pakeitimų ir papildymų ratifikavimo“ projektas Nr. XIIIIP-1885. Pateikimas. Prašau.

L. KUKURAITIS. Dėkoju, Pirmininke. Gerbiami Seimo nariai, praėjusių metų gruodžio 8 dieną Vilniuje buvo pasirašytas Lietuvos Respublikos ir Ukrainos susitarimas dėl Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutarties dėl socialinės apsaugos pakeitimų ir papildymų. Susitarimas priskirtinas ratifikuojamų tarptautinių sutarčių kategorijai.

Teikiamo įstatymo projekto tikslas – Lietuvos Respublikoje atlikti teisinę procedūrą, reikalingą susitarimui įsigaliooti. Susitarimu nustatomas naujas pensijų perskaičiavimo principas – nustatant asmens teisę į pensiją, sumuojamas abiejose valstybėse įgytas valstybinio socialinio draudimo stažas. Kiekviena valstybė skiria ir moka pensijos dalį už savo stažą. Sovietinį stažą, pavyzdžiui, įgytą Kazachstane ar kur kitur, įskaito ta valstybė, kurioje asmens įgytas stažas yra ilgesnis. Jei vienodas, įskaito ta valstybė, kurioje asmuo buvo paskutinį kartą apdraustas. Toks sovietinio stažo įskaitymo principas yra numatytas dvišalėse sutartyse su Latvija, Estija ir Moldova.

Susitarimu numatoma galimybė perskaičiuoti iki šio susitarimo įsigaliojimo paskirtas pensijas pagal asmenų prašymą, tokiu būdu užtikrinant socialinį teisingumą, kai už Lietuvoje įgytą socialinio draudimo stažą asmuo pensiją gaus pagal Lietuvos Respublikos įstatymus. Susitarimu siekiama, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Užsienio išmokų tarnyba pensijas asmenims apskaičiuotų ir mokėtų tik už Lietuvoje įgytą draudimo stažą, t. y. už laikotarpį, už kurį buvo mokamos socialinio draudimo įmokos Lietuvoje, o sovietinį stažą įskaitytų ir pensiją už šį stažą tikrintų tik tuo atveju, jei pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus įgytas draudimo darbo stažas būtų ilgesnis už draudimo darbo stažą, įgytą pagal Ukrainos teisės aktus.

Susitarimui įgyvendinti reikės papildomų Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų pensijoms peržiūrėti ir sovietinio draudimo darbo stažo įskaitymo nuostatoms taikyti, tačiau įvertinti besikreipiančiųjų skaičių ir lėšų poreikį perskaičiuotoms pensijoms mokėti nėra galimybės, nes susitarime numatyta, kad pensijos bus perskaičiuojamos asmens prašymu. Užsienio išmokų tarnyba 2018 metų kovo mėnesį į Ukrainą pensijas siuntė 227 Lietuvos Respublikos pensijų gavėjams, išmokėta suma – apie 147 tūkst. eurų. Taip pat pensijas mokėjo 252 gavėjams, gyvenantiems Lietuvoje, turintiems ir lietuviško, ir ukrainietiško stažo. Ukrainos pensijų fondas 2018 metų kovo mėnesį į Lietuvą pensijas atsiuntė 318 Ukrainos pensijų gavėjų, išmokėta suma – 40 tūkst. 706 eurai. Projektas suderintas su atsakingomis institucijomis. Prašome pritarti.

PIRMININKAS. Klausti nori Seimo narys A. Dumbrava.

A. DUMBRAVA (TTF). Ačiū, Pirmininke. Gerbiamas ministre, tikrai, aš manyčiau, labai geras pateikimas dėl pensininkų, nes kyla daug problemų, ypač kai dirbate vienmandatėje apygardoje. Ypač dėl sovietinio stažo yra daug priekaištų, kodėl vienos valstybės, kur pensijos, tarkime, mažesnės... norėtų lietuviško pensijos, tai dabar priklausytų, kur stažas ilgesnis, tai, aš manau, labai logiška.

Kita vertus, aš noriu paklausti daugiau bendro klausimo. Dabar tik su Latvija, Estija ir su Moldova, kaip supratau, yra tokia panaši tvarka. Bet, tarkime, su Baltarusija, su Rusija visos tvarkos yra skirtingos ir visur yra kitaip. Tarkime, rusams mokama lietuviška pensija, tačiau jie nedraudžiami sveikatos draudimu. Ukrainiečiai gauna pensijas iš Ukrainos vieną kartą per tris mėnesius. Visą laiką su tomis trečiosiomis šalimis pas mus kažkaip skirtingai. Ar nebūtų galima kokią pavyzdinę tvarką ir suvienodinti? Labai ačiū.

L. KUKURAITIS. Dėkui už klausimą. Iš tiesų to ir siekiama. Mūsų tarnautojai susisiekia su užsienio valstybių tarnautojais ir siekia dvišalio susitarimo. Deja, tas procesas yra labai ilgas ir kita pusė ne visada rodo tiek pozityvumo, kiek yra iš mūsų pusės. Pavyzdžiui, net ir šiuo atveju buvo eita link šio susitarimo daugiau negu penkerius metus su visokiais komunikaciniais nutūkėjimais ir t. t. Procesas yra ilgas. Kol tai yra padaroma, užtrunka. Bet, kaip ir sakiau, nuostata yra tokia, kad mes siekiame su visomis valstybėmis priėti prie to paties standarto.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys J. Olekas.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamas Pirmininke. Gerbiamas ministre, Ukrainai – penkeri metai, man atrodo, naujajai Ukrainai – dar tik geri treji metai, kai viskas vyksta, ir karo sąlygomis, todėl galima juos suprasti. Aš norėčiau pasitikslinti. Dalis žmonių, kurie gyveno ir dirbo Lietuvoje, ir gavo pensijas, yra išvykę į Ukrainą. Ten irgi kildavo pensijų mokėjimo problemų. Ar ši sutartis leistų, kad tiems žmonėms, kurie persikėlė, gyvena Ukrainoje, toliau būtų mokamos lietuviškos pensijos?

L. KUKURAITIS. Taip, pensijos... Tas laikotarpis, kurį jie gyveno Lietuvoje ir turėjo lietuvišką stažą, už tą stažą bus mokama lietuviška ir bus užtikrinamas ne mažesnis pensijų lygis, negu yra dabar, po perskaičiavimo.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys J. Liesys.

J. LIESYS (LSF). Ačiū gerbiamejam posėdžio pirmininkui. Gerbiamas ministre, tikrai malonus įstatymo pateikimas ir, matyt, visi pritaro, bet aš noriu jūsų paklausti. Pirmą mano klausimo dalį paklausė gerbiamas J. Olekas.

Jūs, ko gero, turite registre duomenis, kiek gali būti užsienyje pensininkų, kuriems mes tikrai mokėsime, užregistruotų, gausime prašymus, ir dalis jų gyvena čia. Yra nemažai žmonių, gyvenančių Lietuvoje, jie gaus pensijas čia. Prašom pasakyti, kiek jų gali būti: tūkstantis, du, trys? Ko gero, jei mes šį įstatymą priimsime, šitie skaičiai didės. Bet, matyt, yra išieitiniai skaičiai, šiuo metu jūs turite kokius nors pradmenis tų skaičių, jie tikrai turėtų būti jums žinomi.

L. KUKURAITIS. Deja, turiu pripažinti, kad mes šiuo metu tokių skaičių neturime. Kai kalbame apie perskaičiavimą, tai kalbame apie labai senyvo amžiaus tiek lietuvius, tiek ukrainiečius, kuriems šios nuostatos galioja. Dabar konkretaus skaičiaus, koks yra atitinkamo, neturime. Kaip minėjau, pagal dabartinę esamą tvarką pasikeičiama panašiai po 300 asmenų tiek Ukrainoje, tiek Lietuvoje.

PIRMININKAS. Klausia Seimo narys R. J. Dagys.

R. J. DAGYS (TS-LKDF). Gerbiamas ministre, jūs minėjote, kad ši sutartis yra analogiška Latvijos ir Estijos sutartims. Turbūt visoms Europos Sąjungos valstybėms yra panašiai. Kuo iš esmės skiriasi šiuo atveju sutartis su Ukraina ir mūsų turima sutartis su Baltarusija ar Rusija? Kurios vietos yra skirtingos?

L. KUKURAITIS. Šį konkretų klausimą dėl Baltarusijos ir Rusijos patikslinčiau komiteto posėdžiuose.

PIRMININKAS. Ačiū. Daugiau klausiančiųjų nėra. Dėkoju ministrai. Motyvų sakyti niekas neužsirašė. Ar pritariame bendru sutarimu po pateikimo? (*Balsai salėje*) Balsuojame. Gerai, balsuojame.

Balsavo 93 Seimo nariai: už – 93, prieš ir susilaikiusių nebuvo. Po pateikimo pritarta. Siūlomi komitetai: Užsienio reikalų komitetas – pagrindinis, papildomas – SRDK. Ar galime pritarti bendru sutarimu? Ačiū, pritarta. Siūloma svarstyti šių metų gegužės 15 dieną.

Toliau posėdžiui pirmininkaus Seimo Pirmininko pirmoji pavaduotoja R. Baškienė.

11.59 val.

Kibernetinio saugumo įstatymo Nr. XII-1428 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-1925ES, Administracinių nusižengimų kodekso 479, 480, 589 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-1926 (pateikimas)

PIRMININKĖ (R. BAŠKIENĖ, LVŽSF). Gerbiami kolegos, tęsiame darbą ir maloniai kviečiu į tribūną gerbiamąjį ministrą R. Karoblį, kad pateiktų darbotvarkės 1-5a klausimą ir, manau, kartu 1-5b klausimą. Tai Kibernetinio saugumo įstatymo Nr. XII-1428 ir kartu Administracinių nusižengimų kodekso 479, 480 ir 589 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymų projektus. Prašau, gerbiamasis ministre.

R. KAROBLIS. Labai ačiū, poniam pirmininke. Gerbiami Seimo nariai, norėčiau pristatyti ponios pirmininkės išvardytų teisės aktų paketą. Projektų tikslas yra įgyvendinti Europos direktyvos dėl priemonių aukštam bendram tinklų ir informacinių sistemų saugumo lygiui visoje Europos Sąjungoje užtikrinti nuostatas ir sukurti sąlygas šias direktyvos nuostatas perkelti, įgyvendinti teisės aktų lygmeniu. Ši direktyva yra kitaip vadinama NIS – angliškas direktyvos sutrumpinimas. Mes vadintume Tinklų ir informacinių sistemų direktyva, t. y. TIS direktyva.

Pagrindiniai šios direktyvos reikalavimai: priimti Nacionalinę tinklų ir informacinių sistemų saugumo strategiją. Antras, nustatyti saugumo ir pranešimų apie incidentus reikalavimus esminių paslaugų operatoriams ir skaitmeninių paslaugų teikėjams. Trečia, nustatyti sankcijas už perkeliama direktyvos nuostatų pažeidimus.

Šiuo projektu įgyvendindami direktyvą siūlome nustatyti pavidimą Vyriausybei, tvirtinant Nacionalinę kibernetinio saugumo strategiją, apibrėžti kibernetinio saugumo subjektus ir nustatyti jų pareigas, įtvirtinti nuostatas dėl kibernetinio saugumo rizikos valdymo, stiprinti tarptautinę bendradarbiavimą Europos Sąjungos lygmeniu, įstatymą papildyti naujais kibernetinio saugumo principais, t. y. rizikos valdymo, standartizacijos, technologinio neutralumo, subsidiarumo.

Dėstydami šio projekto naują redakciją, taip pat siūlome atsisakyti perteklinių nuostatų, susijusių su Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos įgaliojimais kibernetinio saugumo srityje, patikslinti teisinį reguliavimą dėl dalyvavimo formuojant kibernetinio saugumo politiką, nustatyti, kad tai atlieka tik Nacionalinis kibernetinio saugumo centras, atsisakyti išdėstyti įstatyme Nacionalinio kibernetinio saugumo centro funkcijas, kurios pagal svarbą neturėtų būti reguliuojamos šiuo teisės aktu, o jau Vyriausybės nutarimu tvirtinamais nuostatais, taip pat patikslinti Kibernetinio saugumo įstatymą teisės technikos aspektu.

O Administracinių nusižengimų kodekso tam tikrais straipsniais ir priedais siūloma išplėsti šio kodekso nustatytų subjektų, kuriems taikoma administracinė atsakomybė už nusižengimų, susijusių su ryšio sistemomis, padarymą, ratą, t. y. nustatyti administracinę atsakomybę visiems kibernetinio saugumo subjektams. Administracinių nusižengimų kodekso 479 straipsnio 1 dalį siūloma papildyti – nustatyti atsakomybę ne tik už Nacionalinio kibernetinio saugumo centro, bet ir už policijos nurodymų, susijusių su kibernetinio saugumo užtikrinimu, neįvykdymą laiku.

Pritarus įstatymų projektams, bus sudarytos prielaidos užtikrinti aukštą bendrųjų tinklų ir informacinių sistemų saugumo lygį Europos Sąjungoje ir gerinti vidaus rinkos veikimą.

Prašymas būtų, jeigu įmanoma, šį įstatymų paketą tvirtinti skubos tvarka, atsižvelgiant į tai, kad tai yra direktyvos perkėlimas ir reikia įvykdyti per tam tikrus terminus. Labai ačiū.

PIRMININKĖ. Ačiū, ministre. Jūsų nori paklausti devyni Seimo nariai. Pirmasis klausia M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Dėkoju, ministre, už pristatymą. Iš tikrųjų, matyt, reikėtų priimti sprendimus kibernetinio saugumo klausimais skubos tvarka tam, kad būtų užtikrintas kritiškai svarbus kibernetinis saugumas – ir ne dėl direktyvų, o dėl to, kad artėja demokratiniai rinkimai

Lietuvoje, tikrai labai svarbūs rinkimai ateinančiais metais. Jungtinės Amerikos Valstijos šiuo metu aiškinasi, ar buvo kišamasi į jų rinkimus ir ar buvo visiškai užtikrintas kibernetinis saugumas, nerimauja Švedija dėl pas juos vykšančių rinkimų.

Mano klausimas. Ar jūs nematote grėsmės Lietuvoje, kad būtų kišamasi į rinkimus būtent kibernetiniu būdu? Ar užteks laiko įgyvendinti šias nuostatas ir užtikrinti kibernetinį saugumą iki ateinančių rinkimų ir ar turime pakankamai specialistų, kurie užtikrins šio įstatymo įgyvendinimą?

R. KAROBLIS. Labai ačiū. Iš tikrųjų nesame, kaip sakome, nulinėje stadijoje užtikrindami kibernetinį saugumą. Nacionalinis kibernetinio saugumo centras veikia ir jis kažkiek padeda kovoti tiek valstybinėms institucijoms, tiek privatiems sektoriams su kibernetinėmis grėsmėmis, taip pat įskaitant ir konkrečias kibernetines atakas.

O jeigu pasižiūrėtume, dinamika daugeliu atvejų yra gera, pozityvi, vykdant atitikimą kibernetinio saugumo reikalavimams. Turime problemų su kai kurių valstybinių įstaigų ir taip pat infrastruktūrai svarbių objektų internetinėmis svetainėmis. Čia dar klausimas, kur reikia padirbėti. Bet, aišku, yra dirbama šiose srityse.

Savaime aišku, kad ten, kur yra institucijos, kurios labiausiai yra susijusios su rinkimais, pirmiausia Vyriausioji rinkimų komisija, bet ir kitos institucijos turi suskubti su dar didesnių reikalavimų įdiegimu, o Nacionalinės kibernetikos centras tikrai bus pasirengęs padėti.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Klausia M. Navickienė.

M. NAVICKIENĖ (TS-LKDF). Dėkoju, gerbiamoji posėdžio pirmininke. Gerbiamasis pranešėjau, norėjau paklausti jūsų nuomonės apie dabartinę situaciją, ypač duomenų saugumo situaciją Lietuvoje. Tikrai girdime tiek iš valstybinių institucijų, tiek iš privačių verslo struktūrų istorijų ir skandalų, kai nuteka duomenys. Kaip jūs vertinate mūsų šalies pajėgumus su tuo dorotis? Ar manote, kad esame gerame kelyje, ar užtenka resursų ir pajėgumų? Ir kaip vertinate visame šiame kontekste, na, premjeras džiaugiasi internetinio balsavimo projektu Vyriausybėje, kaip jūs vertinate šiandien ir kokios būtų jūsų mintys tuo klausimu?

R. KAROBLIS. Taip, du klausimai. Pirmu klausimu dėl duomenų apsaugos tai šiuo metu vyksta procesas ir, jeigu neklystu, kitą savaitę bus Vyriausybėje svarstymas pačios duomenų architektūros, valstybinių duomenų. Iš tikrųjų yra dabar situacija, kad turime per 90 net ne duomenų centrų, o serverinių, ir yra konsolidavimo klausimas, nes tik konsolidavus ir įvedus atitinkamas vienodas griežtas saugumo priemones galima kontroliuoti. Tikrai negalime kontroliuoti šimto ir tą reikia keisti.

Antras dalykas. Kas tą turi daryti? Ar vis dėlto turi būti kontroliuojami tie, kurie tiesiogiai dirba užtikrindami kibernetinio saugumo saugą, turi visas technologijas, ar vis dėlto, na, sakykim, platesnis ratas subjektų, kurie galbūt turi ir ne tokį ambicingą lygį. Mūsų manymu, turime orientuotis, ypač valstybinės institucijos, valdančios jautriausius duomenis, būtent kad pirmiausia turi turėti užtikrintą kokybę, be jokios abejonės, ir turime būti tikri, kad esamos architektūros ar schemas leis maksimaliai užtikrinti kibernetinį saugumą.

Lygiai tas pats instrumentas yra valstybinių institucijų perimetro uždarymas tam, kad būtų vėl leistų kolektyviai gintis nuo kibernetinių atakų, technologijos dėl to yra, reikia naudotis užsienio patirtimi, tai irgi yra tas klausimas, kuris netrukus bus svarstomas Vyriausybėje.

O klausimas dėl internetinio balsavimo buvo svarstytas sausio mėnesį vyriausybėje Nacionalinio saugumo komisijoje. Yra priimtas principinis sprendimas, kad būtų pradėta nuo rinkimų lygio, svarstomos galimybės, kur galbūt turėtų mažesnę kitų pusių suinteresuotumą ir būtų lengviau apsaugoti. Pavyzdžiui, nuo seniūnaičių rinkimų. Tikrai nekalbama apie prezidento, Seimo ar savivaldybių rinkimus. Šiame etape ne, bet pabandyti nuo žemiausio lygio turbūt galima, nors įkurti tam tikrą teisinę bazę ir įsteigti, nustatyti adekvatus techninius sprendimus būtent tam balsavimo lygiui išsaugoti. Bet, aišku, klausimas irgi diskutuojamas. Manau, kad vieną kartą Vyriausybės pozicija jau buvo išreikšta, tokia jina ir turėtų išlikti.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia S. Gentvilas. Ruošiasi J. Olekas.

S. GENTVILAS (LSF). Gerbiamas ministre, dėkoju už pristatymą. Teko šiek tiek susipažinti su 2017 metų kibernetinės saugumo būklės ataskaita, kurią prieš mėnesį pateikėte. Premjeras daug dėmesio skyrė savo ataskaitoje apie centro veiklą.

Norėčiau paklausti tokio grynai techninio niuanso. Norisi tikėti Lietuvos pasiruošimu ir norisi prilygti Estijos pasiruošimui, gal sudėtinga lygiuotis į Estiją, bet konkrečiai jums. Čia kalbama apie Europos direktyvos perkėlimą į Lietuvos teisės aktus. Direktyvos nuostatos turi būti perkeltos iki gegužės 9 dienos, tai yra liko mažiau negu mėnuo iki perkėlimo, vadinasi, ne tik įstatymui priimti, bet ir poįstatyminiam aktui. Kodėl vėluojama ypač svarbius Europos Sąjungos (mes turėtume būti priešakyje tokių sprendimų)... kodėl vėluojama perkelti į Lietuvos teisės aktus, ypač po Valstybės kontrolės ataskaitos, kad 50 % Europos direktyvų vėluojama perkelti į mūsų nacionalinę teisę. Ir iš esmės rekomendacijos yra Vyriausybei ir ministerijoms. Dėkui.

R. KAROBLIS. Geras klausimas. Iš tikrųjų tikėjausi kaip vieno iš klausimų. Pirmas dalykas, kad šis įstatymas gali būti taikomas 99 % tiesiogiai ir jį priėmus direktyvos nuostatos iš karto būtų įgyvendinamos. O šiaip aš sutinku, kad yra teikiama šiek tiek vėlokai, bet, kitas dalykas, vis tiek mes turėjome išsiaiškinti subjektus, kurie, pirmas dalykas, ir rengė direktyvą, perkeliama į šiuos įstatymus, teisės aktus.

Jeigu žiūrėtume prieš metus laiko, dar nežinojome institucijos, kuri tą darys, kuri bus atsakinga. Per praeitus metus vyko subjektų konsolidavimo dinamika ir visos tos architektūros išgryninimas. Tiesiog dirbame kartu reformuodami visą sistemą, todėl tie trūkumai, tas laikotarpis ir užsitęsė. Aš suprantu, kad tai nėra normalu, bet, taip sakant, kai vykstant reformai reikia tuos darbus daryti, tai iš tikrųjų nėra lengva ir susiduriame su iššūkiais. Toliau, pavyzdžiui, dėl strategijos rengimo, tikiuosi, procesai bus sklandesni, kaip ir tolesni praktiniai žingsniai ir toliau įgyvendinant kibernetinio saugumo reikalavimus.

PIRMININKĖ. Klausia J. Olekas. Prašom.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiama pirmininke. Gerbiamas ministre, palaikydamas jūsų iniciatyvą ir teikimą, aš manau, kad mes turime perkelti ir įgyvendinti dėl kibernetinio saugumo. Aš turiu tik vieną klausimą dėl lygmens, kuris palies, įgyvendinant šią direktyvą, tam tikrus subjektus, pavyzdžiui, tam tikras biudžetines įstaigas ar kitus dalykus, kad ir Seimą. Ar įgyvendinimas pareikalautų kokių papildomų lėšų? Tikiu, kad krašto apsaugos sistema susitvarkys, bet kitos biudžetinės įstaigos? Mes kalbėjome apie galimas institucijas, kurioms galėtų reikėti papildomų lėšų įgyvendinant kibernetinę saugą savo institucijose, nes po to yra administracinė atsakomybė vadovams. Aišku, kai kurie galbūt nepakankamai skiria tam dėmesio, bet gali būti, kad reikėtų ir papildomų investicijų. Ačiū už atsakymą.

R. KAROBLIS. Ačiū. Taip, tam tikrų pinigų reikia, bet tos lėšos sąlyginai nėra didelės. Ir kitas dalykas, netgi ten, kur pagal mastą institucijoms būtų per daug didelis krūvis ar per didelė ir administracinė, ir finansinė našta, turime idėjų šiek tiek pabandyti diferencijuoti šiuos reikalavimus pagal galimą žalą, kuri būtų padaryta internetinių atakų atžvilgiu. Išėjo taip, kaip išėjo, ilgą laiką buvo tas vienas kurpalius, dabar manome, kad galima palengvinti ir administracinę, ir finansų našta, bet čia ateis per laiką, tikiuosi, per kelis mėnesius.

O šiaip, manyčiau, šioje stadijoje svarbiausias klausimas yra administracinis susitvarkymas, t. y. techninių, administracinių reikalavimų sutvarkymas iki pat galo, šimtu procentų, nes dabar tikrai dar yra institucijų, kurios to nepadarė, nors dinamika gera, taip pat techninių priemonių, kad irgi mes būtume pasiruošę.

Yra tų mechanizmų, kurie jau dabar gali padėti institucijoms įgyvendinti visą kibernetinės saugos paketą. Čia yra klausimas daugiau institucijų atsakomybės ir iniciatyvos, o ji dažnai ateina po nacionalinio kibernetinio saugumo centro paraginimų taip pat.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausimams laikas baigėsi. Ar kolegos norėtų pratęsti? Galime sutarti. Išsakysite pozicijos nuomonę už, nuomonę prieš po pateikimo. Ačiū, ministre, kad pateikėte.

Dabar išklausysime Seimo narių nuomones. A. Anušauskas. Prašom. Nuomonė už.

A. ANUŠAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiama kolegą, iš tikrųjų taip, įstatymas reikalingas, tačiau kaip ir dėl kiekvieno įstatymo įgyvendinimo visada kyla problemų, nes kibernetinio saugumo ataskaita ir apskritai informacija apie institucijų požiūrį į šį svarbų klausimą rodo, kad dalis valstybės institucijų nėra paskyrusios net atsakingų asmenų už šią sritį.

Išties tai, kas yra numatyta šiame įstatyme, kad bus kibernetinių incidentų valdymo ypatin-
gos svarbos informacinėse infrastruktūrose planai, kad didelė dalis tų funkcijų iš įstatymo yra

perkeliami į poįstatyminius ministerijoje parengtus aktus, yra viskas gerai. Tačiau vis dėlto išlieka tie klausimai dėl institucijų, nes viena ministerija tikrai su tuo nesužaduos, institucijų, kurios taip pat atsakingos už ypatingos svarbos infrastruktūrą, vadovų požiūrį ir atsakomybę.

Išties aš pasisakau už šį įstatymą, bet vis dėlto norėčiau ir linkėčiau ir krašto apsaugos ministrui šioje srityje demonstruoti principingumą ir valią pasiekti tų rezultatų, kurie yra iškeliami, kad visos institucijos, jų vadovai jaustų atsakomybę už šią sritį. Priešingu atveju tų planų, kurie siejami su internetiniais balsavimais, tikrai mes negalėsime parengti neparengę ir neapgynę savo šios kibernetinės erdvės.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Nuomonės prieš nėra. Gal galime bendru sutarimu? Balsuojame. Prašom. Balsuojame dėl Kibernetinio saugumo ir kartu lydimojo Administracinių nusižengimų kodekso įstatymų projektų.

Balsavo 88 Seimo nariai: už – 88. Pagrindinis komitetas būtų Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas, papildomas – Ekonomikos komitetas. Ir tai būtų dėl Kibernetinio saugumo įstatymo projekto. O dėl Administracinių nusižengimų kaip pagrindinis yra siūlomas Teisės ir teisėtvarkos komitetas, kaip papildomas – Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas.

Vyriausybė prašo skubos tvarka. Ar būtų galima siūlyti datą balandžio 26 dieną? Galime tam pritarti bendru sutarimu? Dėkoju.

12.19 val.

Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1720, Karinės jėgos naudojimo statuto 8, 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1721, Administracinių nusižengimų kodekso 29, 393, 589 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 557¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1722 (pateikimas)

Skelbiu mūsų darbotvarkės 1-6a klausimą ir lydimojusius 1-6b ir 1-6c klausimus, projektus Nr. XIIIIP-1720, Nr. XIIIIP-1721 ir Nr. XIIIIP-1722. Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1720. Kviečiu pateikti ministrą R. Karoblį. Kartu pateiks Karinės jėgos naudojimo statuto 8, 12 straipsnių ir Administracinių nusižengimų kodekso kai kurių straipsnių pakeitimus. Prašom, gerbiamasis ministre.

R. KAROBLIS. Ačiū, ponios pirmininke. Gerbiamieji Seimo nariai, teikiamais projektais siekiama uždrausti rinkti informaciją apie karines teritorijas ir kalbama apie dvi formas: pirma, nustatant draudimus jas vizualizuoti, t. y. fotografuoti ir filmuoti; antra, vykdyti bepiločių orlaivių skrydžius virš jų ir būtų numatyta, kad išlygos gali būti daromos krašto apsaugos ministro nustatyta tvarka. Tai yra ir išorėje, ir būnant viduje, ir lankantis visuomenės atstovams, ir panašūs aspektai. Aišku, objektas yra būtent nesankcionuoti ir įtarimų, kad renkama informacija, keliantys atvejai.

Siekiant užtikrinti draudimo įgyvendinimą, siūloma nustatyti administracinę atsakomybę juos pažeidusiems asmenims, taip pat pagrindus panaudoti karinę jėgą, t. y. numušant, prieš bepiločius orlaivius. Siūloma suteikti teisę kariams sulaikyti asmenis, neteisėtai filmuojančius ar fotografuojančius karines teritorijas ar neturint leidimo vykdančius bepiločių orlaivių skrydžius. Siūloma, kad šiuos įstatymo pažeidimus tirtų Karo policija.

Projekto rengimą paskatino Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento ir Antrojo operatyvinių tarnybų departamento prie Krašto apsaugos ministerijos Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimo ataskaita šių metų ir pernai metų. Joje pažymėta, kad didėjantis karinių objektų stebėjimo, fotografavimo, filmavimo atvejų skaičius, taip pat didėjantis bepiločių orlaivių skrydžių virš karinių objektų skaičius gali būti naudojami užsienio valstybių kariniams veiksams, nukreiptiems prieš Lietuvos nacionaliniam saugumui reikšmingus karinės paskirties objektus, kurie yra arba gali būti pasirinkti kaip planuoti taikiniai, taip pat karinės infrastruktūros pokyčiams Lietuvoje, Lietuvos teritorijoje stebėti.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė šių metų vasario 21 dieną nutarimu Nr. 174 projektams pritarė. Konkrečiai Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo projekte siūlo-

ma nustatyti draudimą vizualizuoti karines teritorijas ir vykdyti bepiločių orlaivių skrydžius virš jų. Nustatomos išimtys: įstatymo ir tarptautinių sutarčių numatyti atvejai bei turint ministro nustatyta tvarka išduotą leidimą.

Administracinių nusižengimų kodekso įstatymo projekte siūloma nustatyti administracinę atsakomybę už: pirma, bepiločių orlaivių skrydžių vykdymą virš karinių teritorijų; antra, karinių teritorijų filmavimą, fotografavimą ir vizualizavimą kitu būdu; trečia, gautos vizualinės informacijos perdavimą kitiems asmenims, neturint leidimo.

Antra veika. 2 punktas: nustatyti teisę konfiskuoti ir ne pažeidėjui nuosavybės teise priklausantį turtą, kuris buvo administracinių nusižengimų įrankis, priemonė, dalykas ar įstatymu uždraustos veiklos rezultatas, kai vykdomas neteisėtas vizualinės informacijos rinkimas ar perdavimas. Galimybė konfiskuoti bepilotį orlaivį jau yra numatyta ir dabar galiojančiame įstatyme.

Trečia: nustatyti Karo policijai kompetenciją vykdyti šių administracinių nusižengimų tyrimą.

Karinės jėgos naudojimo statuto įstatymo projekte siūloma suteikti teisę naudoti karinę jėgą prieš bepiločius orlaivius, jeigu skrydžiai vykdomi neteisėtai. Antra, sulaukyti asmenis, neteisėtai filmuojančius, fotografuojančius ar kitais būdais vizualizuojančius karines teritorijas. Toks būtų įstatymų turinys.

PIRMININKĖ. Ačiū, ministre. Jūsų nori klausti Seimo nariai. Pirmasis klausia M. Majauskas. Prašom, kolega.

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). Dėkoju, ministre, už pristatymą. Tikrai pritariu pasiūlytam projektui.

Turiu keletą klausimų dėl įgyvendinimo. Yra nemažai karinių teritorijų, besiribojančių su civiliniais gyvenamaisiais pastatais. Norėčiau paklausti, kaip bus užtikrintas įgyvendinimas, būtų išvengta įvairių dviprasmybių ir kurioziškų situacijų taip pat suderinus su asmeniniu privatumu? Čia vienas klausimas.

Kitas – dėl dronų. Norėčiau paklausti, kokiomis priemonėmis yra planuojama nukenksminti dronus? Ar šiuo metu karinės teritorijos, apie kurias kalbate, yra aprūpintos priemonėmis būtent aptikti ir nukenksminti tuos dronus?

R. KAROBLIS. Pirmas dalykas. Būtų nustatomos teritorijos, jau dabar nustatomos, kuriose draudžiami bepiločių skrydžiai, ir būtent stacionariems, fiksuotiems objektams... Bet, kaip minėjote, yra aspektų dėl gyvenamųjų vietovių. Iš tikrųjų vėl klausimas, kaip ir ankstesnis, kad tas vieno kurpaliaus principas aptverti tiek šimtų metrų ar panašiai, tikrai negalima, turime individualizuoti, įskaitant, ypač miestuose, skraidymo zonas ir atsižvelgiant į rizikas, ką gali tie dronai, bepiločiai orlaiviai, padaryti. Lygiai tas pats ir su, sakykim, filmavimu, fotografavimu. Vis dėlto yra rizikos vertinimas, ar, sakykim, kariuomenės vado biuro iš lauko fotografavimas gali padaryti žalos, lyginant su nuolatinio fotografavimo sargybos poste Rukloje ar panašiai. Taigi vienas klausimas tikrai yra individualizavimas, priklausomai nuo geografinės vietos.

Antras dalykas irgi yra ne teritorijose, bet nustatymas draudimų ir apibrėžimų ten, kur yra mobilūs objektai, tai yra kolonų judėjimas, kur mes turime ir fotografavimo atvejų, ir orlaivių. Tai čia yra apibrėžimo dalykai, ir tikimės, kad per individualizavimo prizmę vis dėlto rasime proporcingus sprendimus, konsultuodamiesi, taip sakant, su socialiniais suinteresuotais partneriais, kuriuos žinome ir kurie tikrai linki gero, bet ne blogo.

Dėl priemonių prieš bepiločius. Šiuo metu turimos priemonės tikrai yra nepakankamos. Galimos visos priemonės, įskaitant ir, sakykim, pradedant snaiperiniais šautuvais, baigiant dažnių žeminimo sistemomis. Kol kas iš tikrųjų paskutinių sistemų neturime, bet vykdomi gana intensyvūs pirkimo procesai ir žiūrimi įvairūs variantai, tikrai greitai laiku turėtume šį pajėgumą įsigyti. Kiek žinau, tą patį daro ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba, nes ten irgi yra savų problemų.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia A. Anušauskas. Ruošiasi S. Jovaiša.

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). Gerbiamasis ministre, iš tikrųjų gerai, kai įstatymai per kelerius metus, bet vis dėlto pasiveja tą techninį progresą, apie tai diskusijos jau buvo ir ne šiemet, ir ne pernai, ir ne užpernai, ir anksčiau. Mano klausimas būtų toks, galbūt ir pasiūlymas. Šiaip karinės stacionarios teritorijos – tai labai aišku, jos turi tas labai aiškias ribas, bet kitos šalys turi patirtį nustatyti ir tam tikras apsaugines zonas šalia karinių teritorijų. Jūsų manymu, pavyzdžiui, Rukla,

kur yra sankaupa karinių dalinių, aš įsivaizduoju, tiesiog Ruklos miestelis patektų į tą visą apsauginę zoną, kur tokių bepiločių orlaivių skrydžiai nebūtų leidžiami, jeigu jie nepriklauso mūsų karinėms ar sąjungininkų pajėgoms. Jūsų manymu, ar poįstatyminiams aktams...

PIRMININKĖ. Klauskite.

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). ...įgyvendinti užtenka mūsų teisinės bazės įvesti apsauginę zoną?

R. KAROBLIS. Vyksta diskusijos tarp įvairių teisininkų – ir privačių subjektų, ir krašto apsaugos sistemos teisininkų. Panašu, kad teisinio reguliavimo priemonių užtektų. Iš tikrųjų ir dabar yra numatytos ir apsauginės zonos, ne tik pati teritorija, gal jos yra kai kur per mažos, kai kur yra per didelės, kaip tik aš šnekėjau apie tą individualizacijos atvejį. O jeigu kalbėtume apie Ruklos miestelį, tai iš tikrųjų ar reikalinga keliasdešimties metrų, einant į miestelį, zona, ar reikalinga kelių šimtų metrų, jeigu žiūrėtume aplinkui miškus ir visa kita, irgi tai yra konkretaus sprendimo klausimas, atsižvelgiant į rizikas, galimas priežastis, kodėl yra tie dronai ir panašiai, kodėl yra pastangų fotografuoti, filmuoti karines bazes arba link to. Taigi, dar kartą kartoju, tai yra individualizavimas ir pagal individualius aspektus ir rizikos vertinimą nustatymas konkrečių, kaip jūs ir minėjote, apsauginių zonų.

PIRMININKĖ. Klausia S. Jovaiša. Ruošiasi V. Kamblevičius.

S. JOVAIŠA (*TS-LKDF*). Dėkoju. Gerbiamasis ministre, jums turbūt žinomas posakis: mano namai – mano tvirtovė. Jeigu visi mes taip galvosime, faktiškai galime numušinėti tuos dronus kaip virš karinio objekto. Čia pajuokavau, bet dabar rimtas klausimas. Kuo skirtųsi stebėjimas iš palydovo ir ką pakeistų, sakykim, papildomos priemonės, ir duotų naujo tiems, kas būtų suinteresuotas žvalgyti tam tikrą placdarmą?

R. KAROBLIS. Iš tikrųjų pirmas dalykas dėl jūsų komentaro, jūs esate teisus: mano namai – mano tvirtovė. Bet iš tikrųjų neturime tikslo uždrausti bepiločių naudojimo, pavyzdžiui, virš viso miesto ar dar kur nors, kur, atrodytų, imtume pavyzdį – Ruklos stacionarios kareivinės kur nors negyvenamoje, mažai gyvenamoje vietoje, tikrai neturime.

Dar kartą apie individualizuotą poreikį ir kokią žalą tas skraidymas galėtų padaryti. Apie tai ir būtų kalba, tie patys draudimai skraidyti.

O dėl antrojo klausimo. Bepiločiai orlaiviai, įskaitant žvalgybos tikslais, tampa galingi ginklai ir jie tikrai kuo toliau, tuo daugiau naudojami tiek taktinės žvalgybos kariuomenių, tiek apskritai žvalgybos tarnybų. Taigi tai yra tikrai... Na, palydovai yra palydovai, bet tai yra naujas, galingas ir vis dažniau naudojamas ginklas. Lįsti giliau tikrai negaliu ir nekomentuosiu. Bet iš tikrųjų jaučiame patys savo nugara, savo kailiu tuos aspektus.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Paskutinis klausia V. Kamblevičius. Prašom.

V. KAMBLEVIČIUS (*TTF*). Ačiū, pirmininke. Gerbiamas kolega, norėjau paklausti. Aišku, reikalingi šie įstatymų pakeitimai, viskas, bet ar praktiškai buvo tokių pažeidimų, tiek orlaiviai, tiek dronai buvo pažeidę mūsų erdvę virš tų objektų?

R. KAROBLIS. Taip, ir jų daugėja, ypač daugėja virš karinių dalinių. Rukloje, aš net nežinau dažnumo, bet per savaitę po porą kartų tas dalykas būna dėl fotografavimo. Ypač sąjungininkams atvykus, tai tapo tikrai ne mėgėjiškais atvejais ir ne mėgėjiškais tikslais, matyti, ir tikrai dėl labai konkrečių priežasčių. Tie nuogaštavimai buvo iškelti ir matomi ne tik mūsų tarnybų, bet ir atsakingų pareigūnų mūsų sąjungininkų. Kaip pavyzdys, esant dabartinei situacijai, skaičius tiek vizualizavimo per fotografavimą ir filmavimą, tiek per dronus tikrai didėja.

PIRMININKĖ. Ačiū, ministre, jūs atsakėte į jums pateiktus klausimus. Motyvai. Nuomonė už – A. Anušauskas. Prašom.

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). Gerbiami kolegos, siūlau pritarti. Įstatymas yra labai svarbus. Iš tikrųjų ministras paminėjo tik vieną vietovę, kur yra bent po keletą pažeidimų kas savaitę. Tokių pažeidimų per visą Lietuvą yra gerokai daugiau, todėl valstybė, gindama savo interesą šitoje srityje, turi imtis pakankamai griežtų priemonių ir numatyti atsakomybę. Tas yra daroma.

Tik aš svarstymo stadijoje vis dėlto siūlyčiau neapsiriboti karine teritorija, bet apibrėžti aiškiau ir tą teritoriją, kuri yra greta, nes mes puikiai suprantame, kad naudojant techniką, tokią kaip dronai, karinę teritoriją galima stebėti iš visiškai šalia esančių erdvių ir, kaip sakoma, apeiti šita įstatymą. Matyt, svarstymo metu vis dėlto siūlysiu aiškiau apibrėžti tas ribas, kurios šiek tiek ginėtų ir erdvėje tas karines teritorijas. Siūlau palaikyti.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Prieš – P. Gražulis. Prašom.

P. GRAŽULIS (TTF). Gerbiamieji Seimo nariai, aš norėčiau truputį iš principo pakalbėti šituo klausimu. Ar mūsų šalies gynyba nepanaši, jeigu paimsime kokius viduramžius, kai dar nebuvo tankų, ginkluotės, technikos, dar ankstesnius laikus, kai vien tik su kardais ir lazdomis kariavo. Mes galime pridrožti tų lazdu, tų kardų, kiek nori, bet jeigu kita pusė turi tanką, tai vienu tanku nukariaus visas lazdas, visus kardus.

Rusija turi „Iskander“ raketą, mes perkame branduolinį ginklą, kur neša 500 kilometrų spinduliu, o mes dar perkame rusiškus, ne rusiškus, o amerikietiškus tankus. Ką prieš tą raketą tas dronas padės ar tas tankas padės? Mes žiūrėkime, gal „Patriot“ kažkokius kvieskime, kad būtų lygiavertė gynyba, o ne kokius nors žaidimus žaiskime? Apgaudinėjame save ir visuomenę, kad mes dabar būsime saugūs.

PIRMININKĖ. Ačiū. Nuomonės išsakytos. Prašom balsuoti po pateikimo.

Balsavo 85 Seimo nariai: už – 84, prieš nėra, susilaikė 1. Po pateikimo pritarta.

Kaip pagrindinis siūlomas Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas. Šis komitetas taip pat skiriamas kaip pagrindinis ir dėl Karinės jėgos naudojimo... tai projekto Nr. XIII-1721. Dėl Administracinių nusižengimo kodekso įstatymo projekto kaip pagrindinis siūlomas Teisės ir teisėtvarkos komitetas, o kaip papildomas – Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas. Siūloma svarstyti visus šiuos tris paminėtus įstatymų projektus gegužės 29 dieną. Galime pritarti? Galime pritarti paskirtiems komitetams ir nustatyti datai. Dėkoju.

Skelbiu kitą mūsų darbotvarkės klausimą. 1-7a... M. Adomėnas – po balsavimo. Prašom, Mantai.

M. ADOMĖNAS (TS-LKDF). Gerbiama posėdžio pirmininke, aš suprantu, kad čia dėl komitetų nekilo jokių klausimų, bet mūsų monitoriuose nuostata, kad pritarta bendru sutarimu, atsirado dar prieš jums paskelbus klausimą. Kitą kartą prašome techninio personalo nepaskelbti iš anksto dėl nutarimo rezultatų, kol jie nebuvo perskaityti. Ta prasme, jūs perskaitėte siūlymą dėl komitetų ir svarstymo datos, bet nuostata, kad pritarta bendru sutarimu, pasirodė ekranuose dar minutę prieš tai. Reikėtų tokių įvykių vengti.

PIRMININKĖ. Ačiū už jūsų dėmesingumą. V. Bakas. Prašom.

V. BAKAS (LVŽSF). Ačiū, gerbiama pirmininke. Aš norėčiau paprašyti svarstymo stadijoje dėl Kibernetinio saugumo įstatymo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetą skirti papildomu komitetu.

PIRMININKĖ. Gerai. Paklausime Seimo, ar galime pritarti, kad... Jūs kalbate dėl Kibernetinio saugumo, prieš tai pritaro mūsų po pateikimo, tai ir buvo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas. Čia viską mes susitvarkėme, dėkojame, kad jūs sekate posėdį ir labai aktyviai dalyvaujate. Tai džiugina.

12.37 val.

Radiacinės saugos įstatymo Nr. VIII-1019 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII-1835ES, Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-1190 2, 24, 25 straipsnių ir devintojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII-1836ES (pateikimas)

Skelbiu kitą mūsų darbotvarkės klausimą ir kviečiu ministrą A. Verygą. Radiacinės saugos įstatymo Nr. VIII-1019 ir Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymo kai kurių straipsnių pakeitimo įstatymų projektai Nr. XIII-1835 ir Nr. XIII-1836. Prašom, ministre.

A. VERYGA (LVŽSF). Dėkoju, posėdžio pirmininke. Gerbiami kolegos, teikiu jums didelį pakeitimų paketą, kuris iš esmės susijęs su Europos Tarybos direktyvų perkėlimu. Įstatymais yra siekiama į mūsų nacionalinę teisę perkelti ir įgyvendinti 2013 m. gruodžio 5 d. Tarybos direktyvą 2013/95 Euratomas, kuria nustatomi pagrindiniai saugos standartai, siekiant užtikrinti apsaugą nuo jonizuojančios spinduliuotės apšvitos keliamų pavojų, ir panaikinama daugelis anksčiau galiojusių direktyvų. Rengiant šių įstatymų pakeitimų projektus taip pat yra atsižvelgta į Tatenos Tarptautinių pagrindinių saugos standartų dėl apsaugos nuo jonizuojančios spinduliuotės ir dėl spinduliuotės šaltinių saugos nuostatas. Taip pat į projektus yra perkeltos tos direktyvos Euratomas nuostatos, kurios varžo asmens teisės, asmens ūkinės veiklos laisvę bei iniciatyvą ir kurias

būtina įgyvendinti įstatymo lygiu, siekiant įtvirtinti radiacinės saugos teisinius pagrindus, kurie leistų vykdyti veiklą su jonizuojančios spinduliuotės šaltiniais, veiksmingai saugoti žmonių sveikatą, turta, aplinką nuo žalingo jonizuojančio spinduliuotės poveikio.

Dėl Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymo, tai taip pat ten yra perkeliama direktyvos nuostatos, nes tikslinga keisti šio įstatymo 2 straipsnyje apibrėžtas nekontroliuojamo radioaktyvumo lygio, radioaktyviųjų atliekų, uždaro jonizuojančios spinduliuotės šaltinio, uždaro jonizuojančios spinduliuotės šaltinio gavėjo ir uždaro jonizuojančios spinduliuotės šaltinio tiekėjo sąvokas bei papildyti įstatymo 2 straipsnį panaudoto uždaro radioaktyviojo šaltinio sąvoka.

Dabar, kas šiuose projektuose keičiasi iš esmės. Pirmiausia kalbant apie Radiacinės saugos įstatymo pakeitimą, projekte yra nustatomi radiacinės saugos teisiniai pagrindai, kurie, kaip ir minėjau, leidžia apsaugoti žmones ir aplinką nuo jonizuojančios spinduliuotės keliamų pavojų ir reglamentuoja fizinių ir juridinių asmenų santykius, atsirandančius dėl veiklos su jonizuojančios spinduliuotės šaltiniais, įskaitant radioaktyviųjų atliekų tvarkymą, taip pat valstybės institucijų kompetenciją valstybinio radiacinio saugos valdymo srityje.

Kokios nuostatos yra keičiamos? Įstatymo lygiu yra nustatomi pagrindiniai radiacinės saugos principai, kurie anksčiau įstatyme nebuvo numatyti. Tokių principų yra dešimt. Vadovaujantis šiais Tarptautiniais radiacinės saugos bendruomenės pripažintais principais, remiamasi ir radiacinės saugos užtikrinimo sistema. Vienas iš pagrindinių principų – atsakomybė už radiacinės saugos užtikrinimą tenka ūkio subjektams, kurie vykdo veiklą su jonizuojančios spinduliuotės šaltiniais.

Taip pat nustatomi veiklos su jonizuojančios spinduliuotės šaltiniais pagrįstumo, vertinimo ir pranešimo apie tokią veiklą reikalavimai ir įstatymo lygiu reguliuojančiai institucijai suteikiama teisė vertinti, ar veiklos nauda visuomenei bus didesnė už žalą. Kaip pavyzdį būtų galima paminėti, pavyzdžiui, net ir medicinoje naudojamus radiologinius tyrimus. Tarkim, krūties vėžio tyrimui būtų galima naudoti kompiuterinės tomografijos tyrimą, kurio apšvita būtų labai didelė, tačiau tai būtų nepagrįsta spinduliuotė. Todėl yra naudojamas daug mažesnę apšvitą duodantis mamografijos tyrimas. Jeigu ta žala būtų vis dėlto didesnė už naudą, veikla būtų laikoma nepagrįsta. Ūkio subjektai privalės pranešti apie bet kokią veiklą, kurios metu galima apšvita jonizuojančia spinduliuote. Manoma, kad toks reikalavimas padėtų ūkio subjektams tinkamai pasirengti veiklos vykdymui.

Taip pat yra nustatomos dozimetrijos tarnybų ir radiacinės saugos ekspertų pripažinimo sąlygos siekiant užtikrinti, kad būtų kokybiškai atliekami darbuotojų patiriamos apšvitos matavimai ir vertinimas. Tokius matavimus atliekančios tarnybos turi turėti kvalifikuotus specialistus, būti įdiegusios kokybės vadybos sistemas. Radiacinės saugos ekspertų pagrindinė užduotis yra patarti ir konsultuoti ūkio subjektus radiacinės saugos užtikrinimo klausimais. Tokiais ekspertais galės būti tik asmenys, turintys reikiamą išsilavinimą ir profesinę patirtį radiacinės saugos klausimais.

Taip pat nustatomi radioaktyviųjų šaltinių fizinės saugos užtikrinimo pagrindai, tai vertinant terorizmo grėsmes. Tarptautinė bendruomenė neatmeta tikimybės, kad jonizuojančios spinduliuotės šaltiniai gali būti panaudojami terorizmo tikslais, todėl būtina stiprinti tokių šaltinių apsaugą. Tie saugos pagrindai iš dabar egzistuojančių taisyklių yra perkeliama ir įtvirtinami įstatyme.

Taip pat mažinant administracinę našta verslui yra įtvirtinami veiklos su jonizuojančios spinduliuotės šaltiniais, kurios pobūdis yra mažiau pavojingas, registravimas vietoj licencijavimo, pavyzdžiui, kaip sveikatos srityje, moksle arba ir pramonėje naudojami jonizuojantys šaltiniai. Tai padėtų sumažinti pateikiamų tiek dokumentų kiekį, tiek neberekėtų informacijos apie pasikeitusius darbuotojus.

Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymo nemažai straipsnių pakeitimų taip pat yra susiję su direktyvų sąvokų pakeitimais. Manytume, kad šie projektai turėtų teigiamą įtaką verslo sąlygoms ir jo plėtrai, nes bus nustatyti veiklos pagrįstumo vertinimo ir pranešimo apie veiklą reikalavimai, taip pat dozimetrijos tarnybų radiacinės saugos ekspertų pripažinimo sąlygos. Priėmus projektus mažėtų administracinė našta verslui, nes veiklos, kurių pobūdis yra mažiau pavojingas, būtų registruojamos, o ne licencijuojamos.

Tiek apie esmę. Prašyčiau pritarti įstatymų projektams.

PIRMININKĖ. Dėkojame už pateikimą. Nori paklausti šeši Seimo nariai. Pirmasis klausia M. Majauskas. Ruošiasi J. Olekas.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Ačiū, ministre, už tikrai labai detalų pristatymą. Kalbant paprastai, didžiausia radiacinė grėsmė gali kilti iš nesaugiai statomos Astravo atominės elektrinės čia, greta Lietuvos sienos. Norėjau paklausti, ar galėtumėte paprastais žodžiais paaiškinti, kokių priemonių galės imtis radiacinės saugos specialistai, jeigu bus aptiktas radiacijos padidėjimas? Kokių priemonių galės imtis specialistai priėmus šį paketą, jeigu bus aptiktas radiacijos padidėjimas dėl nesaugiai statomos Astravo atominės elektrinės?

A. VERYGA (LVŽSF). Dėkoju už klausimą. Jis yra šiek tiek platesnio konteksto negu tik radiacinės saugos veikla, t. y. negu tik centro, kuris prižiūri ir kontroliuoja daugiausia šaltinius, kurie yra susiję ne su atominė energetika, bet, kaip aš minėjau, su ūkio subjektais, su medicina.

Tokiu atveju, jeigu vis dėlto įvyktų koks nors įvykis, kuris yra susijęs su didelės spinduliuotės šaltiniais (jūs kalbate apie galimus precedentus arba įvykius atominėje jėgainėje), įtraukiama ir daugiau, ne tik Radiacinės saugos centras, kuris pirmiausia fiksuoja, aišku, radiacinio fono pakitimus, bet įtraukiamos ir kitos priemonės, kurios yra numatomos planuojant ir tam tikrą valstybės rezervą, tai yra ir priemonės, susijusios su jodo preparato dalinimu gyventojams, tų medžiagų prieinamumo užtikrinimu dėl pakenkimo skydliaukei, ir, aišku, pirmiausia gyventojų informavimas ir dalyvavimas evakuacijoje, jeigu toks poreikis būtų.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Klausia J. Olekas. Ruošiasi A. Vinkus.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamoji pirmininke. Aš turėjau kitą klausimą, bet vis dėlto dar noriu pagilinti gerbiamojo M. Majausko klausimą. Gerbiamasis ministre, jūs norite pasakyti, kad šitų įstatymų paketą jūs niekaip nesiejate su už sienos statoma Astravo branduoline jėgaine? Ar yra koks nors kitas paketas, kuris, sakykim, rengiamas, kuris galėtų pasitarnauti? Nes Radiacinės saugos centrui turbūt nustatymas... Vienas buvo dalykas, kai mes turėjome pagrindinį šaltinį Visagine, ir kitas dalykas, kai dabar galbūt ir tikėtina, kad turėsime Astrave. Ar šitos pataisos kiek nors paliestų tai, ar jūs rengiate kitus pasiūlymus? Jūsų minėti tam tikri medikamentų rezervai, tvarkos, išpėjimai turėtų, man atrodo, kaip nors būti sureguliuoti arba matomi naujuose įstatymų pakeitimuose. Ačiū už atsakymą.

A. VERYGA (LVŽSF). Dėkoju už klausimą. Jie yra sureguliuoti, nes Lietuva prieš tai turėjo savo atominę jėgainę ir ruošėsi tokiems galimiems incidentams. Dabar mes jos savos neturime. Turime radiacinius šaltinius, kurie yra, tiesa, saugomi, gal įvykių rizika yra mažesnė Lietuvoje, bet ta elektrinė, kuri yra statoma už sienos, na, taip pat gali kelti grėsmę. Tai šitie dalykai yra reglamentuoti. Mes ko nors naujo nesukuriame, tai yra tiesiog Europos reguliavimo ir direktyvų perkėlimas į Lietuvą, aiškiau reglamentuojant tam tikrų šaltinių naudojimą, jų saugumo užtikrinimą. Tiesiogiai tai nėra siejama, sakykim, su tų didžiųjų atominės energetikos šaltinių valdymu, nes ten priežiūroje daugiausia dalyvauja ne Radiacinės saugos centras, bet VATESI.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia A. Vinkus. Ruošiasi A. Matulas.

A. VINKUS (LSDDF). Gerbiamas ministre, pritardamas ir džiaugdamasis jūsų to įstatymo pristatymu ir įstatymo straipsnių pakeitimu, prisiminiau buvusią Černobylio katastrofą, kada man teko būti sanitarijos tarnyboje. (*Šurmūlys salėje*) Iš tiesų radiacinės tarnybos veikia labai aktyviai, tačiau visos kitos tarnybos, pradedant civilinės gynybos štabais ir t. t., buvo sutrikusios, nors ant popieriaus viskas gražiai sudėta. Buvo tam tikrą laiką absoliuti nežinomybė, bet pačiu laiku ir labai gerai, kad dėl šito klausimo yra tas įstatymas, kuris mums duoda tam tikras kryptis. Noriu jūsų paklausti. Galiojančioje Radiacinės saugos įstatymo redakcijoje aiškiai nurodyta, kad Lietuvoje radiacinę saugą reguliuojanti institucija yra Radiacinės saugos centras. Ar aš praskaičiau ir nepamačiau, ar iš tiesų naujame įstatyme nėra užrašyta, kad Radiacinės saugos centras yra kaip reguliuojanti institucija.

PIRMININKĖ. Klauskite.

A. VINKUS (LSDDF). Nes vertinant šiuolaikines grėsmes žmonių pavojui ir didelį poreikį valstybei užtikrinti...

PIRMININKĖ. Klauskite.

A. VINKUS (LSDDF). ...tinkamą pasirengimą branduolinėms radiologinėms avarijoms, aiškiai turėtų būti nurodyta institucija, kuri yra konkreti ir atsakinga institucija, nes Čekijoje, Suomijoje, Bulgarijoje, Švedijoje, Slovėnijoje, Vengrijoje, Prancūzijoje tai padaryta. Drįstu dėl to paklausti.

A. VERYGA (LVŽSF). Dėkoju už klausimą. Iš tikrųjų nepraskaitėte, vėlgi manau, kad Seimas apsispręs, aš pabandysiu paaiškinti logiką, dėl ko manome, kad iš įstatymo reikėtų išbraukti konkrečių įstaigų, institucijų pavadinimus tiek šiuo atveju, tiek ateityje kitais atvejais, kai teksime siūlymus dėl sveikatos sistemos įstatymų. Iš tikrųjų konkrečios įstaigos pavadinimo įrašymas į įstatymą, matyt, negarantuoja, kad bus suteikta visa tinkama pagalba arba bus tinkamai organizuojami visi procesai, kaip jūs paminėjote, kritiniu atveju. Nes, matyt, nepriklausomai nuo to, kaip mes tą įstaigą pavadinsime ar kam Vyriausybė pavestų būti tokia kontroliuojančia kompetentinga institucija, privalu užtikrinti visas galiojančias įstatymo nuostatas. Mūsų siūlymas yra vis dėlto atsisakyti įvardinti tas įstaigas, nes ateityje gali atsirasti kažkokių poreikių įstaigas ar konsoliduoti, arba galvoti kaip tik atvirkščiai – galbūt jas plėsti arba keisti jų turinį. Kad nereikėtų kiekvieną kartą keisti įstatymo, keičiant pavadinimų arba įstaigų formuluotę, siūlome įstatyme taip detalai nerašyti įstaigų.

PIRMININKĖ. Ačiū. Paskutinis klausia A. Anušauskas, nes A. Matulas išsibraukė iš klausiančių.

A. ANUŠAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiamas ministre, norėjau paklausti, kai įstatyme kalbama apie tai, kaip bus išduodami leidimai vežti radioaktyvias medžiagas, radioaktyvias atliekas, išskyrus susidariusias branduolinio kuro ciklo metu... Šiuo atveju, kai kalbame apie radioaktyvias medžiagas ir atliekas, ar tai reikštų, kad per Lietuvos teritoriją būtų gabenamos pavojingos medžiagos, tačiau, kaip sakoma, gavus visus leidimus, būtų galima gabenti, pavyzdžiui, iš Karaliaučiaus į Rygą, iš Rygos kur nors į Baltarusiją, iš Baltarusijos į Lenkiją ir panašiai – per Lietuvos teritoriją. Ar tiesiog nesudaromos prielaidos Lietuvos teritorija gabenti itin pavojingas medžiagas, pakenkamai... nesakau plačiai, bet vis dėlto... Kaip mes kontroliuosime tą procesą?

A. VERYGA (LVŽSF). Dėkoju už klausimą. Nemanau, kad yra prielaidų kokių nors papildomų sukuriama, kaip tik atvirkščiai – yra reglamentuojama, kad net jeigu ir būtų kas nors gabenama, pagrindinis tikslas pirmiausia būtų užtikrinti visuomenės saugumą, t. y. net jeigu ir tektų ką nors gabenti, kad radiacinės saugos specialistai prižiūrėtų, kad ta spinduliuotė nekenktų gyventojams. Bet pats reglamentavimas aš manau, kad tikrai kokių nors papildomų galimybių nesukuria.

PIRMININKĖ. Ačiū, ministre, jūs atsakėte į visus klausimus. Dėl motyvų. Nuomonė prieš – J. Olekas. Prašau.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiama pirmininke. Aš suprantu, kad įstatymo kai kurios pataisos reikalingos ir turbūt turės būti apie jas diskutuojama, bet norėčiau išreikšti dvi tokias abejones, dėl ko pasisakau prieš.

Pirma, kaip sakiau, mes turime naują galimą radiacinės grėsmės šaltinį, dėl kurio, man atrodo, reikėtų ir sveikatos sistemai skirti didesnę dėmesį, tai čia, šiame įstatyme, aš to pasigendau.

Antras dalykas. Tikrai turime per ilgesnį laiką susiformavusią gana neblogą vertikalelę dėl radiacinės saugos. Ypač noriu pabrėžti tą, ką mano kolega klausė, dėl Radiacinės saugos centro, kuris, manau, tikrai vertas dėl savo profesionalumo ir gebėjimo ir toliau išlikti tokia centrine radiacinės saugos struktūra. Dabar kolegos ministro siūlymas, kad išbraukime iš įstatymų tokių institucijų pavadinimus, galbūt Vyriausybė suteiks kam nors savo nutarimu tokias teises, nesukuria pridėtinės naujos vertės. Jeigu toks dalykas būtų, kad būtų aiškus planas, kas turi pakeisti tą Radiacinės saugos centrą, kam tos funkcijos turi būti perduotos arba kaip jos bus konsoliduotos, tada mes galėtume sakyti: taip, yra aiški Vyriausybės pozicija. Šiandien, kai tokios pozicijos nėra, man atrodo, kad nėra tokios būtinybės iš įstatymo braukti tokią instituciją. Išbraukus iš įstatymo, jos lygmuo natūraliai sumenksta, nes atsiranda svarstymų, atsiranda galimos reorganizacijos ir panašūs dalykai, todėl siūlau nepritarti tokiems pakeitimams arba bent jau svarstymo komitetuose metu iš esmės juos pataisyti. Ačiū.

PIRMININKĖ. Daugiau nuomonių niekas nenori išsakyti. Apsispręsime balsuodami.

Balsavo 95 Seimo nariai: už – 78, prieš – 2, susilaikė 15. Po pateikimo pritarta. Norime paskelbti, kad pagrindinis komitetas – Sveikatos reikalų komitetas, papildomo komiteto nenumatyta. Ar galime tam pritarti? Galime. Siūloma svarstyti birželio 14 dieną. Dėkoju, kolegos.

12.58 val.

Administracinių nusižengimų kodekso 50 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII P-1566ES (pateikimas)

Skelbiu kitą mūsų darbotvarkės klausimą – Administracinių nusižengimų kodekso 50 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII P-1566ES. Kviečiu ministrą A. Verygą. Pateikimas.

A. VERYGA (LVŽSF). Dėkoju. Gerbiami kolegos, teikiamu Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 50 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu yra siekiama Administracinių nusižengimų kodekse nustatyti diferencijuotas baudas už 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl kosmetikos gaminių reikalavimų pažeidimus pagal veikų pavojingumą, kartu numatant ir adekvačią veiklos pavojingumui alternatyvią administracinę nuobaudą, tai yra išpėjimą.

Taip pat siūloma šiuo teisiniu reguliavimu Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie Sveikatos apsaugos ministerijos suteikti įgaliojimus, kad centro pareigūnai, kaip ir Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos pareigūnai, įgyvendindami šiam centrui suteiktas teises ir atlikdami jiems pavestas pareigas, turėtų teisę pradėti administracinių nusižengimų teiseną, tai yra atlikti tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus už 50 straipsnyje nustatytus administracinius nusižengimus, atitinkamai pakeičiant 589 straipsnio 48 punktą ir 70 punkto nuostatą dėl pažeidimų, kurių atveju tarnyba pradeda administracinių nusižengimų teiseną, atlieka administracinių nusižengimų tyrimą ir surašo administracinių nusižengimų protokolus.

Taip pat šio projekto tikslas yra numatyti atsakomybę už reglamente nustatytų kosmetikos gaminių gamybos, tiekimo rinkai ir pateikimo rinkai reikalavimų pažeidimus atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir sunkumą.

Pažymėtina, kad minėto reglamento 37 straipsnis numato valstybėms narėms pareigą nustatyti sankcijas už reglamento pažeidimus, taip pat įpareigoja, kad už prievolių nevykdymą būtų nustatomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 50 straipsnyje numatyti neproporcingai maži baudų dydžiai – nuo 140 iki 300 eurų, už pakartotinį nusižengimą – atitinkamai nuo 280 iki 600 eurų. Šiuo metu centrui net nesuteikta teisė dėl 50 straipsnyje numatytų administracinių nusižengimų pradėti administracinių nusižengimų teiseną ir atlikti nusižengimų tyrimą bei surašyti administracinių nusižengimų protokolus.

Taigi priėmus šituos sprendimus, būtų ne tik nustatomos baudos, adekvačios pažeidimų turiniui. Teikiamu projektu 50 straipsnis yra keičiamas iš esmės detalizuojant, diferencijuojant kosmetikos gaminių tiekimo rinkai reikalavimų pažeidimus pagal pažeidimų pobūdį ir sunkumą. Didžiausia numatyta bauda yra 1 tūkst. 400 eurų, o už pakartotinai padarytą nusižengimą numatyta 2 tūkst. 800 eurų už pažeidimą kosmetikos gaminių saugos įvertinimo reikalavimų, kurie yra numatyti reglamente.

Taip pat, priėmus siūlomą įstatymo projektą, būtų įgyvendintos reglamento 37 straipsnio nuostatos, kad už reglamento pažeidimus būtų nustatytos proporcingos ir atgrasančios sankcijos.

Todėl prašyčiau pritarti minėtiems Nusižengimų kodekso straipsnių pakeitimams.

PIRMININKĖ. Dėkojame, ministre, už pateikimą. Dar jums teks atsakyti į klausimus. Pirma klausia A. Vinkus. Ruošiasi M. Majauskas.

A. VINKUS (LSDDF). Gerbiamas ministre, visiškai suprantu jūsų pateiktą straipsnių pakeitimo klausimą ir manau, kad jis sudrausmins gamintojus. Tačiau, kai buvo Laikinoji maisto kokybės komisija, kuriai dalykiškai vadovavo ponis G. Burokienė, mes aiškiai pamatėme, kad ne tik baudos nulemia, bet kad nėra jokio koordinavimo tarp Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos, tarp kitų kontroliuojančių institucijų ir t. t. Kai atsitinka koks nors *čėpė*, tada vieni nuo kitų *nusiima* kaltę. Ar nereikėtų, kad būtų koordinuoti veiksmai visų tų, kaip (...) Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro ir kitų institucijų?

A. VERYGA (LVŽSF). Dėkoju už klausimą. Iš tikrųjų labai teisinga jūsų pastaba, nes kiekviena institucija vertina šiek tiek kitus dalykus. Kaip jūs teisingai paminėjote, kaip buvo maisto produktų atveju, viena institucija labiau rūpinasi maisto sauga, kad produktai nebūtų užteršti kokiomis

nors pavojingomis medžiagomis, kiti gal labiau rūpinasi visuomenės sveikatos aspektais, bet koordinavimo neretai pritrūksta. Jūsų pastaba yra labai teisinga, kad ne tik baudos, bet ir visuomenės informavimas, ir tų institucijų koordinavimas yra svarbus tinkamai įgyvendinant ir prižiūrint, kad produktai rinkoje būtų kokybiški.

PIRMININKĖ. Ačiū. Klausia M. Majauskas. Ruošiasi J. Olekas.

M. MAJAUSKAS (TS-LKDF). Ministre, teikiate siūlymus dėl bausmių diferencijavimo ir bausmių racionalizavimo jūsų kompetencijos srityje. Norėjau paklausti, ar neketinate teikti siūlymo racionalizuoti ir smulkaus kiekio narkotikų turėjimą be tikslo platinti? Kaip žinome, šiuo metu yra viskas sukrauta į Baudžiamąjį kodeksą. Aš žinau jūsų poziciją, jog žmonės, turintys priklausomybę, turi būti gydomi, o ne baudžiami. Ar neplanuojate teikti siūlymo racionalizuoti būtent tą visą bausmių už narkotines ir psichotropines medžiagas sistemą?

A. VERYGA (LVŽSF). Supratau klausimą, ačiū. Jis tik iš dalies yra susijęs su sveikatos priežiūra, labiau, matyt, yra susijęs su teisėsauga, su bausmių vykdymu. Kaip jūs ir sakėte, mano asmeninį požiūrį jūs žinote ir aš jį galiu dar kartą pakartoti, kad žmonės, kurie turi priklausomybę, turėtų būti baudžiami ne tokiais bausmėmis, kurios atimtų laisvę arba ją ribotų, bet sukurtų jiems tinkamą motyvaciją eiti gydytis. Administracinė tvarka, mano supratimu, yra pakankama tokiai motyvacijai kurti, bet gal nebūtina tikėtis, kad visus siūlymus registruočiau aš. Tikrai be manęs yra daugiau Seimo narių, manau, kad galima tuos siūlymus registruoti ir teikti Seimui svarstyti.

PIRMININKĖ. Dėkoju, klausia J. Olekas. Ruošiasi A. Anušauskas.

J. OLEKAS (LSDPF). Ačiū, gerbiama pirmininke. Gerbiamas ministre, jūs lyg ir minėjote, kad sustiprinamos, arba padidinamos, baudos, bet aš žiūriu tekstą, kad čia jos kaip tik pamažinamos, bent jau apatinės ribos. Ar jūs galvojate, kad jos yra per didelės, ypač už pakartotinumą, nes buvo 140, dabar lieka tik 100 apatinė riba? Kokie čia motyvai žeminti tą apatinę ribą, ypač pakartotiniu atveju? Ačiū už atsakymą.

A. VERYGA (LVŽSF). Dėkoju už klausimą. Reikėtų, matyt, tiksliai pasižiūrėti, kur jūs ten radote tą sumažinimą, bet šiaip kai kur mažinimas yra, manau, logiškas. Vėlgi mažinant administracinę naštą, kai pažeidimai yra nedideli, nekeliantys kokios nors ypatingos grėsmės, atsiranda logika nebūtinai net ir dėl piniginės baudos, bet ir dėl išpėjimo, kaip yra visur, kur užtenka, matyt, netaikyti tokių priemonių, kai reikia išieškoti paskui tas sumas, užtenka tiesiog išpėti. Kai kur dėl mažinimo logika yra, bet ten, kur pažeidimai yra laikomi reikšmingais arba grėsmingais, tos baudos yra reikšmingai didinamos.

PIRMININKĖ. Ačiū. Ir paskutinis klausia A. Anušauskas.

A. ANUŠAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiamas ministre, žinoma, pas mus kosmetikos gamintojų nėra daug, bet vis dėlto yra gamintojai, kurie naudoja tam tikras technologijas. Kai Visuomenės sveikatos centrui suteikiami įgaliojimai, sakysim, už pažeidimus skirti baudas, vis dėlto klausimas paprastas: kuo remdamiesi ir kokie ekspertai padės Visuomenės sveikatos centrui ekspertuoti turinį, tų gaminių sudėtį, nes Vartotojų teisių tarnyba išties visada susiduria su ta ekspertavimo problema. Šiuo atveju kas darys?

A. VERYGA (LVŽSF). Dėkoju už klausimą. Iš tikrųjų gali būti pačių įvairiausių pažeidimų, kurie nebūtinai yra susiję su produkto turiniu. Jie gali būti susiję su registracija, su tam tikra dokumentų atitiktimi, gabenimu, laikymu ir panašiai, bet, kalbant apie produktų sudėtį, tai vėlgi medžiagos, kurios yra žmogui pavojingos arba jų kiekiai yra pavojingi, yra gana gerai žinomos. Lietuvoje mes turime laboratoriją, yra tokia kompetentinga institucija, kuri gali iširti tų medžiagų sudėtį ir pasakyti, kokie yra kiekiai. Aš esu gana tikras, kad mums užtenka žmonių, kurie gali cheminiu atžvilgiu vertinti tuos produktus. Kiek jie yra tinkami ar netinkami paveikti, sakykim, odą, ką jie gali padaryti naudojant, tai, matyt, tikslus jūsų klausimas, bet čia ne tik Lietuvai yra aktualu. Tai gal labiau mokslinių tyrinėjimų klausimas, kokį efektą padaro, ir čia jau šalis su savo kompetentinga institucija sudėtingai tokiu būdu paprastai įvertins. Tai yra labiau ieškojimas atitikimų, kiek tų medžiagų kiekiai atitinka reikalavimus, kaip kiti dalykai, registracija ir panašūs, atitinka reglamentavimą.

PIRMININKĖ. Ačiū, ministre, atsakėte į visus klausimus. Nuomonės? Niekas nenorite kalbėti. Gal galime bendru sutarimu? (*Balsai salėje*) Galime bendru sutarimu.

Kaip pagrindinis siūlomas Teisės ir teisėtvarkos komitetas, kaip papildomas – Sveikatos reikalų komitetas. Galime pritarti? Ir siūloma svarstyti gegužės 31 dieną. Sutariame bendru sutarimu. Dėkoju.

13.10 val.

Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1293(2) (priėmimas)

Skelbiu kitą mūsų darbotvarkės 1-9 klausimą – Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1293(2). Gerbiami kolegos, noriu jums priminti, kad praėjusį posėdį po kolegos J. Razmos pasiūlymo buvo grįžta atgal į priėmimo stadijoje padarytą pertrauką. Mes tada vadovavomės 158 straipsniu. Pagrindinis komitetas, Ekonomikos komitetas, viską labai sėkmingai sutvarkė, todėl grįžtame į priėmimo pradžią. Kviečiu gerbiamąjį komiteto pirmininką R. Sinkevičių, pastraipsniui aptarsime jūsų komiteto pasiūlymus.

1 straipsnis. Yra Ekonomikos komiteto pasiūlymas.

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Ekonomikos komitetas suredagavo pataisos iniciatoriaus J. Razmos pateiktą tekstą ir bendru sutarimu pritarė 1 straipsnio 3 dalies 8 papunkčio naujai redakcijai.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Kolegos, ar galime bendru sutarimu? Galime bendru sutarimu. 1 straipsnis su Ekonomikos komiteto redakcija. Galime priimti? Galime priimti.

2 straipsnis. Taip pat Ekonomikos komiteto pasiūlymas.

R. SINKEVIČIUS (*LSDDF*). Ekonomikos komitetas, atsižvelgęs į Vyriausybės nuomonę, į Ūkio ministerijos nuomonę, šiek tiek pataisė, pakoregavo įstatymo įsigaliojimo ir taikymo datas, t. y. įstatymas įsigalioja nuo 2019 m. sausio 1 d., o Vyriausybė įpareigota parengti papildomus teisės aktus iki šių metų gruodžio 31 dienos. Ekonomikos komitete pritarta bendru sutarimu.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Nuomonių niekas nenori sakyti. Galime pritarti? Galime pritarti Ekonomikos komiteto nuomonei.

Dėl viso 2 straipsnio norinčių kalbėti taip pat nebuvo. Galime pritarti? Galime bendru sutarimu.

Dėl viso įstatymo projekto norintys kalbėti prašom. Nuomonė už – J. Razma.

J. RAZMA (*TS-LKDF*). Gerbiami kolegos, nors aš šiek tiek abejoju, ar reikia padidinti tą reikalavimą dėl nepriklausomų įmonių valdybos narių skaičiaus, bet dabar, kai yra priimta ir mano pataisa, kuri gal leis objektyviau ir nepolitizuotai parinkti tuos valdybų narius, gal bus tvarka. Todėl galiausiai aš apsisprendęs balsuoti už, nors, kaip minėjau, ir ankstesnis reikalavimas, kad nepriklausomų valdybos narių turi būti ne mažiau kaip trečdalis, leido ten, kur norima, juos kad ir visus paskirti nepriklausomus. Bet ką gi, komitete sutarėme, dėl visko padarėme kompromisus, tai manau, kad reikia dabar balsuoti už įstatymo projektą.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Nuomonė prieš – M. Majauskas.

M. MAJAUSKAS (*TS-LKDF*). Dėkoju, pirmininke. Iš esmės pritariu pačiam įstatymo projektui, tik noriu atkreipti dėmesį į kelis rizikos faktorius, įgyvendinant šį įstatymo projektą. Pirmas dalykas, ar mes tikrai surasime tuos nepriklausomus, tikrai nepriklausomus valdybų narius rajonuose? Nes vienas dalykas Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, kitas dalykas Joniškėje, Rokiškėje ar Šalčininkuose, kur reikės surasti tikrai nepriklausomą asmenį ir dirbti daugelyje valstybės ar savivaldybės įmonių ir įstaigų.

Antras dalykas, ar mes išdrįsime jiems sumokėti tokį atlyginimą, kuris tikrai motyvuotų ateiti tikrai stiprius, nepriklausomus specialistus.

Trečias dalykas, į kurį, man atrodo, labai svarbu atkreipti dėmesį, kad valstybinėse įstaigose dažnai sprendimus reikia priimti tokius, kurie nebūtinai yra pačios įmonės interesai, bet vartotojų interesai. Ir čia nepriklausomi valdybų nariai nebūtinai bus motyvuoti priimti tokius sprendimus, kurie galbūt sumažintų kainas ar pagerintų vartotojų situaciją, bet pablogintų įmonių situaciją. Todėl noriu atkreipti į šias kelias tokias rizikas ir su šiomis rezervacijomis pritarti projektui.

PIRMININKĖ. Dėkoju. A. Armonaitė, prašom, nuomonė už.

A. ARMONAITĖ (*LSF*). Dėkoju. Aš norėčiau pakviesti palaikyti šitą projektą. Man atrodo, kad tas tonas ir kryptis yra labai gera ir ji eina koją kojon su EBPO rekomendacijomis, kurios nariais

mes šiomet tapsime. Ir po J. Razmos pataisos šis modelis dabar labai primena Suomijoje veikiančią modelį, kuris ten pasiteisino. Akivaizdu, kad atranka į valdybas turi būti kuo skaidresnė ir nekelti jokių klausimų. Taigi tai, kad buvo vis dėlto pritarta tai pataisai, tam Seimo nario J. Razmos pasiūlymui, yra labai gerai ir šis projektas tapo tikrai geresnis. Labai svarbu yra atitraukti politikus nuo atrankos, atitraukti politikus nuo įtakos valstybinėms įmonėms.

Aš šiek tiek domėjausi, kaip tai veikia regionuose, ir turiu pasakyti, kad ten, kur yra tikrai nedidelė savivaldybė ir tikrai nedidelė įmonė, tos įmonės net neturi valdybų. Akivaizdu, kad yra tiesiog direktorius, kuris atsakingas miestui, miesto merui, tarybai, pagaliau gyventojams. Ir akivaizdu, kad ten, kur yra labai nedidelė savivaldybė, ten ir neaktualus šis įstatymas. Tačiau ten, kur vis dėlto yra didžiulės įmonės, didžiuliai resursai, valstybės resursai, kurie naudojami įmonės veiklai, ten mes turime užtikrinti didžiausią skaidrumą, ir aš neabejoju, kad šis projektas sukurs prielaidas tam skaidrumui.

PIRMININKĖ. Ačiū. Nuomonė prieš – E. Pupinis.

E. PUPINIS (TS-LKDF). Ačiū. Tenka pripažinti, kad įstatymo projektas šiek tiek pagerėjo, galbūt valdybos atrankos skaidrumas atsiranda, tačiau kai kurios savivaldybių įmonės nėra tokios didelės, kad joms reikėtų skirti kažkokius valdybos narius, kurie galbūt, esant neblogiems ryšiams, bus įdarbinami, gaus tantjemas ir tik padidins tam tikras tų įmonių veiklos sąnaudas.

Nemanau, kad visur buvo problemų. Taip, reikia pripažinti, kai kur buvo problemų, kai kur buvo pristeigta nereikalingų įmonių, galbūt kai kur merai, atvirkščiai, skiria į valdybas savo žmones. Iš esmės ši situacija, ko gero, nelabai pasikeis, tik galbūt per ilgesnį laiką susigyvens pačios valdybos, ir nežinia, ar rezultatas bus geresnis. Taip pat manau, kad ir kai kurios savivaldybių tarybos pakankamai efektyviai gilinasi į tą veiklą, prižiūrėjo savo įmones ir be jokių didesnių išlaidų išlaikė valdybos narius. Jeigu čia yra gera pusė, tai yra ir bloga pusė. Aš susilaikysiu balsuodamas už šį įstatymo projektą.

PIRMININKĖ. Dėkoju. S. Gentvilas – nuomonė už. Prašom.

S. GENTVILAS (LSF). Gerbiami kolegos, gaila girdėti kolegų konservatorių abejojimą tokiu geru projektu, nes kai premjeras A. Kubilius nusprendė ištraukti iš valstybinių įmonių vieną milijardą eurų dividendų, tai tada kaip tik ir prasidėjo nepriklausomi valdybų nariai, atskiras jų formavimas, atskaitomybė, akcininkų lūkesčių gairės ir t. t.

Šis įstatymo projektas tikrai nėra tobulas, nes viskas paliekama Vyriausybei apsispręsti. Šiandien mes matome, kad valstybinės įmonės, pavyzdžiui, ką tik reformuota valstybinė įmonė Lietuvos miškai, Valstybiniai miškai... Jos komisiją sudarinėja visgi pats aplinkos ministras, ministras dėjo parašą ant generalinio direktoriaus priėmimo akto. Politikai vis tiek išlaiko įtaką, ir Vyriausybė nepateikusi iš esmės vizijos, kaip ji darys šitą atranką bent valstybės valdomose įmonėse, nekalbant apie savivaldybių valdomas įmones. Mes turime vertinti, kad rizika politizuoti procesą vis tiek dar išlieka.

Kas kita yra savivaldybių įmonių depolitizavimas. Reikia aiškiai pasakyti: jeigu mes norime rezultatyviai dirbančių įmonių, valdymas, profesionalus valdymas kainuoja. Negalima sakyti, kad tai nekainuos, nes turėti nepriklausomą valdybos narį – tai tas pats, kas teisėjui nemokėti algos ir tikėtis, kad jis atstovaus teisingumui ir teisei. Aš manau, kad valdymas visada turi kainuoti ir turime įtraukti profesionalus. Geras pagrindas padėtas, bet tikrai pavojų išlieka. Vis dėlto, manau, pliusai nusveria pavojus. Kviečiu palaikyti projektą.

PIRMININKĖ. Dėkoju. K. Starkevičius – nuomonė prieš.

K. STARKEVIČIUS (TS-LKDF). Aš tiesiog norėčiau padiskutuoti ir išsakyti savo argumentus. Vis dėlto jeigu mes atsiversime mūsų partijų, visų partijų programas, tai rasime punktą „Savivaldos stiprinimas“. Šiuo atveju atstovų delegavimas ir, kaip žinome, valdybose nėra taip, kad būtų mokami ir dividendai, mokamos visos išlaidos už atvykimą. Čia jau matau tam tikrą papildomų lėšų skyrimą, o tos lėšos iš niekur neatsiras. Atsirastų tik, kad reikės didinti tam tikrus tarifus ir tokiu būdu didinti paslaugų kainas.

Kitas taip pat labai svarbus dalykas – kad ateina savivaldybių rinkimai. Štai kitais metais bus rinkimai. Tokiu atveju bendruomenė iš tikrųjų nusprendžia, ar valdantieji dirbo tinkamai, ir per rinkimus gali pasirinkti tą naują jėgą. Mes čia dabar papildomai kišdamiesi išreiškiame tam

tikrą nepasitikėjimą savivalda, savivaldybėmis. Aš siūlyčiau labiau pasitikėti savivalda, turėsime geresnius rezultatus.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Nuomonė už – G. Skaistė. Prašau, kolege.

G. SKAISTĖ (TS-LKDF). Labai džiaugiuosi šiuo įstatymu ir dar labiau džiaugiuosi ta pataisa, kuri buvo priimta. Kai kalbame apie nepriklausomus valdybų ekspertus, nepriklausomus valdybų narius, kartais galvojame, kad jeigu nėra savivaldybės tarybos narys ar nedeleguotas frakcijos, jis bus nepriklausomas. Tuo tarpu pavyzdžiai parodo... Pavyzdžiui, neseniai analizuotas Kauno miesto savivaldybės įmonių pavyzdys, kai buvo išvardinti visi valdybų nariai, ir matome, kad kiekvienoje valdyboje yra įmonių, kur meras yra akcininkas, darbuotojai yra įmonių valdybų nariai, kartu išsimoka ir tantjemas, ir gauna pajamas iš valdybos nario veiklos. Ta pataisa, užtikrinanti, kad bus objektyvūs Vyriausybės nustatyti kriterijai, iš tikrųjų yra labai svarbi. Man atrodo, kad reikia palaikyti šitą įstatymą ir tikrai tiktai skaidrumas ir viešumas užtikrins efektyviausią veiklą savivaldoje.

PIRMININKĖ. Ačiū. Ir paskutinis kalba A. Matulas – nuomonė prieš.

A. MATULAS (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, daug metų tenka ir teko dirbti savivaldybės lygiu ir būti ne vienos įmonės valdybos nariu. Man yra gana keista dabar prasidėjusiu bumu ieškoti nepriklausomų valdybos narių, nepriklausomų ekspertų pradedant nuo Vyriausiosios rinkimų komisijos ir panašiai. Kur jūs realybėje surasite tų nepriklausomų ekspertų? Ar tikrai sugebės ar Vyriausybė, ar kokios nors nepriklausomos agentūros atrinkti tokius nepriklausomus ekspertus, kurie be dividendų... Nes dabar daugumoje savivaldybių įmonių valdybos nariai dirba be atlygio, nes paprasčiausiai knygynai, autobusų parkai neturi iš ko mokėti tų dividendų. Man yra labai keistas tas noras, nes realiai kiekvienas žmogus turi savo mąstyseną, turi savo pažiūras ir vis tiek jis anksčiau ar vėliau, jeigu ir nėra neva nepriklausomas, taps priklausomas.

Kitas dalykas. Kas atsakys, jeigu po tų vadinamųjų nepriklausomų valdybos narių priimtų sprendimų situacija įmonėje pradės blogėti, kas tada atsakys? Savivaldybės taryba, savivaldybės meras, kuris neturės įtakos, arba dauguma valdybos narių bus iš kokių nors agentūrų? Aš manau, kad dauguma kolegų nesupranta, kokia yra reali situacija savivaldybėse, savivaldybės valdomose įmonėse. Todėl susilaikysiu ir raginu visus susilaikyti. Reikia ieškoti dar geresnio įstatymo projekto varianto.

PIRMININKĖ. Mielieji kolegos, nuomonės išsakytos. Prašom balsuoti. Priėmimo stadija.

Šio įstatymo priėmimas

Skelbiu balsavimo rezultatus. Balsavo 101 Seimo narys: už – 79, prieš – 1, susilaikė 21. Valsybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas priimtas. (*Gongas*)

13.24 val.

Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo Nr. VIII-1443 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1709(2) (svarstymas)

Kitas darbotvarkės 1-10 klausimas – Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo Nr. VIII-1443 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1709(2). Svarstymas. Kviečiu Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininką V. Baką pateikti komiteto išvadą.

Gerbiamieji kolegos, salėje labai didelis triukšmas. Maloniai prašau tylos. Prašau.

V. BAKAS (LVŽSF). Ačiū, pirmininke. Gerbiamieji kolegos, komitetas kovo 31 dieną svarstė įstatymo projektą, nutarta pritarti bendru sutarimu. Ačiū.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Pasiūlymų nebuvo gauta. Norinčių dalyvauti diskusijoje? (*Balsai salėje*) Nėra. Po svarstymo norintys išsakyti savo nuomonę už, prieš? Nėra. Galime bendru sutarimu? Norite balsuoti?

Balsuojame. Balsavo 95 Seimo nariai: už – 92, prieš nėra, susilaikė 3. Po svarstymo įstatymo projektui pritarta.

13.26 val.

Seimo nutarimo „Dėl Virginijaus Kanapinsko skyrimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku“ projektas Nr. XIII-1860 (svarstymas ir priėmimas)

Skelbiu darbotvarkės 1-11 klausimą – Seimo nutarimo „Dėl Virginijaus Kanapinsko skyrimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku“ projektas Nr. XIII-1860.

Gerbiamieji kolegos, mūsų Statuto 202 straipsnis. Pirmiausia pateikiamos frakcijų ir komitetų išvados. Ar yra norinčių kalbėti frakcijų? Nėra. Tada rengiama bendroji diskusija ir dalyvauti diskusijoje kviečiu E. Gentvilą. Prašau.

E. GENTVILAS (LSF). Sveiki mieli kolegos, noriu iš karto pasakyti, kad su ponu V. Kanapinsku asmeniškai kaip ir nesame pažįstami. Neturiu ką blogo pasakyti, atvirksčiai, esu nugirdęs, kad Vyriausiojoje tarnybinės etikos komisijoje situacija yra geresnė nei Vyriausiojoje rinkimų komisijoje, kurią linksniavome gana dažnai. Tačiau visada norisi to tikrumo jausmo ir to tikrumo jausmo mes neturime, tos publikacijos „Alfa“ portale iš tikrųjų sukėlė sumaištį galvose ir privedė prie to, kad Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas ėmėsi analizuoti. Mes, natūralu, norime turėti visiškai laisvą, nepriklausomą ir teisingais pagrindais atsirandantį VTEK'o nuolatinį vadovą. Tos abejonės yra sukeltos dėl Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos laikinojo vadovo paskyrimo praėjusių metų kovo 17 dieną ir šiandien aš irgi neturiu galutinio atsakymo į iškeltus klausimus.

Labai norėjau, kad Seimo vadovybė labai rimtai išanalizuotų tą situaciją, nežinau, ar pono P. Urbšio vadovaujamas komitetas savarankiškai ėmėsi to tyrimo ir apklausos, ar pavestas Seimo valdybos ar Seimo Pirmininko, nežinau. Skaitau informaciją, kad pono P. Urbšio komitetas perdavė informaciją Seimo valdybai, tačiau aš nesu gavęs iš Seimo valdybos jokios informacijos ar jokio atgarsio. Galbūt patikslinsite kas nors, ar Seimo valdyba svarstė tą surinktą informaciją ir kokias išvadas padarė? Vieną išvadą aš matau, kad padarė, klausimas yra darbotvarkėje, matyt, abejonių Seimo valdybai tas nekelia.

Man kelia vienu požiūriu. Jeigu R. Valentukevičiaus liudijimai yra teisingi, vadinasi, laikinasis komisijos pirmininkas ponas V. Kanapinskas laikinuoju komisijos pirmininku tapo galimai nepagrįstai. Priešingu atveju tada turime kalbėti apie R. Valentukevičiaus šmeižtą, intrigas arba kerštą ponui V. Kanapinskui arba visai Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai. Šiuo atveju aiškumo mes neturime.

Aš suprantu, kad Seimas nesame ikiteisminio tyrimo institucija, kuri nustatytų, kas meluoja, kas melavo ir taip toliau, tačiau pateikta informacija veda prie to, kad neaiškumas egzistuoja. Kitaip sakant, jeigu lieka versija, kad ponas V. Kanapinskas laikinuoju VTEK'o vadovu paskirtas neteisėtai, tai vargu ar šiandien galėtume mes svarstyti klausimą dėl jo paskyrimo nuolatinio VTEK'o vadovu.

Nesileisdamas į jokiais detales, kurios yra žinomos bent jau tiems, kurie norėjo susipažinti, informacijos yra daug, aš bandau įsivaizduoti tokią situaciją.

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija tiria kokios nors kitos tarnybos arba institucijos sprendimus. Matydama tokią neaišką situaciją, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija turbūt padarytų išvadą: pas jus ten kažkas *netvarkoje*, nesutvarkyta. Posėdis vyko iš anksto, jo nepaskelbus, dėl dalyvavimo posėdyje kilo skirtingų liudijimų, posėdžio vieta nurodoma skirtingai, vienas komisijos narys apklaustas telefonu, to protokole nenurodant ir nepažymint. Kitaip sakant, VTEK'as padarytų išvadą apie kokią nors instituciją, kad ten yra neaiškiai ir netvarkingai sudėliota.

Šiuo atveju turime precedentą, kai paties VTEK'o susirinkimą, kuriame paskirtas laikinasis komisijos pirmininkas, mes taip pat turime pagrindą vertinti kaip neaišką, galimai neskaidrią situaciją. Štai einu 14 valandą į slaptą balsavimą su visomis tomis abejonėmis, kurių, deja, ir Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas neišaiškino iki galo. Aš neturiu priekaištų ponui P. Urbšui ar komitetui, aš nežinau, ar apskritai jie savarankiškai ėmėsi tirti, ar gavo nurodymą. Mano manymu, reikėjo išanalizuoti tą situaciją, Seimo Pirmininkui pristabdyti teikimą ir galėjome kitą savaitę, galbūt turėdami visapusišką, aišką informaciją, eiti slaptai balsuoti.

Širyt kėliau tą klausimą Seimo seniūnų sueigoje. Ką gi, nutarta, kad šiandien, tai šiandien. Žiūrėsime. Sakau, einu į slapto balsavimo kabinetą su didelėmis abejonėmis, tuo labiau kad tai yra Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, kur, kaip vienoje pėdkelnių reklamoje sakoma, neturi būti nė šešėlio abejonės.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Tiesiog informuoju Seimo narius, kadangi gerbiamasis kolega iškėlė klausimą. Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas (manau, diskusijoje P. Urbšys apie tai informuos) informavo Seimo Pirmininką dėl Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos nario skyrimo laikinai eiti šios komisijos pirmininko pareigas aplinkybių ir apie savo atliktą tyrimą, komiteto svarstymą tiesiog informavo pateikdamas komiteto posėdžio protokolo išrašą, atitinkamai su tuo susijusius dokumentus. Ir tuo raštas Seimo Pirmininkui baigiamas. Manau, kad patikslins ir labiau atsakys į užduotą klausimą.

Kartu kviečiu dalyvauti diskusijoje P. Urbšį. Prašom, kolega.

P. URBŠYS (LVŽSF). Gerbiamieji Seimo nariai, dėl Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto svarstyto klausimo, susijusio su Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos posėdžiu, kurio metu buvo paskirtas laikinai eiti pareigas gerbiamasis V. Kanapinskas, buvo išanalizuotos tos aplinkybės. Posėdžio protokolo išrašas yra išsiųstas kiekvienam Seimo nariui dar vakar vakare ir pridėti visi priedai. Jeigu negavote, tikrai būtų gerai informuoti. Bet aš trumpai galiu supažindinti su esme.

Vis dėlto iš tos informacijos, kurią mes išklausėme, galime daryti išvadą, kad posėdis vyko, bet jis įvyko spontaniškai ir taip buvo sudarytos galimybės įvairiai interpretuoti paties posėdžio teisėtumą. Dėl to, kad nebuvo daromas garso įrašas, tai iš tikrųjų įstatymas nenumato tokios privalomos galimybės.

Antras dalykas dėl nuotolinio dalyvavimo posėdyje. Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos reglamentas, pasirodo, irgi aiškiai to neapibrėžia. O pagal komisijos darbo reglamento 56 straipsnį, kada galėjo būti surengti skubūs posėdžiai, tai jie galėjo būti tik inicijuoti komisijos pirmininko arba trijų komisijos narių iniciatyva. Šiuo atveju nė vienas, kuris pateikė informaciją apie šitą posėdį, negalėjo tiksliai pasakyti, kas inicijavo skubos tvarka, ar komisijos pirmininkas, ar trys komisijos nariai. R. Valentukevičiaus parašas po protokolu yra tikras ir jis pats to neneigia, tik jis gal skirtingai pateikia pasirašymo aplinkybes.

Aš tikiuosi, čia buvo informacija, kur galbūt nebus įskaičiuota į mano pasisakymo dalį, nes norėčiau supažindinti su pastabomis Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto, kur mes atliekame komisijos parlamentinę kontrolę. Būtent Seimo, Seimo Pirmininko dėka ir komiteto dėka pavyko daryti įtaką komisijos darbui, kad jis būtų kuo skaidresnis ir objektyvesnis, kad iš vieno asmens institucijos ji taptų tikrai kolegiali. Mes matome tuos kitokius standartus, kurie dabar yra keliami komisijos tų asmenų atžvilgiu, kurių tiriami viešieji ir privatūs interesai.

Bet ar pati komisija kelia pati sau tokius pat reikalavimus? Kai teko pradėti gilintis dėl Darbo reglamento, tai tikrai teko nustepti. Pasirodo, Darbo reglamentas yra pasirašytas ankstesnio pirmininko, bet jis nėra registruotas teisių registre. Toliau yra, kad 2017 m. kovo 10 d. Specialiujų tyrimų tarnyba atliko antikorupcinį vertinimą ir ten vienareikšmiškai buvo pasiūlyta, kad turi būti aiškiau apibrėžtas komisijos narių dalyvavimas komisijoje, jo dalyvavimas posėdyje nuotoliniu būdu, ir rekomendacija, kad būtų daromi įrašai, galų gale, kad tas Darbo reglamentas būtų įregistruotas. Ir buvo paprašyta per du mėnesius informuoti, kaip reaguojama į tas rekomendacijas.

Dabar mes turime situaciją, kad gerbiamas V. Kanapinskas laikinai eina komisijos... pareigas, jis jau metus eina tas pareigas. Kai mes bandėme vakar išsiaiškinti, ar jam buvo žinoma apie tas išvadas, tai jis mums nei patvirtino, nei paneigė. Mes matome, žinome, kad tas raštas buvo vizuotas R. Valentukevičiaus padalinių vadovams, tai man atrodo, kad nežinoti V. Kanapinskas apie tas išvadas negalėjo. Tai, kad nebuvo skubama aiškiau reglamentuoti komisijos darbo, man atrodo, sukelia tam tikrų minčių, kodėl tai yra daroma. Noriu priminti, komisijos nariai yra etatiniai darbuotojai, tai yra darbuotojai, kurie turi išdirbti etatinės valandas, per savaitę 40 valandų. Būtent darbo organizavimą...

PIRMININKĖ. Jau laikas!

P. URBŠYS (LVŽSF). ...pirmininko pavedimu, įsakymu nustatoma pagal pareigas, dirbant ne tik nuolatinėje darbo vietoje, komisijos patalpose, patiems savo nuožiūra skirstyti savo darbo laiką. Tai yra pavesta pačiam komisijos nariui...

PIRMININKĖ. Kolega, jau jūsų laikas baigėsi!

P. URBŠYS (LVŽSF). Gerbiama pirmininke, aš turėjau atsakyti į klausimą.

PIRMININKĖ. Taip, taip, noriu paprašyti, paklausti jūsų. Kiek laiko dar jums reikia skirti pabaigti?

P. URBŠYS (LVŽSF). Dvi minutes...

PIRMININKĖ. Dar dvi minutes frakcijos vardu. Ar galime sutarti – dvi minutės?

P. URBŠYS (LVŽSF). Mes matome, kad darbo laiką organizuoja patys komisijos nariai, jie veda savo žiniaraštį, patys pasirašinėja ir pristato. Tai iš tikrųjų, kai komisijos pirmininkas gali toleruoti tam tikrą laisvą savo darbo organizavimą, tai toks komisijos pirmininkas tinka ir kitiems komisijos nariams. Mes kalbame apie atlyginimus, kurie per mėnesį yra apie 2 tūkst. eurų vienam komisijos nariui. Tai kai yra taip, kad nėra atsižvelgiama į STT išvadas aiškiau reglamentuoti darbą, kai nėra aiškiai apibrėžta, kaip komisijos narys dalyvauja posėdyje, beje, posėdžių sprendimai sukelia teisinių pasekmių, tai iš tikro tada kyla klausimas, ar nėra čia dvejopi standartai taikomi tiems komisijos subjektams, kuriuos jie tyrė, ir kiti būtent sau... Mes, pavyzdžiui, pasiteiravome dėl ilgamečio komisijos nario S. Katuokos paaiškėjusio fakto, nes jis 2014 metų lapkričio mėnesį buvo paskirtas į VTEK'o nario pareigas, o nuo 2013 metų ėjo Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės instituto direktoriaus pareigas, tai, tapęs VTEK'o nariu, S. Katuoka turėjo kreiptis į komisiją su prašymu leisti dirbti kitą darbą. Toks prašymas buvo nagrinėtas tik 2015 m. balandžio 15 d. Kaip gerbiamas V. Kanapinskas mums atsakinėjo į tuos raštus, aš taip supratau, kad jam trūksta principingumo įvertinti galiojančių dvejopų standartų principus, kurie matyti plika akimi komisijos darbe.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Kviečiu N. Puteikį. Jums – penkios minutės.

N. PUTEIKIS (LVŽSF). Viešųjų ir privačių interesų įstatymo esminė nuostata, kad politikai neturi patekti į situacijas, kuriose kiltų jiems interesų konfliktas.

Antra labai svarbi nuostata, kad nesusidarytų įspūdis visuomenei, kad jie turi interesų konfliktą.

Dabar VTEK'o vadovas turi būti vienodai teisingas. Ar kandidatas yra vienodai teisingas? Drįstu teigti, kad ne. Štai kodėl. Aš sutinku su gerbiamo E. Gentvilo pasakymu, kad esant R. Valentukevičiui ten buvo turbūt išvis, švelniai tariant, tai nebuvo VTEK'as ar ne. Esant dabartiniam tarsi yra požymių, kad tampa kažkokia įstaiga, kuri vis dėlto bando ieškoti ir bausti, ir nustatyti, konstatuoti tuos atvejus, kai politikai ar kiti valstybės tarnautojai pažeidžia Viešųjų ir privačių interesų įstatymą. Vis dėlto esant R. Valentukevičiui štai tokiam Klaipėdos merui V. Grubliauskui, kurio žmona turi džiaz festivalį, nuolat gaunantį pajamų iš įmonių, kurių veikla priklauso nuo jos vyro, t. y. V. Grubliausko, veiklos, tai R. Valentukevičius anksčiau visą laiką advokataudavo V. Grubliauskui ir jo žmonai. Kiek žmonės rašydavo raštų nurodydami, kad net mero telefonas yra duodamas džiaz festivalio puslapyje, visą laiką R. Valentukevičius advokataudavo. Buvo galima tikėtis, kad laikinai pareigas einančio dabartinio kandidato požiūris pasikeis. Deja.

Ar VTEK'as yra advokatavimo įstaiga galimiems pažeidėjams ar tyrimo įstaiga? Aš perskaičiau labai išsamų gerbiamo kandidato laišką, kuriame jis analizavo eilinį skundą dėl V. Grubliausko ir jo žmonos galimo interesų konflikto. Štai ką aš matau tame rašte? Ten rašoma, kad V. Grubliauskas paskirtas neteisėtai uosto valdybos nariu. Mes žinome, kad valstybės įmonių valdybose politikų negali būti. V. Grubliauskas buvo ten sėkmingai keturis mėnesius būdamas meru. V. Grubliausko namas stovi uosto plėtos zonoje. V. Grubliausko žmona gauna iš Uosto direkcijos paramą, tiesa, užmaskuotą paramą. Čia, beje, kolegos, dėmesio tiems, kurie domisi apie slaptą valstybės įmonių teikiamą paramą. Uosto įstatyme parašyta, kad valstybinė įmonė Uosto direkcija negali teikti paramos, bet ten sėdintys gudručiai, taip pat ir valdyboje surado būdą – reklama. Uostas teikia dideles sumas V. Grubliausko žmonos džiaz festivaliui ir tą paramą vadina reklama. Ta reklama pasireiškia tuo, kad uosto generalinis direktorius atsistoja scenoje, kai būna džiaz

zo festivalis, pasako ten porą gražių žodžių ir už nugaros šviečia logotipas. Už tai sumokama pakankamai išpūdinga suma. Deja, visuomenei tos sumos, kurias skiria „reklamai“ Uosto direkcija, yra neprieinamos.

Štai aš tikėjau, kad laikinai einantis pareigas VTEK'o vadovas vis dėlto išsiųs užklausa gavęs skundą ir išsiaiškins tai, ar buvo skirta reklamai pinigų, kai V. Grubliauskas buvo valdybos nariu, kada, kokiais sprendimais, ar dalyvavo V. Grubliauskas skiriant, ar valdyba dalyvavo skiriant, ar vis dėlto čia yra interesų konfliktas, ar nėra?

Rezultatas yra priešingas. VTEK'as surašė pažymą kaip advokato dokumentą, kuriuo V. Grubliauskas yra visais įmanomais būdais išsukinėjamas. Taip stengėsi išsukti, kad net pavyko parašyti, kad jis gali būti ir valdybos nariu. Aš taip pagalvojau, jeigu paaiškėtų... Įsivaizduokime hipotetinę situaciją, kad Širvintų merė tampa valstybės įmonės, kuri užsiima keliais, valdybos nare, o keliai eina per Širvintų rajoną. Aš įsivaizduoju, kad Seime kiltų milžiniškas skandalas, Širvintų merę prikalta prie kryžiaus, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija darytų pareiškimą, premjeras, ministrai pasipiktintų – baisi klaida, negalima, įstatymas draudžia ir taip toliau. O jeigu dar paaiškėtų, kad ta kelių įmonė duoda Širvintų merės vyro firmai reklamą, tai, aš įsivaizduoju, lėktų abu iš darbo, tiksliau, visi trys – ir tas, kas davė tuos reklaminius pinigus, ir merė turbūt būtų atstatydinta, ir jos vyro firma užsidarytų, ir taip toliau.

Čia viskas yra priešingai: kad ir kas dirbtų Vyriausiojoje tarnybinės etikos komisijoje, kad ir kas laikinai vadovautų, V. Grubliausko žmonos firma klesti, pinigai nelegaliai iš Uosto direkcijos eina, meras keturis mėnesius nelegaliai buvo valdybos nariu ir visa tai dangstė visais įmanomais būdais, labai daug pastangų dėdami, ilgais raštais. Dabartinis kandidatas, drįstu teigti, kad dabartinis kandidatas galbūt yra džiazas mėgėjas, gal V. Grubliausko gerbėjas, gal liberalas *dūšioje* ar gal partinis, nežinau, bet manau, kad jis negali būti vadovu, nes yra nevienodai teisingas.

PIRMININKĖ. Laikas!

N. PUTEIKIS (LVŽSF). Todėl, kolegos, agituoju už jį jokiais būdais nebalsuoti.

PIRMININKĖ. Diskusija baigėsi. Gerbiamieji kolegos, pagal 202 straipsnio 3 dalį diskusijos pabaigoje suteikiamas žodis kandidatui. Ar pageidautų gerbiamasis? (*Šurmulyš salėje*) Jums gali būti skiriama iki dešimties minučių. Gerbiamasis V. Kanapinskas. Prašom.

V. KANAPINSKAS. Gerbiamoji posėdžio pirmininke, gerbiamieji Seimo nariai, kadangi iškilo tam tikrų abejonių dėl mano laikinojo paskyrimo į komisijos pirmininko pareigas, jaučiu pareigą tas abejones išsklaidyti. Verta paminėti, kad komitetas pateikė Seimo nariams ne visą informaciją. Mes vakar pridėjome keletą tokių dokumentų, tai norėčiau jus paminėti.

Pirma. Šitą laikinojo komisijos pirmininko paskyrimo situaciją vertino Vilniaus apygardos administracinis teismas ir jis pasakė, kad aš vadovauju įstaigai teisėtai. Kuo gi teismas rėmėsi? Teismas rėmėsi komisijos kovo 17 dienos posėdžio protokolu, kuriame yra pono R. Valentukevičiaus, tuo metu ėjusio komisijos pirmininko pareigas, parašas. Taip pat rėmėsi perdavimo-priėmimo aktu, kuriuo R. Valentukevičius man, V. Kanapinskiui, laikinai paskirtam eiti komisijos pirmininko pareigas, perdavė įstaigos dokumentus, raktus nuo seifo, taip pat perdavė įstaigos antspaudą. Taip pat teismas rėmėsi Juridinių asmenų registro išrašu, kuriame aiškiai konstatuota, kad aš esu įstaigos vadovas nuo praėjusių metų kovo 20 dienos. Taigi atsakymas į tuos klausimus aiškus. Mes Seimo nariams šiandien irgi išsiuntėme tuos papildomus dokumentus, kad jie turėtų visą informaciją.

Dabar ką gerbiamasis Seimo narys N. Puteikis kalba apie komisiją, kad aš dėl pono V. Grubliausko tam tikrus atsakymus pateikiau. Norėčiau priminti, kad komisija vadovaujasi kolegialumo principu. Tas atsakymas buvo ne mano vienasmeniškai pasirašytas, sprendė visa komisija ir vienbalsiai jam pritarė. Taigi, komisija vadovaujasi ir politinio neutralumo principu, ir kolegialumo principu.

Aš norėčiau, kad Seimo nariai balsuotų ne pagal gandus, bet pagal atliktus darbus. Priminčiau, kad man vadovaujant komisija, lyginant su 2016 metais, nustatė 4 kartus daugiau pažeidimų, taip pat įvertino 7 kartus daugiau kitų institucijų atliktų išvadų, taip pat rekomendacijų, nuomonių išaiškinimų dėl įstatymų įgyvendinimo pateikė 15 kartų daugiau nei 2016 metais ir mokymų

įstaigų darbuotojams surengė 7 kartus daugiau. Rezultatai kalba patys už save. Norėčiau, kad pagal darbus ir būtų vertinama. Ačiū už dėmesį.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Ir pagal Statutą žodis suteikiamas teikiančiam asmeniui, šiuo atveju Seimo Pirmininkui V. Pranckiečiui.

V. PRANCKIETIS. Gerbiamieji kolegos, kadangi buvo iškilę ir žiniasklaidoje tokių neatitikimų ir pareiškimų, manau, labai gerai, kad V. Kanapinskas pats paaiškino apie protokolus. Tik prieš pietus jums buvo išsiųsti visi tie dokumentai, kurie buvo pasirašyti. Ir dėl to, kad dar ir teismas pripažino, kad tas posėdis teisėtas ir viskas yra teisinga, tai jau šitos abejonės lyg ir nueina į šalį. Bet aš norėčiau kalbėti ne tik apie tai.

Šią procedūrą, aš taip galvoju, pradėjome prieš metus laiko, kada laikinai paskyrė. Tada irgi buvo derinta su frakcijomis, su komitetais. Praėjo metai laiko, mes neturėjome daug pastabų, galbūt kokių nors nuoskaudų dėl atliktų tyrimų, taip, galėjo jų būti, bet tai nėra neteisinga girdėti apie tyrimus, kai tie tyrimai yra visų frakcijų vienodai paliesti. Aš norėčiau... Nekartosiu apie tuos dokumentus, aš juos buvau susirašęs, bet atsakė ponas V. Kanapinskas. Noriu pasakyti, kad kai aš išgirstu gerbiamojo N. Puteikio žodžius, kad jokia būdu nebalsuoti, aš noriu pasakyti priešingai, mes kaip tik turbūt turime siekti turėti žmogų, kuris atėjo vieną kartą ir pademonstravo savo stuburą. Ten neliko vienos asmenybės dar papildomai per tą laikotarpį, kuri buvo labai abejotinos reputacijos, ir veikė labai abejotinais tikslais. Galvoju, kad mums yra geriau turėti žmogų tvirtu stuburu, kurio negalima palenkti, bet galima sulaužyti. Aš norėčiau, kad jis šiandien būtų tiesiog pastatomas į tą vietą ir jam suteikta galimybė veikti taip, kaip veikė šiuos metus, o per metus mes tikrai jokių nusiskundimų neturėjome.

Labai kviesčiau visus palaikyti tą mano teiktą iniciatyvą, bet derintą ir su didžiąja frakcija, ir su kitomis frakcijomis ir pritarti pono V. Kanapinsko kandidatūrai. Ačiū.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Motyvai. Prašom įjungti. Prieš – N. Puteikis. Jūs jau kalbėjote, ar dar norite akcentuoti? Prašom.

N. PUTEIKIS (LVŽSF). Po gerbiamojo kandidato kalbos aš savo nuomonės nepakeičiau. Nemanau, kad jis savo pareiškimu kaip nors paneigė tą begalinį ir sunkiai paaiškinamą advokatavimą Klaipėdos merui ir jo žmonai, o ji neteisėtai gauna pinigus iš įmonių, taip pat iš Uosto direkcijos. Nemanau, kad galima dangstyti kolektyvine atsakomybe, kaip jisai čia iš tribūnos pasakė. Mano motyvacija agituoti prieš tik dar labiau sustiprėjo. Todėl, kolegos, raginu jokiais būdais nebalsuoti už tokį kandidatą, nes panašu į tai, kad jis yra savo srities profesionalas, bet profesionalumą demonstruoja ne tirdamas galimus nusižengimus, o juos dangstydamas.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Nuomonė prieš – P. Urbšys.

P. URBŠYS (LVŽSF). Kai mes girdėjome pretendento pasakymą, ir tarsi buvo mestas šešėlis ant komiteto, kad komitetas galėjo nuslėpti kokią nors reikšmingą informaciją Seimo nariams, tai irgi rodo tam tikrą požiūrį dar nepaskirto komisijos pirmininko į komitetą, kuriam suteikta parlamentinė kontrolė. Mes, kas buvo oficialiai pateikta, viską pateikėme Seimo nariams. Ką jūs pateikėte vakar papildomai, iš tikrųjų tai buvo neoficialu. Bet jūsų visi atsakymai buvo pateikti ir niekas nebuvo nuslėpta. Bet kalbant apie komisiją, kaip veiksmingą ir nepažeidžiamą instituciją, sutikite, ji gali būti tik tada, kai vienodai taiko principus sau ir kitiems. Kai ji taiko sau kitokius principus, tai anksčiau ar vėliau tampa vienasmeniu klaneliu arba gali tapti ir kolektyviniu klaneliu. Tokia komisija negali būti principinga ir veiksminga. Tai, kas buvo išvardinta, kas yra padaryta kitų atžvilgiu, labai gerai, bet savo atžvilgiu – faktiškai rezultatas nulinis.

PIRMININKĖ. Dėkoju. Daugiau norinčių kalbėti nėra. Gerbiami kolegos, mums reikia pasitvirtinti slapto balsavimo biuletenį, jis jums puikiai visiems žinomas ir suprantamas. Dėl Seimo nutarimo „Dėl Virginijaus Kanapinsko skyrimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku“. Galime bendru sutarimu patvirtinti? Galime. Skelbiu dar kartą ir primenu balsų skaičiavimo grupę: R. Andrikis, A. Butkevičius, A. Gelūnas, A. Kubilius, M. Mackevič, R. Popovienė, G. Steponavičius ir S. Tumėnas. Dabar 13 val. 55 min., ir skelbiame balsavimo pradžią. Balsavimą baigsime 14 val. 15 min. Rytinį posėdį baigsime tada, kai bus suskaičiuoti balsai.

J. OLEKAS (LSDPF). Patys kantriau kolegos, laukiantys balsavimo, gal galime parlamento ir Ukrainos grupės... susirinkti prie tribūnos, pasitarti, nes, matau, yra keletas narių.

Pertrauka

PIRMININKAS (A. NEKROŠIUS, LVŽSF). Gerbiamieji kolegos, tęsiame rytinį posėdį.

14.59 val.

Seimo nutarimo „Dėl Virginijaus Kanapinsko skyrimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku“ projektas Nr. XIII-1860 (priėmimo tęsinys)

Įvyko balsavimas ir norėčiau jums pranešti balsų skaičiavimo protokolą dėl Seimo nutarimo „Dėl Virginijaus Kanapinsko skyrimo Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininku“.

Iš viso išduota biuletenių 110, rasta biuletenių 110, galiojančių –109, negaliojančių – 1.

Balsavo už 43, prieš – 44 ir susilaukė 22. Pasirašė balsų skaičiavimo pirmininkė R. Popovienė. Seimo nutarimas nepriimtas.

Rytinį posėdį skelbiu baigtą. (*Balsai salėje*)

Ar norite dar repliką po balsavimo? Prašau, E. Gentvilas pirmas.

E. GENTVILAS (LSF). Reikia pripažinti, kad mano abejonės pasitvirtino. Seimas patikėjo. Tai gi Seimo Pirmininkas nepataikė su teikimu, tačiau nežiūrint į praeitį, žiūrint į ateitį, ar tai reiškia, kad Seimas pasitiki laikinuoju VTEK vadovu V. Kanapinsku? Aš galėčiau traktuoti, kad situacija gali susiklostyti tokia: dar porą metų ponas V. Kanapinskas gali eiti kaip laikinasis VTEK pirmininkas, nors Seimas jam nėra parodęs pasitikėjimo. Todėl Seimo Pirmininkas turėtų įvertinti šią subtilią situaciją ir pagalvoti, ar gali būti laikinuoju Seimo Pirmininku neribotą laiką asmuo, kuriam Seimas nesuteikia pasitikėjimo?

PIRMININKAS. Seimo Pirmininkas nori reaguoti.

V. PRANCKIETIS. Ne laikinuoju Seimo Pirmininku, bet laikinuoju komisijos pirmininku, visi mes čia laikini šioje žemėje. Taip, jūs teisus. Kadangi Seimas neišreiškė pasitikėjimo, tai turėtume kelti klausimą ir dėl vadovavimo laikinumo. Taigi turėsiu teikti ką nors kitą iš komisijos arba komisija gal apsispręs, kad jai vadovautų vyriausias pagal amžių. Man atrodo, jeigu neklystu, tai ponas S. Katuoka.

PIRMININKAS. Dar norėtų R. Juknevičienė.

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, tikrai labai daug klausimų po šito balsavimo. Du momentus noriu pasakyti. Viena, man akivaizdu, kad čia buvo toks švelnus R. Karbauskio kerštas Seimo Pirmininkui šiuo balsavimu, nes frakciją tai jis valdo. O ši frakcija, žinome, kad nulemia visus balsavimus Seime. Tai viena. Gaila, Seimo Pirmininkas neturi daugumos pasitikėjimo.

Antras dalykas, man labai įdomiai skambėjo ir labai atidžiai klausiau labai agresyvių pono P. Urbšio kalbų ir veiksmy, žinodama, kad praėjusią vasarą ponas P. Urbšys Panevėžio spaudoje yra pasisakęs šios komisijos atžvilgiu labai reikšmingai. Nežinau, ar kas nors tyrė šį jo pasisakymą, kur jis Panevėžio mero tyrimo kontekste, kai VTEK'as buvo pripažinęs Panevėžio merą pažeidus viešuosius ir privačius interesus, ponas P. Urbšys Panevėžio spaudoje pasakė, kad, jo žiniomis, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija priėmė visai kitokį sprendimą nei pateikta medžiaga. Komisijos narių nuomonės dėl išvadų taip pat išsiskyrė. Iš kur ponas P. Urbšys žino apie tai, kokia būna medžiaga iš vakaro pateikta VTEK'o nariams? Tai gal todėl jis čia šiandien taip aršiai kovojo prieš šitą kandidatą? Todėl, kad turėjo pats interesų dėl Panevėžio reikalų?

PIRMININKAS. Vis dėlto baigiame rytinį posėdį. (*Gongas*)

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

IV (PAVASARIO) SESIJOS VAKARINIO POSĖDŽIO NR. 155 STENOGRAMA

2018 m. balandžio 10 d.

Pirmininkauja Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko pavaduotojas A. NEKROŠIUS

PIRMININKAS (A. NEKROŠIUS, LVŽSF). Pradedame vakarinį posėdį. (*Gongas*)
Registruojamės. Tuoj, minutėlę. Kviečiu registruotis į vakarinį posėdį.
Užsiregistravo 77 Seimo nariai.

15.03 val.

Vyriausybės pusvalandis

Švietimo ir mokslo ministrės Jurgitos Petrauskienės pranešimas apie Profesinio mokymo įstatymo įgyvendinimą

Pirmasis vakarinės darbotvarkės klausimas – Vyriausybės pusvalandis. Švietimo ir mokslo ministrės J. Petrauskienės pranešimas apie Profesinio mokymo įstatymo įgyvendinimą. Skiriame pusvalandį. Prašom.

J. PETRAUSKIENĖ. Gerbiamieji Seimo nariai, šiandien, pristatant ir Vyriausybės praeitų metų veiklos ataskaitą, buvo minima struktūrinė švietimo pertvarka. Norėčiau pristatyti numatomus pokyčius profesinio mokymo sektoriuje. Praeitą sesiją buvo priimta iš esmės nauja Profesinio mokymo įstatymo redakcija. Pagrindiniai siekiai tobulinti profesinio mokymo sistemą yra sietini su švietimo pasiūlos ir darbo rinkos paklausos neatitiktimi, už ką švietimo sistema yra kritikuojama jau daugybę metų. Todėl, keičiant profesinio mokymo įstatymą, buvo įvardinti trys pagrindiniai siekiai: iš esmės keisti profesinio rengimo ir mokymo sistemą atliepiančią valstybės ekonominės raidos pokyčius; keisti profesinių mokyklų valdymą ir finansavimą, siekiant pritraukti daugiau socialinių partnerių, skatinti pritraukti papildomą finansavimą; keisti kokybės užtikrinimo sistemą, siekiant didinti profesinio mokymo prestižą.

Įgyvendinant Profesinio mokymo įstatymo pokyčius, numatyta keisti daugiau nei 20 poįstatyminių teisės aktų. Pagrindiniai pokyčiai sietini visų pirma su profesinio mokymo kokybės stiprinimu, profesinio mokymo sektoriaus apskritai skaidrinimu ir profesinio mokymo organizavimo formų pertvarka.

Tie pokyčiai, kurie vykdomi dabar, sietini su nauju teisės aktų paketu. Pirmiausia yra priimti sprendimai dėl profesinio mokymo organizavimo pertvarkos. Asmenų, pageidaujančių mokytis pagal pirminio ir tęstinio profesinio mokymo programas, bendrojo priėmimo į valstybinę ar savivaldybės arba nevalstybinę profesinio mokymo įstaigą yra numatyta nauja tvarka. Pernai metais pirmą kartą buvo vykdomas centralizuotas priėmimas į profesinio mokymo programas, pernai metais tas priėmimas buvo vykdomas į pirminio mokymo programas, o šiemet yra numatyta, plečiant ir pertvarkant sistemą, numatyti priėmimą į profesines mokymo ir tęsines programas per centralizuotą sistemą.

Taip pat yra pokyčių numatant planavimą priimant į profesines mokyklas. Naują įstatymo redakcija numato, kad, rengiant priėmimo planą į profesines mokyklas, turėtų būti atsižvelgiama į konkretaus regiono, savivaldos, taip pat vietinio verslo poreikius. Prieš porą metų buvo matomos tikrai didelės neatitiktys. Taip pat rengiami teisės aktai, kurie realizuotų įstatymo nuostatą užtikrinti priėmimą į valstybės finansuojamas ir valstybės nefinansuojamas mokymo vietas.

Parengtas priėmimo į valstybinę ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklą, profesinio mokymo įstaigą bendrųjų kriterijų sąrašas. Siejant su šiais pokyčiais, jau patvirtintas bendrojo priėmimo į formaliojo profesinio mokymo programą terminas ir taip pat parengtas Valstybės finan-

suojamų ir nefinansuojamų profesinio mokymo vietų skaičiaus nustatymo tvarkos aprašo projektas. Jis remiasi žmoniškųjų išteklių stebėsenos informacija, siūlymais, pateiktais regioninės plėtros tarybų ir įvertinant profesinio mokymo įstaigos pajėgumus ir turimus išteklius rengti numatyto sektoriaus specialistus.

Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendrajam priėmimui organizuoti (LAMA BPO) sukūrė įrankį, kuris bus naudojamas priėmimui planuoti. Įrankis rodo kvalifikuotų darbuotojų poreikį pagal kvalifikacijas, pagal regionus ir leidžia lanksčiai ir skaidriai skirstyti finansuojamas profesinio mokymo vietas profesinio mokymo įstaigoms, apsaugant nuo nepageidaujamo programų dubliavimo.

Kitas dalykas, kuris sietinas su Profesinio mokymo įstatymo nuostatų įgyvendinimu, yra profesinio mokymo tinklo pertvarka. Pertvarkant profesinio mokymo įstaigų tinklą, siekiama sukurti prielaidas kokybiškam profesiniam mokymui, efektyviam finansų naudojimui, optimaliam investavimui į profesinio mokymo infrastruktūrą ir žmoniškuosius išteklius. Ši pertvarka taip pat leis profesinio mokymo įstaigų įgyvendinamų programų pasiūlą suderinti su regione veikiančių įmonių poreikiais ir atsisakyti perteklinio turto.

Numatomos trys pagrindinės profesinio mokymo tinklo pertvarkos kryptys.

Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje siūloma orientuotis į didesnę mokyklų specializaciją, kad mokyklose būtų galima realizuoti 2–3 programas, kur yra sukauptas didžiausias potencialas ir infrastruktūra. Vidutinio dydžio miestuose mokyklos vystomos kaip daugiaprogramės, kur mokykla galėtų vykdyti penkias aštuonias programas pagal atitiktį to regiono, to vietinio verslo poreikius. Mažesniuose miesteliuose ir kaimiškuose regionuose viena iš krypčių yra jungtinių mokyklų, teikiančių kokybiškas bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo paslaugas, kūrimas arba nedidelių profesinio mokymo įstaigų pertvarkymas į didesnius skyrius ar filialus. Visais atvejais profesinio mokymo tinklas yra gretinamas su atitinkamame regione veikiančiu aukštojo mokslo įstaigų tinklu, užtikrinant pereinamumą ir realizuojamų programų papildomumą.

Įgyvendindami Profesinio mokymo įstatymo nuostatas, per 2018 metus visas profesines mokyklas turime pertvarkyti į viešąsias įstaigas. Šiandien Lietuvoje yra per 70 profesinio mokymo mokyklų. Taip pat pokytis yra sietinas ir su didesniu vietos savivaldos ir vietos verslo įsitraukimu į profesinių mokyklų valdymą. Yra numatyta, kad kiekvienoje profesinėje mokykloje veiks kolegialus valdymo organas, t. y. taryba, kuri susideda iš devynių deleguotų narių, kai keturi nariai yra socialinių partnerių atstovai.

Taip pat, siekiant stiprinti profesinio mokymo kokybę, yra žengti svarbūs žingsniai tobulinti profesinio mokymo turinį. Siekiant adaptuotis prie nuolat besikeičiančių darbo rinkos sąlygų, siekiant įvesti lankstumą ir sudaryti galimybę jau turintiems išsilavinimą žmonėms įgyti reikiamas kompetencijas ir kvalifikacijas, skatinamas modulinis programų vykdymas profesinėse mokyklose, taip pat vyksta visų mokymo programų perkodavimas. Iki šios dienos turėjome septynias rūšis įvairių mokymo programų, dabar, rengiantis naujam priėmimui, visos programos yra koduojamos pagal du kodus, t. y. pirminis mokymas ir tęstinis mokymas. Taip pat, rengiantis naujam priėmimui, iš Programų registro yra išregistruota per 300 mokymo programų, kurių turinys nebeaktualus ir kurios pasenusios arba kurios yra nebevykdomos, kurių stodami mokiniai jau nebesirenka daugiau nei dvejus metus.

Taip pat, siekiant užtikrinti specialistų poreikį darbo rinkoje, peržiūrėti visi profesinio mokymo standartai. Per daugelį metų, investavus labai daug lėšų, iš viso yra sukurtas tik vienas profesinis standartas, šiuo metu yra atnaujinama 14 profesinių standartų, devyni iš jų buvo rengti 2015 metais, ir atkuriami sektoriai komitetai. Iki 2019 metų pabaigos dar turėtų būti parengti 24 profesiniai standartai. Kaip minėjau, iš viso... kurie aprašys visas ūkio sektorių kvalifikacijas.

Vyksta visų profesinio mokymo programų peržiūra ir rengiamos naujos, revizuojamos su šakinėmis ministerijomis bei darbdavių atstovais, atitinkamai suderinus su besikeičiančių rengiamų profesinių standartų projektais.

Taip pat vasario mėnesį kvalifikacijų tvarkymo institucijos funkcijos buvo suteiktos KMPC, t. y. institucijai, kuri koordinuos sektorių komitetų veiklą, standartų atkūrimą, naujų parengimą. Taip pat yra parengtas Profesinio mokymo programų ir jų modulių rengimo registravimo

tvarkos aprašo projektas, taip pat Studijų mokymo programų kvalifikacijų registro objektų kodavimo taisyklės bei, kas yra labai svarbu, yra *įveiklinama* neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimo sistema, t. y. kuriamas vieno langelio principas, kur visi asmenys, norintys įsivertinti įvairiais būdais įgytas kompetencijas, elektroniniu būdu galės pateikti prašymą deklaruoti savo gebėjimus bei bus nukreipiami į atitinkamą akredituotą profesinio mokymo įstaigą, kurioje atliekant praktines užduotis bus patikrintos asmens turimos kompetencijos. Tai vėlgi yra galimybė žmonėms, turintiems tam tikrų įgūdžių, tam tikrų žinių, įgyti formalų pripažinimą jų turimų kompetencijų ir kvalifikacijų.

Taip pat kas yra sietina su profesinio mokymo kokybės stiprinimu, 2017 metais buvo parengta pirma profesinio mokymo būklės apžvalga, kuri leidžia pagal įvairius duomenis, įvairius rodiklius įvertinti profesinio mokymo kokybę, apimtis, įstaigų programų lygmeniu atitiktį įvairiems ekonomikos sektoriams bei regionų poreikiams.

Rengiamas Formaliojo profesinio mokymo programų vykdančių mokyklų veiklos (institucinis ir programų) išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas. Šiandien per nepriklausomybės laikotarpį dar nėra įvykęs profesinių mokyklų institucinis vertinimas, nėra nusistovėjusi kokybės užtikrinimo sistema, tai būtų didelis sisteminis žingsnis, siekiant stiprinti profesinio mokymo kokybę ir atitiktį darbo rinkos poreikiams. Taip pat yra rengiami profesinio mokymo diplomo ir pažymėjimo turinio formos ir išdavimo tvarkos aprašai bei reikiami pakeitimai.

Kovo mėnesį yra sudaryta profesinio mokymo lėšų skaičiavimo vienam mokiniui, kuris mokosi pagal formaliojo profesinio mokymo programą, metodika, nes profesinio mokymo finansavimo modelis, palyginti su kitų švietimo sektorių finansavimo modeliais, ar tai būtų bendrasis ugdymas, ar tai būtų aukštasis mokslas, yra seniausiai keistas ir visiškai nebeatitinka nūdienos reikalavimų ir neužtikrina kokybiško profesinio mokymo profesinėse mokyklose.

Siekdami užtikrinti struktūrinę visą profesinio mokymo sistemos pertvarką, taip pat didelį dėmesį skiriame profesinio orientavimo stiprinimui, jį pradėdami ne per profesinį mokymą, kaip buvo numatyta anksčiau, bet yra padarytos Švietimo įstatymo pataisos, siekiant užtikrinti, kad profesinis orientavimas jau prasidėtų ankstyvajame amžiuje bendrojo ugdymo sistemoje. Šiuo metu yra atlikta įvairių institucijų teikiamų paslaugų ir įgyvendinamų priemonių, sietinų su profesiniu orientavimu, inventorizacija, siekiant užtikrinti, kad naujas tvarkos aprašas būtų tikrai veiksnus.

Tokios yra pagrindinės profesinio mokymo sistemos pertvarkos kryptys. Mielai atsakyčiau į jūsų klausimus.

PIRMININKAS. Dėkojame ministrei. Į klausimus atsakysime kaip ir per Vyriausybės valandą, pagal frakcijas. Frakcijos vardu klausia J. Olekas. Ar yra J. Olekas? Juozai, prašome užduoti klausimą frakcijos vardu. Įdėkite kortelę. Per mikrofoną prašom.

J. OLEKAS (LSDPF). Labai atsiprašau, kadangi priekyje yra užsirašiusių damų, tai aš tikėjau, kad joms bus suteiktas žodis.

Gerbiamoji ministre, labai ačiū už pristatymą. Aš norėjau gal platesnį klausimą paklausti. Kaip jūs dabar matote profesinį rengimą, jaunimo pasirengimą ir studijavimą profesinėse mokyklose, aukštosiose ir kolegijose. Koks dabar santykis ir ko jūs siekiate, kad būtų po šitų pakeitimų, kurie bus padaryti, nes man atrodo, kad mūsų tas svertas, aukštojo mokslo ir profesinio pasirengimo, yra truputį nukrypęs į vieną pusę. Ar tos teikiamos pataisos, pertvarka padės taip, kad žmonės galėtų įgyti tą reikalingą profesiją ir gauti darbą. Nes mes girdime priekaištus iš verslo žmonių, kad profesiniai centrai neparuošia būtent tų specialybių, kurios reikalingos, sakykime, kokių nors laivų suvirintojų ir panašiai, ko labai trūksta. Ir ar šita reforma galėtų prisidėti kaip nors prie to klausimo sprendimo? Ačiū už atsakymą.

J. PETRAUSKIENĖ. Dėkoju už klausimą. Kaip ir pradėjau pristatymą, išties struktūrinė švietimo pertvarka kelia vieną iš pagrindinių tikslų – subalansuoti švietimo sistemos pasiūlos ir darbo rinkos paklausos atitiktį. Pagrindinė kryptis, aišku, siekiant planuoti specialistų rengimą, yra pradedama prognozavimo sistema, pradedama ekonomikos sektorių poreikio analizė. Be jokios abejonės, tai yra švietimo sistemos kokybės, o ne kiekybės klausimas.

Šiandien išties virš 70 % mūsų abiturientų renkasi aukštąjį mokslą. Tuo tarpu analizuojant darbo rinkos poreikius matoma gana didelė paklausa arba poreikis neužpildytų darbo vietų, kur

reikia ir profesinės kvalifikacijos. Todėl pertvarkant visą sistemą jau kitą savaitę pirmą kartą bus pristatomas bendras priėmimo į profesinį mokymą ir aukštąjį mokslą planas, kaip tik siekiant subalansuoti specialistų poreikį atskiruose sektoriuose, numatant įvairias kvalifikacijas, nes iki šiol profesinis mokymas ir aukštasis mokslas buvo planuojami atskirai. Žinoma, universitetinių studijų dalis per ilgą laikotarpį, kada aukštasis mokslas tikrai tapo preke, ši proporcija išsivystė ne normaliai ir tikrai nukentėjo tiek aukštojo mokslo, tiek profesinio mokymo kokybė. Tai ir siekis yra įvesti balansą, sugrąžinti švietimo piramidę į tokią proporciją, kokia ir yra daugelyje išsivysčiusių šalių.

PIRMININKAS. Frakcijos vardu taip pat klausia R. Žemaitaitis.

R. ŽEMAITAITIS (*TTF*). Ačiū, gerbiamas posėdžio pirmininke. Gerbiama ministre, išties labai ačiū už tą pristatymą. Čia, ko gero, galėtume gal kokias 4–5 valandas diskutuoti. Vakar žiūrėdamas tą darbotvarkę, kad jūs pristatysite pranešimą, permečiau profesinio rengimo centrų statistiką. Mano galva, ten Švietimo ir mokslo ministerijos yra netikslingai arba neteisingai skaičiuojama pagal mokinių skaičių. Ne paslaptis, mano apygardoje yra keletas, šalia apygardų dar yra keletas. Ten žiūrima pagal mokinių priėmimą. Mokinių priėmimas – viskas gerai, bet profesinio rengimo centrai teikia ir išsines studijas. Tai darbo biržos, tarkim, siunčia, ūkininkams ir panašiai. Tas skaičius yra vos ne du tris kartus didesnis negu besimokančių moksleivių tame centre. Kaip čia padaryti iš tikrųjų tą pakeitimą?

Aš dar vieną tokią trumpą klausimą dėl Ukrainos, Baltarusijos ir Rusijos studentų pritraukimo galimybes, nes startavo labai geros mainų programos iki dvejų metų, kur keičiasi studentai, važiuoja iš valstybės į valstybę. Čia mes galėtume parengti tuos specialistus. Labai ačiū. Truputį per ilgai.

J. PETRAUSKIENĖ. Labai ačiū už klausimą. Jūs visiškai teisus, kad profesinis mokymas šandien didžiąja dalimi vyksta pirminio mokymo būdu, tai yra kada profesines kvalifikacijas siekia įgyti jauni žmonės, kurie kartu baigia ir mokyklą. Tačiau skaičiuojant bendrai investicijas į profesinį mokymą, planuojant profesinio mokymo sistemos pertvarką, lygiai taip pat analizuojama ir tęstinio mokymo dalis.

Keisdami finansavimo sistemą, mes matome dabartinę situaciją, kada, tarkim, iš darbo biržos atsiunčiami žmonės įgyti kvalifikaciją, jų mokymas šiandien yra beveik tris kartus brangesnis, negu kai į sistemą ateina pats žmogus įgyti kvalifikaciją. Todėl, be jokios abejonės, profesinio mokymo sistema turėtų būti ypač lanksti, ypač orientuota į norinčių įgyti kvalifikaciją poreikius ir realius darbo rinkos poreikius. Dabar lyginant su kitomis šalimis, tęstinio mokymo proporcija, palyginti su pirminio mokymo, nėra normali.

O atsakant dėl užsieniečių pritraukimo – taip, tai yra tikrai gera pastaba. Ją išsako ir daugelis darbdavių. Rengdami profesinio mokymo programų pertvarką, mes pirmiausia turime užtikrinti, kad, norėdami pritraukti kitų šalių piliečius, mes galime pasiūlyti mokymą jiems priimtina kalba.

PIRMININKAS. Klausia J. Narkevičius.

J. NARKEVIČ (*LLRA-KŠSF*). Labai ačiū. Be abejo, mes žinome, kad įgyti profesiją galima ir aukštojoje mokykloje, ir profesinio lavinimo mokykloje, tačiau būtent apie bendrojo lavinimo mokyklą, koks likimas, šia tema ir norėčiau užduoti klausimą. Be abejo, komitete mes analizavome tą klausimą. Prašymas būtų, gerbiama ministre, galbūt smulkiau pasakyti, kokios yra galimybės įgyti profesiją besimokantiems dar bendrojo lavinimo mokykloje, nes tai ypač aktualu regionuose, kaimo vietovėse, kur galbūt mokyklos nėra gausios, bet ten jau 11–12 klasėse (gimnazijos klasėse) būtų galima įgyti profesiją. Kokios dabar tam sudarytos galimybės? Ačiū.

J. PETRAUSKIENĖ. Labai ačiū. Tai tikrai yra geras siūlymas, apie kurį, kaip jūs minėjote, diskutuojame ne tik komitete, bet ir tokius siūlymus esame pateikę profesinio mokymo tinklo pertvarkos plane ir esame aptarę su vietos savivalda. Yra numatyta, atrodo, 14 vietų, kur yra siūloma jungti bendrojo ugdymo mokyklas ir profesinio mokymo mokyklas ir sudaryti galimybę norintiems ir besimokantiems bendrojo ugdymo sistemoje įgyti ir profesinę kvalifikaciją. Kai kuriais atvejais netgi fiziškai mokyklos yra vos ne viena kitos kieme, o tai sudaro galimybes tiek mokytojams sudaryti didesnę mokymo krūvį, tiek efektyviau panaudoti turimą infrastruktūrą, tiek atliepti poreikius ir sudaryti besimokantiems galimybes įgyti ne tik brandos atestatą, bet ir profesinę kvalifikaciją.

Tai negali būti masinis siūlymas visais atvejais, tik įvertinus kiekvieno regiono poreikį, kiekvieną konkrečią mokyklą. Tokių siūlymų yra ir jie yra palankiai priimami ir pačių savivaldybių. Tokie siūlymai galėtų būti teisiškai baigti 2019 metais.

PIRMININKAS. Klausia G. Skaistė. Ruošiasi A. Armonaitė.

G. SKAISTĖ (*TS-LKDF*). Pirmiausia noriu pasakyti, kad labai palaikau šitos reformos įgyvendinimą ir manau, kad šitai sričiai labai reikėjo dėmesio ir tokio sisteminio požiūrio. Labai sveikintinas dalykas ir pačių programų išgryninimas, ir atsakymas tam tikrų perteklinių... taip pat turto valdymo efektyvumas. Iš kitos pusės labai džiugu, kad šita sritis sulaukė mažiau dėmesio, t. y. ne taip, kaip aukštojo mokslo reforma, kur interesų grupės daro taip, kad sistema tampa nebe panaši į tai, kas turėjo būti.

Mano klausimas yra, sveikinu pačią iniciatyvą, apie tai, kas man šiek tiek kelia nerimą. Jūsų buvo pasakyta, kad iš 49 mln. sektoriniams praktinio mokymo centrams bus skirta tik 18,2 mln., išgryninant tik 14 projektų, kurie gaus finansavimą. Kas laukia tų kitų projektų, kurie nesulauks to finansavimo? Ar jie bus tobulinami ir kada planuojama, kad ta parama iš tikrųjų pasieks tuos mokymo centus?

J. PETRAUSKIENĖ. Ačiū už klausimą ir už palaikymą. Išties vertinant investicijas, profesinį mokymą, tikrai galima kelti daug klausimų dėl pačių investicijų, kurios buvo padarytos ypač praeitame programavimo periode, ir tiesiog, atlikus sektorinių centrų analizę, kai kur sektoriniai centrai buvo įvardyti kaip sektoriniai centrai, o realiai buvo profesinių mokyklų patalpų remontas. Siekiant atliepti vietos verslo poreikius ir koncentruoti specialistų rengimą tose vietose, kur tikrai yra tiek infrastruktūra, tiek sąlygos, tiek kompetencijos pačios geriausios, tie profesinio mokymo sektoriniai centrai ir bus toliau vystomi.

Vis dėlto ne infrastruktūra ir ne infrastruktūros stiprinimas yra pats didžiausias ir kritinis poreikis. Nustatydami prioritetus pirmiausia turime pertvarkyti pačias mokymo programas ir planuodami profesinio mokymo rengimą atliepti darbo rinkos poreikius, taip pat užtikrindami lankstumą, įvertindami neformaliai įgytas kvalifikacijas, užtikrindami lankstų tęstinį mokymą – tokia yra pagrindinė kryptis. Ir šitie pokyčiai, atlikus vertinimą ir realų poreikį, yra suderinti su Europos Komisija.

PIRMININKAS. Klausia A. Armonaitė. Ruošiasi G. Steponavičius.

A. ARMONAITĖ (*LSF*). Dėkoju. Išties galima pasakyti gerą žodį, kad, atrodo, pagaliau suskaičiuoti tie viščiukai. Ir, tarkime, centralizuotas priėmimas ir tinklo pertvarka, ir neformaliai įgytos kompetencijos, jų pripažinimas ir įtraukimas, man atrodo, yra labai labai gera kryptis. Jūs pakankamai aiškiai apibrėžiate, koks turi būti santykis tarp aukštojo mokslo ir profesinio lavinimo, ir, man atrodo, tikrai labai gerai tai kartu planuoti. Aš norėčiau paklausti. Koks vis dėlto yra profesinio mokslo santykis su viduriniu mokslu? Iš jūsų pristatymo tikrai yra gana aišku, kokia kryptimi judama. Bet koks vis dėlto yra tikslas? Kokia dalis moksleivių, besimokančių vidurinėje mokykloje, jūsų nuomone, ministerijos ar Vyriausybės nuomone, turėtų rinktis profesinį mokymą?

J. PETRAUSKIENĖ. Ačiū už klausimą. Konkrečių skaičių dabar tikrai neturiu ir nenorėčiau jų čia, vietoje, išmąstyti. Bet palyginti su kitų šalių patirtimi, ženkliai mažesnis skaičius Lietuvoje moksleivių, besirenkančių profesinį mokymą. O ypač mažas skaičius suaugusių žmonių, vyresnio amžiaus žmonių, besirenkančių profesinį mokymą kaip būdą persikvalifikuoti. Mes daug girdime... Planuodami priėmimą specialistams rengti, apimdami tiek profesinį mokymą, tiek aukštąjį mokslą, aktyviai diskutuojame su įvairių pramonės šakų atstovais. Pavyzdį galiu pasakyti. Diskutuojame su informacinių technologijų sektoriaus atstovais. Visi girdime apie milžinišką specialistų poreikį. Tas poreikis apima tikrai ne vien universitetines studijas, bet ir kolegines studijas, ir profesinio mokymo studijas, siekiant užtikrinti įvairios kvalifikacijos specialistų rengimą. IT tikrai nėra vien aukščiausio lygio programuotojai. Tokia kryptimi ir siekiame subalansuoti sistemą.

PIRMININKAS. Klausia G. Steponavičius. Ruošiasi T. Tomilinas.

G. STEPONAVIČIUS (*MSNG*). Ačiū, gerbiamas posėdžio pirmininke. Gerbiama ministre, ačiū už pristatymą. Po to, kai Seimas praėjusiųjų metų pabaigoje priėmė tikrai plataus masto Profesinio mokymo įstatymo pakeitimus, didelė našta ir atsakomybė tenka visai ministerijai. Pagal tai, ką jūs pristatėte, matau, kad rankovės yra pasiraitotos. Linkėčiau, kad jums užtektų pajėgumų

žmogiškąją prasmę padaryti tokios apimties darbus. O mano klausimas taip pat yra susijęs su paskelbta profesinio mokymo įstaigų tinklo pertvarka ir jūsų minėtomis, berods, 14 profesinio mokymo įstaigų, įsikūrusių miesteliuose šalia veikiančių bendrojo ugdymo įstaigų. Ir vienu, ir kitu atveju tai dažniausiai pustuštės, ne visu pajėgumu veikiančios švietimo įstaigos.

Koks yra jūsų planas? Kaip jūs ketinate A – įtikinti savivaldą, kad norėtų pavaldžias įstaigas sujungti? Ar turite planą B, žinant, kad toli gražu ne visais atvejais jums pavyks susitarti?

J. PETRAUSKIENĖ. Ačiū už klausimą. Rengdami plano projektą, buvome susitikę su visomis savivaldybėmis, visų profesinių mokyklų atstovais, taip pat atskirais atvejais – su vietos verslu aptarti kiekvieną iš siūlomų, patikslinu, ne 14, o 13, atvejų. Ir tikrai daugeliu atvejų randame ir palaikymą, ir sutarimą. Labai svarbu yra numatyti sklandų teisinį procesą. Todėl jungimas yra numatomas dviem etapais. Pirmiausia, numatytas teisinis įstaigų statuso keitimas – pertvarka į viešąsias įstaigas. Tai turėtų įvykti iki 2018 metų liepos mėnesio. Tokie yra siūlymai. O iki 2019 metų sausio mėnesio yra numatyta išspręsti turto perdavimo ir visus kitus klausimus. Be jokios abejonės, reikia diskusijos, reikia pokalbių tiek su bendrojo ugdymo mokyklomis, tiek su savivalda, tiek su vietos valdžia. Bet kitaip sprendimai švietimo sistemoje yra tiesiog neįmanomi.

PIRMININKAS. Klausia T. Tomilinas. Ruošiasi E. Pupinis.

T. TOMILINAS (LVŽSF). Gerbiama ministre, vienas iš šio įstatymo objektų šalia pirminio mokymosi ir tęstinio profesinio mokymosi yra profesinis orientavimas. Aš manau, kad tai labai svarbu ir jaunimui, besirengiančiam daryti karjerą, ir net suaugusiems žmonėms, jau pasiekusiems tam tikrą garbingą amžių. Kaip jūs matote organizavimą to profesinio orientavimo suaugusių žmonių ir ar prie to galėtų prisidėti neformalusis suaugusiųjų švietimas, kuris reguliuojamas kitu įstatymu?

J. PETRAUSKIENĖ. Dėkoju už klausimą ir už gerą pastabą. Daugelis Europos šalių kalba apie sidabrinę ekonomiką. Žiūrėdama į sėkmingą Lietuvos ekonomikos augimą, tikrai manau, kad švietimo pertvarka yra esminis pokytis, kurio reikia, be mokesčių reformos, siekiant užtikrinti sėkmingą žmonių užimtumą ir apskritai didesnio ekonomikos gerio augimą.

Šiuo metu, kaip ir minėjau, mes analizuojame visas profesinio orientavimo priemones, iniciatyvas, kurios yra sietinos tiek su ankstyvojo amžiaus žmonėmis, tiek su suaugusiais žmonėmis. Siūlysimė taip pat pokyčius ir Užimtumo įstatyme, nes, žiūrėdami apskritai į užimtųjų išsilavinimą Lietuvoje, mes matome, kad poreikį persikvalifikuoti turi ne tiktai profesinį išsilavinimą įgiję žmonės. Dabartinis Užimtumo įstatymas nenumato galimybės aukštąjį išsilavinimą turintiems žmonėms valstybės lėšomis persikvalifikuoti.

Kaip labai aktualų poreikį galiu paminėti mokytojų poreikį, kai mokytojai – žmonės, kurie turi aukštąjį išsilavinimą, tiktai savo lėšomis gali persikvalifikuoti. Tokie pokyčiai yra tikrai reikalingi ir jie yra diskutuojami su visais socialiniais partneriais ir kitomis ministerijomis.

PIRMININKAS. Kadangi laikas visiškai į pabaigą, paskutinis klausia E. Pupinis.

E. PUPINIS (TS-LKDF). Ačiū. Gerbiama ministre, švietimo sistema veikia kaip susisiekiantys indai – jeigu vaikas vienur nueina, vadinasi, kitur jis neina. Ar nemanote, kad reikėtų daugiau informuoti pačias moksleivių bendruomenes, nes jie kol kas tikrai silpnai žino šitą sistemą ir gali veikti senas principas: ai, nueisiu į kolegiją, o po to, jeigu kas, eisiu į profesinę. Ar nemanote, kad reikėtų labiau paskleisti tą žinią?

Antras dalykas dėl tęstinio mokymo. Ar tikrai bus jau numatytas biudžetas, koku būdu, atskiros eilutės tęstiniam mokymams, tiems mažiesiems kursams? Ar tiktai eis per darbo biržas? Nes iš tikrųjų, jeigu nebus, manau, šita sistema sunkiai veiks. Ačiū.

J. PETRAUSKIENĖ. Dėkoju už klausimą. Kai kalbame apie švietimo sistemos pokyčius, jūs visiškai teisi – niekada nebus per mažai komunikavimo, nes mūsų auditorija yra ne tikta pačios švietimo įstaigos, bet ir visi vaikai, visi tėvai ir visi seneliai. Ta diskusija yra tikrai nuolat reikalinga – apie visus pokyčius komunikuoti. Mes aktyviai bendradarbiaujame tiek su Moksleivių parlamentu, tiek su studentija, su tėvų organizacijomis. Tai yra, be jokios abejonės, reikalinga.

Kalbant apie tęstinio mokymo finansavimą, kaip ir minėjau, yra numatyta viso profesinio mokymo finansavimo metodikos peržiūra. Ir dabar jau yra sudaryta darbo grupė. Taip pat bendradarbiaujame su Lietuvos darbo birža, su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, kad įkainis

tęstinio mokymo tikrai būtų skaičiuojamas vienodas, nepriklausomai nuo to, ar žmogus atėjo pasiūstas į profesinę mokyklą darbo biržos, ar jis atėjo savarankiškai.

PIRMININKAS. Dėkojame. Laikas klausti baigėsi. Dėkojame ministrei už išsamius atsakymus.

J. PETRAUSKIENĖ. Ačiū.

PIRMININKAS. Kitas darbotvarkės klausimas.

P. Urbšys dar norėtų.

P. URBŠYS (LVŽSF). Dėl vedimo tvarkos. Svarstant prieš tai klausimą, gerbiama Seimo narė paminėjo mano pavardę. Galiu pasakyti, iš kur aš sužinojau apie tai, kokia medžiaga buvo parengta, kai buvo svarstomas klausimas, susijęs su Panevėžio meru. Tai buvo po sprendimo. Kai aš pamačiau, kaip R. Juknevičienė, net nesulaukusi teismo vertinimo dėl priimto Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (...), Panevėžio mieste pradėjo inicijuoti interpeliaciją merui, man kilo pagrindas manyti, kad galėjo būti sprendimui daryta įtaka. Aš paklausiau to paties V. Kanapinsko, kaip buvo su tuo posėdžiu, ir jis man pasakė, kad prieš tai buvo parengtas kitas sprendimas, bet po to viskas apvirto aukštyn kojom. Teismas įvertino, kad tai buvo sprendimas neteisėtas. Jeigu aš būčiau vadovavęsis vertybėmis, kuriomis vadovaujasi R. Juknevičienė, tai pagal tą logiką aš būčiau palaikęs V. Kanapinską, kuris matė, kad sprendimas buvo skubotas ir neteisėtas priimtas Panevėžio miesto mero atžvilgiu.

15.40 val.

Žvalgybos įstatymo Nr. VIII-1861 57 ir 64 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1631(2), Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 3, 4 straipsnių ir priedėlio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1632(2) (svarstymas)

PIRMININKAS. Grįžtame prie darbotvarkės. Žvalgybos įstatymo Nr. VIII-1861 57 ir 64 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1631(2). Kartu su juo svarstome ir projektą Nr. XIIIIP-1632(2). Išvadą kviečiu perskaityti T. Tomiliną, Socialinių reikalų ir darbo komiteto atstovą.

T. TOMILINAS (LVŽSF). Dėl abiejų, taip?

PIRMININKAS. Taip.

T. TOMILINAS (LVŽSF). Gerbiamieji kolegos, Socialinių reikalų ir darbo komitetas kovo 28 dienos posėdyje svarstė Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymo 57 ir 64 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą. Atsižvelgęs į Teisės departamento, taip pat Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto bei savo pasiūlymus, komitetas pritarė patobulintam įstatymo projektui ir jo lyginamajam variantui. Už balsavo 12, prieš – 1, susilaikiusių nebuvo.

PIRMININKAS. Dėkojame. Dėl abiejų pristatėte, taip?

T. TOMILINAS (LVŽSF). Taip pat tą pačią dieną buvo svarstomas lydimasis Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo 3 straipsnio ir priedėlio pakeitimo įstatymo projektas. Tų pačių subjektų, taip pat Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pasiūlymų pagrindu buvo priimtas sprendimas pritari komiteto patobulintam įstatymo projektui. Už balsavo 11, prieš – 1, susilaikiusių nebuvo.

PIRMININKAS. Dėkojame. V. Bakas. Nematau. Ar yra kas nors iš Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto? Ai, yra. Atsirado. V. Baką kviečiu pristatyti Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto išvadą.

V. BAKAS (LVŽSF). Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas bendru sutarimu pritarė įstatymo projektui. Atsižvelgė į Teisės departamento pataisas.

PIRMININKAS. Dėkojame. V. Bukauskas turėtų pristatyti Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto išvadą. Tačiau Valentino nematau. Kas galėtų iš Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pristatyti? P. Urbšys. Prašau.

P. URBŠYS (LVŽSF). Dėl Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1631. Komitetas iš esmės pritarė iniciatorių pateiktam įstatymo projektui ir siūlo pagrindiniam komitetui tobulinti projektą pagal Seimo kanceliarijos Teisės departamento pastabas, joms pritarė Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas, ir komiteto pateiktus pasiūlymus.

Dėl projekto Nr. XIII-1632. Komitetas apsisprendė iš esmės pritarti iniciatorių pateiktam įstatymo projektui ir siūlyti pagrindiniam komitetui jį tobulinti pagal Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pasiūlymus.

PIRMININKAS. Dėkojame. Diskutuoti užsirašė du Seimo nariai. Pirmąjį kviečiu A. Sysą.

A. SYSAS (LSDPF). Gerbiamasis pirmininke, gerbiamieji kolegos, ryte svarstytoje 2017 metų ataskaitoje Vyriausybė parašė, kad sieks pagerinti kiekvieno žmogaus gyvenimo kokybę, bet šiaandien mes kalbėsime tik apie kokybę nedidelės grupės žmonių. Labai gaila, kad aš nepasigendu normalios diskusijos apie darbo apmokėjimą Lietuvoje. Jau ir į EBPO įstosime, įstojome į NATO, įstojome į Europos Sąjungą, bet per 27 mūsų Lietuvos gyvavimo metus mes taip ir nesutvarkėme darbo apmokėjimo sistemos, ir kiekvienas stengiasi *adijale* tempti ant savęs. Viską suprantu: tie, kas tempia, bet nuo ko tempia, tai jausmelis nekoks. Todėl nesigėdykime ir kalbėkite apie tai.

Ar visi tie, kurie šiaandien dirba čia, Seime, jaučiasi gerai pamatę, kad jaunesnysis specialistas gaus daugiau nei biuro, kuris rengia mums įstatymo pataisas, darbuotojo atlyginimas?

Ar tai yra normalu? Aš manau, kad nenormalu. Ir jeigu tai nenormalu, tai reikia dėl to diskutuoti, nes mes *gaminame* čia įstatymus, bet apie save kažkodėl visai užmirštame. Aš jau kalbėjau anoje kadencijoje, nekartosiu to paties, ką sakiau, dėl prokurorų, dėl STT. Galite prisiminti arba pažiūrėti, ar tikrai tai, ką mes padarėme, yra pats geriausias dalykas, bet kad mes galutinai išbalansavome darbo užmokesčio sistemą, niekas nepaneigs, nes taip yra. Jeigu dabar reikėtų didinti bazinį dydį, tai vargšui darbuotojui Seime arba kitur didėtų 20 eurų, o tam pačiam prokurorui arba žvalgybininkui jau didėtų beveik 200 eurų. Todėl reikia peržiūrėti visą sistemą, tai jau išbalansavome.

Dabar vieniems mes keliamo reikalavimus: bus geras darbas – bus rezultatas, bus ir atlyginimas. Šiaandien tą premjeras pakartojė dėl valstybės tarnybos. Sutinku, gerai, kad būtų rezultatai, bet po 10 metų bylinėjimosi teisme Ligonių kasų vadovas *pas ką* laimėjo? *Pas* STT, kuri taip surinko duomenis, kad mūsų teismai pripažįsta, kad tai yra viskas baltais siūlais siūta. Ar tai yra kokybė? Aš sakau, už tokią kokybę reikėtų mažinti, nes, ko gero, kitiems darbuotojams už tokius rezultatus tikrai sumažintų atlyginimą.

Labai įdomus dalykas, kiekviename aiškinamajame rašte rašo, kad einamaisiais metais papildomų lėšų nereikės. Klausiu jūsų visų, jeigu 2018 metais nereikia papildomų lėšų, iš kur atsiranda poreikis 2019 metais arba 2020 metais? Jeigu lėšų nereikia, jeigu sutaupėme 2017–2018 metais, kodėl netaupome 2019 metais, o prašome 3 mln. litų papildomai tarnybai?

Gerbiami kolegos, aš manau, kad jūsų sprendimai, nes visais atvejais balsavau prieš, nuvertina Seimą ir Seimo nario mandatą, nes Seimo nario atlyginimas susilygina maždaug su valdybos viršininko pavaduotojo darbo apmokėjimo lygiu, čia be jokių priedų už... specialių ir visokių kitokių, tai yra darbo apmokėjimo lygis. Atsiprašau, jus renka rinkėjai, jūs atsiskaitote, tai ar yra koks nors darbo apmokėjimo Seime, apskritai Seimo nario darbo apmokėjimo ir visų specialiųjų tarnybų balansas? Aš labai norėčiau, kad jūs pagalvotumėte ir įvertintumėte tai, nes mes patys sau negalime keisti atlyginimo, galime keisti kitai kadencijai.

Kadangi laikas bėga, tai keli novatoriški siūlymai, kurie yra šiame įstatyme. Žvalgai gudresni už prokurorus, jie eina dviem etapais: pirmame susilygina su STT, o antrame etape aplenkia. Po to ateis STT ir sakys, mus vėl aplenkė. Gerbiami kolegos, žiūrėkite, kas įvyko su prokurorais. Sakė, jie tik pasivys teisėjus, bet pažiūrėkite, pavasario sesijoje yra užregistruotos įstatymo pataisos didinti teisėjams, kuriuos aplenkė prokurorai. Tai yra užburtas ratas, kai viena tarnyba vežasi kitos tarnybos atlyginimą ir priedai už rangą ar už ypatingą specifiką yra didinami ne nuo bazinio dydžio, o nuo pareigybinio atlyginimo. Vėl užburtas ratas, kad šitie žmonės gudresni ir jų atlyginimas augs daug greičiau negu kitų Lietuvos piliečių darbo apmokėjimas. Va šitos bėdos neleidžia pritarti šitam įstatymui.

PIRMININKAS. Kviečiu į tribūną V. Baką.

V. BAKAS (LVŽSF). Ačiū, gerbiamasis pirmininke. Mielieji kolegos, iš tiesų šis Seimas, sakyčiau, pakankamai nuosekliai ėmėsi įgyvendinti mūsų teisėsaugos institucijų, mūsų žvalgybos institucijų, krašto apsaugos sistemos, apskritai viešojo sektoriaus žmonių motyvacijos klausimus. Mes

matome, kad šis sprendimas yra vienas iš komplekso sprendimų, kurį svarsto šis Seimas. Iš tiesų visada yra populiariu, pavyzdžiui, 20 metų, kadencija iš kadencijos, metai iš metų priešinti įvairias socialines grupes ir skaičiuoti, kas liko nepastebėtas.

Tai yra trumpalaikis, toks gal neatsakingas požiūris, nes mes turime spręsti visų socialinių grupių ir visų profesinių grupių klausimus, o ne priešinti juos, ieškoti sprendimų. Šis sprendimas nėra koks nors atsitiktinis, emocinis arba proginis. Jam Krašto apsaugos ministerija rengėsi metus. Šitos Žvalgybos įstatymo pataisos ir darbo užmokesčio reforma buvo rengiama nuo praėjusių metų. Ją rengiant dalyvavo mūsų dvi žvalgybos institucijos, Krašto apsaugos ministerija, analizavo trys komitetai. Iš tiesų mes sukūrėme rezultatą, kuris leis išspręsti mūsų pareigūnų, kurie dirba žvalgybos institucijose, t. y. AOTD ir Valstybės saugumo departamente, motyvacijos ir tarnybos patrauklumo klausimus.

Aš norėčiau pakviesti ir gerbiamą A. Sysą, kuris puikiai išmano socialinę politiką, galbūt kalbant apie teisėsaugos institucijas pereiti į diskusiją, o kokie mūsų lūkesčiai kaip politikų, kokias mes užduotis formuluojame, kiek jos yra ambicingos, kaip mes vertiname rezultatus, o ne kokį kablelį padėti, kokį koeficientą. Gal iš tiesų tos diskusijos apie koeficientus Seime nėra galbūt pirmaeilės. Vis dėlto mes turime teisėsaugos institucijoms, žvalgybos institucijoms suteikti tokius įrankius, kuriuos turėdamos jos galėtų įveikti Seimo ir Vyriausybės formuojamas užduotis.

Kokios tos užduotys? Jūs puikiai suprantate, kad esant šitai geopolitinei situacijai, o tai yra labiausiai militarizuotas kraštas regione, žvalgybos pareigūnai stovi prie pat iššūkių durų ir jie pirmieji mus įspėja apie tai, kokie iššūkiai ir kokios problemos, kokios rizikos, su kuriomis susiduria valstybė, kyla. Iš tiesų mūsų lūkesčiai šiame kontekste žvalgyboms keliami yra tikrai didžiuliai. Valstybės gynimo taryba formuluoja žvalgybos užduotis. Mes per šiuos pastaruosius metus turėjome progą įsitikinti mūsų žvalgybos pareigūnų parengtomis ataskaitomis. Matyt, sutinkame, kad darbas yra tikrai labai aukštos kokybės, tam reikia labai aukštų kompetencijų. Turime suprasti, kad žvalgybininką parengti valstybė negali per metus, dvejus, per pusę metų. Mes negalime keisti žmonių. Tam, kad būtų parengtas geras žvalgybos pareigūnas, reikia penkerių, dešimt metų, kai jis įgyja patirtį ir kai gali tinkamai atpažinti grėsmes ir pasiūlyti sprendimus. Šitas projektas, taip, galbūt nėra tas, kuris leistų išspręsti 5–10 metų motyvacijos klausimus, bet 2–3 metus su šiuo projektu mes galime būti tikri, kad skyrę reikalingą finansavimą, kur skaičiai tikrai nėra dideli, galime užtikrinti mūsų valstybės specialiųjų tarnybų, žvalgybos tarnybų tinkamą reakciją ir tinkamą pasirengimą tam, kad būtume įspėti apie svarbiausius iššūkius ir grėsmes. Todėl aš siūlyčiau tikrai pritarti šitam projektui.

PIRMININKAS. Dėkojame. Paskutinis diskutuoti kviečiamas R. J. Dagys.

R. J. DAGYS (*TS-LKDF*). Gerbiami kolegos, jeigu žiūrėtume, diskutuotume šį klausimą visos vieningos valstybės tarnybos kontekste, ką, beje, mums rekomenduoja beveik visos tarptautinės institucijos, A. Syso pasakymui, argumentacijai būtų labai sunku ką nors surasti, kokį nors kontrargumentą. Mes turime būti vienodai teisingi visiems. Nemanau, kad... kompetencija turi būti vertinama visur, ar jis finansus skaičiuoja, ar jis žvalgyboje dirba, ar jis STT dirba. Tai yra taip. „Sodros“ direktoriaus, kuris valdo didžiulę instituciją su didžiule atsakomybe, atlyginimas faktiškai šitame kontekste būtų vyresniojo specialisto atlyginimas. Tai nėra gerai.

Kokią mes dabar turime situaciją? Mes statutinę tarnybą iš esmės jau eliminavome iš valstybės tarnybos. Tai man visai nepatinka, bet realybė yra tokia, kad mes dabar turime žiūrėti pagal pasirinktą kontekstą, pagal realybę, kaip tos visos statutinės tarnybos tarpusavyje dera. Akivaizdu, kad dabar su prokurorų, su kitais atlyginimais STT mes padarėme kitokią, žvalgybos tarnyba atsilieka nuo tų visų kitų tarnybų. Statutinės tarnybos požiūriu vėlgi žvalgai nėra teisingai vertinami. Ir bėda yra tokia, kad tos institucijos tarpusavyje konkuruoja ir tada mes skatiname perėjimą iš vienos institucijos į kitą ieškant, kur tie atlyginimai yra geresni. Tai čia būtų lyg argumentas iš tikrųjų priimti šitą Žvalgybos įstatymą, nes jis tiesiog sulygina juos visus dabar maždaug į vieną eilę. Čia būtų už.

Kitas už yra tai, kad, palyginti su kitais, vis dėlto Žvalgybos įstatyme paliekama ta tvarkinga tvarka, t. y. kvalifikacijos kėlimas, užtarnauto laiko kėlimas, tik paskirstomos kitokios proporcijos

ir ta disproporcija, kuri buvo anksčiau, dabar suvienodinama. Tai yra pliusas, ko visiškai neliko Valstybės tarnybos įstatyme, kurį mes gavome, – kvalifikacijos kėlimo, lojalaus ilgamečio darbo valstybei skatinimo jau nėra nė kvapo. Čia viskas liko. Klausimas, kodėl tik statutiniai turi dirbti protingai, kodėl likusi valstybės tarnyba neturėtų taip dirbti?

Visus tuos dalykus įvertinę mes vis dėlto turime sutvarkyti Žvalgybos įstatymą ir priimti tas pataisas, kurios tiesiog sutvarko visą statutinių tarnybų veiklą. Nors A. Sysas teisingai sako, kad valstybės tarnybos visame kontekste mes darome išskirtinę sistemą, ypač lyginant su atėjusiu Valstybės tarnybos įstatymu, kuriame nei kvalifikacijos, nei kitų dalykų nelieka. Lieka priedai du su puse karto didesni už bazinę algą, visiškas pavaldumas viršininkui ir taip toliau, ir panašiai, tai yra tarnavimo viršininkui įstatymas. Tai čia šito nėra. Todėl aš linkęs šitą įstatymą palaikyti sutvarkius šitą dalį. Bet, taip, jis labai disonuoja, visiškai nepanašus į Valstybės tarnybos įstatymą, kuris atėjo į Seimą, visų likusių žmonių atžvilgiu.

PIRMININKAS. Dėkojame. Toliau pasiūlymai. Yra keletas pasiūlymų. Pirmiausia dėl 1 straipsnio. Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas. Ar P. Urbšys sutinka, kad siūloma pritarti iš dalies? Sutinka.

Dėl 2 straipsnio taip pat siūlo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas. Ar taip pat sutinkate pritarti iš dalies? Sutinkate.

Dėl 6 punkto taip pat buvo siūlymas pritarti iš dalies. Sutinkate? Sutinka dėl visko.

Dėl kito projekto taip pat yra analogiški siūlymai, dėl kurių jau esame apsisprendę ir priėmę sprendimą.

Po svarstymo dėl motyvų užsirašė vienas už, vienas prieš. Pirmiausia V. Bakas – už. V. Bakas – už, motyvai dėl projektų. Tuoj įdėsite kortelę, tuoj įjungs jums.

V. BAKAS (LVŽSF). Noriu pakviesti balsuoti už, nes tikrai viskas buvo teisingai pasakyta apie viešąjį sektorių, valstybės tarnybą, statutinius taip pat.

Gal kam tas įstatymas patinka, gal ne. Šiais metais Seimas turės progą ar šioje sesijoje, ar rudens sesijoje peržiūrėti ir Vidaus tarnybos statutą, ir Valstybės tarnybos įstatymą, ir nuosekliai pataisyti, kad viešasis sektorius galėtų tinkamai konkuruoti ir prisitraukti bei išlaikyti geriausius. Dabar kalbama apie labai siaurą, bet labai svarbią... valstybės priešakyje esančias institucijas, tai VSD ir AOTD, ir šitas projektas yra be galo svarbus tam, kad mūsų žvalgybos bendruomenė, kad mūsų žvalgybos pajėgumai būtų išsaugoti ir sustiprinti.

PIRMININKAS. Dėkojame. Nuomonė prieš – A. Sysas.

A. SYSAS (LSDPF). Ačiū, pirmininke. Gerbiami kolegos, labai įdomią logiką išgirdau: jeigu kalbi apie tai, kuo blogesni savivaldybių darbuotojai, viešojo sektoriaus, Seimo darbuotojai, tai priešini, bet jeigu darai tą, siūlai, tai tiesiog – taikos balandis ir didysis taikytojas. Bet aš kalbu apie faktus. Taip aš ir negavau iš gerbiamojo Vytauto atsakymo. Kodėl 2018 metais nereikia papildomų pinigų, gyvena iš sutaupyto, o jau 2019 metais reikia 3 mln. Prokurorams irgi reikės, ir visiems kitiems reikia – jau nuo kitų metų kažkas pasikeičia. Tai jeigu tikrai, kaip jūs sakėte, reikia taupyti, ir reikalaujame iš valstybės tarnybos, iš savivaldos taupyti, tai kodėl mes nereikalaujame taupyti iš šitų tarnybų, man šitas klausimas lieka atviras.

Suprantu, kad kai kam kompetencijos reikia tik tarnybose. Bet ar Seime nereikia kompetencijos, rengiant įstatymus, tuos pačius įstatymus tiems patiems žvalgybininkams? Tai čia nekompetentingi žmonės gali dirbti už minimalius atlyginimus? Aš manau, kad mes ir kalbame apie tai. Mūsų komitetas kaip pagrindinis, vienas pagrindinių, yra atsakingas už darbo apmokėjimą Lietuvoje, mes ir keliame visą laiką tą problemą, kodėl mes išskiriame ir segreguojame? Vieniems galime skirti, kiek jie paprašo, ir ne daugiau. Nes, jeigu jūs pažiūrėsite į lentelę, kurią mums išdalino svarstant, tai pareigūnams didės per pirmą etapą 27, 26 %, o per antrą – 11, 12 %, kai kam 14, 15 %, tai virš 40 %. Ir sakau, juokinga, kai mes nerandame 20 % padidinti valstybės tarnybai atlyginimą, bet randame 1 tūkst. padidinti tarnybose. Todėl kol mes nesistemiškai į tai žiūrime, tai ir negalėsiu balsuoti už tokius įstatymus. O kad visi norėtų gauti didesnę atlyginimą, aš neprieštarauju, taip ir turėtų būti.

PIRMININKAS. Laikas.

A. SYSAS (*LSDPF*). Bet mes, kaip valstybės politikai, turime matyti visus.

PIRMININKAS. Dėkojame. Kviečiu balsuoti dėl šių įstatymų projektų.

Balsavo 95 Seimo nariai: už – 71, prieš – 2, susilaikė 22. Pritarta po svarstymo.

16.03 val.

Aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 37, 109 straipsnių ir priedo pakeitimo, Įstatymo papildymo 109¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-1416(2)ES, Administracinių nusižengimų kodekso 308, 589 straipsnių ir priedo pakeitimo, Kodekso papildymo 308¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-1417(2)ES (svarstymas)

Kitas klausimas – Aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 37, 109 straipsnių ir priedo pakeitimo, įstatymo papildymo 109¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-1416(2)ES. Aplinkos apsaugos komiteto išvadas pristato V. Vingrienė. Prašom. Kadangi kartu yra ir projektas Nr. XIIP-1417(2), išvadas galite pristatyti kartu.

V. VINGRIENĖ (*LVŽSF*). Komitetas svarstė projektą ir pritarė jam bendru sutarimu. Čia atsižvelgta į Seimo kanceliarijos Teisės departamento pastabas ir daugiau pasiūlymų nebuvo. Abiem projektams pritarta bendru sutarimu. Kviečiame pritarti.

PIRMININKAS. Dėkoju. Antrojo projekto pranešėjas – Teisės ir teisėtvarkos komitetas, L. Stacevičius. Prašom.

L. STACEVIČIUS (*LVŽSF*). Ačiū, posėdžio pirmininke. Teisės ir teisėtvarkos komitetas pritarė įstatymo projektui aštuoniais balsais už.

PIRMININKAS. Dėkojame. Niekas neužsirašė nei diskutuoti, nei kokiai nors nuomonei išsakyti. Ar yra kokių nors pataisų? Taip pat nėra. Kviečiu balsuoti.

Balsavo 97 Seimo nariai: už – 95, prieš nėra, susilaikė 2. Po svarstymo pritarta.

16.06 val.

Reklamos įstatymo Nr. VIII-1871 2, 12, 14, 15, 19, 21, 24, 25, 26 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 21¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-4775(3) (svarstymas)

Kitas klausimas – Reklamos įstatymo įvairių straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 21¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-4775(3). Ekonomikos komiteto išvadas pristato A. Baura.

A. BAURA (*LVŽSF*). Gerbiami kolegos, Ekonomikos komitetas, kaip pagrindinis komitetas, dar praėjusių metų gruodžio 6 dieną svarstė šį Reklamos įstatymo projektą ir priėmė tokį sprendimą: pritarti komiteto patobulintam įstatymo projektui ir komiteto išvadoms.

Balsavimo rezultatai: pritarta bendru sutarimu.

PIRMININKAS. Dėkojame. Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto išvadas pristato V. Kravčionok.

V. KRAVČIONOK (*LLRA-KŠSF*). Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas kaip papildomas svarstė Reklamos įstatymo atitinkamų straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 21¹ straipsniu įstatymo projektą Nr. XIIP-4775(2), bendru sutarimu iš esmės pritarė iniciatorių pateiktam įstatymo projektui ir siūlo pagrindiniam komitetui jį tobulinti, atsižvelgiant į Seimo kanceliarijos Teisės departamento pastabas.

PIRMININKAS. Dėkojame. Diskutuoti niekas neužsirašė. Dėl nuomonių už ir prieš – taip pat, tačiau yra pataisų. Seimo narys E. Pupinis siūlo vieną pasiūlymą dėl 2 straipsnio. Atsiprašau, 12 straipsnio pakeitimas. Autoriaus nematau. Gal pagrindinis komitetas galėtų pristatyti? Antanas. Prašom.

A. BAURA (*LVŽSF*). Ekonomikos komitetas atsižvelgė į Seimo kanceliarijos Teisės departamento kai kurias išvadas, iš dalies pritarė Lietuvos prekybos įmonių asociacijos siūlymams. Taip pat Seimo narys E. Pupinis siūlė iš dalies pakeisti 2 straipsnį ir jį išdėstyti... Čia yra platus išdėstymas. Bet esmė yra ta, kad jo siūlymas buvo vietoj projekte esamos balsų daugumos, kurią sudarytų ne mažiau kaip vienas ketvirtadalis butų ir kitų patalpų savininkų balsų... Jo siūlymas buvo,

kad tai būtų viena antroji. Tačiau komitetas nepritarė ir nepritarė iš esmės todėl... Jis rėmėsi Civilinio kodekso 4.85 straipsnio nuostatomis, kad būtent viena ketvirtoji visų butų ir kitų patalpų savininkų balsų... t. y. jų pritarimu laikoma, kad pakanka užtikrinti butų ir kitų patalpų savininkų bendrosios dalinės nuosavybės teisės įgyvendinimą.

PIRMININKAS. Dėkojame. Dėl nuomonių už, prieš nėra užsirašiusių. Kviečiu balsuoti. Kas palaikote komiteto nuomonę? (*Balsai salėje*) Atsiprašau, dėl Seimo nario E. Pupinio pasiūlymo.

Balsavo 95 Seimo nariai: už – 50, prieš – 17, susilaikė 27. Pritarta siūlymui.

Dabar dėl viso po svarstymo. Nuomonė – už, nuomonė – prieš. Nėra. Per šoninį mikrofoną – A. Baura.

A. BAURA (LVŽSF). Aš labai atsiprašau, gal būtų galima, čia įvyko kažkoks nesusipratimas. Turėjo būti balsuojama už Seimo nario E. Pupinio siūlymą, taip?

PIRMININKAS. Taip.

A. BAURA (LVŽSF). O aš supratau, kad daugelis balsavo už komiteto nepritarimą, gal būtų galima perbalsuoti? (*Šurmulyš salėje*)

PIRMININKAS. Ar yra...

A. BAURA (LVŽSF). Ekonomikos komitete buvo vienbalsiai nepritarta.

PIRMININKAS. Ar yra Seimo narių, kurie nesuprato, kaip buvo balsuojama? (*Balsai salėje*) Tuomet siūlau perbalsuoti, kad būtų tikrai sąžininga. Dar kartelį kviečiu balsuoti.

Kas balsuojate už E. Pupinio pasiūlymą, balsuojate už, kas turite kitą nuomonę – prieš arba susilaikykite. (*Šurmulyš salėje*)

Balsavo 97 Seimo nariai: už – 42, prieš – 21, susilaikė 34. Vis dėlto nepritarta. (*Balsai salėje*)

Dabar dėl viso po svarstymo. Kaip ir buvo, niekas neužsirašė kalbėti. Galime balsuoti? Prašau balsuoti.

Balsavo 98 Seimo nariai: už – 91, prieš – 1, susilaikė 6. Po svarstymo pritarta. Per šoninį mikrofoną – A. Kubilius. Prašau.

16.13 val.

Informaciniai pranešimai

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Ačiū, gerbiamasis pirmininke, kad leidote tarti trumpą žodį. Aš noriu informuoti apie vieną Seimo narių iniciatyvą, ją jau pasirašė 17 Seimo narių. Ta iniciatyva prasidea nuo tokių žodžių (aš neskaitysiu viso pareiškimo, labai trumpai): „Mes, žemiau pasirašę Seimo nariai, būdami įsitikinę, kad Lietuvai reikia turėti ilgalaikę santykių su Rusija strategiją, neturint iliuzijų, kad artimiausiu metu, valdant V. Putinui, Rusija gali tapti neagresyvia, demokratine, pagal europietiškus standartus gyvenančia valstybe; taip pat būdami įsitikinę, kad Rusijos tapimas europietiška valstybe yra neišvengiamas procesas, tačiau užimsiantis labai ilgą laiko tarpą (praleidžiu čia kitus sakinius); sveikindami tai, kad nuo persekiojimų į Lietuvą pabėgę V. Putino režimo politiniai oponentai Vilniuje įkūrė Rusų Europos judėjimą, taip pat ir kitas panašias rusų demokratų iniciatyvas, pranešame, kad, remdamiesi Seimo statuto 42 straipsniu ir siekdami efektyvesnio šio pareiškimo įvardintų nuostatų aptarimo bei įgyvendinimo, steigiamo laikinąją Seimo narių grupę, kurią pavadiname Europietiškos Rusijos draugų grupe“. Pasirašo: A. Kubilius, R. Juknevičienė, G. Landsbergis, G. Kirkilas, J. Bernatoniš, M. Navickienė, M. Adomėnas, A. Armonaitė, G. Steponavičius, V. Bakas, V. Gailius, I. Šimonytė, M. Majauskas, Ž. Pavilionis, A. Kupčinskas, E. Zingeris, L. Kasčiūnas. Aš kviečiu, kas dar nori prisijungti prie šios grupės ir jos būsimos veiklos, šiandien padėti savo parašus.

16.13 val.

Reklamos įstatymo Nr. VIII-1871 12, 19 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-781 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1459 (pateikimas)

PIRMININKAS. Dėkojame už informaciją. Grįžtame prie darbotvarkės. Reklamos įstatymo Nr. VIII-1871 12, 19 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-781 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1459. Pranešėjas – A. Baura. Prašom.

A. BAURA (LVŽSF). Gerbiami kolegos, Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo Nr. VIII-1871 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas parengtas siekiant išvengti teisinio neaiškumo dėl tų pačių įstatymo straipsnių teisės normų skirtingo turinio ir struktūros išgaliojimo tuo pačiu metu.

Igyvendindamas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos inicijuotą reorganizaciją, t. y. sujungti Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentus į vieną įstaigą – Aplinkos apsaugos departamentą, organizuosiantį aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, dar praeitų metų lapkričio 21 dieną Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo Nr. IX-1005 kai kurių straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. VIII-772 ir su juo susijusius įstatymus. Primenu, kad įstatymai įsigalios nuo šių metų liepos 1 dienos.

Vienas iš priimtų lydymųjų įstatymų – Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo Nr. VIII-1871 12, 19 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-781. Siekiant teisės aktų suderinamumo, šiame įstatyme pakeistos galiojančio Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 12 ir 19 straipsnių nuostatos ir vietoj šiuose straipsniuose nurodyto Regiono aplinkos apsaugos departamento įrašytas Aplinkos apsaugos departamentas.

Šiuo metu Seime taip pat svarstomas Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos parengtas Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo Nr. VIII-1871 pakeitimo ir įstatymo papildymo 21 straipsniu įstatymo projektas Nr. XIIP-4775(3), už kurį mes prieš tai balsavome. Šiame projekte, be kitų pakeitimų, siūloma kitokia Reklamos įstatymo 12 straipsnio struktūra ir keičiamas 19 straipsnis.

Atsižvelgiant į tai, kad į įstatymų paketą dėl vykdomos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės organizavimo sistemos pertvarkos Reklamos įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. VIII-781 buvo įtrauktas kaip lydymasis įstatymas, ir į tai, kad Seime kartu svarstomu Reklamos įstatymo pakeitimo projektu Nr. XIIP-4775(3), kuriam mes po svarstymo pritarėme, siūloma kitokia Reklamos įstatymo 12 straipsnio struktūra ir kitaip reglamentuoti 19 straipsnį, siūlytina šiuo įstatymo projektu pripažinti netekusiu galios Reklamos įstatymo pakeitimo įstatymą Nr. VIII-781 ir atitinkamai pastarojo įstatymo nuostatas perkelti į Reklamos įstatymo pakeitimo projektą, kuriam mes pritarėme po svarstymo prieš tai.

Dabar noriu kreiptis į posėdžio pirmininką. Labai svarbu, kad įstatymo projektas Nr. XIIP-1459 ir Reklamos įstatymo pakeitimo projektas Nr. XIIP-4775 turėtų būti svarstomi ir priimami kartu, nes šiais projektais keičiamas teisinis reguliavimas yra susijęs.

PIRMININKAS. Dėkojame už atkreiptą dėmesį. Jūsų klausiti niekas nenori, motyvų už ir prieš sakyti niekas neužsirašė. Gal galime bendru sutarimu pritarti po pateikimo? Ačiū, pritarta.

Ko gero, kai komitete vyks svarstymai, bus atsižvelgta į jūsų prašymą.

Pagrindinis siūlomas komitetas – Ekonomikos komitetas, papildomų nesiūloma. Siūloma svarstyti balandžio 24 dieną. Daugiau siūlymų nematau. Bendru sutarimu galime pritarti? Ačiū, pritarta.

16.19 val.

Seimo statuto „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 115 ir 242 straipsnių pakeitimo“ projektas Nr. XIIIIP-1798(2) (pateikimas)

Kitas klausimas – Seimo statuto „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 115 ir 242 straipsnių pakeitimo“ projektas Nr. XIIIIP-1798(2).

Pranešėjas – J. Džiugelis. Tuoj, minutėlę, įjungs. Prašom.

J. DŽIUGELIS (LVŽSF). Ačiū, pirmininke. Gerbiami kolegos, teikiu Statuto „Dėl Statuto 115 ir 242 straipsnių pakeitimo“ projekto antrąjį variantą. Kaip žinote, prieš nepilną mėnesį šitas įstatymo projektas buvo svarstomas salėje. Pateikimo stadijos tas siūlymas neperėjo. Esmė yra ta, kad apkaltos atveju būtų taikomi atviri balsavimai, o ne slapti.

Kviečiu kolegas šį kartą susitelkti ir priimti bendrą sprendimą, kad pradėtume diskusijas būtent dėl atvirų balsavimų Seime apkaltų atveju, nes iš tiesų ir visuomenė nori žinoti, kaip balsuoja Seimo nariai svarbiais klausimais, taip pat yra ir aukščiausių valstybės vadovų išsakyta po-

zicija palaikyti šį Statuto pakeitimą. Kviečiu tikrai palaikyti po pateikimo ir pradėti išsamesnes diskusijas, kad Seimas iš esmės pradėtų skaidrėti ir būti skaidresne institucija.

Mielai atsakysiu į jūsų klausimus. Ačiū.

PIRMININKAS. Pirmasis klausia E. Gentvilas.

E. GENTVILAS (LSF). Mano manymu, galėtume judėti ta kryptimi, kalbėdami apie apkaltą, ar Konstitucinio Teismo verdiktas yra galutinis, ar dar po to apskritai reikia kokio nors balsavimo Seime. Aišku, tai yra projekto autorių reikalas. Dabar jie kalba tik apie tai, kad negali būti slaptu balsavimu apkaltos būdu asmuo pašalinamas iš pareigų. Vėl grįžtame prie tos situacijos, kad mitingo dalyviai padiktuoja Seimui, ką reikia daryti, Seimo nariai puola vykdyti. Aš toje pačioje mitingo tribūnoje pasakiau, kad nepritariu dėl slaptos balsavimo atsisakymo, nes slaptas balsavimas yra didelė vertybė, leidžianti Seimo nariui pasakyti savo tikrąją nuomonę. Nepasakyti savo tikrosios nuomonės yra pavojus tada, kai liepiama fotografuoti biuletenius arba savanoriškai tai daroma.

PIRMININKAS. Laikas!

E. GENTVILAS (LSF). Tada nėra tikroji. Gerbiamas Džiugeli, ar jūs negalėjote pagalvoti apie tai kaip apie didelę problemą iki šito mitingo?

PIRMININKAS. Tuoj, minutėlę.

J. DŽIUGELIS (LVŽSF). Ačiū už klausimą. Gerbiamas kolega, jūs, ko gero, taip pat puikiai žinote, kad konstitucinės pataisos taip pat keliauja į Seimą. Manau, artimiausiu metu jos jau bus čia atėjusios. Bet iš tiesų konkretus siūlymas yra keisti Statutą, ką mes galime, drauge, nepaisydami – kairė, dešinė salės pusė tai inicijuoja, priimti šitą sprendimą. Iš tiesų noriu patikinti, kad, ko gero, piketas arba mitingas, kurį jūs minite, tai tikrai vienas iš visuomenės prašymų buvo čia, kad Seimo nariai atsižvelgtų, tačiau bendrai buvo padaryta Seimo gėda anksčiau dėl turbūt jums žinomo Seimo nario apkaltos. Tai ir paskatino būtent Statuto pakeitimą, o kad jie sutapo su mitingo reikalavimais, tai, ko gero, natūralu.

PIRMININKAS. Klausia E. Pupinis.

E. PUPINIS (TS-LKDF). Ačiū. Atsiprašau, aš klausimo atsisakau.

PIRMININKAS. Gerai. Tada klausia A. Salamakinas.

A. SALAMAKINAS (LSDPF). Ačiū, gerbiamas pirmininke. Gerbiamas kolega, aš visuomet bandau remtis argumentacija, kurią jūs išdėstote aiškinamajame rašte. Jūsų argumentacija yra labai trumpa ir jūs rašote, kad reikia keisti balsavimo sistemą, nes buvęs Seimo narys M. Bastys balsavimo metu išsaugojo mandatą. Mano galva, ką ir sakė ponas E. Gentvilas, šiuo atveju reikėtų keisti Konstituciją, kad Konstitucinio Teismo verdiktas yra galutinis, ir Seime tada nereikia balsuoti, nes aš neturiu jokios garantijos, kaip ir jūs turbūt, kad atviru irgi galėjo išsaugoti mandatą. Jeigu atviru išsaugos mandatą, tai tada ką darysime, vėl keisime slaptai balsuoti.

Antra. Argumentacija, kurios aš pasigedau. Jūs siūlote visus paskyrimus vykdyti slaptu balsavimu, visus atleidimus... paskyrimus – slaptu, atleidimus – atviru.

PIRMININKAS. Laikas.

A. SALAMAKINAS (LSDPF). Vadinasi, Seimo narys slaptu pagal savo sąžinę balsuos, atviru – pagal mitingo dalyvių ar pagal seniūnų. Šioje vietoje man niekaip nesuprantama jūsų argumentacija, kodėl jūs norite keisti? Ar kad kontroliuotų seniūnas, ar kad kontroliuotų tauta? O paskiriant kontrolės nereikia. Aš čia tikrai negaliu suprasti.

PIRMININKAS. Dėkojame.

J. DŽIUGELIS (LVŽSF). Argumentacija išdėstyta aiškinamajame rašte tokia, kokia išdėstyta. Dabar mes apie tai ir diskutuojame. Kaip ir minėjau, na, pagrindinis argumentas yra tas, kad, ko gero, visos politinės partijos deklaravo skaidrumą, viešumą, tai turime realų šansą ir priimti tokį sprendimą čia drauge, kad Seimas taptų skaidresnis ir atviresnis.

Kitas dalykas, kalbant apie konkrečių straipsnių pakeitimus, kaip ir minėjau, tai yra pagrindas pateikimo stadijoje, kad mes galėtume pradėti platesnes diskusijas, kokiais atvejais turėtų būti taikomi slapti, kokiais atvejais turėtų būti taikomi vieši, vardiniai balsavimai. Mano pozicija būtent dėl šio pateikimo labai aiški: aš siūlau, kad būtų maksimaliai kaip įmanoma daugiau atvirų balsavimų, tačiau tikrai ne vienas sprendžiu, todėl ir prašau jūsų, gerbiamieji kolegos, pritarti

po pateikimo tam, kad pradėtume platesnes ir nuodugnesnes diskusijas, galbūt pasitelkus ir ekspertus iš šalies.

PIRMININKAS. Klausia A. Sysas.

A. SYSAS (*LSDPF*). Ačiū, pirmininke. Gerbiamasis kolega, turbūt rengdamas pataisas vis dėlto žiūrėjote į Konstituciją. Konstitucijoje nėra vienam subjektui nėra suteikta imperatyvinė mandato teisė, tai yra niekas negali niekam nurodyti, kaip balsuoti, ar tai Seimo Pirmininkas, ar tauta, ar kaimynas, ar dar kas nors, tai yra asmens apsisprendimo klausimas. Todėl mano klausimas būtų, jeigu mes Seimo narius renkame slaptu balsavimu, kodėl mes norime atleisti juos neslaptu? Gal tada neslaptai juos ir rinkti reikia? (*Šurmulyš salėje*)

J. DŽIUGELIS (*LVŽSF*). Aš puikiai suprantu, kad norint sutrukdyti kokį nors procesą, geriausia jį suvelti į du visiškai skirtingus dalykus. Bet mes kalbame apie jau išrinktų Seimo narių balsavimus ir kalbame apie tai, kad... Na, mes nekalbame apie kokį nors spaudimo darymą ar panašiai, mes kalbame apie skaidrumą, ypač apie skaidrumą, kuris yra svarbus rinkėjams, kai yra apkaltos atvejai. Nepainiokime tų dalykų, kas vyksta už Seimo ir kas vyksta čia, Seime. Balsavimu.

Na, o kaip ir minėjau dėl Konstitucijos, taip, tai yra pirminė stadija, kad pradėtume bendras diskusijas dėl atviresnio Seimo balsavimo. Kaip ir minėjau, pakartosiu, konstitucinės pataisos lygiai taip pat premjero iniciatyva keliauja į Seimą ir, tikiuosi, artimiausiu metu jos bus čia, tačiau dabar turime puikią progą susitelkti ir priimti tokį vieningą sprendimą, kad Seimas skaidrėtų.

PIRMININKAS. Klausia J. Olekas.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Ačiū, gerbiamasis pirmininke. Gerbiamasis kolega, gal čia jau truputį ir kartojame tuos klausimus, bet aš norėčiau pasiteirauti jūsų. Siūlydamas šitą variantą, kur galbūt dabar šiek tiek ir madinga, ir populiariau, ar jūs susipažinote su ankstesnėmis diskusijomis, kada buvo balsuojama atvirai ir buvo pereita kaip tik prie slaptos balsavimo, kad Seimo nariai galėtų visiškai laisvai išreikšti savo valią? Šiandien mes balsavome dėl Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos pirmininko. Ar jūs galvojate, kad šitas slaptas balsavimas neišreiškia Seimo narių valios ir jeigu būtų atviras balsavimas, tas balsavimas būtų kitoks, būtų tikresnis, labiau atspindėtų Seimo narių valią, nes būtų lyg ir prižiūrėta, kadangi mūsų išrinktas Seimo Pirmininkas teikė? Tai kas dabar...

PIRMININKAS. Laikas.

J. OLEKAS (*LSDPF*). ...sako ar ne. Ar jūs susipažinęs su buvusiomis diskusijomis ir kokie argumentai, privedę prie to, kad nusprendėme balsuoti slapta, jums šiandien atrodo nesvarūs?

J. DŽIUGELIS (*LVŽSF*). Ačiū už klausimą. Gerbiamasis kolega, kad aš ir Seimo naujokas, vis dėlto tikiu, kad Seimo nariai yra drąsūs priimti sprendimus pagal sąžinę, nesvarbu, ar tai būtų slaptas balsavimas, ar tai būtų vardinis balsavimas. To linkiu ir jums. Jeigu aš turiu labai tvirtą nuomonę, kaip balsuoti vienu ar kitu klausimu, iš tiesų man asmeniškai tikrai nelabai galėtų daryti įtaką nei frakcijos seniūnas, nei kažkokios kitos suinteresuotosios jėgos. Tikrai linkėčiau ir jums to paties – drąsos priimti sprendimus savarankiškai. O kokie tie sprendimai, tai, manau, būtent ir yra labai aktualūs mūsų visuomenės žmonėms. Kaip ir minėjau, šito Statuto pakeitimo pagrindinis dalykas yra skaidrumas, kurio siekiu, ir tikiu, kad kiti kolegos taip pat to nori.

PIRMININKAS. Klausia A. Navickas.

A. NAVICKAS (*TS-LKDF*). Klausydamas diskusijos šiek tiek nesuprantu. Man atrodo, kad kai kurie kolegos gali balsuoti pagal sąžinę tik tada, kada balsuoja slapta. Man tai šiek tiek keistai skamba. Norėčiau šiek tiek apgindamas jus poziciją pasakyti, kad čia tikrai nėra atsakymas į mintingą, bet atsakymas į tą sąmyšį, kuris kilo po konkreto balsavimo.

Šiuo atveju tikrai pritariu pasiūlymui, tik, Justai, norėčiau paklausti tavęs tokio dalyko. Dar yra, mačiau, įregistruota ir kita pataisa Seimo narių grupės. Kaip tu manai, ar įmanoma sujungti tas pataisas? Aš nelabai suprantu. Mano supratimu, jos beveik identiškos.

J. DŽIUGELIS (*LVŽSF*). Ačiū, gerbiamasis kolega. Ačiū už palaikymą ir tą drąsą, irgi sakote, kad reikia čia ta dvasia ir drąsiai dirbti.

Atsakau į klausimą. Taip, žinau, kad ir jūsų kolegos tas pačias pataisas inicijavo. Aš manau, jeigu būtų pritarta šiai, turbūt taip pat bus svarstoma ir jūsų kolegų pataisa. Manau, jeigu joms abiem būtų pritarta, tai po to jos galėtų būtų sujungtos, nes, kaip ir minėjau, tai yra bendras Sei-

mo interesas skaidrintis. Labai džiaugiuosi, kad jūsų kolega ir M. Adomėnas padėjo taip pat surinkti parašus ir prisidėjo ta iniciatyva. Manau, kad galime šiuo darbu parodyti, kad nesvarbu, kairė ar dešinė, bet turime ir bendrų interesų.

PIRMININKAS. Klausia P. Gražulis.

P. GRAŽULIS (*TTF*). Gerbiamasis pranešėjau, ruošdamas šitą įstatymo projektą, ar jūs pasigilinote, kad visiškai slaptu balsavimu... visi atviri balsavimai Rusijoje, Baltarusijoje, Turkijoje, Turkmėnijoje?.. Ten ir opozicijos nėra. Opozicijoje – gal vienas kitas dėl pasaulio parodyti, kad mes irgi nevysiškai šimtu procentų visada balsuojame. Ar jūs siūlote tokį kelią? Dažniausiai mes kritikuojame Rusiją, Baltarusiją, kad ten diktatūra, o patys drąsiai einame tuo keliu.

Ir dar vienas klausimas. Kaip jūs manote, tai kam tada slėptis tautai? Prezidento rinkimai, Europos Parlamento rinkimai, savivaldos rinkimai – visi balsuokime atvirai. Tai visi žinosime, kaip kas balsavo.

J. DŽIUGELIS (*LVŽSF*). Aš tik pakartosiu: aš ne Rusijos keliu siūlau eiti, siūlau eiti skaidrumo keliu.

Gerbiamas kolega, jeigu jūs neskiriate balsavimo už Seimo ir Seime, nežinau, ką aš jums galėčiau pakomentuoti.

PIRMININKAS. Ir paskutinė klausia A. Armonaitė.

A. ARMONAITĖ (*LSF*). Dėkoju. Ačiū, kad suteikėte žodį. Čia dėl kažkokių techninių priežasčių išsibraukiau.

Gerbiamas Justai, aš palaikysiu šito įstatymo projektą po pateikimo, nes manau, kad mes vis dėlto turime suteikti šansą debatui, ar viešumas, ar mūsų atskaitomybė rinkėjui, ar slaptumas yra didesnė vertybė. Vis dėlto, man atrodo, yra svarbu įvertinti tai, kad jūsų teikiamame projekte yra išskiriama tik apkalta. Tai sudaro tokį išpūdį, jog truputį mes nenuosekliai žiūrime. Nepavyko balsavimas dėl vieno Seimo nario, ir dabar puolame taisyti vieną įstatymo detalę. Kaip galėtumėte tai pakomentuoti? Dėkoju.

J. DŽIUGELIS (*LVŽSF*). Ačiū už klausimą ir išankstinį pažadą palaikyti. Kaip aš ir minėjau, iš tiesų keičiau tuos Statuto straipsnius, kurie sukėlė didžiausią tokį gėdingą Seimo žingsnį balsuojant dėl apkaltos jau po Konstitucinio Teismo sprendimo. Manau, kad šitas Statuto pataisas derėtų ir išplėsti, ir iš esmės peržiūrėti kitus balsavimus.

Manau, kad tai būtų puiki pradžia būtų nuodugniau žiūrėti kiekvieno balsavimo atvejį, bet, reaguodamas į konkretų atvejį, aš ir pakeičiau tam tikrus Statuto punktus, kad galėtume pradėti platesnes diskusijas. Manau, kad iki priėmimo stadijos tikrai būtų galima išžiūrėti ir kitus pasiūlymus.

PIRMININKAS. Dėkojame. Laikas klausimams baigėsi.

Dabar motyvai. Dėl motyvų už užsirašė J. Razma.

J. RAZMA (*TS-LKDF*). Gerbiami kolegos, aš pagal teikiamus klausimus šiek tiek stebiuosi, kaip čia greitai pasikeitė kai kurių Seimo narių pozicija. Po to nuskambėjusio mitingo beveik visi mušėsi į krūtinę ir viešai aiškino, kad reikia to atviro balsavimo, kad turime būti atskaitingi visuomenei, kad neturi būti tokių nesusipratimų, kai frakcijos čia kaltina viena kitą, kuri ir kaip balsavo. Kai kurie mobiliuosiuose telefonuose demonstruoja savo neva slaptą balsavimo biuletenius. Reikia išeiti iš tokios nesusipratimo situacijos. Manau, kad reikia diskutuoti ir dėl platesnio to dabar esamo slaptą balsavimo viešinimo galbūt paliekant slaptus balsavimus tik tais atvejais, kurie yra nustatyti Konstitucijoje. Tikrai pagal mūsų demokratinio gyvenimo praktiką aš sunkiai įsivaizduoju, kuriais čia atvejais Seimo nariui už jo balsavimą personalijų klausimais galėtų grėsti kokios nors pasekmės, kokie nors persekiojimai ir panašiai, nuo ko tarsi turi apsaugoti slaptą balsavimo galimybė.

Manau, kad turime būti atskaitingi visuomenei. Keista, kai daromi lyginimai su piliečių balsavimu rinkimuose. Piliečiai nėra niekam atsakingi. Jie iš tikrųjų turi laisvai, be jokių baimių balsuoti, ir tai yra įgyvendinta. Mes esame tautos atstovai, atskaitingi tautai. Ir už svarbius balsavimus... Manau, tauta turi žinoti, kaip mes balsuojame.

PIRMININKAS. Nuomonė prieš – R. J. Dagys.

R. J. DAGYS (*TS-LKDF*). Gerbiami kolegos, klausimas tikrai nėra toks paprastas ir vienareikšmis. Yra argumentų turbūt visose pusėse, reikėtų į juos gerai išsiklausyti. Bet jeigu mes kalbame

apie slaptumą, turbūt reikėtų skirti, dėl ko mes dabar kalbame. Mes kalbame dėl balsavimo slaptumo, kur mes sprendžiame, ar iš esmės nebuvo daromas politinis spaudimas. Dabar, jeigu yra politinis sprendimas, jo spaudimas mums yra, kuris variantas yra geriau – slaptas ar atviras? Jeigu jis yra, viešai tokiu atveju. Kaip visi balsuos? Kai mes kalbame dėl kiekvieno klausimo atskirai, kaip mes balsuojame už įstatymus, mokesčius ir panašiai, tai yra mūsų politinė pozicija. Aišku, viskas gerai. Tai čia yra klausimas. Slapto balsavimo visą laiką bijodavo diktatūrinės valstybės. Tai irgi faktas, tas argumentas yra svarbus, todėl šioje vietoje perlenkti aš nenorėčiau. Jeigu kalbame, kad mes esame sąžiningi ir save gerbiame, tai sąžiningas žmogus, ar jis slaptai, ar jis balsuos, kaip nori. Jeigu mes neįtikiname vienas kito argumentais, vadinasi, yra blogai. Konstituciniame Teisme irgi žmonės, lygiai tokie patys, ir balsavimai gali būti labai slidūs – vieno balso ir panašiai. Mes iš karto vienareikšmiškai priimame verdiktą. Jeigu yra politinis spaudimas, jis ir viešai gali būti politinis spaudimas, kaip tu balsuoji, tave skaičiuoja, tu negali laisvai apsispręsti. Turbūt ir Konstitucinio Teismo teisėjų ir teisininkų nuomonė šiuo atveju dalijasi. Aš tikiuosi, kad mes, svarstydami šį įstatymą, visus tuos dalykus gerai pasversime. Drašos reikia kaip tik dabar kalbėti prieš bendrą opinią. Aš niekada nepalaikiau atviro balsavimo dėl šio klausimo. Jeigu mes gerbiame vienas kitą ir mūsų nuomonę – tai taip. Jeigu sakome, kad mes visi *a priori* esame nesąžiningi, tokiu atveju, ko čia tada susirinkome, jeigu mes visi esame *a priori* nesąžiningi?

PIRMININKAS. Laikas. Dėkoju. Kadangi nuomonės išsiskyrė, kviečiu balsuoti dėl šio įstatymo projekto.

Balsavo 98 Seimo nariai: už – 58, prieš – 13, susilaikė 27. Po pateikimo pritarta. (*Balsai salėje*) Siūlomi komitetai: pagrindinis – Teisės ir teisėtvarkos komitetas, papildomų nesiūloma. Siūloma svarstyti birželio 19 dieną. Ar kas nors turi pasiūlymų dėl komitetų? Kol kas neturi. Bendru sutarimu.

Replika po balsavimo – A. Kubilius.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Ar replika, ar dėl protokolo turiu vieną pasiūlymą? Aš balsavau už tai, kad pradėtume svarstyti. Aš nežinau, kaip balsuosiu pabaigoje, nes taip pat turiu visokių abejonių. Bet, man atrodo, mums būtų labai naudinga, jeigu dabar Seimas paprašytų Seimo Parlamentinių tyrimų skyriaus padaryti trumpą analizę, pasidomėti, tarkime, penkių ilgas demokratines tradicijas turinčių valstybių patirtimi, pavyzdžiui, Švedijos, Britanijos, galbūt Vokietijos, Prancūzijos, dar kokios nors, ir pasitikrinti, kaip tose šalyse yra balsuojama tiek dėl personalijų, tiek dėl apkaltų, kaip yra taikomos slapto balsavimo procedūros, kaip – atviro balsavimo. Man atrodo, mes kartais šiek tiek grybaujame arba labai emociškai aiškinamės.

PIRMININKAS. P. Gražulis.

P. GRAŽULIS (TTF). Aš irgi greičiausiai norėčiau pasakyti dėl protokolo. Aš siūlyčiau truputį patobulinti mūsų balsavimo pultelį: už, prieš, susilaikė ir dar vienas variantas būtų pagal A. Tapiną. Yra pagal A. Lukašenką, yra pagal V. Putiną, yra pagal Šiaurės Korėjos lyderį, o čia būtų pagal A. Tapiną. Man atrodo, mes tą problemą išspręsimė. Jeigu neregistruosite, aš galiu užregistruoti. Šiaurės Korėjoje, gerbiamieji Seimo nariai, jeigu balsavai ne taip, kaip reikia, net pasitaisyti neleidžia. Suklydai, viskas, išsiveda ir ten jau daugiau negrįžti.

PIRMININKAS. A. Širinskienė.

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Aš tiesiog norėčiau informuoti, kad Parlamentinių tyrimų departamentui klausimas jau yra suformuluotas, aš pati pasirašiau, numatydama, kad Teisės ir teisėtvarkos komitetą pasieks nemažai Seimo narių iniciatyvų. Mes paprašėme informacijos apie visas Europos Sąjungos valstybes pagal galimybes.

PIRMININKAS. Dėkojame už papildomą informaciją. Andriau, jums.

16.44 val.

Seimo statuto „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 115 straipsnio pakeitimo“ projektas Nr. XIII-1838 (pateikimas)

Kitas klausimas – Seimo statuto „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 115 straipsnio pakeitimo“ projektas Nr. XIII-1838. Pranešėjas – M. Adomėnas. Prašom.

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Gerbiamas posėdžio pirmininke, gerbiami kolegos, teikiu Statuto pakeitimo projektą, kuris yra beveik identiškas savo esme, ką tik pateiktam J. Džiugelio ir kitų kolegų pasirašytam Statuto pakeitimo projektui, kuriam jūs pritarėte. Dabar kodėl atsirado tas dubliavimasis, tikiuosi, bus galima sujungti komitetuose? Pirmasis variantas kolegos Justo teikiamo projekto lietuvių Statuto 242 straipsnį, kur kalbama apie slaptą balsavimą, atsiprašau, kur kalbama apie apkaltos procedūrą, bet netaisė slaptos balsavimo nuostatų. Todėl buvo parengtas projektas, kuris būtent apibrėžia, kokiais atvejais yra taikomas slaptas balsavimas, nes antraip būtų atsiradęs tam tikras prieštaravimas. Paskui kolega Justas papildė savo projektą, ir todėl mes turime du labai panašius projektus. Taigi daug nekartosiu, iš tikrųjų daug argumentų yra išsakyta ir manau, kad daug jų analogiškų.

Aš vis dėlto siūlyčiau trumpai pažvelgti iš kiek kitos pusės, ne tiek iš skaidrumo, kas irgi svarbus argumentas, bet dėl ko mes balsuojame, kai balsuojame dėl apkaltos kaltinamosios išvados. Turiu atkreipti dėmesį, jog ir toliau lieka slaptas balsavimas dėl asmenų, dėl asmenų paskyrimo, dėl nepasitikėjimo asmenimis, kai balsuojame už asmenis ar prieš asmenis. Vis dėlto, kai balsuojame dėl apkaltos kaltinamosios išvados, mes balsuojame būtent dėl to – dėl Konstitucinio Teismo išvados, kuri, kaip Konstitucinis Teismas yra apibrėžęs, yra galutinė ir nebeapeliuojama. Kitaip tariant, ji yra objektyviai galiojanti. Kokia yra tuomet šito balsavimo prasmė? Šito balsavimo prasmė yra vienintelė – jeigu yra labai rimtų ir pagrįstų abejonių manyti, kad Konstitucinio Teismo išvada buvo teisėta ir pagrįsta priimta. Bet tokiu atveju tie argumentai turi būti išsakyti ir jie išsakomi ne apie asmenį, bet būtent apie tos išvados pagrįstumą. Būtent atviras balsavimas tam ir prisideda.

Aš tik noriu pasakyti, kad apkaltos proceso metu mes patys Seimo balsų dauguma, atvirai balsuodami, pritarėme komisijos sudarymui. Vėliau komisija teikė išvadą, kuriai mes vėlgi salėje atvirai pritarėme ir tuo būdu kreipėmės į Konstitucinį Teismą. Kitaip tariant, jau buvo du atviri balsavimai dėl apkaltos. Tuomet yra tik trečias, kai grįžta Konstitucinio Teismo išvada, ji dar objektyvesnė, ji dar mažiau susijusi su asmenybe, bet su visų aplinkybių įvertinimu. Tuomet tas trečias balsavimas dėl išvados irgi turėtų vykti atvirai, nes tai yra būtent balsavimas dėl išvados, o ne dėl asmens. Taigi teikiu jūsų dėmesiui šį Statuto pakeitimo projektą.

PIRMININKAS. Dėkojame už pristatymą. Pirmasis nori paklausti A. Sysas.

A. SYSAS (*LSDPF*). Ačiū, pirmininke. Gerbiamasis kolega, kadangi identiški, tai gal jums reikėjo paprasčiausiai neteikti savo projekto ir nesvarstyti, tai yra aname projekte. Bet mano klausimas būtų, ar jūs būtumėt teikę tokią įstatymo pataisą, prisimindamas praeitos kadencijos balsavimą dėl jūsų?

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Atsiprašau, tai nebuvo balsavimas dėl apkaltos, tai buvo balsavimas dėl neliečiamybės atėmimo. R. Janutienė kreipėsi į teismą dėl to, kad buvo įvardinta kaip nedraugiškai galybei tarnaujanti savo darbais žurnalistė. Tas balsavimas yra konkrečiai balsavimas... Tiesą sakant, jis ir vyko atvirai. Tiesą sakant, jis buvo atviras, aš nematau jūsų klausimo prasmės, nežinau, kodėl jūs užduodate beprasmius klausimus.

PIRMININKAS. Klausia E. Pupinis.

E. PUPINIS (*TS-LKDF*). Ačiū. Iš esmės ir dėl Konstitucinio Teismo sprendimo būna įvairių niuansų: ir vienokių, t. y. smarkių valstybės požiūriu nusižengimų, išdavystė ir panašiai, ir kitų kokių nors švelnesnių, kuriuos galima kai kada prilyginti ir tam tikrai klaidai. Ir tokių buvo. Ar nemanote, kad būtų galima likti prie to varianto, kad vis dėlto dėl apkaltos Seimas priima tam tikrą sprendimą, koku būdu balsuoti, lygiai taip pat kaip ir dėl tam tikrų pareigūnų? Ačiū. Nes ten irgi būna teisminių procesų.

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Iš tiesų aš girdžiu tokių balsų, kad paliktume apsisprendimo laisvę. Kolegos, iš tiesų svarstymo stadijoje turbūt galima teikti pasiūlymus, komitetai juos apsvaistys, jie paskui grįš į Seimo salę ir mes atvirai balsuodami juos priimsime arba nepriimsime. Aš pasilieku, aš matyčiau skirtumą. O svarbiausias dalykas, kolegos, čia yra esminis, man atrodo, teisinis skirtumas tarp balsavimo dėl asmenų paskyrimo ir netgi nepasitikėjimo jais ir tarp balsavimo dėl teismo išvados, kas yra jau ne asmuo. Bet aš manau, kad jūsų kalbami variantai iš tiesų yra svarstyti ir, sujungiant šiuos projektus, jie galėtų būti taip pat pasiūlyti, jeigu taip manote.

PIRMININKAS. Klausia K. Masiulis.

K. MASIULIS (*TS-LKDF*). Turėčiau jūsų pasiteirauti. Sako, kad slaptas balsavimas yra atsparesnis spaudimui. O kuris yra atsparesnis pokiliminiams sandėriams?

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Man atrodo, klausimas apskritai sufleruoja ir atsakymą. Galiu už jį tik padėkoti.

PIRMININKAS. R. Tamašunienė.

R. TAMAŠUNIENĖ (*LLRA-KŠSF*). Ačiū. Aš ir gerbiama M. Adomėno, ir prieš tai buvusio kolegos teikiamus projektus vertinu tik kaip jūsų neatsakingo elgesio pasekmę ir savo reputacijos gelbėjimą, nes visiems aišku, kas yra slaptas balsavimas. Kiekvienas rinkėjas rinkimų dieną supranta, kaip reikia elgtis su balsavimo biuleteniu ir kaip jis turi atlikti pareigą balsuodamas.

Mano klausimas. Ar vis dėlto iš tikrųjų Statutas kaltas ir reikia jį keisti pasirenkant kitokią balsavimo formą, kalbant šiuo atveju apie *impicmentą*? Bet vis tiek tai yra balsavimas už asmenybes, kažkodėl mes jį norime atskirti.

Kitas. Kas vis dėlto jus paskatino nufotografuoti ir socialiniame tinkle išplatinti nufotografuotą balsavimo biuletenį? Čia iš esmės klausimas šių dviejų, man atrodo, projektų. Ačiū.

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Niekas nepaskatino. Tučtuojau kolegoms atkreipus dėmesį į tokio elgesio nederamumą, jis buvo išimtas. Kad jis buvo išplatintas, sakyti negalima, nes, tiesą sakant, tik iš mano žodinio patvirtinimo, jog tikrai taip yra buvę, ir pasklido žinia, jog tas faktas tikrai egzistavo, nes jis ten buvo labai trumpai. Jeigu ne mano sąžiningas prisipažinimas, kad taip, tikrai taip padariau, neneigsiu, niekas nebūtų apie tai, ko gero, ir parašęs.

Kolege, aš, tiesą sakant, nematau, kodėl jūs neižvelgiate skirtumo, aš noriu labai pabrėžti – teisinio skirtumo toje pačioje 115 straipsnio 1 dalies formuluotėje: „Slaptai balsuojama tada, kai renkamas Seimo Pirmininkas, Seimo Pirmininko pavaduotojai, sprendžiamas nepasitikėjimo Vyriausybe, Ministru Pirmininku ar atskiru ministru klausimas, nepasitikėjimo kuriuo nors Seimo pareigūnu arba Seimo paskirto valstybės institucijos vadovo atleidimo iš pareigų dėl nepasitikėjimo klausimas, taip pat kai balsuojama dėl kaltinimo formuluočių apkaltos proceso metu.“

Žiūrėkite, koks yra skirtumas. Visais atvejais yra išvardyti asmenys. Tik paskutinis sakiny, kurį mes ir siūlome išbraukti, iš tiesų kalba apie apkaltos formuluotes. Šis balsavimas jau yra kitoks, jis ne dėl asmens. Todėl jam galioja taisyklės, kurias mes naudojame visuomet, kai balsuojame dėl dokumentų. Tai yra atviro balsavimo tvarka. Tą ir siūlome.

PIRMININKAS. Klausia K. Starkevičius.

K. STARKEVIČIUS (*TS-LKDF*). Čia dabar iš tikrųjų du identiški eina. Ką jūs galvojate apie sujungimą, kad po to jau būtų svarstomas kaip vienas, nes ir J. Džiugelio, ir jūsų?.. Aš nežinau, kiek minučių tikslumu jie registruoti, kiek skiriasi. Matyt, pagal minutes pirmiausia J. Džiugelio, pasikui jūsų ėjo. Pagal abėcėlę būtų atvirkščiai. Kaip jūs į tai žiūrite?

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Be abejo, iš tiesų apsitarta, kad jie būtų sujungti. Aš pradžioje minėjau, kodėl atsirado šis projektas. Todėl, kad pirmasis variantas J. Džiugelio kalbėjo tik apie 242 straipsnį. Jam buvo nepritarta. 242 straipsnyje kalbama apie apkaltos procesą, o slaptos balsavimo ribos yra brėžiamos 115 straipsnyje. Tada mes su kolege teikėme 115 straipsnio pakeitimus, o vėliau J. Džiugelis papildė antruoju variantu, į kurį įtrauktas ir 115 straipsnis. Kitaip tariant, tie procesai vyko paraleliai, tiesiog registracijos numeris jo yra pirmesnis, bet jų turinys iš esmės yra identiškas ir prašau jam pritarti.

PIRMININKAS. A. Salamakinas.

A. SALAMAKINAS (*LSDPF*). Ačiū. Gerbiamas kolega Mantai, jūs neblogai žinote Anglijos parlamentarizmo istoriją dėl suprantamų priežasčių – jūs ten studijavote. Man asmeniškai anglų parlamentarizmas yra kaip pavyzdys. Manau, ne tik man – visai Europai. Kaip ten skiriami, atleidžiami pareigūnai? Ar jie balsuoja atvirai, ar slaptai?

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Žinote, tiesą sakant, aš turėčiau laukti šiuo atveju kolegės A. Širinskienės užsakymo tyrimo išvadų, nes taisyklės ten irgi keitėsi. Parlamentas tuo ir pasižymi, jog jo taisyklės evoliucionuoja visą laiką atsižvelgiant į poreikius, į nenumatytus iššūkius ir tokius visokius dalykus, todėl daug kas, kas anglų parlamente kažkada egzistavo, dabar jau gali nebeegzistuoti ir aš nesiryžčiau teigti, kaip šiuo metu ten yra. Žinau viena, kad jis iš esmės skiriasi

nuo kontinentinių parlamentų tuo, jog ten daugumos ir opozicijos suolai yra sustatyti vienas prieš kitą ir tokiu atstumu, kad du kartais vienas kito nepasiektų. Kažkada tai buvo prasminga parlamentinė taisyklė, nes parlamentarai galėjo išsitraukti kardą ir jiems nepatinkantį kalbantį Seimo narį bandyti nudėti, dabar, be abejo, tai lieka tik ceremoninė atmintis. Taisyklės keičiasi, aš tikrai, kol neateis gerbiamos A. Širinskienės užsakytas Parlamentinių tyrimų departamento tyrimas, nesiryžčiau atsakyti, kaip ten šiuo metu yra.

PIRMININKAS. Ir paskutinis klausia A. Strelčiūnas.

A. STRELČIŪNAS (*TS-LKDF*). Gerbiamas Seimo nary, norėjau jūsų paklausti. Ar nereikėjo plačiau išplėsti galimybių, kad galėtume nebalsuoti slapta ir dėl Konstitucinio Teismo, ir dėl Aukščiausiojo Teismo, tiesiog tos procedūros dabar užtrunka tiek laiko, o čia būtų atvirumas? Koks jūsų požiūris?

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Nežinau, kolegos, kaip jūs žvelgiate į tą siūlymą, bet aš vis dėlto matau čia aiškų teisinį balsavimo dėl asmenų ir balsavimo dėl formuluočių skirtumą. Būtent aš siūlau išbraukti balsavimą dėl formuluočių ir palikti jį atviram balsavimui, tuo tarpu visais atvejais, kai kalbame apie asmenį, palikti slaptą balsavimą.

PIRMININKAS. Dėkojame pranešėjui. Jūs atsakėte į visus klausimus. Motyvai dėl viso. Nuomonė už – K. Masiulis.

K. MASIULIS (*TS-LKDF*). Gerbiami kolegos, aš tikrai pritariu šioms idėjoms, tiek J. Džiugelio, tiek M. Adomėno. Manau, kad abiem įstatymų projektams po pateikimo turėtų būti pritaria ir jie turėtų būti sujungti.

Logika, kuria aš vadovaujuosi, yra viena. Jeigu Seimas sudaro apkaltos komisiją, komisija pateikia išvadą, Seimas po to atvirai balsuoja ir kreipiasi į Konstitucinį Teismą, Konstitucinis Teismas padaro savo išvadas. Seimas jau atvirai išreiškė savo nuomonę iš esmės, kai pateikė savo nuomonę dėl išvadų, kurias sudarė komisija. Negi reikia dar sykį ir dabar jau slapta balsuoti dėl to paties dar vieną kartą? Manau, kad galėtų visai nebūti balsavimo arba tas balsavimas turėtų būti viešas. Todėl... (*Balsas salėje*)

Objektas nepasikeičia, bet dar vienas argumentas, kurį aš suformulavau klausdamas. Iš tikrųjų čia reikia rinktis, ką mes labiau norime apsaugoti, ar Seimo narį nuo spaudimo, ar Seimo narį nuo galimybės padėti kolegai, kai kolega koridoriuje paprašo: padėk tu man, balsavimas gi slaptas. Taigi, ar mes norime apsaugoti nuo to, kad frakcijos vadovas arba viešoji opinija jį spaus? Negi reikia nuo to saugoti? Mes juk visi turime stuburus ir balsuosime pagal sąžinę.

O saugoti nuo sandėrių – tikrai reikia. O nuo sandėrių apsaugosime, jeigu bus atviras balsavimas.

PIRMININKAS. Nuomonė prieš – R. Tamašunienė.

R. TAMAŠUNIENĖ (*LLRA-KŠSF*). Aš ne tiek prieš, nes galbūt daugeliu atvejų iš tikrųjų slaptas balsavimas netenka logikos, ypač kai atleidžiame pasibaigus kadencijai iš pareigų, tačiau vis dėlto patys Statuto kūrėjai ir mūsų Konstitucijos kūrėjai matė slaptos balsavimo ir demokratinės valstybės prasmę. Kaip didžiausia vis dėlto demokratijos išraiška – būtent galimybė balsuoti slapta net sudėtingais valstybės momentais, ypač tose valstybėse, kuriose trūksta demokratijos, pasisakyti taip ir išreikšti savo valią slapta, galbūt kitaip, ir taip iš esmės keisti situaciją valstybėje. Šiuo atveju aš susilaikysiu balsuodama, kaip ir pirmu atveju, nes du Seimo fotografai, balsuodami slapta, teikia Statuto pataisą.

Tai man iš tikrųjų tas faktas kelia abejonių, ar reikėtų palaikyti. Būtent jie dabar galvoja, kaip pakeisti Statutą, kad pateisintų savo netinkamą elgesį.

PIRMININKAS. Kadangi nuomonės išsiskyrė, kviečiu balsuoti dėl šio Statuto straipsnio pakeitimo.

Balsavo 86 Seimo nariai: už – 36, prieš – 16, susilaikė 34. Po pateikimo nepritarta. M. Adomėnas. Prašom.

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Kolegos, visiems, kurie vienaip balsavo už J. Džiugelio projektą, o kitaip už mano, noriu pasakyti, kad jūs esate veidmainiai, paprasčiausi veidmainiai. (*Triukšmas salėje*)

PIRMININKAS. A. Kubilius, dar repliką po balsavimo.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš, kaip šituose seimuose seniai dirbantis, tai pasinaudodamas tokia teise noriu pakviesti Seimo narius šį klausimą perbalsuoti slapta. (*Triukšmas salėje*)

PIRMININKAS. Ir P. Gražulis.

P. GRAŽULIS (TTF). O aš, vis tokių gerų idėjų kykla pasisakius Seimo nariams, tai aš dabar siūlau po šito balsavimo pateikti pataisą, kad visos apkaltos, kurios įvyko, už kurias balsavo, pradedant nuo Prezidento R. Pakso, būtų perbalsuotos viešai.

PIRMININKAS. Vis dėlto reikia pabaigti procedūrą. Skelbiu alternatyvų balsavimą. Kas siūlote projektą tobulinti, balsuokite už, kas siūlote atmesti – prieš.

Balsavo 85 Seimo nariai: už – 42, prieš – 43. Projektas atmestas.

Kviečiu į tribūną A. Širinskienę, kuri... Dar J. Džiugelis. Prašom. Replika po balsavimo.

J. DŽIUGELIS (LVŽSF). Ačiū, pirmininke. Gerbiami kolegos, pasinaudodamas proga, noriu padėkoti, kad pritarėte mano pataisai, bet truputį apmaudu, kad nepritarėte kolegų M. Adomėno pataisai, nes iš esmės mes tikrai buvome sutarę, kad tuos projektus sujungsime, jie yra identiški. Tikrai nesinorėjo, kad Seimas šiuo klausimu rodytų galias, kairė, dešinė, kaip ir minėjau. Deja, yra taip, kaip yra. Bet lygiai taip pat norėčiau padėkoti ir konservatoriams, kurie aktyviai pasirašinėjo po projektu, padėjo surinkti reikiamus parašus. Mano žodžiai čia galbūt labai nenumalšins to apmaudo po balsavimo, bet, Mantai, tikrai ačiū, kad padėjai ir šitas projektas tikrai yra mūsų bendras. Manau, kad jeigu jis kuo greičiau bus priimtas taip, kaip numatyta, tai bus mūsų maža pergalė. Tikrai norėčiau dar pasakyti, kad Statuto pakeitimas nėra dviejų fotografų iniciatyva, o iš esmės turėtų būti iniciatyva viso Seimo skaidrinti veiklą. Todėl nereikia čia tų dviejų fotografų kaltinti. Ačiū.

PIRMININKAS. Dėkoju. Dar K. Masiulis. Prašom.

K. MASIULIS (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, aišku, kad mes esame emocingi žmonės, bet reiktų vis dėlto žiūrėti į įstatymo raidę, o ne į asmenybes ir ne asmeniškumai turėtų lemti, spaudžiant vieną ar kitą mygtuką. Tiesą sakant, tie žmonės, kurie keitė poziciją, mano akyse neišlaiko kritikos.

17.05 val.

Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1759 (pateikimas)

PIRMININKAS. Kaip minėjau, kviečiu pristatyti klausimą – Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIIIP-1759. Pranešėja – A. Širinskienė.

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Gerbiami kolegos, norėčiau jums pristatyti Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo keičiamas 2 straipsnis, tai yra straipsnis, kuris apibrėžia šio įstatymo sąvokas.

Realybė yra tokia, kad laikotarpiu nuo pernai metų spalio 19 dienos iki gruodžio 7 dienos mes su jumis pritarėme trims Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo pakeitimams, kuriuose buvo ir būtent keičiamas 2 straipsnis. Priimant tris pakeitimus – papildant 55 straipsniu, pasikui vėl keičiant projektą, tiesiog įvyko taip, kad nuo 2018 m. gegužės 20 d. dalies straipsnio, t. y. 2 straipsnio, nuostatų tiesiog nebeliktų, tai yra nebeliktų dėl techninių priežasčių – mes nesužiūrėjome, turime pripažinti, kartu su jumis dalies sąvokų apibrėžimų. Be abejo, tiems subjektams, kurie taiko Saugaus eismo automobilių keliais įstatymą, kiltų problema dėl sąvokų.

Dėl šios priežasties buvo registruotas mano 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, tiesiog suderinamos tos visos trys redakcijos, kurias mes priėmėme. Tikrai jokių naujų normų, kurių šiuo metu nežinotų mūsų teisės sistema, mes šiuo grynai tokiu techniniu įstatymo pakeitimu nepriimame. Tiek trumpai būtų.

PIRMININKAS. Pirmasis klausia A. Anušauskas.

A. ANUŠAUSKAS (TS-LKDF). Gerbiama kolege, jūs teisingai paminėjote, kad tai techninis pakeitimas, naujai išdėstyta redakcija nieko naujo neįrašant.

Mano klausimas paprastas. Aš jus suprantu – jūs pateikėte. Kodėl tiek daug teikėjų įsirašė į šį įstatymo projektą, jeigu tai visiškai techninis, elementarus projektas? 20? Nežinau, kiek ten jų prisirašyta.

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Taip, iš tiesų čia neturėčiau greičiausiai išduoti paslapties. Savo padėjėjos paprašiau, kad surinktų kelis parašus. Tiesiog ji apėjo visą frakciją. Toks buvo dalykas.

PIRMININKAS. Klausia J. Razma.

J. RAZMA (TS-LKDF). Dėl tų teikėjų skaičiaus turbūt galima šmaikštauti, ar čia pasirašė visi tie asmenys, kurie jaučiasi atsakingi, kad ta teisinė spraga atsirado. Mes turbūt neprieštarausime, jeigu jie čia prisiima atsakomybę. O iš tiesų kas pastebėjo tą spragą, kas inicijavo ir kaip ji atsirado? Ar Teisės departamentas, kai mes priėmėme tuos įstatymus, nebuvo parašęs tų pastabų dėl nesuderinamumo, ar pagrindinis komitetas nepaisė, sakykim, Teisės departamento pastabų?

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Pagrindinis komitetas visko paisė, tačiau suprantame, kad kartais įvyksta žmogiškų klaidų. Tai, kas įvyko, kad persidengė trys redakcijos, buvo pastebėta Teisės ir teisėtvarkos komiteto biure, dėl ko aš esu labai dėkinga mūsų profesionaliems patarėjams ir padėjėjams. Kai pamatėme, kad atsiranda teisės spragų, iš tiesų mes puolėme taisyti tų spragų. Žinoma, jūs puikiai matote, kad nuo spalio 19 dienos iki gruodžio 7 dienos mes priėmėme tris redakcijas. Tai jau iš tiesų būtų ir tam tikras akmuo į mūsų visų bendrą daržą, kad vis dėlto teisinis stabilumas prisideda ir prie teisės normų aiškumo. Deja, šį kartą tas teisinio stabilumo nebuvimas lėmė tokią situaciją, kurią mes turime taisyti dabar su jumis visi kartu.

PIRMININKAS. Ir paskutinis klausia A. Kupčinskas.

A. KUPČINSKAS (TS-LKDF). Gerbiama pranešėja, aš norėjau pasiteirauti, ar tai apims ir techninės apžiūros transporto priemonių visą reglamentavimą? Visai neseniai teko pereiti automobilio techninę apžiūrą. Viena vertus, registruojiesi internetiniu būdu, kita vertus, atvažiavęs ir sumokėjęs, prieš tai internetiniu būdu sumokėjęs, turi stovėti tą pačią eilę. Kiek aš čia žiūrėjau tuos pakeitimus, nieko naujo iš esmės nėra. Ar taip supratau?

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Gerbiamas kolega, kaip aš ir minėjau, tikrai mes keičiame tik 2 straipsnį, išvengdami teisės spragų, jokių naujų normų nekuriame. Ir tikrai labai apmaudu, kad jūs susiduriate su eilėmis. Bet, žinoma, mes visi galime savo teisės aktų iniciatyvos galimybes atskleisti ir taisyti kitas spragas.

PIRMININKAS. Dėkojame. Daugiau klausti niekas neužsirašė. Nuomonė – už, nuomonė – prieš dėl motyvų? Nieko nėra. Gal galime pritarti bendru sutarimu? Galime pritarti. Dėkoju.

Siūlomi komitetai: pagrindinis – Teisės ir teisėtvarkos komitetas, papildomų nėra siūloma, ir siūloma svarstyti iki gegužės 24 dienos. Tinka? Ar anksčiau norite? Prašau, A. Širinskienė.

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Tiesiog problema dėl persidengiančių redakcijų kiltų įsigaliojus dar vieniems projektams nuo gegužės 20 dienos. Iki to laiko mes turime būti padarę visus pakeitimus ir jie turi įsigaliooti. Aš manau, kad gegužės pradžiai svarstymą reikėtų numatyti, bet ne vėliau.

PIRMININKAS. Pavyzdžiui, kokią balandžio 26 dieną?

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Tinka.

PIRMININKAS. Tikėtų?

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Gerai.

PIRMININKAS. Gerai. Bendru sutarimu? Ačiū, pritarta.

17.11 val.

Narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymo Nr. VIII-602 1, 2, 3, 4, 8, 10³ ir 21¹ straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 6¹ straipsniu ir ketvirtuoju¹ skirsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1486, Administracinių nusižengimų kodekso papildymo 65¹ straipsniu ir 589 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1487 (pateikimas)

Kitas darbotvarkės klausimas – Narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymo Nr. VIII-602 įvairių straipsnių ir 21¹ straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 6¹ straipsniu ir ketvirtuoju¹ skirsniu įstatymo projektas Nr. XIIIIP-1486. Pranešėja – L. Matkevičienė. Pateikimas. Kartu pristatys ir kitą projektą, ar ne?

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Aš atėjau su demonstracine medžiaga. Mieli kolegos, leiskite man pristatyti įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo siūloma: pirma, nustatyti teisinius pagrindus veiklos su cheminėmis medžiagomis, kurios teisėtai naudojamos chemijos pramonės srityse, tačiau dėl jų psichotropinio poveikio vartojamos ir svaiginimuisi bei kuriomis piktnaudžiuojama; antra, nustatyti laikinųjų apribojimo priemonių pritaikymo naujoms psichoaktyviosioms medžiagoms tvarką ir atsakomybę už sprendimo taikyti laikinąsias apribojimo priemones nesilaikymą.

Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatymu nustatomi reikalavimai narkotinių ir psichotropinių medžiagų teisėtai apyvartai, kai jos vartojamos sveikatos priežiūros tikslams, veterinarijai ir mokslui, taip pat šių medžiagų klasifikavimo pagrindai. Tačiau medžiagų klasifikavimas nenumato tų atvejų, kuomet tam tikros cheminės medžiagos, kurios pasižymi psichotropiniu poveikiu ir kuriomis piktnaudžiuojama, yra teisėtai naudojamos kai kuriose chemijos pramonės srityse, neskirtose sveikatos priežiūrai.

Minėtas paskirties ir poveikio medžiagas įtraukus į narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus ir pritaikius pagal dabartinį įstatymo reguliavimą numatytas kontrolės priemones, neliktų galimybės jų panaudoti pramonėje. Iš kitos pusės, tas medžiagas būtina efektyviau kontroliuoti dėl jų keliamo poveikio sveikatai, visuomenės saugumui ir, žinoma, piktnaudžiavimo jomis. Tokios medžiagos kaip gama-butirolaktonas ir 1,4 buntandiolis, vartojamos svaiginimuisi, sukelia sunkius sveikatos sutrikimus, kartu šios medžiagos gali būti naudojamos kai kuriose chemijos pramonės šakose kaip tirpikliai.

2016 metų Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro pateiktoje ataskaitoje pažymėta, kad gama-butirolaktonas yra ketvirtoje vietoje iš dešimties psichoaktyvių medžiagų, dėl kurių sukeltų sunkių apsinuodijimų buvo krepiamasi skubios pagalbos į gydymo įstaigas. Buvo ketvirtoje vietoje. Jau 2017 metų ataskaitoje pažymima, kad apsinuodijimų, susijusių su gama-butirolaktono vartojimu, padaugėjo ir ši medžiaga yra trečioje vietoje po heroino ir kokaino.

Šia medžiaga atvirai prekiaujama Lietuvos rinkoje, dažniausiai per internetinę prekybą, ji dažnai maišoma su alkoholiu. Aš čia turiu demonstracinę medžiagą, priemonę. Užtenka šito 2 mililitrų įpilti į kokteilį, kad apsvaigintų, ir jau dviejų tokių kamštelių užtenka, kad žmogus ir mirtų.

Taigi ji siejama su sunkiais nepageidaujamais reiškiniais, nusikaltimais ir mirties atvejais. Dažnai ji vadinama „prievertavimo narkotiku“. Šia medžiaga apsvaigintos merginos seksualiai išnaudojamos be jokio pasipriešinimo, dažnai net nesuvokia, kas vyksta ar vyko. Lietuvoje vis dažniau garsiai aptariami atvejai, kai ši medžiaga buvo panaudota tokiems tikslams. Pažymėtinas vienas iš paskutinių atvejų, kai garsi manekenė 2017 m. lapkričio 20 d. Klaipėdoje iškrita iš viešbučio 14 aukšto balkono, galimai paveikta šios medžiagos. Spaudoje dažnai akcentuojamas šios populiaros medžiagos vartojimas uždarų vakarėlių metu, pabrėžiama, kad šios medžiagos nekontroliuojamos tik keliose Europos valstybėse, tarp jų ir Lietuvoje. Gama-butirolaktonas ir buntandiolis, patekusios į žmogaus organizmą, lengvai hidrolizuojasi be jokių papildomų priemonių į aktyvų metabolitą, psichotropinę medžiagą gama-hidroksibutirata, kuri yra kontroliuojama pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 metų įsakymu „Dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašų patvirtinimo“ patvirtintus narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus. Siekiant išgauti gama-hidroksibutirata (kontroliuojama medžiaga, sukelianti psichoaktyvų efektą), užtenka tiesiog išgerti gama-butirolaktono (nekontroliuojama medžiaga) ar jos turinčio cheminio mišinio. Gama-butirolaktono sukeliamas klinikinis efektas iš esmės yra tapatus gama-hidroksibutirato sukeliamaam efektui, tačiau svaiginantis gama-butirolaktonu veikia gerokai greičiau, stipriau ir ilgiau, iki 8 valandų, negu gama-hidroksibutiratas. Gama-hidroksibutiratas veikia apie 2–3 valandas, tuo tarpu gama-butirolaktonas veikia 8 valandas.

2014 metų Pasaulinės sveikatos organizacijos ataskaitoje apie gama-butirolaktoną ir buntandiolį pažymėta, kad savo poveikiu vienas mililitras atitinka 2,5 gramus gama-hidroksibutirato. Tai reiškia, kad 2,5 karto yra stipresnis ir mirtį sukeliantis kiekis, užtenka tų vadinamųjų 4 mililitrų. Gama-hidroksibutiratas yra kontroliuojama psichotropinė medžiaga ir jai įsigyti yra nustatyti griežti apribojimai, o gama-butirolaktonas ir buntandiolis yra parduodamos net ir mažmeninėje prekyboje be jokių apribojimų.

2014 metais Pasaulinė sveikatos organizacija skelbia, kad gama-butirolaktono dozės, tai yra vieno mililitro, kaina svyruoja nuo 9 centų iki 2 eurų. Palyginti su tradicinių narkotikų kaina, kai

viena dozė kainuoja nuo 5 iki 15 eurų, gama-butirolaktonas yra gerokai pigesnė legali alternatyva. Europos Sąjungoje nėra nustatytų vieningų priemonių, kurios sudarytų galimybes veiksmingai reaguoti į gama-butirolaktono ar 1,4 butandiolio keliamą riziką visuomenės sveikatai. Valstybės narės nevienodai, tačiau skubiai sprendžia šių psichoaktyvių medžiagų kontrolės klausimą. Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro duomenimis, gama-butirolaktoną kontroliuoja ir neleidžia plėtoti neteisėtos prekybos šalies teritorijoje, atitinkamai kontroliuoja šių medžiagų naudojimą teisėtoms reikmėms, pavyzdžiui, Austrija uždraudė nuo 2008 metų, Bulgarija – nuo 2010 metų, Vokietija, Jungtinė Karalystė – nuo 2009 metų. Mūsų kaimynės – Estija nuo 2015 metų, Latvija nuo 2016 metų, o mes – vis dar ne. Lietuva yra iš tų nedaugelio valstybių, kuri iki šiol netaiko jokių ribojimo priemonių gama-butirolaktonui ar 1,4 butandioliui tiekti. Dėl šių priesačių Lietuvoje atsirado tendencija, kai Lietuvos Respublikos piliečiai arba kitų šalių piliečių įsteigti juridiniai asmenys gabena ir realizuoja Lietuvoje neuždraustas chemines medžiagas, vartojamas svaiginimuisi arba narkotinėms ir psichotropinėms medžiagoms gaminti. Vos per vienerius metus Lietuvoje dėl šios veiklos įsisteigė daugiau negu aštuonios įmonės. Lietuva tapo tranzitine šalimi, iš kurios be jokių apribojimų vyksta prekyba šiomis kenksmingomis medžiagomis, o jų siuntimas, naudojantis pašto siuntų tarnybų paslaugomis į įvairias pasaulio šalis, įgavo didelį mastą. Pagal Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento turimą informaciją, per 2016 metus iš Lietuvos nedidelėmis siuntomis buvo išsiųsta apie 80 tonų gama-butirolaktono, kai minėjau, kad svaiginimuisi užtenka vieno kamštelio. Chemijos pramonė Lietuvoje teisėtai savo veikloje panaudoja vos 8 tonas gama-butirolaktono, o čia išsiunčiame 80. Ta viena įmonė yra pramoninio rašalo gamybai.

Svarbu pažymėti tai, kad daugiausia gama-butirolaktono įsigyja fiziniai asmenys, kurie šią medžiagą galimai vartoja svaiginimosi tikslais ir platina kitiems vartotojams.

Taigi, įvertinus išdėstytas aplinkybes, akivaizdu, kad yra būtina skubiai kontroliuoti aptartas chemines medžiagas, kuriomis piktnaudžiaujama, paliekant galimybę pramonei vykdyti savo teisėtą veiklą su šiomis medžiagomis, todėl siūloma papildyti įstatyme numatytus narkotinių ir psichotropinių medžiagų klasifikavimo pagrindus dar vienu kriterijumi – tai yra medžiagų naudojimui ne su farmacijos produktais susijusios pramonės tikslams.

Projektu taip pat siekiama nustatyti galimybę skubiai pritaikyti laikinojo apribojimo priemones naujai psichoaktyviai medžiagai, kai gaunama informacija, jog nuo rinkoje atsiradusios naujos psichoaktyvios medžiagos asmenį ištiko mirtis arba buvo nustatyti apsinuodijimo nuo šios medžiagos atvejai. Ši priemonė leistų gerokai greičiau reaguoti į susiklosčiusią situaciją, kai nauja rinkoje atsiradusi medžiaga kelia didelį pavojų visuomenės sveikatai ir didelę socialinę riziką, todėl sprendimus dėl jos ribojimo priemonių reikia priimti neatidėliojant.

Šiandien toks teisinis įrankis Lietuvoje nėra reglamentuotas. Europos Sąjungoje sprendimas drausti pavojingą medžiagą, net ir priėmus naują reglamentavimą, gali mažiausiai užtrukti apie metus. Visą šį laiką medžiagos, apie kurias pranešta, kad jomis svaiginamasi, kad jos sukėlė rimtų apsinuodijimų ir netgi mirčių, nėra kontroliuojamos, jų prieinamumas nėra ribojamas ir jos lieka lengvai prieinamos...

PIRMININKAS. Laikas!

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). ...fiziniams asmenims. Taigi atsižvelgiant į tai reikia reaguoti. Aš prašau...

PIRMININKAS. Dėkojame už labai išsamų pristatymą. Pirmasis norėtų paklausti A. Sysas.

A. SYSAS (LSDPF). Ačiū, pirmininke. Ačiū, kolege. Nereikia tiek daug skaityti, gerbiama Laimute. Aiškinamajame rašte viskas tai yra parašyta, susikoncentruokime į klausimus.

Mano klausimas būtų. Naujoji Seimo dauguma daug padarė dėl alkoholio, dėl prieinamumo ribojimo ir visus kitus dalykus. Daug kritikos už tai gavote. Tai buvo daroma greitai. Dar pernai pavasarį kreipiausi į sveikatos reikalų ministrą būtent dėl šitų medžiagų, kai buvo pakeisti kai kurie įstatymai ir Lietuvoje atsirado tokia skylė. Kodėl mes taip dviprasmiškai žiūrime į narkotines medžiagas? Paskutinis pranešimas: per savaitgalį trys žmonės aplink taborą rasti ne nuo alkoholio numirę, o nuo narkotinių medžiagų. Ir kovai su alkoholiu... Kodėl toks skirtingas mūsų – ir ministrų, ir Seimo narių požiūris? Pagreitinkime šitą procesą ir priimkime reikalingus įstatymų pakeitimus.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Ačiū. Kolega, aš pritariu jūsų siūlymui. Iš tikrųjų Priklausomybių prevencijos komisija, susipažinusi su esama situacija, dabar kaip tik ir teikia. Aš labai dėkoju, kad šiandien jau išvydo šviesą mūsų pateikimas.

PIRMININKAS. Dėkojame. Klausia A. Matulas.

A. MATULAS (TS-LKDF). Gerbiama kolege, išties labai ačiū už tokį išsamų ir platų pateiktą įstatymo projektą. Aš sunkiai tikiu, kad, kaip jūs rašote, iniciatoriai ir rengėjai, kad jūs patys rengėte šitą įstatymo projektą, nebent tokie žinomi kovos su narkotikais šalyje specialistai kaip P. Nevulis arba A. Šimas galėjo galbūt tą įstatymo projektą parengti. Čia juokaujant. Bet jeigu rimčiau, galbūt ir ne iš patirties jūs parašėte, kad jūs rengėt įstatymo projektą? Galbūt jūs norėjote pasakyti, kad inicijavote? Gal dabar galite dar atskleisti, kas iš tikro parengė šitą įstatymo projektą, su mintimi, kad jūs inicijavote, bet parengėte akivaizdu, kad ne jūs? Nebent, sakau, tie du asmenys.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Mes, kolega, tai vieni tikrai nerengėme, bet mes ir konsultavomės su Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu. Mes tiesiog susipažinome. Priklausomybių prevencijos komisijoje tikrai yra kompetentingų žmonių, daug medikų. Aš nematau, kad čia yra kokių nors neatitikčių.

PIRMININKAS. Klausia V. Vingrienė.

V. VINGRIENĖ (LVŽSF). Dėkoju, gerbiamasis pirmininke. Gerbiamoji pranešėja, labai dėkoju už iniciatyvą. Man keisčiausia, kad mes esame viena iš paskutinių Europos Sąjungos šalių, kurios uždraudė šitas psichotropines medžiagas, tikrai gana neigiamas pasekmes sukeliančias. Bet buvome patys paskutiniai Europos Sąjungoje dekriminalizavę tokį nekaltą, bet labai svarbų augalą kaip pluoštinė kanapė. Tai mane iš tikrųjų labai stebina, bet džiugu, kad mes tikrai imamės iniciatyvos.

Kartu aš dar norėjau paklausti jūsų. Dabar jūs siūlote ketvirtąjį sąrašą, į kurį būtų įtraukti prekursoriai, naujos medžiagos, turinčios psichotropinį poveikį. Kaip jūs galvojate dėl kitų prekursorių, kurių kasmet atsiranda gana daug, ir mes galbūt nežinome tų priemonių, kurių išties šiandien atsiranda rinkoje, galbūt kaip cheminės medžiagos, kaip paprasti buitiniai valikliai ar kas nors, kaip mes tą kontroliuosime? Ar Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas į tai pasiruošęs įsitraukti?

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Ačiū. Iš tikrųjų Lietuvoje pluoštinių kanapių įstatymas su tuo nesusijęs tikrai, ačiū.

O dėl to ketvirtąjį sąrašą, kaip žinote, čia yra chemijos pramonė, su farmacija nesusijusi. Ketvirtasis sąrašas atsiranda todėl... Kaip žinote, yra trys sąrašai. Pirmasis sąrašas – tokios medžiagos kaip heroinas, kokainas, jos neleistinos. Antrasis sąrašas yra tos medžiagos, kurios labai pavojingos žmonių sveikatai, pavyzdžiui, morfijus, tramadolis ir kitos. Trečiasis sąrašas yra tos pavojingosios, tai visi *zepamai*, pradedant migdomaisiais. Todėl ne su farmacijos produktais susijusios medžiagos ir pateko į ketvirtąjį sąrašą.

Be abejo, dabar mes kalbame apie butandiolį ir butiratą. Ateityje tikrai taip, atsiras – mes priksirsime.

PIRMININKAS. Klausia A. Norkienė.

A. NORKIENĖ (LVŽSF). Dėkoju. Gerbiamoji pranešėja, sakykite, ar nuo šios medžiagos išsivysto priklausomybė? Jeigu taip, kaip greitai ir kokios pasekmės? Ačiū.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Taip, nuo šios medžiagos priklausomybė išsivysto labai greitai, nes abstinencijos sindromas faktiškai prasideda jau nuo antrosios dozės. Tai trečioji, ketvirtoji ir viskas, atsiranda priklausomybė. Taigi labai greitai.

PIRMININKAS. Klausia J. Varkalys.

J. VARKALYS (LSF). Dėkoju, gerbiamasis posėdžio pirmininke. Gerbiamoji kolege, palietėte labai svarbų ir aktualų klausimą. Įvedus alkoholio draudimą, apribojimus, matyt, pasiūla sumažėja toje vietoje, bet poreikis svaigintis išlieka. Galbūt vienas iš tų dalykų, apie ką mes šnekame ir dažnai bijome, kad alkoholiniai gėrimai nebūtų keičiami į narkotines psichotropines medžiagas. Klausimas tikrai aktualus ta prasme, kad tos medžiagos vis atnaujinamos. Vienos įtraukiamos į sąrašus, o kitos atranda naują būdą, naują formą. Todėl šita pataisa ir tema tikrai labai aktuali.

Norėčiau paklausti dar kartą, ar teisingai nugirdau, apie medžiagų tiekimo mastus, kiekius, technologijas ir ar Lietuva iš tikrųjų tiek sunaudoja tų medžiagų? Kaip čia yra? Ačiū.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Aš šiek tiek minėjau. Iš tikrųjų Lietuvoje šiandien teisėtai veikia ir vienai įmonei reikia per visus metus 8 tonų. Dabar per Lietuvą, sakykim, internetu – apie 80 tonų, o dar ir fiziniai asmenys atsiveža. Taigi mastai yra nekontroliuojami. Kaip žinote, internetinėje prekyboje išsigijus, gali fiziniam asmeniui atvežti iki pat baro, iki vakarėlio ir niekur nėra apskaitoje. Iš Kinijos mes tonomis atsivežame. Netgi Europos stebėsenos centras... iš tikrųjų Europos chemijos pramonės vadovas yra didžiai sunerimęs, kad užsako daugiau, nei Lietuvai reikia, o kiek dar mes nežinome. Todėl būtina taikyti kuo greičiau ir laikinąsias apribojimo priemones, naujai psichoaktyviai medžiagai atsiradus, ir tiesiog būtina kuo skubiau, nes dabar vien tik nuo mūsų šito projekto užregistravimo prasidėjo masinis gabenimas. Taigi aš labai prašysiu netgi šį projektą kuo greičiau svarstyti, nes dabar yra tiesiog masinis gabenimas.

PIRMININKAS. Klausia A. Vinkus.

A. VINKUS (LSDDF). Gerbiama pranešėja, labai ačiū už tokį dalykišką ir kvalifikuotą įstatymo straipsnių pakeitimo pristatymą. Kolegų klausimų sąrašas ir klausimų spektras čia dar kartą parodo, kad svarba to įstatymo yra didelė. Kadangi mūsų suinteresuotumas yra didelis, ir klausinėjam, ir patikslinam jus. 21 straipsnyje – pirmas, antras, trečias, jūs labai detalai surašote, ką reikia daryti. Gal ir reikia įstatyme, bet aš kartais galvoju, gal ne taip detaliai. Bet jeigu taip detaliai, tai aš galvoju, dar kartą patvirtina, kad tai nebuvo vykdoma ir nebuvo daroma. Kodėl taip buvo šitiek laiko, taigi ne pirmus metus tokia situacija?

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Iš tikro aš kaip tik viliosiu, kad mūsų šios kadencijos Seimas ir priims tą protingą sprendimą, nes mums daugiau rūpi sveikata ir visuomenės sveikata, manau, mes už tai labai atsakingi, todėl atėjo laikas būtent tą įstatymą priimti.

PIRMININKAS. Klausia R. Martinėlis.

R. MARTINĖLIS (LVŽSF). Ačiū, pirmininke. Norėčiau paklausti pranešėjos dėl sąrašų. Ar įmanoma būtų įtraukti į jau esančius sąrašus šias medžiagas?

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Įdomus klausimas. Įtraukti į tuos sąrašus iš tikro, ko gero, neįmanoma, nes aš jau sakiau, kad tai farmacijos produktai, su chemijos pramone nesusiję, o visi kiti medikamentai, kuriuos aš vardinau, sakykime, tai jie visi susiję su farmacijos produktais. Šitie nesusiję, todėl ir turi atsirasti ketvirtas sąrašas. Būtent jo įtraukti niekaip mes negalime į tuos sąrašus – pirmą, antrą, trečią.

PIRMININKAS. Klausia V. Ačienė.

V. AČIENĖ (LVŽSF). Šiuo pakeitimu jūs koreguojate ir pačią sąvoką „teisėta apyvarta“. Ten kaip tik išbraukiami tokie dalykai kaip sveikatos priežiūra, veterinarijos, teisėsaugos, mokslo bei mokymo tikslams naudojamos medžiagos. Pirmas klausimas: kodėl jie yra išbraukiami, nors, mano nuomone, tai kaip tik būtų naudinga? O kitas klausimas prie to paties, galima apyvarta – kokiems tikslams dar gali būti ta galima apyvarta ir apskritai, ar yra įmonių, kurios verčiasi ta veikla ir jų apyvarta yra teisėta? Ačiū.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Šiaip, kaip minėjau, yra viena įmonė Lietuvoje, kaip ir sakiau, kuri tiesiog rašalui gaminti panaudoja, bet šią veiklą ji vykdo teisėtai. Sakykime, ir ateityje įstatymo numatyta, kad turės įsigyti licenciją ir atitikti licencijos reikalavimus, ta paraiška juridiniam asmeniui bus, ir pagal paraišką, ir atitikti visas licencijavo taisykles. Taigi nebus taip užkirstas kelias, kaip aš sakau, nagų lako tikrai galėsime nusipirkti. Bet, kad būtų prieinamas mažmeninėje prekyboje tas gama-butirolaktonas arba butandiolis, tai mažmeninėje prekyboje jo tikrai nebus. Turės atitikti licencijuotoje įstaigoje...

PIRMININKAS. Paskutinis klausia A. Šimas.

A. ŠIMAS (LVŽSF). Ačiū. Gerbiama pranešėja, tikrai viską labai išsamiai pristatėte, tiek naktų nemiegojome, tiek daug dirbome prie to projekto, kai kurie Seimo nariai tuo abejoja, bet net ir dabar akys kaip ir apsiblausios. Bet aš bedirbdamas pamiršau kai kuriuos klausimus. Kokie simptomai yra šitų narkotinių medžiagų, pasišnekėjimas kartais neįeina į tą medžiagų principą? Ir kur Lietuvoje daugiausiai suvartojama, ar tik nebus įvežama per Latviją? Ar ne Pasvalio rajone didžiausias suvartojimas, nes kažkaip visą laiką Seimo narys traktuoja, kad alkoholį veža iš Latvijos? Manau, kad ir narkotinės medžiagos eina daugiausiai per Latvijos sieną, per Saločius ir Pasvalyje jos kažkur nugula. Manau, kad, praradus alkoholį, uždėjus akcizą, praradus narkotines medžiagas, nebežinau, kuo galės reikštis kai kurie Seimo nariai. Ačiū.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Ačiū už klausimą. Tiesiog aš galiu, jeigu jau minime Latviją... Šiaip prieš pusmetį Turkija jau pareiškė notą dėl šitų medžiagų, o Latvijos vyriausybė rengiasi Lietuvai pateikti notą, nes tiesiog yra dedami dideli kaštai aptikus tas medžiagas jų siuntose ir jie tiesiog patiria didelius nuostolius, o Lietuvoje tai nekontroliuojama.

Apie simptomus aš galiu pasakyti tiek, nes galiu pasakyti, kad, sakykim, skrandžio sulčių veikiamos tos medžiagos virsta į tą tokį psichoaktyvų metabolitą. Iš tikro tai prasideda plėšiantys galvos skausmai ir bloga savijauta su visais pykinimais ir t. t., esant abstinencijai. Kaip ir minėjau, kad tada tas prievartavimo sindromas galimas.

PIRMININKAS. Dėkojame pranešėjai. Jūs atsakėte į visus klausimus.

Dabar motyvai dėl viso. Nuomonė už – A. Sysas.

A. SYSAS (LSDPF). Ačiū, pirmininke. Gerbiami kolegos, aš labai norėčiau, kad mes, kreipiuosi į posėdžio pirmininką, pagreitintume svarstymo procesą, nes gerbiama kolegė taip išsamiai pristatė, kad, manau, gali kilti ne vienam noras išbandyti, kaip tas preparatas 2 mililitrų dangtelio dydžio veikia. Todėl jeigu mes ilgai taip diskutuosime dėl šitos medžiagos panaudojimo, aš bijau, kad mirčių atvejų gali tik padaugėti Lietuvoje. Todėl raginu kuo skubiau svarstyti komitetuose ir riboti šito preparato judėjimą per Lietuvą, ne tik Lietuvoje, bet ir į kitas šalis.

PIRMININKAS. Ir nuomonė prieš – A. Matulas.

A. MATULAS (TS-LKDF). Gerbiami kolegos, aš nesu prieš, bet dar kartą noriu pasakyti ir pamokyti jaunos parlamentarus, kad vis dėlto reikėtų pasimokyti iš galbūt kad ir šios dienos ministerijų teiktų įstatymų projektų. Štai Radiacinės saugos, Sveikatos apsaugos ministerija rašo, kad „įstatymo projektą inicijuoja Sveikatos apsaugos ministerija, teikia Vyriausybė“, o įstatymo projektą parengė darbo grupė, kuriai vadovavo M. R. Stasiūnaitienė. Krašto apsaugos ministerija vėlgi įvardina net kelis žmones, kurie rengė. Tiesiog tokia yra praktika. Statute numatyta – aiškinamajame rašte reikia parašyti, kas rengė, ir tiems žmonėms yra atiduodama tam tikra pagarba, nes ištis tokios apimties projekto, kolega Šimai, tikrai neįmanoma parengti, bet inicijuoti jūs galite, galite jį teikti. Tokiu būdu valstybės tarnautojai yra pagerbiami ir parodoma jų kvalifikacija. O kad jums akys užtinusios, aš nežinau, nuo ko jums tos akys užtinusios, bet tikrai ne nuo įstatymų projektų.

Aš pritariu, bet dar kartą prašau, kolegos, negalima nusavinti autorystės Seimo nariams.

PIRMININKAS. Nuomonės išsiskyrė, todėl kviečiu balsuoti dėl šio projekto.

Balsavo 71 Seimo narys: už – 67, prieš nėra, susilaikė 4. Po pateikimo pritarta. Dėl projekto Nr. XIII-1486 pagrindinis komitetas – Sveikatos reikalų komitetas, papildomas – Teisės ir teisėtvarkos komitetas, o dėl projekto Nr. XIII-1487 pagrindinis – Teisės ir teisėtvarkos komitetas ir papildomas – Sveikatos reikalų komitetas. Siūloma svarstyti gegužės 24 dieną. Ar turite kokių nors pasiūlymų? Daugiau niekas neturi. Bendru sutarimu. Ačiū, pritarta.

Iki posėdžio pabaigos laiko dar šiek tiek turime, nes baigiasi 17 val. 55 min. pagal darbotvarkę.

17.40 val.

Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 22 d. nutarimo Nr. XIII-186 „Dėl Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos“ 1 straipsnio pakeitimo“ projektas Nr. XIII-1728 (pateikimas, svarstymas ir priėmimas)

Pereiname prie rezervinių klausimų. Seimo nutarimo „Dėl Seimo 2016 m. gruodžio 22 d. nutarimo Nr. XIII-186 „Dėl Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos“ 1 straipsnio pakeitimo“ projektas Nr. XIII-1728. Pranešėjas – A. Gumuliauskas.

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Paankstinti.

PIRMININKAS. Ką siūlote?

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Paankstinti galima?

PIRMININKAS. Čia dėl praeito projekto?

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Dėl narkotikų.

PIRMININKAS. Ką siūlote?

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Gal galima balandžio pabaigoje arba gegužės pradžioje?

PIRMININKAS. Gal balandžio 26 dienai galėtume pritarti?

L. MATKEVIČIENĖ (LVŽSF). Ačiū.

PIRMININKAS. Bendru sutarimu? Ačiū. Dėl abiejų prieš tai svarstytų projektų – 26 diena.

Taip, prašau, Arūnai.

A. GUMULIAUSKAS (LVŽSF). Techninio pobūdžio, nes nauju Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininku išrinktas A. Antanaitis, jis pakeitė buvusią pirmininkę D. Vaišniene. Ir kiti pakeitimai yra susiję su darbo pakeitimais, pavyzdžiui, D. Kaunas vietoj Lietuvos mokslų akademijos viceprezidento dabar dirba Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininku. Panašus pakeitimas M. Kvietkausko, O. Šaltytės ir J. Širkaitės. Prašau balsuoti už pakeitimą, nes tokia yra dabartinė situacija. (*Balsai salėje*)

PIRMININKAS. Dėkoju. Klausiti niekas neužsirašė. Nuomonių taip pat nėra norinčių išsakyti. Gal galime pritarti bendru sutarimu po pateikimo? (*Balsai salėje*)

Yra siūlymas iš karto ir priimti. (*Balsai salėje*) Pirmininkas siūlė ypatingą skubą. Galime pritarti bendru sutarimu?

Svarstymas po pateikimo. Taip, yra keli pasiūlymai pakeisti keletą sąvokų. Pavyzdys – vietoj „viceprezidentas“ parašyti „Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininkas“. Kitas siūlymas – vietoj „direktorius“ parašyti „direktoriaus pavaduotojas mokslo reikalams“, vietoj „Meno ir kūrybinių industrijų politikos departamento Istorinės-kultūrinės atminties įprasminimo skyriaus“ parašyti „Kultūrinės edukacijos politikos skyriaus“, vietoj „vedėja“ – „vyresnioji patarėja“ ir vietoj „direktorė“ – „direktoriaus pavaduotoja“. Tokie būtų pasiūlymai. Galime pritarti bendru sutarimu? Ačiū, pritarta.

Diskutuoti niekas neužsirašė. Bendru sutarimu po svarstymo? Ačiū, pritarta.

Ir priėmimas. Kviečiu balsuoti. (*Balsai salėje*) Ar dėl motyvų niekas neužsirašė? Ne, niekas neužsirašė. Balsuojame.

Šio nutarimo priėmimas

Balsavo 78: už – 77, prieš nėra, susilaikė 1. Nutarimas (projektas Nr. XIII-1728) priimtas. (*Gongas*)

17.43 val.

Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. sausio 13 d. nutarimo Nr. XIII-1026 „Dėl pritarimo Lietuvos edukologijos universiteto ir Aleksandro Stulginskio universiteto reorganizavimui prijungimo prie Vytauto Didžiojo universiteto būdu“ pakeitimo“ projektas Nr. XIII-1935 (pateikimas)

Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. sausio 13 d. nutarimo Nr. XIII-1026 „Dėl pritarimo Lietuvos edukologijos universiteto ir Aleksandro Stulginskio universiteto reorganizavimui prijungimo prie Vytauto Didžiojo universiteto būdu“ pakeitimo“ projektas Nr. XIII-1935. Pranešėjas – E. Jovaiša. Prašom.

E. JOVAIŠA (LVŽSF). Gerbiamieji kolegos, 2018 m. sausio 13 d. mes priėmėme nutarimą dėl Lietuvos edukologijos universiteto, Vytauto Didžiojo universiteto ir Aleksandro Stulginskio universiteto reorganizavimo. Mes priėmėme nutarimą pritarti šitam procesui. Kreipiuosi į jus prašydamas pakeisti, t. y. panaikinti 3 straipsnį, kuris sako: „Įpareigoti Seimo valdybą užsakyti nepriklausomą ekspertinį vertinimą dėl Vytauto Didžiojo universiteto (ir taip toliau) ...pateikto universiteto reorganizavimo plano ir reorganizavimo sąlygų.“

Gerbiamieji kolegos, tai nereiškia, kad yra atsisakoma ekspertinio vertinimo, nes dėl tokio vertinimo, kaip yra tame nutarime suformuluota, yra įvairiausių sunkumų, komitetas svarstė šią klausimą ir balsuodamas nusprendė, kad mes galime kreiptis į Lietuvos mokslo tarybą, prašydami atlikti tą ekspertinį vertinimą. Toks kreipimasis buvo padarytas, ir Lietuvos mokslo taryba yra įpareigota iki balandžio 10 dienos atlikti ekspertinį tyrimą. Tokia yra esmė.

PIRMININKAS. Dėkojame pranešėjui. Jūsų norėtų paklausti G. Skaistė.

G. SKAISTĖ (TS-LKDF). Išties labai nustebino šitas jūsų pasiūlymas, nes kalbėjome, kad ekspertinis vertinimas šitoje situacijoje yra tikrai reikalingas, kad ekspertai vertintų, ne politikai, ne

patys universitetų vadovai įvertintų tikslingumą tokių pokyčių. Ir dabar jūs teikiate apskritai išbraukti tokį pasiūlymą, tačiau viešojoje erdvėje, žiniasklaidoje matome jūsų mintis, kad bus pavesta Lietuvos mokslo tarybai atlikti ekspertinį vertinimą, o komitete, kiek žinau, buvo diskusijos, kad ekspertinį vertinimą atliktų ne tik Lietuvos mokslo taryba, bet taip pat ir MOSTA.

Tai klausimas vienas, kodėl apskritai neliko Mostos šitame pasiūlyme, kodėl nemanote, kad jų ekspertinis vertinimas taip pat būtų tikslingas? Ir ar nemanote, kad toks ekspertinio vertinimo susiaurinimas iki Lietuvos mokslo tarybos nuomonės iš tikrųjų neatspindės visų ekonominių, vadybinių ir tarptautinio konkurencingumo aspektų, kurie turėtų būti įvertinti atliekant tokį vertinimą.

E. JOVAIŠA (LVŽSF). Labai ačiū. Noriu pasakyti, kad svarstant komitete buvo iškeltos trys kandidatūros: tai ta pati jūsų minima MOSTA, buvo iškeltos Lietuvos mokslų akademijos ir Lietuvos mokslo tarybos kandidatūros. Lietuvos mokslo taryboje yra ir Mokslo politikos skyrius, ir yra žmonių, kurie geba padaryti nepriklausomai ir nuo visų vadovų, ir jūsų minėtų aplinkybių, todėl yra toks komiteto sprendimas, priimtas balsuojant, ir nemanau, kad tai gali pakenkti procesui.

PIRMININKAS. Klausia A. Kubilius.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Gerbiamas pirmininke, jūs gerai žinote, kad pagal Seimo statutą nepriklausomų ekspertų išvada yra aiškiai apibrėžta. Kaip jinau organizuojama? Yra valdybos nutarimas, kokia tvarka, kaip tie ekspertai yra pakviečiami. Jūs visa tai pavertėte visišku absurdu, jūs nutarėte, kad jūsų komitetas gali atrinkti, kas gali būti ekspertai. Aš suprantu, kad jūs turbūt avansu žinote, kad tikrų nepriklausomų ekspertų, kurie duotų teigiamą išvadą tokiam jūsų keliamam chaosui, jungiant tris skirtingus universitetus, Lietuvoje turbūt negalima rasti. Tai aš džiaugiuosi, kad iš tikrųjų Lietuvos ekspertai, kurie galėtų pateikti tokią išvadą, nepasiduoda pagundoms pateikti avansu teigiamos išvados, žinodami ir suprasdami, kad reikalas yra labai neaiškus.

PIRMININKAS. Laikas.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). (Aš tuoj pat baigiu.) O kodėl jūs nemanote, kad tokiu atveju būtų geriausia pasinaudoti ta praktika, kuri yra veikianti Lietuvoje, kad universitetų veiklai tikrinti yra kviečiami tarptautiniai ekspertai, ir būtų galima pasiūlyti jiems įvertinti štai šitą jūsų teikimą ir turėtume tikrai tada gerą, objektyvią išvadą, nereikėtų čia iš tikrųjų daryti tokio cirko.

E. JOVAIŠA (LVŽSF). Labai ačiū. Jūs labai teisingai pastebėjote, kad universitetams įvertinti ir vertinti yra kviečiami tarptautiniai ekspertai. Tas yra ir daroma. Tarptautiniai ekspertai tyrė ir tą patį Vytauto Didžiojo universitetą, ir Aleksandro Stulginskio, ir Lietuvos edukologijos universitetus. Bet čia mes kalbame apie kitokį procesą, mes kalbame apie reorganizavimą sujungimo būdu. Ir kas kitas, jeigu ne Lietuvos žmonės, geriau supranta įvairią Lietuvos situaciją ir kontekstą, kodėl tai yra daroma. (*Balsai salėje*)

PIRMININKAS. Klausia E. Pupinis.

E. PUPINIS (TS-LKDF). Ačiū. Gerbiamas pranešėjau, iš tikrųjų dėl to skubėjimo galbūt aš suprantu – kai kurie terminai, jūsų skubinimas, norint suspėti pagal tam tikrus terminus, kad būtų iš tikrųjų suorganizuotas dar šiais metais stojimas. Ar vis dėlto nemanote, kad per skubą mes galime padaryti daug klaidų, kurias reikės taisyti. Aišku, iki 10 dienos pateiktos išvados irgi... Ekspertams per tokį trumpą laiką sunku įvertinti, iš tikrųjų reikia daug duomenų, daug analizės padaryti. Ar nemanote, kad iš tikrųjų tas vertinimas bus pernelyg formalus? Ačiū.

E. JOVAIŠA (LVŽSF). Žinote, aš tikiu mūsų mokslo žmonėmis. Aš tikiu, kad jie daro plano ir reorganizavimo sąlygų vertinimą. Jie nedaro juk institucinio vertinimo. Tai yra didžiulis skirtumas – dokumentinis skirtumas – tarp vertinamųjų dalykų.

PIRMININKAS. Klausia M. Adomėnas.

M. ADOMĖNAS (TS-LKDF). Kolegos, aš nežinau, kiek iš jūsų supranta tai, kas dabar vyksta, bet faktas yra tas, kad mes neišgirstame nė vieno atsakymo į užduotus klausimus. Dabar yra kalbama apie vieną iš epochinių dalykų – trijų universitetų sujungimą, iš esmės apie aukštojo mokslo architektūros perkėlimą. Mes iš tikrųjų išgirstame atsikalbinėjimą, kad yra sunku padaryti ekspertinį vertinimą, kad yra nepatogu. Kuo, gerbiamas komiteto pirmininke, tai skiriasi nuo paprasto teisinio nihilizmo, kuris sako: na, tiesiog Seimui nereikia žinoti, kaip ten viskas daroma, ir Seimui nereikia nepriklausomos ekspertų nuomonės, nes visa tai, kaip dabar šalinamas iš tikrųjų

poreikis, dėl kurio Seimas jau yra apsisprendęs užsakyti nepriklausomą ekspertinį vertinimą, man tiesiog primena, kad jau viskas yra sutarta, kaip ten bus, tiesiog dabar reikia pašalinti teisinės kliūtis ir per daug nesidomėti, kaip tie dešimtys milijonų bus paskirti.

E. JOVAIŠA (*LVŽSF*). Atsiprašau, gerbiamasis. Tamstos įtarinėjimai daro garbę tikrai pačiam. Aš neturiu jokių išankstinių nuostatų, atsakau į kiekvieno jūsų klausimą labai aiškiai, nedviprasmiškai. Lygiai taip pat esu suinteresuotas, kad, jūsų žodžiais, tas epochinis reorganizavimas būtų sėkmingai daromas. Ir nedarau jokios įtakos nei Lietuvos mokslo tarybai, nei atskiriems žmonėms.

PIRMININKAS. Daugiau klausiančių nėra. Dėkojame pranešėjui.

Motyvai dėl viso. Nuomonė prieš – M. Adomėnas.

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Priminsiu šiek tiek šio klausimo eigą. Buvo iškelta daug abejonių, ar laisvųjų menų universiteto jungimas su žemės ūkio specializaciją turinčiu universitetu iš tiesų sukurs pridėtinę vertę. Tuo labiau kad pažiūrėjus į statutą, kuris yra pateiktas komitetui svarstyti, matyti, jog vyksta mechaninis sujungimas, tiesiog priskyrimas. To mechaninio priskyrimo pagrindu yra minima 50 mln. eurų suma. Seimas buvo apsisprendęs dėl nepriklausomo ekspertinio vertinimo. Komitetas jau buvo linkęs sakyti, kad užsakytume dviem institucijoms – Mostai ir LMT – Mokslo tarybai, kad būtų galima matyti du požiūrius ir iš tikrųjų būtų galima svarstyti. Tuomet jungiamosios institucijos rektoriui J. Augučiu paprieštaravus, kad ne, ne, ne – mes nenorime, kad MOSTA mus vertintų, komiteto pirmininkas staigiai pakeitė nuomonę ir pasakė, kad ne, negalima, kad MOSTA vertintų. Tada buvo nubalsuota, kad vertintų tik Mokslo taryba.

Aišku, kyla klausimas, kodėl Mokslo taryba yra tokia paranki ir kodėl pati vertinamoji institucija turi teisę užsakyti, kas ją vertins?

Dabar mes turime trečią žingsnį. Komiteto sprendimo pagrindu, t. y. žemesnio padalinio pagrindu, siūloma koreguoti patį Seimo sprendimą, kad tokio vertinimo išvis nereikia. Aš nežinau, kas iš tikrųjų čia vyksta, bet man iš tiesų tai yra panašu į teisinį nihilizmą, kur jau yra apsispręsta, kaip jungti, kaip pasidalinti universitetų tinklui optimizuoti skirtas lėšas, ir dabar vyksta tikrai tas teisinis apiforminimas. Aš iš tikrųjų negaliu palaikyti šito. Taip, stambinti reikia, bet tai reikia daryti taip, kad būtų naudinga valstybei, o ne interesų grupei, kuri netgi vengia nepriklausomos ekspertinės nuomonės.

PIRMININKAS. Nuomonė už – A. Gumuliauskas.

A. GUMULIAUSKAS (*LVŽSF*). Aš niekaip nesuprantu, kaip opozicija stengiasi stabdyti aukštojo mokslo reformą įvairiomis formomis. Kartais pagalvoju, kad tai, ko nepavyko jiems padaryti ir dabar mums visai nebloggeriai sekasi, norima sunaikinti bet koku atveju. Aš tik noriu pasakyti, kad tie, kurie buvo komiteto posėdyje ir balsavo už ekspertinį vertinimą, puikiai žino, kad daugiausia balsų surinko būtent Mokslo taryba. Reikia pasakyti, kad šitas siūlymas, kurį pateikė komiteto pirmininkas, yra visiškai teisėtas ir manyčiau, kad racionalus. Aš balsuosiu už.

PIRMININKAS. Dėkojame. Nuomonės išsiskyrė. Kviečiu balsuoti dėl šio projekto.

Balsavo 79 Seimo nariai: už – 56, prieš – 9, susilaikė 14. Pritarta po pateikimo. Siūlomi komitetai: pagrindinis – Švietimo ir mokslo komitetas, papildomų nesiūloma. Siūloma svarstyti balandžio 12 dieną. Ar yra kokių nors kitokių siūlymų? A. Kubilius. Prašau.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Gerbiamasis pirmininke, aš tikrai siūlau paskirti kitą komitetą. Tegul šita negarbe pasidalina ne vienas komitetas, kuris jau yra nutaręs, taip sakant, žengti pilnai. Aš siūlau Teisės ir teisėtvarkos komitetą, tegul apsvarsto, kaip elgiamasi su paprastu prašymu, kad būtų pateikta nepriklausomų ekspertų išvada.

PIRMININKAS. Gal jūs turite kokį nors konkretų siūlymą?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš ir pasiūliau, kad svarstyti kaip pagrindinis Teisės ir teisėtvarkos komitetas.

PIRMININKAS. Teisės ir teisėtvarkos komitetas.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). A. Širinskienė yra patikimas žmogus, mes ją...

PIRMININKAS. Dėkoju. A. Gumuliauskas.

A. GUMULIAUSKAS (*LVŽSF*). Pagal gerbiamojo A. Kubiliaus logiką žemės ūkio klausimus perduokite Istorinės atminties komisijai.

PIRMININKAS. Supratau. Bet teisėtas prašymas. Siūlomas Teisės ir teisėtvarkos komitetas. Kviečiu balsuoti alternatyviai dėl pagrindinio komiteto. Kas balsuosite už, balsuosite už Švietimo ir mokslo komitetą kaip pagrindinį, kas balsuosite prieš – už Teisės ir teisėtvarkos komitetą.

Balsavo 79 Seimo nariai: už – 58, prieš – 21. Pagrindinis – Švietimo ir mokslo komitetas. Kaip minėjau, siūloma svarstyti balandžio 12 dieną.

Ir A. Kubilius dar kažką nori.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš siūlau papildomam komitetui, t. y. Teisės ir teisėtvarkos komitetui, šį klausimą tikrai labai rimtai apsvarstyti, nes aš noriu pasakyti, kad 145 straipsnio 2 dalyje, kurioje kalbama apie nepriklausomų ekspertų išvadą, iš tikrųjų labai aiškiai sakoma, kad nutarus pradėti projekto svarstymo procedūrą, jeigu visos kitos sąlygos yra įvykdytos, Seimo valdybos nustatyta tvarka užsakomas nepriklausomas ekspertinis teisės akto projekto įvertinimas. Valdymas turėjo jau seniai tai padaryti. Kyla klausimas, kodėl jina to nepadarė? Aš siūlau Teisės ir teisėtvarkos komitetui apsispręsti, ar nereikia pradėti ikiteisminio tyrimo? (*Šurmulyš salėje*) Taip! Tai ką, šiurkščiausiu būdu pažeidžiamas Seimo statutai, Seimo visos opozicijos iniciatyvos. Tai kas čia yra dabar?

PIRMININKAS. Pažeistos opozicijos iniciatyvos. A. Širinskienė.

A. ŠIRINSKIENĖ (LVŽSF). Tiesiog norėčiau padėkoti, kad be galo mylite Teisės ir teisėtvarkos komitetą. Kartu siūlyčiau atidžiau skaityti Statutą, nes atidumo tikrai trūksta. Ekspertinis vertinimas pagal 145 straipsnį gali būti užsakomas tik dėl įstatymo, tačiau ne dėl Seimo nutarimo. Šiuo atveju, jeigu skaitytumėte 2 dalį, jeigu įstatymo projektu siūloma iš esmės keisti, yra užsakomas ekspertinis vertinimas.

Gerbiamasis Seimo nary, neklaidinkite Seimo.

PIRMININKAS. Andrius dar norėtų reaguoti. Prašau.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Gerbiamoji pirmininke, kadangi man pačiam teko šį Statutą rašyti, aš turiu pasakyti, kad jūs čia bandote suklaidinti arba bandote išvengti darbo, nes gali būti, kad tiesiog šiek tiek privengiate darbo. Aš noriu atkreipti dėmesį, kad svarstant Seimo nutarimus, kurie turi norminę reikšmę, o šis turi norminę reikšmę, nes yra svarstomas trijų universitetų sujungimas, tokiems nutarimams yra taikomos visos procedūros, lygiai tokios pačios, kokios taikomos įstatymams.

Kadangi šiuo klausimu kyla dideli nesutarimai, aš siūlau kreiptis į Etikos ir procedūrų komisiją, toliau sustabdyti šitą svarstymą ir išsiaiškinti, kur valdyba pametė nepriklausomą ekspertinį vertinimą.

PIRMININKAS. Sudėliokime viską į lentynėles. Pirmiausia norėčiau, kad balsuotumėte dėl pasiūlymo dėl Teisės ir teisėtvarkos komiteto kaip papildomo komiteto. O dėl kokių nors procedūrų, tai Andrius gal galėtų pats asmeniškai kreiptis arba su Seimo narių grupe.

Kviečiu balsuoti dėl papildomo komiteto. Kas pritariate, kad būtų Teisės ir teisėtvarkos komitetas kaip papildomas?

Balsavo 76 Seimo nariai: už – 24, prieš – 37, susilaikė 15. Nepritarta šiam siūlymui.

Kadangi posėdžio laikas kaip ir į pabaigą, tai aš norėčiau pratęsti darbotvarkę ir dar kelis klausimus pabaigti, nes yra P. Čimbaro projektai, keletas peticijų, ir kiti. Vis tiek išklausysime ir šiandien gražiai pabaigsime posėdį.

18.01 val.

Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. sausio 12 d. nutarimo Nr. XIII-1021 „Dėl pritarimo Lietuvos sporto universiteto reorganizavimui prijungimo prie Lietuvos sveikatos mokslų universiteto būdu“ pakeitimo“ projektas Nr. XIIIIP-1936 (pateikimas)

Kviečiu į tribūną E. Jovaišą, kuris pristato Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. sausio 12 d. nutarimo Nr. XIII-1021 „Dėl pritarimo Lietuvos sporto universiteto reorganizavimui prijungimo prie Lietuvos sveikatos mokslų universiteto būdu“ pakeitimo“ projektą. Prašom.

M. ADOMĖNAS (*TS-LKDF*). Dėl vedimo tvarkos. Negalima taip vienašališkai pratęsti posėdžio, kai yra akivaizdžiai prieštaraujančių. Jeigu jūs negirdite, kas vyksta jums iš kairės, tuomet galbūt reikėtų perduoti vadovavimą posėdžiui tiems kolegoms, kurie sugeba išgirsti teisėtus prieštaravimus? Mes siūlome iš tikrųjų nusišalinti nuo posėdžio vedimo, nes jūs akivaizdžiai ignoruojate teisėtus reikalavimus balsuoti dėl posėdžio pratęsimo. Posėdžio laikas yra pasibaigęs.

PIRMININKAS. Seimo statute rašoma (98 straipsnio 3 dalis), kad Seimo posėdžio pirmininko sprendimu galima pratęsti darbotvarkę. Tęsiame. Prašom pristatyti.

E. JOVAIŠA (*LVŽSF*). Gerbiamieji kolegos, teikiu analogišką prašymą, kuris liečia Lietuvos sporto universiteto ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto reorganizavimą, Lietuvos sporto universitetą prijungiant prie Lietuvos sveikatos mokslų universiteto. Motyvai tie patys. Kaip matote, tame statute yra tikrai teisinių sunkumų valdybai padaryti tą ekspertinį vertinimą. Pabrėžiu, nuo ekspertinių vertinimų niekas nebėga ir jų nebijo. Skirtumas nuo prieš tai buvusio toks, kad komitetas yra nesvarstęs jokios kitos alternatyvos, nėra komiteto sprendimo, kad būtų galima kreiptis į kitas institucijas dėl ekspertinio vertinimo. Ačiū.

PIRMININKAS. Klausiti norėtų E. Pupinis. Prašom.

E. PUPINIS (*TS-LKDF*). Ačiū. Gerbiamas pirmininke, iš tikrųjų šis atvejis dar kitoks, nes iš esmės pats nutarimas buvo priimtas nesilaikant tam tikrų teisės aktų, nei buvo gautas konkretus Vyriausybės nutarimas dėl susijungimo, nei buvo tuo labiau pritarimas Senato ir t. t. Kaip jūs prognozuojate, kaip vystysis šis atvejis, jeigu iš tikrųjų Konstitucinis Teismas pripažins, kad tas prijungimas buvo neteisėtas? O gal geriau šiuo metu nutraukti, palaukti sprendimo ir tada toliau tęsti visas procedūras?

E. JOVAIŠA (*LVŽSF*). Mano giliu įsitikinimu, čia Seimas nuspręs, ar daryti, ar nedaryti veiksmus. Jeigu kalbėtume apie skirtumus, tai aš kažkaip vis dėlto norėčiau pabrėžti, priminti Seimo nariams, kad sausio 13 dienos nutarimas dėl Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ir dėl Lietuvos sporto universiteto yra nutarimas pradėti procedūrą, pritari tai procedūrai. Tai jokių būdu nėra juridinis dokumentas, kuris jau imperatyviai nusprendžia, kas bus. Ir jam yra kitokie reikalavimai, o tam užteko ir Vyriausybės lapkričio 22 dienos nutarimo. Tuo tarpu dabar, jeigu mes eisime naujo pateikimo link, taip, iš tikrųjų yra laukiamas Vyriausybės teikimas, laukiama Vyriausybės išvados ir tada Seimas galės apsispręsti.

PIRMININKAS. Klausia A. Kubilius.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Gerbiamas profesoriau, aš galiu tik to paties paklausti. Iš tikrųjų atrodo, kad sėdite kaip mano anūkai smėlio dėžėje ir ten tas *babkas* dėliojate vieną ant kitos, sujungiate, atjungiate ir dar kažką darote, o į visus klausimus kodėl, atsakote – todėl. Vyriausybės... Jūs žinote, kad Senato sprendimas buvo neigiamas. Turėjo būti Vyriausybės teikimas, jo nėra. Turėjo būti jūsų komiteto išvada įvertinus Senato neigiamą nuomonę, tos išvados nėra. Dabar pasakėme, reikia ekspertinio vertinimo, jūs sakote, nereikia.

E. JOVAIŠA (*LVŽSF*). Aš nesakau nereikia.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Jo nėra ir nereikia. Jūs tai čia sakote labai aiškiai. Minutėlę! Aš pa baisiu klausimą. Mokslo tarybos parinkimas jūsų komitete yra visiškai ne tai, ko reikalauja Statutas, kai yra priimtas sprendimas gauti ekspertų išvadą.

Paskutinis mano paprastas klausimas. Kaip jūs manote, ar suomiai, mūsų kaimynai, kurie kuria Aalto universitetą iš trijų universitetų ir tai daro šešerius metus kviesdami visus tarptautinius ekspertus įvertinti jų planus, elgiasi kvailai, o jūs elgiatės protingai?

E. JOVAIŠA (*LVŽSF*). Žinote, aš atsakysiu jums klausimu į klausimą. Gerbiamas Andriau, prisimenate savo premjerystę 2013–2014 metais. Jūs buvote sudarę darbo grupę dėl tų pačių universitetų jungimosi, sujungimo. Darbo grupės išvadoje dėl Lietuvos sporto universiteto kaip tikrai išvada yra tokia: Lietuvos sporto universitetą sujungti su Lietuvos sveikatos mokslo universitetu. (*Balsas salėje*) Yra toks sprendimas. Jūs puikiai žinote. Aš nuo nieko neatsisakau. Aš labai tiksliai pasakau, kokia yra teisinė situacija. Jeigu jums ji yra nepriimtina, tai čia yra iš tikrųjų jūsų dalykas, bet jūs girdite ir Statuto interpretacijas, ir Statuto sakymus. Galų gale išsiaiškinkite Statuto reikalus ir kitoje vietoje.

PIRMININKAS. Dėkojame. Jūs atsakėte į visus klausimus.

Motyvai dėl viso. Nuomonė už – A. Gumuliauskas. Dėkojame.

A. GUMULIAUSKAS (LVŽSF). Aš analogiškai pasisakau, kaip ir prieš tai dėl trijų universitetų sujungimo. Iš tikrųjų tas klausimas buvo svarstomas komitete. Aš manau, kad nėra čia jokių kitokių abejonių. Iš tikrųjų ekspertinis vertinimas bus. Lietuvos mokslo taryba jį atliks ir ji yra pajėgi atlikti. Taigi aš kviečiu balsuoti už.

PIRMININKAS. Nuomonė prieš – E. Gentvilas.

E. GENTVILAS (LSF). Nebūdamas švietimo ekspertas, bandau pasižiūrėti teisinėmis akimis ir štai ką aš matau. Seimas savo nutarimu sausio 12 dieną priėmė trečią dalį, tokį sprendimą: „Įpareigoti Seimo valdybą užsakyti nepriklausomą ekspertinį vertinimą.“ Nepaisydamas Seimo nutarimo, Seimo švietimo ir mokslo komitetas pats nusprendė parinkti Mokslo tarybą kaip ekspertą įvertinti. Aš galėčiau traktuoti, kad Seimo komitetas pažeidė Seimo nutarimo įsakmų, imperatyvų reikalavimą, kai Seimo valdyba turėjo parinkti, ir visiškai nepaisant tų Statuto interpretacijų, ar tik dėl nutarimų, ar ir dėl įstatymų turi būti parenkamas ekspertinis vertinimas. Tačiau Seimas nutarė įpareigoti Seimo valdybą. Komitetas uzurpavo Seimo valdybos funkcijas.

Žinoma, aš suprantu dabar ir užkulisius, kodėl visa tai yra. Yra pasaulėžiūra, kad atėjau į valdžią ir viską žinau geriau už bet kokius ekspertus. Valdžia viską žino, kam tie ekspertai arba jeigu ir reikalingi ekspertai, tai mes patys pasirinksime, kokius ekspertus. Ne nepriklausoma konkurencija tarp ekspertų, tačiau štai tokiu valios sprendimu, nes kokie nors nepriklausomi ekspertai, jeigu tokių ir atsirastų, žiūrėk, dar atras, kad neracionalu šitaip jungti, per brangu, vadybiniu ar programų jungimo požiūriu neprotinga. Gali atrasti ir tai, kas seniai buvo akcentuota kalbant dėl šitų dviejų universitetų jungimo, t. y. įstatymo 59 straipsnio pažeidimą gali nurodyti. Geriau nereikia to nepriklausomo vertinimo. Komitetas pats nusprendžia, kokį ekspertą pasirenkame. Manęs neįtikina visų pirma teisės ir teisinio veikimo požiūriu. Ką pasakys ekspertai, galime žiūrėti, tačiau aš manau, kad į Etikos ir procedūrų komisiją mes privalome kreiptis su klausimu, ar švietimo ir mokslo komitetas nepažeidė Seimo nutarimo ir nebando dabar atgaline data įteisinti šito savo neteisėto sprendimo?

PIRMININKAS. Kadangi nuomonės išsiskyrė, kviečiu balsuoti dėl šio projekto.

Balsavo 74 Seimo nariai: už – 48, prieš – 10, susilaikė 16. Pritarta. Siūlomi komitetai: kaip pagrindinis – švietimo ir mokslo komitetas, papildomų nesiūloma. Siūloma svarstyti balandžio 12 dieną. Niekas kitų siūlymų neturi. Galime pritarti bendru sutarimu? Ačiū, pritarta.

18.11 val.

Seimo protokolinio nutarimo „Dėl Kęstučio Kiltinavičiaus peticijos“ (projektas Nr. PNP-48) priėmimas

Du paskutiniai klausimai – Seimo protokolinio nutarimo „Dėl Kęstučio Kiltinavičiaus peticijos“ projektas Nr. PNP-48. Pranešėjas – P. Čimbaras, Peticijų komisijos pirmininkas.

P. ČIMBARAS (LSDDF). Komisija šių metų kovo 28 dieną iš esmės išnagrinėjo K. Kiltinavičiaus peticiją ir priėmė sprendimą atmesti joje pateiktą pasiūlymą papildyti Baudžiamojo proceso kodekso 166 straipsnį nuostata, kad asmens veiksmuose pastebėjus nusikalstamos veikos, už kurią atsakomybė numatyta Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 231 ir 232 straipsniuose, požymius, ikiteisminiai tyrimai dėl šios veikos neatliekami, tokią veiką įvykdžiusiam asmeniui iš karto surašomas nustatytos formos kaltinamasis aktas, taip suteikiant tam asmeniui prievolę įrodinėti savo teisėtumą ir savo nekaltumą.

Komisija priėmė sprendimą atsižvelgusi į pareiškėjo faktiškai tokį pat pasiūlymą, nes 2016 m. spalio 12 d. komisija iš esmės išnagrinėjo šio pareiškėjo tokią pat peticiją ir priėmė sprendimą atmesti. Pagal įstatymą pareiškėjas po metų gali vėl teikti.

Atsižvelgdamas į tai prašyčiau pritarti komisijos išvadai ir priimti Seimo protokolinį nutarimą atmesti peticijoje pateiktą pasiūlymą.

PIRMININKAS. Dėkoju. Gal galime bendru sutarimu pritarti Peticijų komisijos siūlymui? (*Šurmulyš salėje*) Siūlo balsuoti. Balsuojame. Kas balsuoja už – tai už siūlymą peticiją atmesti.

P. ČIMBARAS (LSDDF). Už.

PIRMININKAS. Balsavo 72 Seimo nariai: už – 59, prieš – 1, susilaikė 12. Pritarta atmetimui.

18.13 val.

Seimo protokolinio nutarimo „Dėl Antano Algimanto Miškinio peticijos“ (projektas Nr. PNP-49) priėmimas

Kitas klausimas – Seimo protokolinio nutarimo „Dėl Antano Algimanto Miškinio peticijos“ projektas Nr. PNP-49. Prašom, Petrai.

P. ČIMBARAS (LSDDF). Ačiū, pirmininke. Komisija taip pat kovo 28 dienos posėdyje išnagrinėjo A. A. Miškinio peticiją ir priėmė sprendimą atmesti joje pateiktą pasiūlymą papildyti Šilumos ūkio įstatymą nuostatomis, kurios įteisintų privalomą centralizuoto šilumos ir karšto vandens tiekimo veiklos teisinio reguliavimo stebėseną, kurią vykdytų Lietuvos Respublikos energetikos ministerija ir Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija.

Komisija šį sprendimą priėmė atsižvelgusi į Energetikos ministerijos ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos pateiktas nuomones, taip pat manydama, kad Šilumos ūkio įstatymo papildymas pareiškėjo siūlomomis nuostatomis būtų perteklinis, o tokio pasiūlymo įgyvendinimas nepagrįstai ir neproporcingai didintų valdžios institucijų administracinę naštą.

Jums yra pateikta, todėl prašau priimti Seimo protokolinį nutarimą atmesti peticijoje pateiktą pasiūlymą. Ačiū.

PIRMININKAS. Dėkoju. Dėl motyvų užsirašė J. Razma. Prieš.

J. RAZMA (TS-LKDF). Po tokių pranešėjo argumentų neišeina balsuoti už, nes jis, iš vienos pusės, pasakė, kad siūloma nuostata perteklinė, kitaip sakant, ji nieko teisiškai papildomai neduotų, iš kitos pusės, sako, kad jos priėmimas padidintų valdžios administracinę naštą. Kaip gali padidinti administracinę naštą nuostata, kuri nieko naujo teisiškai neduotų? Manau, kad Peticijų komisija nepakankamai atsakingai išnagrinėjo šią peticiją, dėl to siūlau balsuoti prieš atmetimą. (Balsai salėje)

PIRMININKAS. E. Pupinis – už.

E. PUPINIS (TS-LKDF). Ačiū. Iš tikrųjų bet kokie papildomi kontroliavimai, kurie nėra reikšmingi, didina naštą. Biurokratinis aparatas turės suktis, siekdamas patikrinti ir įgyvendinti tą skundą, kurį parašo žmogus, nors iš esmės visi procesai dabar yra sureguliuoti. Dėl šilumos ūkio atskirai savivaldybės lygiu priimti sprendimai. Seniai teko girdėti, kad kokiam nors name nebūtų tiekama šiluma, tarkim, jai nutrūkus. Tai nereikia kitų priemonių. Arba vanduo taip pat yra organizuojamas. Sudaryti kokią papildomą instituciją, kuri priimtų sprendimus, sektų, kontroliuotų ir surinktų skundus – tai iš tikrųjų papildoma našta. Todėl ir buvo priimtas sprendimas vis dėlto netenkinti to, kadangi procesai pakankamai gerai sureguliuoti.

PIRMININKAS. Kadangi nuomonės išsiskyrė, kviečiu balsuoti. Kas balsuosite už, pritarсите komisijos išvadai atmesti.

Balsavo 76 Seimo nariai: už – 60, prieš – 4, susilaikė 12. Išvadai pritarta.

Kaip ir baigėme savo darbotvarkę. N. Puteikis lyg žadėjo pranešimą daryti. Nebus šiandien. Dėkoju už darbą. Registruojamės.

Užsiregistravo 73 Seimo nariai. Dėkoju visiems. Balandžio 10 dienos vakarinį posėdį skelbiu baigtą.

PAVARDŽIŲ RODYKLĖ

- Ačienė Vida 75
Adomėnas Mantas 35, 61, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 78, 79, 81
Andrikis Rimas 48
Antanaitis Audrys 77
Anušauskas Arvydas 31, 33, 34, 38, 40, 70
Armonaitė Aušrinė 8, 20, 21, 41, 54, 61, 65
Augutis Juozas 79
- Bakas Vytautas 35, 43, 56, 57, 59, 61
Bastys Mindaugas 63
Baškienė Rima 7, 29
Baura Antanas 60, 61, 62
Bernatonis Juozas 61
Bukauskas Valentinas 56
Burokienė Guoda 39
Butkevičius Algirdas 48
- Čimbaras Petras 80, 82, 83
- Dagys Rimantas Jonas 26, 28, 58, 65
Dumbrava Algimantas 21, 22, 25, 28
Džiugelis Justas 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70
- Gailius Vitalijus 61
Gelūnas Arūnas 48
Gentvilas Eugenijus 44, 46, 49, 63, 82
Gentvilas Simonas 16, 30, 42
Gražulis Petras 35, 65, 66, 70
Grubliauskas Vytautas 46, 47
Gumuliauskas Arūnas 76, 77, 79, 82
- Jakeliūnas Stasys 19
Janutienė Rūta 67
Jovaiša Eugenijus 77, 78, 79, 80, 81
Jovaiša Sergejus 33, 34
Juknevičienė Rasa 49, 56, 61
Juozapaitis Vytautas 7, 8
- Kačinskis Lecchas (Kaczyński Lech) 7
Kamblevičius Vytautas 16, 17, 34
Knapinskas Virginijus 44, 45, 46, 47, 48, 49, 56
Karbauskis Ramūnas 16, 49
Karoblis Raimundas 29, 30, 31, 32, 33, 34
Kasčiūnas Laurynas 61
Katuoka Saulius 46, 49
Kaunas Domas 77
Kiltinavičius Kęstutis 82
Kirkilas Gediminas 61
- Kravčionok Vanda 60
Kubilius Andrius 21, 42, 48, 61, 66, 70, 78, 79, 80, 81
Kukuraitis Linas 23, 24, 25, 26, 27, 28
Kupčinskas Andrius 61, 71
Kvietkauskas Mindaugas 77
- Landsbergis Gabrielius 16, 61
Liesys Jonas 28
Lukašenka Aliksandras (Lukašenka Aliksandr) 66
- Mackevič Michal 48
Majauskas Mykolas 20, 29, 33, 37, 39, 40, 41, 61
Martinėlis Raimundas 75
Masiulis Kęstutis 68, 69, 70
Matkevičienė Laimutė 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77
Matulas Antanas 37, 38, 43, 74, 76
Miškinis Antanas Algimantas 83
Monkauskaitė Alma 7
- Narkevič Jaroslav 22, 23, 53
Navickas Andrius 64
Navickienė Monika 30, 61
Nekrošius Arvydas 7, 49, 50
Nevulis Petras 74
Norkienė Aušrinė 74
- Olekas Juozas 17, 18, 26, 28, 30, 31, 37, 38, 40, 48, 52, 64
- Paksas Rolandas 70
Palionis Andrius 19, 20
Pavilionis Žygimantas 61
Petrauskienė Jurgita 19, 50, 52, 53, 54, 55, 56
Popovienė Raminta 48, 49
Pranckietis Viktoras 7, 48, 49
Puidokas Mindaugas 8
Pupinis Edmundas 25, 42, 55, 60, 61, 63, 67, 78, 81, 83
Puteikis Naglis 46, 47, 48, 83
Putinas Vladimiras (Putin Vladimir) 61, 66
- Razma Jurgis 41, 42, 65, 71, 83
- Salamakinas Algimantas 63, 68
Sinkevičius Rimantas 41
Sysas Algirdas 22, 26, 57, 58, 59, 60, 64, 67, 73, 76
Skaistė Gintarė 43, 54, 77
Skvernelis Saulius 8, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
Stacevičius Lauras 60
Starkevičius Kazys 42, 68
Stasiūnaitienė Marija Ramunė 76

Steponavičius Gintaras 18, 19, 48, 54, 61
Strelčiūnas Algis 69

Šaltytė Ona 77
Šapoka Vilius 20, 21
Šarknickas Robertas 22, 23
Šavinis Kazimieras 7
Šiaulienė Irena 7
Šimas Audrys 74, 75, 76
Šimonytė Ingrida 61
Širinskienė Agnė 8, 66, 68, 69, 70, 71, 79, 80
Širkaitė Jolanta 77

Tamašunienė Rita 17, 18, 68, 69
Tapinas Andrius 66

Tomilinas Tomas 54, 55, 56
Tumėnas Stasys 48

Urbšys Povilas 44, 45, 46, 48, 49, 56, 59

Vaišnienė Daiva 77
Valentukevičius Romas 44, 45, 46, 47
Varkalys Jonas 74
Veryga Aurelijus 35, 37, 38, 39, 40
Vingrienė Virginija 60, 74
Vinkus Antanas 37, 38, 39, 75

Zingeris Emanuelis 61

Žemaitaitis Remigijus 53

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija
Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius
Tel. (8 5) 239 6060, faks. (8 5) 239 6289, el. p. *priim@lrs.lt*
Interneto puslapis *www.lrs.lt*